

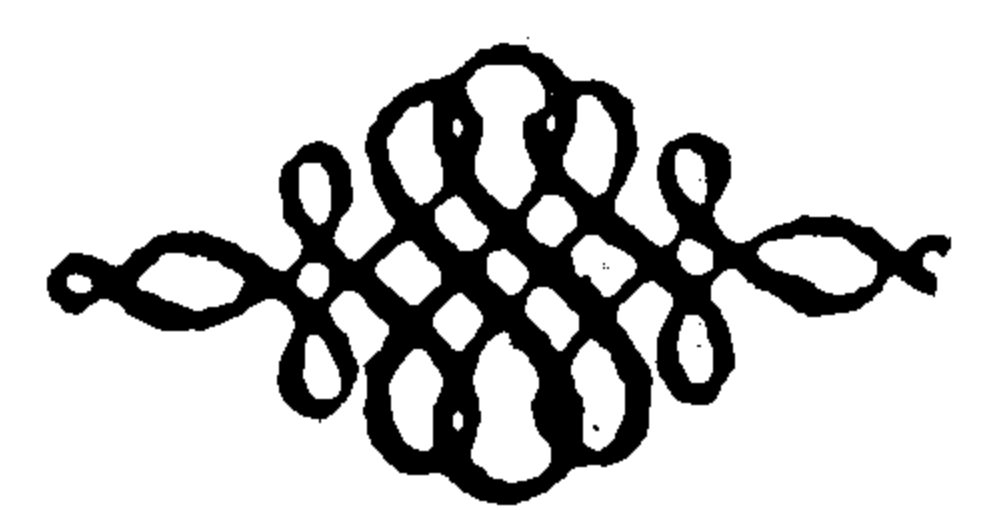
သောတာပန်

(ဒဂုန်ဦးစန်းငွေ)

၇

ဝေသာနာပုဒ်

ဒဂုန်ဦးစန်းစွ

ဝင်းမော်ဦးစောပေတိုက်
၅၀၁၊ ကုန်သည်လမ်း
ရန်ကုန်မြို့

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာပေနှင့်ပြုချက်အမှတ်(၁၁၄၄၁)

မျက်နှာဖုံး ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့် ခွင့်ပြုချက်အမှတ်(၃၉၂)

ပထမအကြိမ်

၁၉၈၀ ခု၊ ဇူလိုင်လ

အုပ်ရေ ၂၀၀၀

ရောင်းဈေး ၈-ကျပ်

အဖုံးရိုက် ကာလာမောင်ဝင်း

ပုံနှိပ်သူ

ရွှေဟင်္သာပုံနှိပ်တိုက် (၀၁၀၀) အမှတ် ၉၂၊ ၉၃-လမ်း၊
မင်္ဂလာတောင်ညွန့်မြို့နယ်(ရန်ကင်းတိုင်း) တွင် ဦးကျော်ညွန့်က
တာဝန်ခံ ပုံနှိပ်သည်။

ထုတ်ဝေသူ

ဒဂုန်စာပေ (၀၁၄၃၄) အမှတ် ၁၄၂၊ (၇) ရပ်ကွက်၊
မင်းရဲကျော်စွာလမ်း၊ တောင်ဥက္ကလာပမြို့ မှ ဒဂုန်ဦးစန်းငွေက
တာဝန်ခံ ထုတ်ဝေသည်။

သောတာပန် မာတိကာ

- ၁။ နိဒါန်း
- ၂။ လူနှင့် ဘဝပြဿနာ
- ၃။ လူနှင့် သောတာပန်
- ၄။ ဘုံစဉ်စီ သောတာပန်
- ၅။ သောတာပန်ဖြစ်ထိုက်သော အရည်အချင်း
- ၆။ သောတာပန်ဖြစ်လိုသော် တရားသား၌—
နားကို အသုံးချ

- ၇။ လူနှင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ
- ၈။ သက္ကာယနှင့် အတ္တ
- ၉။ မျက်စိ၊ နား၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ မနောဟာ ငါလား
- ၁၀။ ဤလူသားနှင့် ငါ ၃ ငါ
- ၁၁။ သွားနေတာ ထင်ရှားပါလျက် ငါမသွားလျှင်—
ဘယ်သူသွားသလဲ

- ၁၂။ ဒိဋ္ဌိကွာသော်လည်း သောတာပန်မှာ—
တဏှာနှင့် တင်းကျပ်

- ၁၃။ (၃၁)ဘုံထိုက်တန်သော—
သက္ကာယပတ္တမြားလုံးကြီး ၂၀

- ၁၄။ ရုပ် ၂၈ ပါး၌ စီခြယ်ထားသော—
ပတ္တမြားလုံးကြီးများ

မာတိကာ

၁၅။ သက္ကာယထောင်တွင်းမှ-
ပုထုဇဉ်အကျဉ်းသား၏ အမြင် ၅၇

၁၆။ စေ့စေ့တွေး ရေးရေးပေါ်-
လွတ်အောင်ပြေး ဘေးကင်း၏ ၆၁

၁၇။ ရုပ်ကိုရှုဆ သက္ကာယကွာ သောတာပန်ဖြစ်လမ်းစဉ် ၇၄
(က) ဆရာသိ
(ခ) စာသိ
(ဂ) နှလုံးသိ

၁၈။ အတိုက်ခတ် အခံခတ်များမှ သောတာပန်သို့ ၈၄
(က) အခံခတ် ၆ ပါး
(ခ) အတိုက်ခတ် ၆ ပါး
(ဂ) အသိခတ် ၆ ပါး

၁၉။ နာမ်မှာ ဒိဋ္ဌိစိုက် ရုပ်မှာ တဏှာစိုက် ၉၅
(က) နာမ်မှာ ဒိဋ္ဌိစိုက်ပုံ
(ခ) ရုပ်မှာ တဏှာစိုက်ပုံ

၂၀။ သက္ကာယ မသေသမျှ တဏှာကို သတ်၍မရ ၉၉

၂၁။ အကောင်ထဲမှာ ငါကိုရှုာ သောတာပန်နှင့်တွေ့ ၁၀၅
(က) မြေခတ်ထဲမှာ ငါရှုာခန်း
(ခ) ရေခတ်ထဲမှာ ငါရှုာခန်း
(ဂ) မီးခတ်ထဲမှာ ငါရှုာခန်း
(ဃ) လေခတ်ထဲမှာ ငါရှုာခန်း

မာတိကာ

၂၂။	သောတာပန်ဖြစ်ကြောင်း အင်္ဂါ ၄ ပါး	၁၁၆
၂၃။	လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏- သောတာပန္နကထာများ	၁၁၈
	(က) သောတာပန်မည်ပုံ	
	(ခ) သောတာပန်တို့၏ သဘာဝ	
	(ဂ) သောတာပန်ဖြစ်ရန် ခဲယဉ်းပုံ	
	(ဃ) သောတာပန်ဖြစ်လေရာ သာသနာအမြဲပါပုံ	
	(င) သောတာပန်သွားလေရာ နိဗ္ဗာန် အမြဲပါပုံ	
	(စ) ရဟန်းအဖြစ်ထက် လူသောတာပန် အဖြစ် ကျွတ်သူက များ	
	(ဆ) သောတာပန်တို့ ခံစံကြရသော နိဗ္ဗာန်- အနက် ၄ ချက်	
	(ဇ) နတ်ပြည် ၆ ထပ်မှာ သောတာပန် တင်းကျမ်း	
	(ဈ) စူဠသောတာပန်	
	(ည) သောတာပန်တို့ဆိုက်ရောက်ရာ ပထမနိဗ္ဗာန်ဘုံ (၁)ဝ၌ ၃ ပါး(၂)နိဗ္ဗာန်နှင့် သောတာပန်	
၂၄။	သောတာပန်ဖြစ်ရခြင်း အကျိုး	၁၄၉
၂၅။	သောတာပန်အမျိုးအစားနှင့်- ယင်းတို့၏ ဘဝအပိုင်းအခြား	၁၅၃
	(က) ကေဗီဇ သောတာပန်	
	(ခ) ကောလံကောလ သောတာပန်	
	(ဂ) သတ္တက္ခတ္တုပရမ သောတာပန်	

မာတိကာ

- ၂၆။ အတွေ့မခံ အမြင်မခံ အနံ့ မခံ -
သောတာပန်တို့ ပယ်ပြီး တရားများ ၁၈၆
 - (က) အာသဝေါ ၄ ပါးမှ
 - (ခ) ဩဃ ၄ ပါးမှ
 - (ဂ) ယောဂ ၄ ပါးမှ
 - (ဃ) ဂန္ထ ၄ ပါးမှ
 - (င) ဥပါဒါန် ၄ ပါးမှ
 - (စ) နိဝရဏ ၆ ပါးမှ
 - (ဆ) အနုသယ ၇ ပါးမှ
 - (ဇ) သံယောဇဉ် ၁၀ ပါးမှ
 - (ဈ) ဝိပုလ္လာသ ဖောက်ပြန်ခြင်း ၃ မျိုး
- ၂၇။ သောတာပန် ၃၊ သို့မဟုတ် ၇ မှ-
သောတာပန် ၂၄ သို့ ၁၇၄
- ၂၈။ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ကိုယ်ဝေဖန် သောတာပန် အခြေခံ ၁၈၂
- ၂၉။ သမ္မသနုဉာဏ် ၁၈၃
 - (က) တကိုယ်လုံးရှုဒေါင့်
 - (ခ) အတိတ်ရှုဒေါင့်
 - (ဂ) အစိတ်အစိတ် ရှုဒေါင့်
- ၃၀။ မြဟွာဖြစ်၍ တဝင်းဝင်း-
ဝက်စာကျင်းမှာ တရှုတ်ရှုတ် ၁၉၄
- ၃၁။ ဝေဘူဆရာတော်၏ သောတာပန်တရားတော် ၁၉၈
 - (က) ထမင်းစားတာထက်လွယ်

မာတိကာ

- (ခ) သက်သာလွယ်ကူ အရယူ
- (ဂ) ခုလုပ်၊ ခုချက်ချင်း ချမ်းသာ
- (ဃ) အတူတူမှာ ဟိုဟာရွေး၊ သည်ဟာရွေး
- (င) ဘယ်ရေကိုသောက်သောက် မှတ်သိပ်ပျောက်
- (စ) အားလုံးတွေဟာ တခုထဲ
- (ဆ) အတွင်းအပြင် လိုက်မသွားနှင့်

၃၂။ သောတာပန် ထွက်ပေါက်မရအောင်-
 ကာဆီးထားသော ဟံတိုင်းကြီးလေးထပ် ၂၁၈

- (က) ပထမတံတိုင်းကြီး သမူဟဿန ပညတ်
- (ခ) ဒုတိယတံတိုင်းကြီး သန္တတိဿန ပညတ်
- (ဂ) တတိယတံတိုင်းကြီး သဏ္ဍာနဿန ပညတ်
- (ဃ) စတုတ္ထတံတိုင်းကြီး သုဘဿန ပညတ်

၃၃။ ပက္ခယသတ်ရဟန်းအား ဗုဒ္ဓဟောကြားတော်မူသော-
 ဓာတ် ၆ ပါး ဝေဖန်သုံးသပ်ချက် တရားတော် ၂၃၁

- (က) အိုးထိန်းသည်အိမ်သို့ ရောက်သွားခြင်း
- (ခ) ဘုရားနှင့်တွေ့သော်လည်း ဘုရားမှန်းမသိခြင်း
- (ဂ) ဘုရားက သင့်ဆရာ ဘယ်သူလဲ မေးခြင်း
- (ဃ) ငါ့တရားကို နာလိုသလောဟု ဗုဒ္ဓက မေးခြင်း
- (င) ပက္ခယသတ်ကို ဗုဒ္ဓ တရားဟောတော်မူခြင်း
- (၁) ပထဝီ မြေဓာတ်
- (၂) အာပေါ ရေဓာတ်
- (၃) ဝါယော လေဓာတ်
- (၄) တေဇော မီးဓာတ်

မာတိကာ

- (၅) အာကာသ ဟာလာဟင်းလင်းဓာတ်
- (၆) ဝိညာဏ အသိဓာတ်
- (၇) ဘုရားမှန်းသိ၍ ကန်တော့ပြီး ပဉ္စင်းပြုပေးရန်
တောင်းပန်ခြင်း
- (၈) ပက္ကသဘတိရဟန်းကြီး နှားဝှေ့၍ ကွယ်လွန်ခြင်း
- (၉) ရဟန်းတို့က ပက္ကသဘတိ၏ လားရာဂတိကို
မေးလျှောက်ခြင်း

၃၄။	နိဂုံး	၂၆၅
၃၅။	နိဂုံးသံပေါက်ကဗျာ	၂၆၈

သောတာပန် နိဒါန်း

ရပ်ကြည့်၍ အမြတ်မရှိ၊
ထိုးကြည့်မှ အကျိုးရှိမည်၊
ရွှေထိုးလျှင် ရွှေရ၊ ငွေထိုးလျှင် ငွေရ၊

ဤစကားများသည် ကစားလောကမှ လာသော ကစားဝိုင်းစကား ဖြစ်၏။ သို့ နေရာနှင့်သူ အကျိုးသက်ရောက်မှု၊ လက်တွေ့အကျိုးခံစားရမှု ရှိ၍သာ ဥဒါန်းကျူးခြင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ယင်းစကားများကို ကောင်းသောကဏ္ဍ၊ ကောင်းသော အပိုင်းဘက်သို့ ဆွဲ၍ “တင်စားမှုစကား” ပြု၍ အသုံးချကြည့်မိ၏။ ကစားဝိုင်း၊ ကစားမှုများကို ဘေးချိတ်ထားလိုက်ပြီး ကောင်းသော အလုပ်တခုခုအတွက် ယင်းစကားများကို ခုတုံးလုပ်၊ ဆောင်ပုဒ်ပြုလျက် ချီတက်လျှင် အောင်မြင်နိုင်ရန် အလားအလာရှိနိုင်သည်ကို တွေ့ရ၏။

ထင်ရှားစေအံ့။ ယင်းစကားကို အသီးသီး အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သော်-

- (၁) ရပ်ကြည့်၊ အမြတ်မရှိ ဆိုသည်ကား- ဘာမှမလုပ်ဘဲ နေချေက ဘာမှမဖြစ်ဟု ဆိုလိုသည်။
- (၂) ထိုးကြည့်မှ အကျိုးရှိမည် ဆိုသည်ကား- အလုပ်တခုခုကို ဖြစ်စေရန်နှင့် လုပ်ကိုင်ကြည့်ပါက လက်ငင်းအကျိုးရှိလာမည်ဟု ဆိုလိုသည်။

(၃) ရွှေထိုးလျှင် ရွှေရ၊ ငွေထိုးလျှင် ငွေရ ဆိုသည်ကား-မိမိ စိတ်ပါသောအလုပ်၊ အလို့ရှိသောအလုပ်ကို မဆုတ်မနစ် အားထုတ်ကြည့်ပါ။ အချည်းနှီး မဖြစ်နိုင်၊ ဝီရိယ၏ အကျိုးကို လက်တွေ့ခံစားရလိမ့်မည်ဟု ဆိုလိုသည်။

ထို့ကြောင့် “အမှိုက်က ရွှေဖြစ်” ဆိုသည့် စကားကဲ့သို့ ကစားဝိုင်းထဲက စကားပင် ဖြစ်စေဦးတော့၊ အသုံးချတတ်လျှင် တန်ဖိုးဖြတ်မရအောင် အဘိုးတန်စကား ဖြစ်လာနိုင်ပေသည်။

အများအားဖြင့် လူတို့သည် ပါးစပ် အားကိုးလေ့ ရှိကြ၏။ ပါးစပ် အားကိုးသဖြင့် “ဆုကို” နင်းကန်တောင်းလေ့ ရှိကြ၏။ “လူ၊ နတ်၊ နိဗ္ဗာန် သုံးတန်သော ချမ်းသာကို ရပါလို၏” ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်မဂ်ဖိုလ်ကို ရက်တိုတိုနှင့် ရပါလို၏။ ဤဘဝမှာပင် နိဗ္ဗာန်သို့ ကော်ထုတ်ချောက် မျက်မှောက်ပြုရပါ လို၏ ဟူ၍လည်းကောင်း ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပါးစပ်အားအား ရှိတိုင်း ဆုတွေ ကိုသာ နင်းကန်တောင်းနေကြကုန်သော်ငြား လည်း ဆုတောင်းပြည့်ရာ၊ ပြည့်ကြောင်းအလုပ်ကိုကား လုပ်လေ့ မရှိကြ။ ရေလောင်း၍ မဖြည့်သောအိုးသည် အဘယ်မှာလျှင် ပြည့်ချိမ့်မည်နည်း။ ရေမပြည့်ကောင်းလားဟူ၍ အိုးကို အပြစ်ဆို ကြမည်လော။

တဖန် ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ဆိုပြန်သော် ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကာယ် အပါယ်လေးပါးသို့ လားရပါစေသား ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ငရဲကြီးရှစ်ထပ်တွင် ချိုးကပ်၍ လွတ်ရက် မရှိ ခံရပါစေသား၊ ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ဘဲ၊ တိရစ္ဆာန်ဘဝတွေမှာ

သောတာပန်နိဒါန်း

လည်း ဘဝမျိုးစုံ ထည်လဲနှင့် ဖြစ်ရပါစေသား ဟူ၍ လည်းကောင်း ဤဆုမျိုးကိုကား မည်သူမျှ တောင်းသံမကြား။ သို့သော် ဆုတောင်းဘဲလျက်လည်း ထိုထို အပါယ်ဘဝမျိုး ကိုကား ရကြလေ၏။ အကြောင်းသော်ကား အပါယ်လမ်းသား အလုပ်များကို နေ့မအား၊ညမအား ကြီးစားမင်းစား လုပ်ကြ သောကြောင့် ဖြစ်သတည်း။

ဆိုလိုသည်မှာ လိုချင်ခြင်း၊ ဖြစ်ချင်ခြင်းသည် ကိစ္စတခု ပြီးမြောက်ခြင်းအတွက် လိုရင်းမဟုတ်။ လုပ်ဖြစ်ခြင်းသာ လိုရင်း ဖြစ်လေသည်။

စိတ်ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်၍ ပေါ်မည်မဟုတ်။ အလုပ် ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်မှသာ ပေါ်နိုင်မည် ဖြစ်၏။

ဥပမာ-ကြက်မကြီးတကောင်သည် ဥ-ဆယ်လုံး ဥထား၏။ မြန်မြန် ပေါက်စေလိုသောကြောင့် ဝပ်ကျင်းဘေးမှ ရစ်၍ ပေါက်ပါစေ၊ ပေါက်ပါစေဟု ဆုတောင်း၏။ ပေါက်ချိန်တန် သောအခါ မပေါက်သည့်အပြင် ကြက်ဥအားလုံး ပုပ်ကုန် လေ၏။ အဘယ်ကြောင့်ပါနည်း။

သူ့အလုပ်ကို သူ မလုပ်သောကြောင့် ဖြစ်၏။ သူ့အလုပ် ကား ဝပ်ကျင်း၌ ဝပ်၍ ဝပ်၍ မိခင်၏အပူငွေ့ဓာတ် ပေးရ မည် ဖြစ်၏။ ဤအလုပ်ကို မလုပ်လေဘဲ ပါးစပ်အားကိုးဖြင့် ဆုအမျိုးမျိုး တောင်းနေမိသည့်အတွက် သားသမီး ကြက် ကလေးတွေ ဆုံးရှုံးရမှုမျိုးနှင့် ရင်ကျိုးမတတ် ကြုံရလေ၏။

ယနေ့ခေတ်တွင် ပဋိပတ္တိသာသနာ ထွန်းကားလာသည်မှာ များစွာ ဝမ်းမြောက်ဘွယ်၊ အားတက်ဘွယ်၊ ကြည်ညိုဘွယ် ကောင်းလှ၏။ သောတာပန်မှအစ အရဟတ္တဖိုလ်ဆိုက်သည်အထိ

၅၉၄၉

အာသိသထာကြသည်မှာ ကောင်းသောအလုပ်၊ မှန်မြတ်သော အလုပ် ဖြစ်ပေ၏။ သို့သော် အလုပ်မပါလေဘဲ ပါးစပ်အားကိုး နှင့်သာဆိုချေက ကြက်မကြီး ကြက်ဥတွေ ပုပ်ကုန်သည့်ကိန်းမျိုး နှင့် တိုးမိနေမည်ကိုကား အထူးသတိချုပ်သင့်လှ၏။

ယခု “သောတာပန်” ကျမ်းကို ပြုစုရာ၌ သောတာပန် အကြောင်း ပါရှိသည့် ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ စသော ကျမ်းများကို တတ်နိုင်သမျှ အချိန်ယူ၍ လေ့လာကြည့်ရှုပြီးမှ ပြုစုခြင်းဖြစ်ရာ သောတာပန် ဖြစ်ဖြစ်သွားသူများသည် အများ အားဖြင့် (ယုတ်စွအဆုံး) ကကြီးခကွေးလောက်မျှကိုပင် မတတ် သူက ပို၍များနေ၏။

“သုတိ ဘာအလုပ် လုပ်၍ သောတာပန်ဖြစ်သနည်း” ဟု မေးဘယ်ရှိ၏။ မေးထိုက်၏။ အဖြေကား-နားကြောင့်။ သုတိမှာ နားပါကြသည်။ နားရှိကြသည်။ ဗုဒ္ဓ တကြိမ် တရားဟောလိုက် လျှင် “ကကြီး ခခွေး မတတ်ငြားသော်လည်း” တရား၏ အနှစ် သာရကို သုတိက နားပါးပါးနှင့် ခံယူကြရာမှ အချို့မှာ တရားပဲ့မပြီးခင်၊ အချို့မှာ တရားပဲ့ ပြီးလျှင်ပြီးချင်း သောတာပန်ကြီးတွေ မရေမတွက်နိုင်အောင် ဖြစ်ကုန်ကြောင်း ကို ကျမ်းဂန်ကြီးတို့မှ အခိုင်အမာ ပြဆိုထားချက်များကို တွေ့ရပေ၏။

အချုပ်ကား ကလျာဏနှယ်ဝင် သူတော်စင် သောတာပန် လောင်းလျာတို့ အားတက်ဘယ် “စတုသစ္စဒီပနီကျမ်း” နိဂုံး မချုပ်မီကလေးတွင် ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ တိုက်တွန်းချက်ကို လက်ဆင့်ကမ်းလိုပါကြောင်း။

လယ်တီဆရာတော်ဘုရား၏ တိုက်တွန်းခြင်း ဥယျာဇဉ်

ထို့ကြောင့် ယခုအခါ ဒိဋ္ဌိဒုစရိုက် အမှိုက်တောကြီး ဖြစ်သော လောကီဘုံသူ၊ လောကီဘုံသား သံသရာ ဝဋ်သမားအဖြစ်မှ ကျွတ်လွတ်၍ ဝိသာခါ၊ အနာထပိဏ် တို့ကဲ့သို့ သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန် တည်းဟူသော လောကုတ္တရာ ဘုံကြီး အတွင်းသို့ ဆိုက်ရောက်၍ လောကုတ္တရာဘုံကြီး အတွင်း၌ လောကုတ္တရာဘုံသူ၊ လောကုတ္တရာဘုံသားအဖြစ်နှင့် တည်၍ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော မဂ္ဂသစ္စာ၏ အနက်လေးချက်၊ နိရောဓသစ္စာ၏ အနက် လေးချက်တို့ကို ဘဝအဆက်ဆက်၊ ကမ္ဘာအဆက်ဆက် လက်ကိုင်၊ လက်စွဲ၊ အမြဲခံစံလျက် “ဘုံစဉ်စံ အရိယာ” လူဝိဇ္ဇာဓိရိ၊ နတ်ဝိဇ္ဇာဓိရိ၊ ဗြဟ္မာဝိဇ္ဇာဓိရိ အဖြစ်နှင့် သံသရာ၌ နေထိုင်ကြကုန်သော သူအပေါင်းတို့သည် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော (၁၆)ချက်သော သစ္စာအနက်တို့ကို အထိုက်အတန်အားဖြင့် ပိုင်နိုင်မြင်သိလက်ရှိ၊ လက်စွဲ ပြုနိုင်ကြရန်-

ခန္ဓာငါးပါးတို့တွင် တခုတခုသော ခန္ဓာ၌ အနိစ္စ လက္ခဏာ ဖော်နည်း၊ ဖွင့်နည်းများကို ဆရာကောင်းထံ နည်းနိဿယ ကျကျနန ခံယူလျက် ဦးခေါင်း၌ လောင်မီး တဟုန်းဟုန်း ကျလောင်နေသော သူ၊ ဦးခေါင်း၌ ထက်လှစွာသော လှံမကြီး တန်းလန်း စူးစိုက်၍နေသူအား ထိုမီးကို ငြိမ်းစေမှု၊ ထိုလှံမကို ထုတ်ပယ်ရန်အမှုမှတစ်ပါး ကိစ္စတခု ပြုစလောက်သော

အခွင့် မရှိသကဲ့သို့ ယခုအခါ၌လည်း မိမိတို့၏ စိတ်
နှလုံး၌ အစဉ်ထာဝရ ကျလောင် စူးစိုက်ကာ ပါရှိနေ
သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ လောင်မီး သက္ကာယဒိဋ္ဌိ လှုံ့မတို့ကို
ပယ်ရှားတတ်ရန် ဝိပဿနာ အလုပ်များကို အားထုတ်
စွဲမြဲကြကုန်ရာသည်။

ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဤတိုက်တွန်း
ချက်ကို ခံယူကြပြီးသည့် နောက် ရှေ့သို့ ဆက်ရန်မှာ
“သောတာပန်” ဖြစ်ပါသတည်း။

၁၇၆-ဦးစန်း၊ ၁၉၄
၇-၀-၇၀

သောတာပန်

ဘဂ္ဂဗျူဟာ

နဗေဒဗျူဟာ ဘဂ္ဂဗျူဟာ အရဟတော ဆဗ္ဗသမ္ဗုဒ္ဓဗျူဟာ

လူနှင့် ဘဝပြဿနာ

နတ်ဖြစ်ရန် မလွယ်၊ သိကြားဖြစ်၍ ခဲယဉ်းသည်။ ဗြဟ္မာ ဖြစ်၍ထုကာ သာဓုခက်သည်ဟူ၍ ဗုဒ္ဓ ဟောကြားတော်မူ။ မနုဿတ္တဘာဝေါ ဒုလ္လဘော-လူ့အဖြစ်၊ လူ၏ဘဝကို အလွန် ရခဲ၏ ဟူ၍သာ ဗုဒ္ဓ ဟောကြားသွားတော်မူ၏။

ဤသည်ကို ထောက်ခြင်းအားဖြင့် လူ၏အဖြစ်၊ လူ၏ ဘဝသည် နတ်၊ သိကြား၊ ဗြဟ္မာ တို့ထက် သာလွန်မှုန်မြတ် ကြောင်း ထင်ရှား၏။ ရှေးဘုန်းရှေးကံ ကံလွန်၍ ပါရမီ ထူးချွန်သူများသာ ရနိုင်သောဘဝမျိုးဟု ဆိုလိုသည်။

ယင်းသို့ အလွန်ရခဲလှစွာသောဘဝကို အရတော်စွာ ရလာခဲ့ကြသဖြင့်လည်း သူ့သူငါငါ “လူ” ဟူ၍ ဖြစ်လာကြပြီး အလွန်ရခဲလှပါသည် ဆိုသော လူ့ဘုံခန်းဝါသို့ ဆိုက်ဆိုက်

၁။ ဝိနည်း ဒေသနာတော်၌ နတ် သိကြား ဗြဟ္မာများကို တိရစ္ဆာန်စာရင်းသွင်း၍ ဟောတော်မူ၏။

မြိုက်မြိုက်ကြီး ဆိုက်ရောက်လာကြရပြီ ဖြစ်၏။ လူ့သန်ခေါင်
စာရင်းသို့ သွတ်သွင်းခြင်း ခံကြရပြီ ဖြစ်၏။ အဘိုးတန်သော၊
မြတ်သော၊ ဘုရားအဆူဆူတို့ ချီးမွမ်းအပ်သော လူ့ဘဝကို
ရရှိနေကြပြီး ဖြစ်ပါ၏။

“အဘယ့်ကြောင့် လူဖြစ်လာသနည်း”

“လူ့ဘဝသို့ ဘယ်အတွက် ရောက်ရှိလာသနည်း”

ဤသို့တစုံတယောက်သောသူက မေးခွန်းထုတ်ခဲ့သော်-
မည်သို့ ဖြေမည်နည်း။

ပတ်ဝန်းကျင်သည် ယင်းမေးခွန်း၏အဖြေ ဖြစ်နိုင်၏။
လူ့ဘဝသို့ ရောက်ရှိလာသူများကို အကဲခတ်ရာ၏။ လေ့လာ
ရာ၏။ လူဖြစ်လာသူတို့အထဲတွင် ဘာဆိုဘာမျှမလုပ်သူ၊ မလုပ်
မရှက် ငြိမ်သက်နေသူ ဟူ၍ ရှိပါသလော။ ထိုကဲ့သို့သော
အလုပ်မလုပ်သူများကို တွေ့ဘူး၊ မြင်ဘူး ပါသလော။

လူသည် လူမှန်း သူမှန်း သိတတ်သည့် အချိန်မှစ၍
(အို၊ နာ၊ ကျိုး၊ ကန်း သူများမှ တပါး) ကြီးလျှင်
ကြီးလျောက်၊ ငယ်လျှင် ငယ်လိုက် မိမိနှင့် ထိုက်တန်
သောအလုပ်ကို တလုပ်ရှားရှားနှင့် မနားမနေ၊ အမြဲ
တစေလုပ်နေသူ ဖြစ်၏။ အလုပ် မလုပ်သူ၊ ဘာမျှ
လုပ်ရှားခြင်းမပြုဘဲ ငြိမ်နေသူဟူ၍ မရှိ။

ထို့ကြောင့် လူသည် အလုပ်သမားစစ်စစ် ဖြစ်၏။ ကိုယ်နှင့်
တန်ရာတန်ရာအလုပ်ကို လုပ်ဘို့အတွက် လူဖြစ်လာသူ ဖြစ်၏။
မှန်၏။ လူသည် အငြိမ်နေလေ့မရှိ၊ ငြိမ်၍နေတတ်သူမဟုတ်။
လောကီအတွက်ဖြစ်စေ၊ လောကုတ္တရာအတွက်ဖြစ်စေ၊ လူမှန်

လျှင် အလုပ်တခုခုကို လုပ်လေတော့သည်။ ဟုတ်စွာအဆုံး၊ စီးပွားရေး၊ ပညာရေး စသော အကျိုးရှိအလုပ်များကို မလုပ် သည့်တိုင်အောင် ပျော်ကာပါးကာ၊ လည်ပတ်ကာနှင့် အချိန် ကုန်စေခြင်းသည်လည်း အချည်းနှီးသောအလုပ်ကို လုပ်နေသည် မည်၏။

လူဖြစ်လျက် အလုပ်မလုပ်ဘဲနေခဲ့သော် ထိုသူသည် လူမဟုတ်ပြီ။ လူဟူသော အမည်နာမကိုပင် မခံထိုက် တော့ပြီ။ ဗလိဗဒ္ဒေါဝဇီရတိ-မြက်ကို စား၍ ကြီးထွား နေသော နွားနှင့်တူ၏ဟု ပညာရှိတို့ ဆိုကုန်၏။

သို့ဖြစ်လေရာ အလွန်တန်ဖိုးရှိလှစွာသော လူ၏အဖြစ်၊ လူ၏ဘဝကို ရှေးကုသိုလ်ပုညကြောင့် အရတော်စွာရလာကြ သည့်အခိုက်တွင်-

လောကီကြောင်းအရ “ကျောပူမှ၊ ဝမ်းအေးသည်” ဆိုသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ လက်လှုပ်မှ ပါးစပ်လှုပ်သည် ဆိုသကဲ့သို့ လည်းကောင်း လူ့ဘုံခန်းဝါတွင် လူ့အလျောက် တင့်တောင့် တင့်တယ်၊ သာတောင့်သာယာ နေနိုင်၊ ထိုင်နိုင်စေရန်အလို့ငှာ အလုပ်တခုခုကို ကြီးကြီးကုတ်ကုတ် လုပ်ကြရကုန်၏။ ဤသို့ လုပ်ပါမှလည်း လူပြီသည်၊ လူစော်နံ့သည်၊ လူဖြစ်ရကျိုးနပ် သည်ဟူ၍ ဆိုရသတည်း။ ရှိပါစေတော့-

လူနှင့်သောတာပန်

ဤ၌ ဆိုလိုသည်ကား လောကီအလုပ် မဟုတ်၊ လောကုတ္တရာ အလုပ် ဖြစ်၏။ လောကုတ္တရာကြောင်းအရ လုပ်ငန်းကား နိဗ္ဗာန်တွင် ဆုံး၏။ နိဗ္ဗာန်သည် လမ်းဆုံးဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်ကား

ဘေးခပ်သိမ်း၊ ရန်ခပ်သိမ်း၊ အန္တရာယ်ခပ်သိမ်းတို့၏ ချုပ်ငြိမ်း
ရာဖြစ်၏။ ကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်းမျိုး၊ စိတ်၏ဆင်းရဲခြင်းမျိုး
အားလုံးကင်း၏။ သန္တိသုခ၊ ချမ်းသာစင်စစ် ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် ဆင်းရဲခြင်း ကင်းလို့သူတို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို
လိုချင်ကြ၊ တောင့်တကြကုန်၏။ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ရာရောက်
ကြောင်း၊ နိဗ္ဗာန်ကို ရရာ ရကြောင်းတရား ဤသို့ နိဗ္ဗာန်ရရာ၊
ရကြောင်း အားထုတ်ကြရာ၌-

- (၁) သောတာပန်အဆင့်၊
- (၂) သကဒါဂါမ်အဆင့်၊
- (၃) အနာဂါမ်အဆင့်၊
- (၄) အရဟတ္တဖိုလ်အဆင့်၊

ဟူ၍ ဤသို့ အဆင့်အသီးသီး ရှိလေသည့် အနက်တွင်
သောတာပန်အဆင့်မှာ အောက်ဆုံးအဆင့် ဖြစ်လေသည်။
အထက် အထက်သော အဆင့်များကို ထားဘိဦး၊ အောက်ဆုံး
အဆင့်ဖြစ်သော သောတာပန်အဆင့်မှာပင် အဘယ်မျှ ချမ်းသာ
လေသနည်း။

ဤ၌ သောတာပန်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ အဘယ်သို့
သောတာပန် ခေါ်သနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။ မေးထိုက်၏။

သောတာပန်သည် သောတ အာပန္နမှ ဆင်းသက်လာသော
ပါဠိသက်စကား ဖြစ်၏။ သောတ- ရေအယဉ်၊ အာပန္န-
ရောက်ရှိခြင်း၊ အနက်ထွက်၏။ အဓိပ္ပာယ်မှာ ရေစီးကြောင်း
ကြီးထဲသို့ ရောက်ရှိသွားခြင်း။ ယင်းရေစီးကြောင်းကြီးထဲသို့
ရောက်ရှိသွားသူကို သောတာပန်ဟု ဆိုသည်။

သောတာပန်

ထို ရေစီးကြောင်းကား ပကတိသော ရေစီးကြောင်း မဟုတ်၊ နိဗ္ဗာန်ရေစီးကြောင်းဟု ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်-

သောတာပန်ဆိုသည်မှာ နိဗ္ဗာန်သို့သွားရာ ရေစီးကြောင်း၊ နိဗ္ဗာန်သွားရာ နိဗ္ဗာန်လမ်းမကြီးပေါ်သို့ ရောက်ရှိသွားပြီး ဖြစ်သူ၊ ထိုသို့ နိဗ္ဗာန်ရေစီးကြောင်း ကြီးထဲသို့ ရောက်ရှိသွားပြီး ဖြစ်သဖြင့် အပါယ်လေးပါး တံခါးပိတ်၍ နိဗ္ဗာန်ရောက်ဘို့အတွက် စိတ်ချရသူ ဖြစ် သတည်း။

တနည်းအားဖြင့် သောတာပန်သည် နားဟူသောအနက် ကိုလည်း ဟော၏။ မြန်မာမှုအရဆိုသော် နား၏အလုပ်ကား အသိကို ခံယူခြင်း၊ အသံကို နားထောင်ခြင်း ဖြစ်၏။ လူတို့ ဆိုပြောသမျှ စကားကိုလည်းကောင်း၊ ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော လေတိုက်သံ၊ မိုးချုန်းသံများကိုလည်းကောင်း ခံယူနားထောင် ခြင်းသည် နား၏အလုပ် ဖြစ်၏။ အသံဟူသမျှကို နားက ခံယူ၏။ နားထောင်၏။

ဤသောတာပန်ဟူသော စကားမှ သောတာသည် အဘယ် သို့သော အသံမျိုးကို ခံယူ၍ အဘယ်သို့သော အသံမျိုးကို နားထောင်လေသနည်း။

ယင်းမေးခွန်း၏ အဖြေကား ပညတ်နှင့် ပရမတ်ကို ခွဲခြား လျက် ကွဲကွဲပြားပြားဟောအပ်သော တရားစကား၊ တရားသံကို အသားကျကျ ခံယူသည်၊ နားထောင်သည်၊ တရားသားကို အသားကျကျ ခံယူသောနားဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုကဲ့သို့သော နားမျိုးရှိသူကို “တရားပေါက်သူ” သောတာပန်ဟု ဆိုသတည်း။

ဘုံစဉ်စံ သောတာပန်

သောတာပန်သည် အပါယ်တံခါး ပိတ်၍ နိဗ္ဗာန်အတွက် စိတ်ချရသောဘဝ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် လူတို့သည် သောတာပန် ဖြစ်လိုကုန်၏။ သောတာပန် ဖြစ်ချင်ကြ၏။

သို့သော် လူနှင့်သောတာပန်ကြား၌ ပြဿနာတခုက ခိုးလိုး ခုလှူကြီး ခံနေရ၏။ တစ်ဆို့ကြီး ဖြစ်နေ၏။ ယင်းပြဿနာက အခြားမဟုတ်၊ ကာမသုခ-ကာမဂုဏ်ချမ်းသာ ဖြစ်သတည်း။

မှန်၏။ လူသည် ဝါသနာကို စွန့်နိုင်ခဲ့သူ ဖြစ်၏။ ဘဝ များစွာ သံသရာတလျှောက်လုံး လူသည် ကာမညွှန်အိုင်ကြီး ထဲတွင် ကျဲလူးသကဲ့သို့ လူးလာခဲ့သော ဝါသနာအထုံ ပါလာ လေသူ ဖြစ်ရကား ရုတ်တရက် ကာမကို အာလယ မဖြတ် နိုင်ချေ။ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း လိုချင်သည်။ ကာမဂုဏ်ကိုလည်း ခံစားချင်သည်။ ကာမကို မခွဲနိုင်၊ မခွာရက်အောင် ဖြစ်နေသည်။ “အကယ်၍မျှား ကာမဂုဏ်ခံစားရင်း ရောက်မည့်နိဗ္ဗာန်၊ ရမည့် နိဗ္ဗာန်မျှား ရှိပါက ရောက်ချင်၊ ရချင်စမ်းပါဘိတော့သည်” ဟူ၍ တောင့်တလေ၏။ ဤသို့ ကာမဂုဏ်ခံစားရင်း နိဗ္ဗာန် ရလိုသူမျှား စင်စစ်ကေန အမှန်ပင် ရှိလေသတည်း။

မှန်၏။ ဗုဒ္ဓလက်ထက်တော်က ဥဂ္ဂသေန သဋ္ဌေးဟူ၍ ရှိသည်။ သားမယားကိုလည်း အလွန်ချစ်သူ၊ စည်းစိမ်လည်း အလွန် ယစ်မူးသူ ဖြစ်လျက် သူသည် နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း လိုချင်၏။ မယားကို ချစ်ရင်း၊ စည်းစိမ်ယစ်ရင်းနှင့် နိဗ္ဗာန်ရနိုင်သော နည်းလမ်းမျှား ရှိ-မရှိသိလိုသောကြောင့် အခါတပါးတွင် ဗုဒ္ဓထံ ချဉ်းကပ်၍ ထိုအကြောင်းကို မေးလျှောက်ကြည့်လေ၏။

“ရွှေဘုန်းတော်သခင် အရှင်သူမြတ်ဘုရား၊ တပည့်တော် လျှောက်ထားပါရစေ၊ ခွင့်ပြုတော်မူပါ။

“တပည့်တော်၏ဇနီးသည် တပည့်တော်ကို လွန်စွာ မြတ်နိုးရှာပါသည်။ တပည့်တော်ကလည်း သူ့ကိုလွန်စွာ မြတ်နိုးပါသည်။ ထင်ရှားအောင် လျှောက်ထားရမည် ဆိုပါလျှင် နားနှင့်မနာ ဖဝါးနှင့် နာတော်မူပါဘုရား။

“အရှင်ဘုရား၊ တပည့်တော်၏ ဇနီးသည် အရပ်တပါးသို့ တပည့်တော် ခရီးထွက်သွားသော အခါ များတွင် သူ့ခများ မစားနိုင်၊ မသောက်နိုင်၊ မအိပ်နိုင် ရှာဘဲ တပည့်တော် ပြန်လာမည့်လမ်းကိုသာ မျှော်တလင့်လင့်နှင့် စောင့်ကြိုနေပါသည်။ တပည့်တော် ကလည်း ဇနီးကို စွဲလမ်းမှုကြောင့် အိမ်ကထွက်သည့် နေ့မှစ၍ ပြန်ရောက်မည့် ရက်ကိုသာ လက်ချိုးကာ ချိုးကာ ရေတွက်မိပါသည်။

“အမှန်အတိုင်း လျှောက်ရလျှင် တပည့်တော် အပါယ်လားမှာ ကြောက်ပါသည်။ နိဗ္ဗာန်ကို ရလို ရောက်လိုပါသည်။ သို့သော် တပည့်တော်မှာ ခက်နေတာက ဇနီးကို မခွဲနိုင်ပါ။ ခြေရံသင်းပင်းများနှင့်တကွ ရှေ့၊ ငွေစသော ဥစ္စာများကိုလည်း တပည့်တော် မစွန့်နိုင်ပါ။ တောထွက်၍ ရဟန်းလည်း မပြုနိုင်ပါ။ လောကီ စည်းစိမ်များကို ခံစားရင်းနှင့်ပင် တပည့်တော် နိဗ္ဗာန်ရောက်လိုပါသည်။ ဖြစ်နိုင်သော နည်းလမ်းများ ရှိပါသလားဘုရား။ ဖြစ်နိုင်လျှင် ထိုနည်းလမ်းကို အမိန့် ရှိတော်မူပါဘုရား” ဟူ၍ လျှောက်ထားဘူးလေသည်။

ထိုအခါ ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရားသည် ဥဂ္ဂသေနသုဋ္ဌေးအား ကာမဂုဏ် တန်းလန်းနှင့် လူ့ဘောင်၌ နေလိုသူများအတွက် ထိုသုတိုနှင့် လျှောက်ပတ်သော လူ့အဖြစ်၊ လူ့ဘဝနှင့်ပင် ဇနီးတံလဲ၊ သားသမီး တံလဲ၊ ရှေ့ငွေ တံလဲနှင့် နိဗ္ဗာန်ဝင်နိုင်သော သောတာပန်လမ်းစဉ်ကို ညွှန်ပြ ဟောကြားတော်မူ၏။

သောတာပန်အဖြစ်သို့ ရောက်သော် အပါယ်တံခါး ပိတ်လေပြီ ဖြစ်၏။ မည်သည့်အခါမှ အပါယ်သို့ မလား နိုင်တော့ချေ။ နိဗ္ဗာန်အတွက် စိတ်ချရသောဘဝ ဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန် မရောက်မီအတွင်း ခုနစ်ဘဝတိုင်တိုင် မြတ်သောအမျိုး၌ ချည်းဖြစ်၍ ဘုံစဉ်အတိုင်း စံစားသွားပြီးမှ နိဗ္ဗာန်ဝင်၏။

ဥဂ္ဂသေနသုဋ္ဌေးကဲ့သို့ လောကီစည်းစိမ်ကို ဘုံစဉ်စံပြီးမှ နိဗ္ဗာန်ရောက်လိုသူများနှင့် သောတာပန်အဖြစ်သည် အထူးသင့် လျော်လှ၏။

ကိလေသာသည် ၁၅၀၀ရှိ၏။ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်းကိလေသာ ၁၅၀၀ထဲမှ “ဒိဋ္ဌိ”တလုံးကိုသာ ပယ်ရ သေးသည်။ ၁၄၉၉မျိုးသော ကိလေသာများ သောတာပန်၏ သန္တာန်၌ ကျန်လေသေး၏။ လောဘကျန်၊ ဒေါသကျန်၊ မောဟကျန်၊ မာနကျန် အများကြီးကျန်သေး၏။

ထို့ကြောင့် သောတာပန်သည် လောဘတန်းလန်း၊ ဒေါသ တန်းလန်းနှင့် ရှိနေသေးသောကြောင့် လောဘ ကြီးသည့်အခါ ကြီး၊ ဒေါသထွက်သည့်အခါ ထွက်၍ လောကီအာရုံ၊ ကာမဂုဏ် ဓလေ့ဖြင့် မွေ့မွေ့ လျော်လျော်၊ ပျော်တပြုံးပြုံးနှင့် မော်မဆုံး အောင်ပင် ရှိနေသေးသောဘဝ ဖြစ်လေသည်။

ထင်ရှားသော သာဓကများမှာ ဝိသာခါကျောင်းအမကြီး သည် (၇)နှစ်သမီး အရွယ်ကပင် သောတာပန် အရိယာ ဖြစ်သော်လည်း သားတကျိပ်၊ သမီးတကျိပ် မြေး၊ မြစ်တွေက တရုံးရုံးနှင့် အသက် ၁၂၀တိုင်အောင် ကြီးကျယ်လှစွာသော လူ့စည်းစိမ်၊ လူ့ချမ်းသာကို ခံစားစံစား သွားပြီးလျှင် ယခုလည်း နိဗ္ဗာန်ရတိနတ်ဘုံတွင် သုနိမ္မိတမည်သော နတ်မင်း ကြီး၏ နတ်မိဖုရားကြီး ဖြစ်၍ ကြီးကျယ်သော နတ်စည်းစိမ်၊ နတ်ချမ်းသာကို ခံစား၊ ခံစားလျက်ပင် ရှိလေသည်။

သိကြားမင်းသည်လည်း သက္ကပဉ္စာသုတ် ဒေသနာတော်ကို ကြားနာရပြီးသည့် အဆုံး၌ သောတာပန် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ကြီး ဖြစ်သွား၏။ သို့ပါလျက်လည်း လောဘအမျှင် တန်းလန်းနှင့် ရှိနေသေးသောကြောင့် သုံးကုဋေ ခြောက်သန်းမျှသော ဒေဝစွရာ နတ်ကညာများ၊ နတ်မိဖုရားများ ခြံရံလျက်ပင် ရှိလေသည်။ ဝိသာခါ၊ သိကြားမင်းတို့နှင့် အလားတူသော အခြား အခြားဘုံစဉ်စံ သောတာပန်တို့လည်း များစွာရှိကုန်၏။ အထက်အဆိုပါ ဝိသာခါ၊ သိကြားမင်းစသော အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် လူ့စည်းစိမ်၊ နတ်စည်းစိမ်များကို ခံစားရင်း သောတာပန်အဖြစ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ဝင်လိုသူများအတွက် အားထက် ဘွယ်ရာ သာဓကများ ဖြစ်ကုန်သတည်း။

သောတာပန်ဖြစ်ထိုက်သော အရည်အချင်း

ဗုဒ္ဓဟူသည် လူ့မှ ဖြစ်တော်မူ၏။ ထို့အတူ ရဟန္တာတို့သည် လည်းကောင်း၊ သောတာပန် သင်္ကဒါဂါမ် အနာဂါမ်တို့သည် လည်းကောင်း၊ လူ့မှ ဖြစ်ကုန်သည်ချည်း ဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓမျိုး၊

ရဟန္တာမျိုး၊ သောတာပန်မျိုး၊ သကဒါဂါမ်မျိုး၊ အနာဂါမ်မျိုး
ဟူ၍ သိခြားမရှိ၊ လူထဲက လူချည်းဖြစ်ကုန်၏။

ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓအဖြစ်ကို ထား၍ ဤသာသနာခေတ်အတွင်း
သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ် ရဟန္တာများဖြစ်ရန်
အလားအလာရှိသည်ပင် ဖြစ်၏။ အတိတ်ဘဝများက မိမိတို့
ဆည်းပူးလာခဲ့ကြသည့် ပါရမီများကို မည်သူမျှ မမြင်နိုင်။ မည်သူ
မဆို ပါရမီ ရင့်ခိုက်နှင့် ကြုံကြိုက်လျှင် အရိယာဘုံသို့ ဆိုက်ရောက်
နိုင်၏။

သောတာပန် အဖြစ်သည် ချစ်သူ မျက်နှာလေးကို တစ်မိမိ
ကြည့်ရင်း ဘုံစဉ်စံလိုသူများနှင့် အထူးသင့်လျော်၏။ သောတာပန်
မဖြစ်နိုင်သူဟူ၍ မရှိ။

ယာဒိသံ ဝပ္ပ တေဗိဇံ တာဒိသံဟရတေ-ဖလံ။

ယာဒိသံ- အကြင်သို့သဘောရှိသော၊ ဗိဇံ - သရက် ပိန္နဲ
စသော မျိုးစေ့ကို၊ ဝပ္ပတေ-စိုက်ပျိုး၏၊ တာဒိသံ- ထိုသို့သော
သဘောရှိသော၊ ဖလံ- သရက်သီး ပိန္နဲသီး စသောအသီးကို၊
ဟရတေ- ဆောင်၏ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော ဒေသနာ
တော်အတိုင်းပင် သောတာပန် ဖြစ်ထိုက်သော အင်္ဂါရပ်၊
အရည်အချင်းနှင့် ပြည့်စုံမည်ဆိုပါက မည်သူမဆို သောတာပန်
ဖြစ်နိုင်၏။ သောတာပန် ဖြစ်ထိုက်သော အင်္ဂါကိုကား
သုတ်ပါထေယျပါဠိတော်၌ ဤသို့ ဗုဒ္ဓ ဟောကြားထားတော်
မူခဲ့သတည်း။

စက္ကရာဇ် သောတာပတ္တိ ယင်္ဂါနိ၊
ကတမေစက္ကရာဇော၊ သပ္ပုရိသသံသေဝေါ
သဒ္ဓမ္မဿဝနံ၊ ယောနိသော
မနသိကာရော၊ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိ။^၁

အဓိပ္ပာယ်ကား-

- (၁) သပ္ပုရိသသံသေဝ- ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ၊ ဓာတ်သစ္စာတို့၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသော သူတော်ကောင်းနှင့် ပေါင်းဖော်ရခြင်းတပါး။
- (၂) သဒ္ဓမ္မဿဝနံ- ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ၊ ဓာတ်သစ္စာတို့နှင့် စပ်သော တရားစကားကို ကြားနာခြင်း၊ မှတ်သားခြင်း၊ သင်ကြားခြင်းတပါး။
- (၃) ယောနိသောမနသိကာရ- ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ်၊ ခန္ဓာဓာတ်၊ ပရမတ်တရားတို့ကို ထင်းကနဲ၊ လင်းကနဲ ဉာဏ်မျက်စိထဲတွင် ထင်လာ၊ မြင်လာအောင် အသင့်အတင့် နှလုံးသွင်းခြင်းတပါး။
- (၄) ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိ- မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ နိဗ္ဗာန် ရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ရှားရခြင်းတပါး။

ဤအင်္ဂါလေးရပ်နှင့် ညီလျှင် သောတာပန် ဖြစ်ပြီဟု ဗုဒ္ဓဟောတော်မူ၏။ ဗုဒ္ဓချပေးထားခဲ့သော သောတာပန်လမ်းစဉ်အရ သောတာပန် ဖြစ်လိုသူသည် ရှေးဦးစွာ ဆရာကောင်းကို

၁။ ဒီဃနိကာယ်၊ သုတ်ပါထေယျပါဠိ၊ သင်္ဂီတိသုတ်၊ ၁၆၀။ (ဆဋ္ဌမူ)

ရှာရာသည်။' လောကီအလုပ်၌ ဖြစ်စေ၊ လောကုတ္တရာအလုပ်၌
ဖြစ်စေ၊ ဦးဆောင်ညွှန်ကြားပြသသူ ဆရာသည် လွန်စွာ
အရေးကြီးလှ၏။

ရှေ့ဆောင်နှားလား အဖြောင့် သွားက နောက်နှားတစိုက်
အဖြောင့်လိုက်၏။

ရှေ့ဆောင်နှားလား အကောက်သွားက နောက်နှားတစိုက်
အကောက်လိုက်၏။

ထိုစကားအတိုင်း ဆရာက မှန်ရာကိုညွှန်ပြလျှင် သောတာပန်
နိုင်လိမ့်မည်။ ဆရာက အမှားကို ညွှန်ပြလျှင်ကား သောတာ
မပန်နိုင်ဘဲ ဖြစ်နေမည်။

ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓသည် ကောင်းသောဆရာ၊ ဖြောင့်မတ်သော
ဆရာကို ရှာအပ်ကြောင်းကို “ယထာဘူတံ ဥာဏာယ သတ္တာ
ပရိယေသိ တဗ္ဗော” ဟူ၍ ၄၄-ကြိမ် တိုင်တိုင် သတိပေး
တိုက်တွန်း သွားတော်မူသတည်း။

ယထာဘူတံ- ဟုတ်မှန်ရာကို၊ ဝါ - ဟုတ်မှန်သောအတိုင်း၊
ဥာဏာယ- ဇာနုနတ္တာယ- သိခြင်းအကျိုးငှာ၊ သတ္တာ-ဆရာကို၊
ပရိယေသိတဗ္ဗော- ရှာမှီးအပ်၏။ ဝါ- ရှာမှီး၍ ဆည်းကပ်
ရာ၏။

ဤကား ဗုဒ္ဓ၏ ညွှန်ကြားချက် ဖြစ်၏။ ဤ၌ ဆရာ
ဆိုသည်ကား “သည်ဟာက ပညတ်၊ သည်ဟာကိုတော့
ပရမတ်လို့ ခေါ်တယ်” ဤ သို့ ပညတ်နှင့်ပရမတ်ကို ခွဲခွဲခြားခြား
ကွဲပြားအောင် ပြောပြတတ်သောဆရာကို ဆိုလိုသည်။

သောတာပန်

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပညတ်နှင့်ပရမတ်ကို ခဲ့ခဲ့ခြားခြား
 နားလည်ပါမှ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အတ္တစွဲပျောက်မည်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ
 ကွာ၍ အတ္တစွဲပျောက်မှ သောတာပန်ဘဝသို့ ရောက်နိုင်မည်
 ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

သောတာပန် ဖြစ်လိုသော် တရားသားကျကျ နားကိုအသုံးချ

ဤ၌ သဒ္ဓမ္မဿဝနံ ဟူသော ဒုတိယအချက်နှင့် သက်ဆိုင်
 လာ၏။ သူတော်ကောင်းတို့ ဟောပြောသော တရားကို
 ကြားနာမှတ်သား ဆိုကာ၌ ကြားနာခြင်း၊ တရားနာခြင်း
 အလုပ်မှာ နားနှင့်သာ သက်ဆိုင်၏။ နား၏အလုပ် ဖြစ်၏။
 မြန်မာမှု၌ နား၊ မျက်စိ ဟူသောစကား ရှိ၏။ ပါဠိဘာသာ
 အားဖြင့် နားကို သောတ ဟုဆို၏။ ထို့ကြောင့် သောတကို
 နား ဟု ဘာသာပြန်ကြ၏။

သောတာပန်- ဟူသောစကား၌ သောတ သဒ္ဓါသည် နား
 ဟူသောအနက်ကိုလည်း ဟောသည်ဖြစ်ရာ နား၏ အလုပ်ကား
 အသံကို ခံယူခြင်း၊ အသံကို ဖမ်းယူနားထောင်ခြင်း ဖြစ်၏။
 အသံဟူသမျှကို နားဖြင့်ခံယူကြောင်း အထက်၌ ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်၏။
 ပရမတ်တရားကို အသားကျကျခံယူနိုင်သော နားဟု ဆိုလို
 သည်။ ထိုကဲ့သို့သောနားမျိုး ရှိလျှင် တရားပေါက်သူ၊ ဝါ-
 သောတာပန်ဖြစ်ရန် မဝေးတော့ပြီ။

လောကီ အလုပ်ကိုဖြစ်စေ၊ လောကုတ္တရာ အလုပ်ကိုဖြစ်စေ၊
 မိမိ အလိုရှိအပ်သော အကျိုး၊ ကိစ္စ ပြီးမြောက်ရန်အတွက်
 အလုပ်လုပ်ကြရာ၌ ဆင်းဆင်းရဲရဲ၊ အားပါးတထုတ် လုပ်ယူ

ရသော အလုပ်မျိုးလည်း ရှိ၏။ သက်သောင့်သက်သာနှင့် ပြီးစီးသော အလုပ်မျိုးလည်း ရှိ၏။

ဤတိုင် သောတာပန် အလုပ်ခွင်သမိုင်းစဉ်ကို ကြည့်လျှင် အလွန်ညင်သာ၏။ အများအားဖြင့် သက်သောင့်သက်သာနှင့် သောတာပန် ဖြစ်ဖြစ်သွားကြသည်က များ၏။ သောတာပန် ဖြစ်ဘို့အတွက် အရိုးကြေကြေ အရေခန်းခန်း ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်ယူရသော သောတာပန်မှာ မရှိသလောက်ပင်ရှား၏။

သောတာပန် ဖြစ်လိုက်လျှင် တဦးတယောက်တည်း ခြောက်ကပ်ကပ် ဖြစ်သည်ထက် အဖော်များနှင့် တပျော် တပါးကြီး အုပ်လိုက်၊ သင်းလိုက်၊ အဖွဲ့လိုက် ဖြစ်ကြသည်က များကြောင်းကို တွေ့ရ၏။ ဗုဒ္ဓသည် သာဝတ္ထိ၊ ဗာရာဏသီ၊ ရာဇဂြိုဟ်စသော နေရာအသီးသီးတို့၌ ပရိသတ်အသီးသီး တို့အား တရားဟောတော်မူလေရာ ဒေသနာတော်၏ အဆုံး၌ အားလုံးသော်လည်းကောင်း၊ အချို့ အဝက်သော်လည်းကောင်း သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ် စသည် တည်ကုန်လေ၏ဟု ဆို၏။

ဤသို့ သောတာပန်တည်ကြခြင်းမှာ ရှေးကဆည်းပူးခဲ့သော ပါရမီ အခံရှိခြင်း၊ တရားစစ် တရားမှန်ကို ကြားနာရ ခြင်းကြောင့် ဖြစ်၏။ နားပါးသောကြောင့်ဟု ဆိုနိုင်၏။ တရားစကားကို ကြားနာရကာမျှဖြင့် တရားတော်၏ အနှစ် သာရကို သိလွယ်၊ ထင်လွယ်၊ မြင်လွယ်၊ သဘောပေါက်လွယ် သည်ကို “နားပါးသည်၊ နားပါးသူ” ဟု ဆိုလိုသည်။ ယင်းသာဓကကို အမြင်မျှပြရသော်-

ဘုရားသခင်သည် ဟေမဝတသုတ်ဒေသနာကို ဟောတော် မူပေ၏။ တရားတော်၏ အဆုံး၌ ထိုနတ်စစ်သူကြီး နှစ်ဦး

(ဟောမဝတနှင့်သာတာဂီရိ) တို့သည် သောတာပန် တည်လေကုန်၏။ ကြွင်းကုန်သော နတ်ဘီလူးတို့သည်လည်း သရဏဂုံ၊ ပဉ္စသီ တည်ကြကုန်သတည်း။

ဤဟောမဝတနှင့် သာတာဂီရိနတ်မင်းကြီးတို့သည် ငါတို့ သောတာပန် ဖြစ်ချင်စမ်းပါဘိဟူ၍ မည်သည့်ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုမျှ စီးဖြန်း၊ အားထုတ်ခြင်း မရှိ။ နားပါးသောကြောင့် တရားတော်ကို ကြားနာရကောမ္ပနှင့် သောတာပန် တည်ကြခြင်း ဖြစ်၏။

ထိုမှတစ်ပါး နားပါးသူ အမျိုးသမီးတဦး ရှိ၏။ ကာဠီ ဟု အမည်တွင်၏။ သာသနာတွင် ရှေးဦးသောတာပန် ဖြစ်၏။

နတ်မင်းကြီးနှစ်ပါးထက် စော၍ သောတာပန်ဖြစ်နှင့်သူ ဖြစ်၏။ နတ်မင်းကြီးနှစ်ပါးတို့ ဆိုပြောနေကြသော ဘုရားသခင်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးစကားကို ကြား၍ သောတာပန်ဖြစ်သူ ဖြစ်၏။

နတ်စစ်သူကြီးတို့၏ အသီးသီးပြောဆိုကြသော ဘုရားကျေးဇူးတော် စကားကို ကာဠီအမည်ရှိသော အမျိုးသမီး တယောက်သည် ပြသဒ်သို့တက်၍ လေသွန်တံခါးကိုဖွင့်လှက် ကိုယ်ဝန်၏ပင်ပန်းခြင်းကို ဖျောက်ခြင်းငှာ ရပ်နေသောအခိုက် တွင် နားစိုက်မိ၍ အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး တိုင်အောင် ကြားလျှင် “ဘုရားတို့သဘောသည် ဤသို့သောဂုဏ်အထူးနှင့် ပြည့်စုံပေသည်တကား” ဟု ဘုရားဂုဏ်လျှင် အာရုံရှိသော

၁။ ဇိနတ္ထပကာသနိကျမ်း၊ ဟောမဝတနှင့်သာတာဂီရိ နတ်မင်းကြီး နှစ်ဦးတို့၏ အကြောင်းကို ပြဆိုသော အခန်းမှ—

ပီတိကို ဖြစ်စေလျက် ထိုပီတိဖြင့် နိဝရဏတရားကို ခွာ၍
ဝိပဿနာစီးဖြန်းလျှင် ထိုပြသဒ်ထက်၌ ရပ်လျက်သာပင်း
သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ ရောက်လေ၏။

သောတာပန်သည် ဤနည်းနှင့်နှင် တရားသားကို နှား
ပါးပါးဖြင့် ခံယူ၊ နာကြားခြင်းအားဖြင့် သက်သောင့်သက်သာ
တရားပေါက်၍ အရိယာဘုံသို့ ရောက်ရှိသူ ဖြစ်၏။ သောတာပန်
ဖြစ်လျှင် နိဗ္ဗာန်လက်မှတ် ရပြီးဖြစ်၏။ ဝိသာခါတို့ကဲ့သို့ ဘုံစဉ်
စံပြီးနောက် နိဗ္ဗာန်သို့ မုချ ရောက်ရတော့မည် ဖြစ်သတည်း။

လူနှင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ

လူကို တထောင့်ငါးရာ ကိလေသာ ကြီးမျှင်တို့ဖြင့်
ဆိုင်းထား၏။ ချည်နှောင် ရစ်သိုင်းထား၏။ လှောင်ချိုင့်ထဲက
ငှက်ငယ်အလား လူသည် ထောင့်ငါးရာ ကိလေသာ ပိုက်ကွန်
တွင်း၌ မိခြင်း ခံနေရသော သားကောင် ဖြစ်၏။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် တထောင့်ငါးရာ ကိလေသာ ကြီးမျှင်
များအနက် နှောင်ကြီးတမျှင် အဖြစ် ပါဝင်၏။ သောတာပန်
သည် ထို သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တည်းဟူသော နှောင်ကြီးကို
ထောင်းကန် ဖြတ်ပြီးသူ ဖြစ်လေသည်။ ထို သက္ကာယဒိဋ္ဌိကား
အဘယ်ကို ဆိုလိုလေသနည်း။

သန္ဓေ သံဝိဇ္ဇမာနော ကာယော သက္ကာယော။

မိစ္ဆာဝသေန ဒိဋ္ဌိ - သက္ကာယဒိဋ္ဌိ။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိအကြောင်းကို ဤသို့ ဝိဂြိုဟ်ကျင်း၍ ရှင်းကုန်၏။
ယင်း၏ အတ္တ မြန်မာပြန် နိဿယသော်ကား-

သန္တော-သံဝိဇ္ဇမာနော- ပရမတ္တအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော။
ကာယော-ရုပ်နာမ် ခန္ဓာ အာယတန ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဓာတ်
အစုတည်း။ သက္ကာယော-ပရမတ္တအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော
ဓာတ်အစု။

မိစ္ဆာဝသေန-ထို ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊
ဓာတ်အစုကိုပင် ငါ၊ သူတပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ ဟူ၍
မှားယွင်းသည်၏အစွမ်းအားဖြင့်။ ဒိဋ္ဌိ-ထင်မြင်စွဲလမ်းခြင်းတည်း။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ - ပရမတ္တ အားဖြင့် ထင်ရှား ရှိသော
ရုပ်နာမ် ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ ဓာတ်အစုကို ငါ၊
သူတပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ ဟူ၍ မှားယွင်းစွာ ထင်မြင်
စွဲလမ်းခြင်း၊ မှတ်ယူခြင်း။

အဓိပ္ပာယ်မှာ-အမြင်ခံ၊ အထင်ခံ၊ ပရမတ္တအားဖြင့် ထင်ရှား
ရှိနေသည်ကား၊ ပေါ်ပေါ်လွင်လွင် မြင်တွေ့နေရသည်ကား
ရုပ်ကောင်၊ နာမ်ကောင်၊ ခန္ဓာကောင်ကို သက္ကာယကောင်
ဟု ခေါ်သည်။ ရှိသည့် သက္ကာယကို သက္ကာယဟု မထင်လေဘဲ
ငါ၊ ငါ့သား၊ ငါ့မယား၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ အနေဖြင့်
သည်ဟာ ငါ၊ ဟောသည်ဟာက ငါ့မယား၊ သည်ဟာက
ငါ့သား ဟူ၍ အထင်မှား၊ အမြင်မှား၊ အမှတ်မှားခြင်းကို ဒိဋ္ဌိ
ဟု ဆိုသည်။

သက္ကာယနှင့် ဒိဋ္ဌိ နှစ်ရပ် ပေါင်းစပ်မိသောအခါ ထွက်လာ
သော အနက်ကား-ပြောင်းပြန် ဖြစ်နေ၏။ သက္ကာယ အနက်
ပျောက်သွား၏။ သက္ကာယပုဒ်ထွက် အနက်ရင်း ဖြစ်သော
ရုပ်ကောင်၊ နာမ်ကောင်၊ ခန္ဓာကောင်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကောင်၊
ဓာတ်ကောင်ကို အရှိအတိုင်းမထင်၊ မမြင်လေဘဲ ထို ရုပ်ကောင်၊

နာမ်ကောင်၊ ဓာတ်ကောင်၊ ပရမတ်ကောင်ကို ငါ့ဟု ထင်လာသည်။ ငါ့သား၊ ငါ့မယား၊ ငါ့လင်ဟု ထင်လာသည်။ ယောကျ်ား၊ ဘဲ၊ မိန်းမဘဲဟူ၍ စိတ်ထဲ၌ စွဲမှတ် ယုံကြည်ခြင်း ဖြစ်လာသည်။

ပရမတ်မျက်စိဖြင့် ကြည့်လျှင် ရုပ်ကောင်၊ နာမ်ကောင်၊ ဓာတ်ကောင်၊ ပရမတ်ကောင်သာ ရှိ၏။ သူကောင်၊ ငါကောင်၊ သားကောင်၊ မယားကောင်၊ သမီးကောင်၊ လူကောင်၊ နတ်ကောင်၊ ဗြဟ္မာကောင်ဟူ၍ မရှိ။ ဤသို့ မရှိပါဘဲလျက် အရှိဟု ထင်နေကြ၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-အတ္တစွဲ စွဲနေကြ၏။

သက္ကာယနှင့် အတ္တ

အတ္တဆိုတာ ဘာလဲ။

သက္ကာယစွဲနှင့် အတ္တစွဲသည် စကားလုံး ကွဲသော်လည်း အဓိပ္ပာယ် တူ၏။ အတ္တအကြောင်း ကောင်းကောင်း သဘောပေါက်လျှင် သက္ကာယ၏ အချက်အလက်များ အနက်ထင်ပြီး ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အတ္တဒိဋ္ဌိ၏ သွင်ပြင်ကို အထင်းသား မြင်အောင် ရှုကြပါစို့။

ဤ၌ အတ္တကို ပေါ်အောင် သရုပ်ဖော်၍ အရေးကြီး၏။ အတ္တပျောက်မှ အနတ္တပေါက်မည်။ အနတ္တပေါက်မှ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကွာ၍ သောတာပန်ဘဝ ရောက်မည် ဖြစ်သတည်း။

သို့ဖြစ်လေရာ ဤတွင် အနတ္တ မြင်ကွင်းကို ထင်းကနဲ၊ လင်းကနဲ မြင်အောင် ပြဆိုသောကိစ္စ၌ ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဟောပြောချက်မှာ သက်သေသင့်သက်သာနှင့် သဘောပေါက်လှယ်၏။ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားသည် ဝိပဿနာအလုပ်ကို ကိုယ်တိုင်လည်း အားထုတ်တော်

မူ၏။ အတ္တစကား အတ္တဒိဋ္ဌိနှင့် ပတ်သက်သော စကားများကို လည်း အခါအားလျော်စွာ ဟောကြားတော်မူ၏။ ဤ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ အတ္တဒိဋ္ဌိ အချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး ဟောကြားအပ်သော အနတ္တ တရားတော်ကို ကြားနာကြရလျှင် ပို၍ အကျိုးရှိမည် ထင်ပါ သည်။ သို့ကြောင့် ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးက အနတ္တအချက်ကို ကွက်ကနဲ၊ ထင်းကနဲ၊ လင်းကနဲ မြင်အောင် ဟောကြားတော်မူသည်ကား—

အတ္တ-ဟူသောစကား၏ အနက်များကို ရှေးဦးစွာ သိထိုက်၏။ အတ္တ ဆိုသည်ကား-သတ္တဝါ အနှစ်အသား ဟု ဆိုလိုသည်။

အနှစ်အသား ဆိုသည်ကား မြေအုံး ဟူသောစကား ၌ မြေသည် အိုး၏ အနှစ်အသား ဖြစ်၏။ အိုး၏ အနှစ် အသားဆိုသည်ကား အိုးဟူသောစကားသည် သဏ္ဍာန ပညတ်၏ အမည်တည်း။ မြေ၏အမည် မဟုတ်။ သဏ္ဍာန ပညတ်၏ အမည်တည်း။ မြေ၏အမည် မဟုတ်။ သဏ္ဍာန ပညတ်သည်လည်း ပရမတ္တတရားကဲ့သို့ ဓာတ်နှစ်ဓာတ် သာ ရှိသည်မဟုတ်။ မြေသာလျှင် ပရမတ္တဖြစ်၍ ဓာတ်နှစ်ဓာတ်သာ ရှိ၏။

လောက၌ “အိုးဟူ၍ ရှိ၏လော” ဟု ဆိုခဲ့သော် ပရမတ်နှင့် ပညတ် ခြားနားမှုကို မသိသော သူတို့က “အိုးဟူ၍ ရှိ၏” ဟု ပြောကြားကုန်လတ်။ “အိုးဟူ၍ ရှိ၏” ဟု ဆိုလျှင် “ထိုအိုးကို ပြစမ်းပါ” ဟု မေးရာ၏။

၁၇၆ ဦးစန်းစေ

ထိုအခါ အနီး၌ရှိသော အိုးကို လက်ညှိုးထိုး၍
“ဤသည်ကား အိုးမဟုတ်လော” ဟုပြောကုန်လိက်။

ထိုသို့ပြခြင်းသည် အိုးမဟုတ်သောမြေကို “အိုး” ဟု
စွပ်စွဲခြင်း ဖြစ်၏။ အစွပ်စွဲ မှား၏။ မှားယွင်း-
မြေဟူသည် ပညတ်မျိုးဖြစ်၍ အနှစ်အသား မရှိ၊
ကောင်းကင်ကဲ့သို့ အချည်းနှီးတည်း။

မြေကို အိုးဟူ၍ စွပ်စွဲခြင်းသည် မြေကို အိုး၏
အတ္တပြုခြင်း ဖြစ်၏။ အနှစ်အသား ရှိသော မြေကို
အနှစ်အသားမရှိသော အိုး၏ အထည်ခံ၊ အမာခံ၊ အနှစ်
အသား ပြုခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုအခါ မရှိသော အိုးသည်
ရှိသောအိုး ဖြစ်လေ၏။ မြေသည် အိုး၏အတ္တ ဖြစ်လေ၏။
အတ္တ ဖြစ်ခဲ့သော် “မြေသည်ပင် အိုး၊ အိုးသည်ပင်လျှင်
မြေ ဟူ၍ မြေနှင့်အိုး တခုတည်း ဖြစ်လေ၏။ ဤသို့
ဖြစ်သည်ကို စွပ်စွဲမှားခြင်း (ဒိဋ္ဌိ) ဆိုသတည်း။

ပရမတ်နှင့် ပညတ်ခွဲပုံ။ ။ မြေအိုးဟူသောစကား၌
မြေကား တခြား၊ အိုးကား တခြား။ မြေသည် ပရမတ်၊
အတ္တမျိုးတည်း။ ထို့ကြောင့် ြေသည် အိုးမဟုတ်၊
အိုးသည်မြေမဟုတ်။ မြေကို အိုးဟုဆိုလျှင် မှား၏။
အိုးကို မြေဟုဆိုလျှင် မှား၏။ မြေသည် အိုး၏ အတ္တ
မဟုတ်ပြီ။ အနန္တ ဖြစ်လေ၏။ အိုးသည်လည်း သဏ္ဍာန်
ပညတ်မျိုးဖြစ်၍ ကောင်းကင်ပညတ်ကဲ့သို့ အချည်းနှီးသာ
ထင်ရှားသတည်း။

ထို့ကြောင့် ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားသည် တခြား၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါသည် တခြား၊ ခန္ဓာငါးပါး၊ ရုပ်နာမ်တရားသည် ပရမတ်မျိုး၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါကား သဏ္ဍာနပညတ် သန္တတိပညတ်မျိုးတည်း။

ထို့ကြောင့်-

- ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားသည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မဟုတ်။
- ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည် ရုပ်တရား၊ နာမ်တရား မဟုတ်။
- ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားကို ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ ဟုဆိုလျှင် မှား၏။
- ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါကို ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားဟု ဆိုလျှင် မှား၏။

ဤသို့ မြင်နိုင်မှုကား ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားသည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အတ္တ မဟုတ်ပြီ။ အနတ္တ ဖြစ်လေ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည်လည်း သဏ္ဍာနပညတ်၊ သန္တတိပညတ် မျှဖြစ်၍ အချည်းနှီးထင်ရှားလေ၏။

ဤကား အတ္တနှင့် အနတ္တတို့ကို ဥပမာ၊ ဥပမေယျနှင့် မြန်မာဆန်ဆန် လယ်တီဆရာတော်ဘုရား၏ ရှင်းပြချက် ဖြစ်၏။ အတ္တစစ်ကို ခွဲထုတ်လိုက်လျှင် အနတ္တ အလိုလိုကွယ်လေ၏။

၁။ လယ်တီ-ဝိပဿနာဒီပနီ။ ၅၂-၅၃ (ဒီပနီပေါင်းချုပ်ဆဋ္ဌမူ)

မုက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ မနောဟာ ငါလား
 မုက်စိဟူ၍ ရှိ၏။ နားဟူ၍ ရှိ၏။ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊
 စိတ်ဟူ၍ ရှိ၏။ မုက်စိ၊ နား၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ်ဟူသော
 ဤခြောက်ပါးတို့သည် အတွင်းသို့ ရိက္ခာများသွင်းရာ တံခါး
 ပေါက်များနှင့် တူသောကြောင့် ဒွါရ မည်ကုန်၏။

- (၁) မုက်စိတံခါး (စက္ခုဒွါရ)
- (၂) နားတံခါး (သောတဒွါရ)
- (၃) နှာခေါင်းကံခါး (ဃာနဒွါရ)
- (၄) ကိုယ်တံခါး (ကာယဒွါရ)
- (၅) စိတ်တံခါး (မနောဒွါရ)

လူတိုင်းလူတိုင်းမှာ ဤတံခါး ခြောက်ပေါက်ရှိ၏။ အပြင်
 အပ အာရုံတို့သည် ထိုတံခါးခြောက်ပေါက် တို့မှ အတွင်းသို့
 ဝင်လာကုန်၏။ ဝင်လာသမျှသော ထိုထိုအာရုံတို့သည် ဝင်ရာ
 သာထင်ပြီး ထွက်ရာ မထင်ကုန်။

ယင်းတံခါးခြောက်ပေါက်တို့အနက် မုက်စိတံခါးမှ အဆင်း
 သဏ္ဍာန် ရူပါရုံအမျိုးမျိုးတို့ ထိုးဝင်ကုန်၏။ လှလှ၊ ချောချော၊
 ရှုမောစရာအာရုံတို့လည်း ဝင်ကုန်၏။ အရုပ်ဆိုး၊ အကြည်းတန်
 အာရုံတို့လည်း ဝင်ကုန်၏။ ရူပါရုံမှန်သမျှ အခြား တံခါး
 ပေါက်မှ လမ်းမှား၍ ဝင်လေ မရှိ၊ လမ်းမှားသည်ဟူ၍ မရှိ။
 ကောင်းသော ရူပါရုံဖြစ်စေ၊ မကောင်းသော ရူပါရုံဖြစ်စေ၊
 ရူပါရုံမှန်သမျှ မုက်စိတံခါးပေါက်ကသာ တသုတ်ပြီးတသုတ်
 တဖြုတ်ဖြုတ် ဝင်ကုန်၏။

ထို့အတူ နားတံခါးပေါက်မှ သဒ္ဓါရုံခေါ်သော ပြောသံ၊ ဆိုသံ၊ ငိုသံ၊ ရယ်သံ၊ ခြိမ်းခြောက်သံ၊ ကြုံးဝါးသံ၊ ဆဲသံ၊ သီချင်းသံ၊ လေတိုက်သံ၊ မိုးချုန်းသံတို့ ဝင်ကုန်၏။ ထိုထို အသံဟူသမျှတို့ သည် လမ်းမှားသည်ဟူ၍ မရှိ။ နားတံခါးပေါက်မှ တည့်တည့် ကြီး ဝင်ကုန်လေ၏။

ထို့အတူ ကောင်းသောအနံ့ ဖြစ်စေ၊ ဆိုးသောအနံ့ ဖြစ်စေ၊ အမွှေးနံ့ ဖြစ်စေ၊ အပုပ်နံ့ ဖြစ်စေ၊ ရနံ့ ဟူသမျှတို့သည် နှာခေါင်းတံခါးပေါက်မှ ဝင်ကုန်၏။ ချိုချဉ်စပ်ခါး စသော ရသာရုံ မျိုးစုံတို့ကား လျှာတံခါးပေါက်မှ ဝင်ကုန်၏။ အိစက် ညက်ညော၊ မာကျောကျောနှင့် ပူပူနှေးနှေး၊ အေးအေးမြမြ ဟူသော အတွေ့အာရုံတို့သည် ကိုယ်တံခါးပေါက်မှ ဝင်ကုန်၏။ အကြံအစည်၊ စိတ်ကူးစိတ်သန်း အတွေ့အာရုံ ဟူသမျှတို့ကား စိတ်အာရုံမှ ဝင်ကုန်၏။

သုဿင်္ဂါ၊ ကျား၊ မ မရွေး သတ္တဝါတိုင်း သတ္တဝါတိုင်း ဤအတိုင်းချည်းဖြစ်၏။ မိမိမျက်စိလည်လမ်းမှား၍ တံခါးပေါက် လှဲ၍ ဝင်သော အာရုံဟူ၍ မရှိ။ အာရုံ ခြောက်ပါးတို့သည် သူ့တံခါးနှင့်သူ တည့်မတ်၊ ဖြောင့်တန်းစွာ အမှားအယွင်း မရှိ ဝင်ကုန်၏။

ဤတွင် ပုထုဇဉ်လူသားက ကြားဝင် ဓားစာခံလေ၏။ လှည်းကျိုးကို ဝင်၍ ထမ်းလေ၏။ ဓားစာခံပုံ၊ လှည်းကျိုးကို ဝင်၍ထမ်းပုံကား ဤသို့ ဖြစ်သတည်း။

သူ့ဖာသာသူ ဖြစ်တည်နေသော တံခါး ခြောက်ပေါက်ကို ပုထုဇဉ်လူသားက “ငါ” ဟု အတ္တစွဲလျက် ငါ့မျက်စိ၊ ငါ့နှာ၊ ငါ့

နှာခေါင်း၊ ငါ့လျှာ၊ ငါ့ကိုယ်၊ ငါ့စိတ်- ဟူ၍ ပြောင်ပြောင်
တင်းတင်းကြီး အတင့်ရဲစွာ စွပ်စွဲလေ၏။

သို့ကြောင့် ချောချောလှလှ ကိုဝဏ္ဏ၊ မယ်ရူပတို့ကိုဘဲဖြစ်ဖြစ်၊
အကြည်းတန်သော ကိုရုပ်ဆိုး၊ မယ်ရုပ်ဆိုး တို့ကိုဘဲ ဖြစ်ဖြစ်၊
မျက်စိတံခါးပေါက်မှ တသုတ်ပြီးတသုတ်၊ တဖြုတ်ဖြုတ် ဝင်လာ
သမျှကို ငါမြင်သည်၊ ငါမြင်သည် ဟူ၍ မျက်စိ၌ ပြင်းထန်စွာ
အတ္တစွဲ စွဲလေ၏။

ယင်းအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ အခါတပါးတွင် ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရား
သည် မာဂဏ္ဍိယအမည်ရှိသော ပရိပိုင်အား ဟောကြားတော်
မူဘူးပေသည်။

ဟောတော်မူပုံမှာ-

စက္ခုခေါ် မာဂဏ္ဍိယ ရူပါရာမံ
ရူပရတံ၊ ရူပသမ္ပဒိတံ။

မာဂဏ္ဍိယ-မာဂဏ္ဍိ အမည်သော ပရိပိုင်ရဟန်း၊ စက္ခု-မျက်စိ
သည်၊ ခေါ်-စင်စစ်၊ ရူပါရာမံ-အဆင်းအမျိုးမျိုးလျှင် မွေ့လျော်
ရာရှိ၏။ ရူပရတံ-အဆင်းအမျိုးမျိုး၌ မွေ့လျော်တတ်၊ ခုံမင်နှစ်
သက်၊ မခွါရက်အောင် စွဲမက်နေ၏။ ရူပသမ္ပဒိတံ- အဆင်း
အမျိုးမျိုး၌ ပျော်မြူးတတ်၏။

ဤသို့လျှင် ပုထုဇဉ်သည် ငါမဟုတ်သော၊ ငါနှင့် မည်သို့မျှ
ပတ်သက်ခြင်း အလျင်းမရှိသော မျက်စိကို “ငါ့မျက်စိ” ဟု အတ္တ
ပြုလျက်- “ငါမြင်သည်၊ ငါမြင်သည်” ဟူ၍ မှားယွင်းစွာစွဲမှတ်၍

၁။ ပဠိမပဏ္ဏာသ ပါဠိတော်။ မာဂဏ္ဍိယသုတ်-၁၇၁။

ကြေးကြော်လေ၏။ ထို့အတူ နား၊ နှာခေါင်း စသည်တို့ကို “ငါ့နား၊ ငါ့နှာခေါင်း” ဟူ၍ အတ္တပြုလေ၏။

အသံကြားလျှင် ငါကြားသည်၊ ငါကြားသည် ဟူ၍၎င်း၊

အနံ့ရလျှင် ငါနံသည်၊ ငါနံသည် ဟူ၍၎င်း၊

အရသာတွေ့လျှင် ငါစားသည်၊ ငါစားသည် ဟူ၍၎င်း၊

ကိုယ်၌ ပူအေး၊ ညောင်းညော၊ ကိုက်ခဲ၊ ထုံကျင်ခြင်းဖြစ်လျှင် ငါအေး၊ ငါပူ၊ ငါညောင်း၊ ငါကျင် ဟူ၍၎င်း၊

တခုခုအကြံရလျှင် ငါတွေ့သည်၊ ငါစဉ်းစားသည် ဟူ၍၎င်း ပြောင်ပြောင်းတင်းတင်းကြီး အတ္တစွဲ စွဲ၍ ဆိုလေ၏။

ထို့ကြောင့် ငါ၊ ငါဟူသော အတ္တသည် ပုထုဇဉ်၏သန္တာန်၌ မူလီနှင့်စုပ်ထားသည်ထက်ပင် မြဲနေ၏။ ငါသွား၊ ငါစား၊ ငါချစ်၊ ငါမုန်း စသည်စသည်ဖြင့် ပုထုဇဉ်ကို ငါတလုံးက ဦးဆောင် နေချေ၏။

စင်စစ်အားဖြင့် ဆိုခဲ့ပြီးသော မျက်စိတံခါး၊ နားတံခါး စသော တံခါးခြောက်ပေါက်တို့သည် ငါနှင့် အခြားစီဖြစ်ကုန် ၏။ မျက်စိတံခါးပေါက်က တခြား၊ ငါက တခြား။ မျက်စိ တံခါးပေါက်သည် ပရမတ်မျိုး၊ ငါကား ပညတ်မျိုး ဖြစ်၏။ လယ်တီဆရာတော်ဘုရား ပြဆိုသော ဥပမာအတိုင်းပင် မြေအိုး ဆိုရာ၌ မြေသည် အိုးမဟုတ်၊ အိုးသည် မြေမဟုတ်။ မြေကို အိုးဆို လျှင် မှား၏။ အိုးကို မြေဆိုလျှင် မှား၏ ဆိုသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း မျက်စိတခြား၊ ငါတခြား ဖြစ်ပါလျက် မျက်စိကို ငါဆိုလျှင် မှားသည်။ ငါကို မျက်စိဆိုလျှင် မှားသတည်း။ ထို့အတူ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ မနောကို ငါဆိုလျှင် မှားသတည်း။ ငါကို နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ မနော ဆိုလျှင် မှားသတည်း။

မုက်စိထဲမှာ ငါကိုရှာ၍မတွေ့။ ငါထဲမှာ မုက်စိမရှိ။ ထို့ အတူ
 နားထဲမှာ၊ နှာခေါင်းထဲမှာ၊ လျှာထဲမှာ၊ ကိုယ်ထဲမှာ ငါမရှိ။
 ငါထဲမှာလည်း နားမရှိ၊ နှာခေါင်း မရှိ။ ငါတခြား၊ မုက်စိ
 တခြား၊ နားတခြား၊ ငါတခြား။ ငါကား ပညတ်မျိုး၊ မုက်စိ
 သည်ကား ပရမတ်မျိုး ဖြစ်သည်။

သတ္တုချလိုက်သော် အနှစ်သာရအားဖြင့် ပရမတ်မျိုးသည်
 သာ အတ္တ။ ငါ၊ သူတပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ စသည်တို့ကား
 ဘာတခုကိုမျှ မယ်မယ်ရရ ချပြစရာ မရှိသောကြောင့် အနတ္တ
 ဖြစ်၏။

အတ္တကို မိမိစိတ်ထဲက ကြေကြေညက်ညက်၊ အနှစ်အသား
 ကျကျ ပျောက်အောင် ဖျောက်လျှင် အနတ္တပေါက်လေ၏။
 အနတ္တ ပေါက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် မိမိသန္တာန်၌ ပွေးဝဲစွဲသလို
 စွဲတည်နေသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ကွာသည်ကိုပင် သောတာပန်ဟု
 ဆိုသည် မဟုတ်ပါလော။

ဤလူသားနှင့် ငါ ၃ ငါ

သို့သော် အင်္ဂုလွယ်လျက် အရှိုက်ခက်၏ ဆိုသကဲ့သို့ အပြော
 လွယ်လျက် လက်တွေ့ကျကျ အလုပ် လုပ်ကြည့်သောအခါတွင်
 မလွယ်လှ။ အတ္တပျောက်၍ အနတ္တပေါက်အောင် သက္ကာယကို
 ခွါလေသောအခါ လူသား၏ ခံတပ်ကြီးသဖွယ် ငါ ၃-ငါက
 ရှေ့က ကန့်လန့်ကြီး ခံလာသည်။

- (၁) အတ္တ - ငါ
- (၂) အဟံ - ငါ
- (၃) မမ - ငါ

အဘယ်မျှအစွမ်းကောင်းသည် ဆိုသော်ငြားလည်း ပုထုဇဉ်
လူသားသည် ဤ ငါ ၃-ငါကို ကျော်လွှားနိုင်ရန်အတွက် အခက်
အခဲနှင့် ရင်ဆိုင်ရလေ၏။

ယင်း ငါ ၃-ငါအနက် အတ္တငါကား ဒိဋ္ဌိငါ ဖြစ်၏။ ငါ
ငါဟူ၍ တငါငါ စွဲလမ်းနေမှုကို အတ္တငါ၊ ဒိဋ္ဌိ ငါဟု ဆိုသည်။
ငါသွားသည်၊ ငါလာသည်၊ ငါပြောသည်၊ ငါဆိုသည်၊ ငါနေ
သည်၊ ငါထိုင်သည်၊ ငါချစ်သည်၊ ငါမုန်းသည်ဟူ၍ အတ္တစွဲ၊ ငါစွဲ
စွဲနေခြင်းမျိုး ဖြစ်လေသည်။ “ဟောသည်ဟာ ငါဟူ၍ ထောက်
ပြုစရာ မယ်မယ်ရရ ဘာမျှမရှိပါဘဲလျက် အခြောက်တိုက် ဘဝင်
မြင့်၍ တငါငါ စွဲလမ်းနေမှုမျိုးကို ဒိဋ္ဌိငါဟု ဆိုသည်။

အဟံ ငါကား မာနငါတည်း။ ငါဆိုမှ ငါ၊ ထောင်လွှား
ချင်သော ငါ၊ ဝင့်ဝါချင်သော ငါ၊ ဆောင့်ကြားကြား ငါ၊
ငါလိုလူ ဇမ္ဗူမှာ ရှိရိုးလားဟူ၍ ရင် တကော့ကော့၊ လက်မ
တထောင်ထောင်၊ ခြေဖျား တထောင်ထောင်နှင့် မောက်မာ
သော ငါသည် အဟံငါ ဖြစ်လေသည်။ ထို့ အဟံ ငါဖြင့် အခြား
သူများအား အထင်သေးလေ၏။ မိမိနှင့် အဖက်မတန်၊ ဖုတ်လေ
သည့် ငါးပိ၊ ရှိသည်ဟူ၍ပင် မအောက်မေ့ ဖြစ်လေ၏။ ငါနှင့်ငါ
သာ နှိုင်းစရာဟု ပတ်ဝန်းကျင်ကို အထင်သေးသော ငါ ဖြစ်၏။

မမ ငါကား တဏှာငါတည်း။ ကိုယ့်ဗိုက်အောက်ကိုယ် ယက်
သော လိပ်မျိုးငါတည်း။ သက်ရှိ၊ သက်မဲ့အားလုံးကို သိမ်းပိုက်
ထားသော ရင်ခွင်ပိုက်ငါ ဖြစ်၏။ သည်ဟာ ငါ့လင်၊ ငါ့သား၊
ငါ့မယား။ ဟောသည်ဟာက ငါ့ရွှေ၊ ငါ့ငွေ၊ ငါ့တိုက်၊ ငါ့အိမ်၊
ငါ့ဝင်း၊ ငါ့ခြံ၊ ငါ့မော်တော်ကားဟူ၍ ဇနီးမယား၊ သမီးသား

၄

နှင့်စီးပွားဥစ္စာတို့အပေါ်၌ လောဘရမက်လျှမ်းလျှမ်းထက်သော
ငါသည် တဏှာ ငါ ဖြစ်လေသည်။ ငါ့ဟာ၊ ငါ့ဥစ္စာဟူ၍
စွဲလမ်းမှုမျိုး ဖြစ်သည်။

ဥပမာအားဖြင့် ဤ ငါ ၃ ငါ ကား ခုံးပုံကြီးနှင့် တူ၏။
ပုထုဇဉ်လူသားအား ခုံးပုံစီးသူနှင့် အလားတူ၏။ ပုထုဇဉ်
လူသားသည် ငါတည်းဟူသော ခုံးပုံကြီးကို စီးလျက် မရပ်
မနား သံသရာကို ပတ်၍ ပြေးနေ၏။ သံသရာပတ် လမ်းကြောင်း
ကြီးပေါ်ဝယ် ငါတည်းဟူသော ခုံးပုံကြီးကို စီးလျက် သူ့နိုင်၊
ငါနိုင် အပြေးပြိုင် နေကြသည်နှင့် တူ၏။ ငါ့စွဲ၊ အတ္တစွဲ
ကျွတ်အောင် မချွတ်နိုင်ကြဘဲ လိပ်ခဲတည်းလည်းကြီး ဖြစ်နေကြ
ကုန်သတည်း။

သွားနေတာ ထင်ရှားပါလျက် ငါမသွားလျှင်
ဘယ်သူသွားသလဲ။

ငါ တခြား၊ သွားခြင်း တခြား၊ ငါ တခြား၊ လာခြင်း တခြား
ဖြစ်ပါလျက်ကို ငါသွားသည်၊ ငါလာသည်ဟူ၍ မဆိုအပ်၊
မဆိုသင့်၊ မဆိုထိုက်၊ အထင်မှား၊ အမြင်မှား၊ အမှတ်မှား၍
အမှားမှားယွင်းယွင်း ဆိုခြင်းသာ ဖြစ်သည် ဟူ၍ တိတိကျကျ
ဆိုထား၏။

ယင်းသို့ ပြောချက်နှင့် ပတ်သက်၍ စောဒက တက်ပါရစေ။
ငါ၊ သူတပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ မည်သူမည်ဝါမဆို သတ္တဝါ
မှန်သမျှတို့ကား ခန္ဓာငါးပါးနှင့်ပင် တလှုပ်ရှားရှား သွားလာ
နေကြသည်မှာ ကိုယ်တွေ့မျက်မြင် အထင်အရှားပင် ဖြစ်နေ

၏။ သို့ပါလျက် ငါမသွား၊ ငါမလာ၊ ငါမပြော၊ ငါမဆို၊ ငါမချစ်၊ ငါမမုန်းဟူ၍ အဘယ်ကြောင့် ဆိုနိုင်သနည်း။ ဤကား စောဒကတက် မေးမြန်းချက် ဖြစ်၏။

ယင်းမေးခွန်းမှာ လွန်စွာလေးနက်လှ၏။ ပညတ်နှင့်ပရမတ်ကို အဖြူအမဲ ကဲ့ပြားအောင် ခွဲထုတ်သောမေးခွန်း ဖြစ်၏။ အဖြေကို ဤစာရေးသူ အနေဖြင့် ဖြေဆိုခြင်းထက် ယင်းပြဿနာနှင့် ပတ်သက်၍ ကျေးဇူးရှင် လယ်တီ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အဆုံးအဖြတ်ကို ခံယူတော်မူကြပါဟု တိုက်တွန်းရင်း ဘာဝနာ ဒီပနီကျမ်းလာ ဆရာတော်ဘုရား၏ မြွက်ကြားချက်ကို အရှိ အတိုင်း ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

(မေး)- သတ္တဝါ အများတို့သည် မိမိတို့ ခန္ဓာငါးပါးနှင့် သွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း အစရှိသော အမှုတို့ကို အလိုရှိတိုင်းပြု၍ နေကြသည်ကား ကိုယ်တွေ့မျက်မြင် အထင်အရှား ဖြစ်၏။

ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက် ခန္ဓာငါးပါးသည် ပုဂ္ဂိုလ်သွားလိုလျှင် သွား၏၊ ရပ်လိုလျှင် ရပ်၏၊ အစရှိသော အလိုလိုက်မှု မရှိဟု အဘယ်ကြောင့် ဆိုပါသနည်းဟု စောဒကတက်ရန် ရှိ၏။

(ဖြေ)- တခုသော ခက်မာမှုသည် မချုပ်မပျက်မှု၍ “ပုဂ္ဂိုလ် သွားလိုလျှင် သွား၏၊ ရပ်လိုလျှင် ရပ်၏၊ အစရှိသော အလိုလိုက်မှု မရှိသည်ကို ဆိုလိုသတည်း။

လောက၌ ခန္ဓာငါးပါးနှင့်ပင် သွားခြင်း၊ ရပ်ခြင်း စသော အမှုတို့ကို အလိုရှိတိုင်းပြု၍ နေကြသည်မှာကား ခက်မာမှု

အသစ်သစ်ကို အဆက်အဆက် စီစဉ်၍ မြစ်ရေအလျဉ်ကဲ့သို့ အစဉ် သန္တတိ၏ အမှုသာတည်း။

စိတ်၌ ပုဂ္ဂိုလ် အဟုတ်ရှိ၍နေသော သူမှာသာလျှင် ပုဂ္ဂိုလ်၏ သွားခြင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရပ်ခြင်း စသည် ရှိနေ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ အဟုတ်မရှိ၊ ခက်မာမှု စသည်သာ ရှိသောသူမှာ ပုဂ္ဂိုလ်၏ သွားခြင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရပ်ခြင်းသည်ပင် မရှိ။ ထိုခက်မာမှု စသည်သာလျှင် အလှုပ်အယှက်မခံ၊ ပျက်ဆုံး၍ နေကြသော တရားကိုယ်ဖြစ်၍ လောကမျက်မြင်ဖြစ်သော သွားမှု၊ ရပ်မှုကို ပြု၍ နေနိုင်သော တရားဟူ၍ တစုံတခုမျှ မရှိ၊ သန္တတိ မျှသာ ရှိသတည်း။

ထိုသို့ သန္တတိအားဖြင့် အလိုလိုက်မှု မရှိသည်မှာလည်း “ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ပကတိသဘော မဟုတ်” မြစ်ရေကို အလိုရှိရာသို့ ဆန်တက်၍ ပါလေအောင် ပြုပြင်မှု ကဲ့သို့ လက်ပူးလက်ကြပ် ပြုပြင်၍ ယူရသော အာဂန္တုက မျှသာတည်း။

ဤသို့ မိန့်တော်မူပြီးနောက် မျက်စိထဲတွင် ကွင်းကနဲ၊ ထင်းကနဲ မြင်လာအောင် ဆရာတော်က ဥပမာခင်း၍ ပြတော်မူပြန်သည်မှာ-

ထိုစကား မှန်၏။ မွေးဖွားစ အခါကပင် မပြုမပြင်ဘဲ ပေါက်လွှတ်ထားခဲ့သော် နှစ်ရက် သုံးရက်အတွင်းမှာ သုသာန်သို့ ထုတ်၍ စွန့်ပစ်ရအံ့သည်ကား မုချ မလွဲတည်း။ ထိုအခါမှ နောက်၌ နာရီစဉ်များစွာ၊ နေ့စဉ်များစွာ၊ လစဉ်၊ နှစ်စဉ်

များစွာ တည်ရှိ၍ လာကြသည်ကား အစာအာဟာရ
 ထောက်ပံ့မှု အစရှိသော ပြုပြင်မှုတို့၏ အစွမ်းသက်သက်
 သာတည်း။

ဟုတ်သည်၊ မဟုတ်သည်ကို ဥာဏ်၌ ထင်ရှားစေလိုသော
 ထိုပြုပြင်မှုတို့ကို အကုန်နုတ်ပယ်၍ကြည့်။ ကိုယ်တွင်း၌ အာဟာရ
 အလျဉ်းပြတ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ပိုင်းပိုင်းလဲ၍ သေဆုံးသည်ကို
 ဥာဏ်၌ မြင်လိမ့်မည်။ သွားလာလှုပ်ရှားမှု စသည်ကို မွေးဖွားစ
 ခလေးနှင့် ဥပမာခင်း၍ ရှင်းပြသွားပုံမှာ ထင်ရှားပေါ်လွင်
 လှ၏။ မွေးစခလေးကို ကောက်ယူပြုစုခြင်း မရှိဘဲ စွန့်ပစ်
 ထားချေက ထိုခလေး သေသွားလိမ့်မည်။ မသေဘဲ အသက်
 ရှင်၍ နေခြင်းမှာ မွေးဖွားပြီးသည့် အချိန်မှစ၍ ထိုခလေးကို
 အညစ်အကြေး သန့်စင်အောင် ရေချိုးခြင်း၊ အနီးဖြင့်နှေးအောင်
 ထေးပိုက်ခြင်း စသော ပြုပြင်စောင့်ရှောက်မှု အဆင့်ဆင့်
 တို့ကြောင့်သာ အသက် ရှင်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအတိုင်း
 ဟုတ်-မဟုတ်၊ မှန်-မမှန် သိလိုက နို့ မတိုက်ဘဲ အငတ်ထား
 ကြည့်။ မကြာမီ ထိုခလေး အသက်ထွက်သွားသည်ကို တွေ့ရ
 အံ့ဟု မိန့်တော်မူခြင်း ဖြစ်၏။

ဥပမာ၊ ဥပမေယျဟပ်လိုက်သော် သုဿူငါငါ သတ္တဝါ
 များကို ခလေးနှင့် နှိုင်း၍ဆိုသည်။ မြစ်ရေအလျဉ်းကဲ့သို့
 တသွင်သွင် အဆက်မပြတ် ဆက်တိုက်ဖြစ်နေသော သွားမှု၊
 လာမှု၊ ရပ်မှု စသည်တို့ကို ခလေး မသေအောင်
 ပြုပြင် စောင့်ရှောက်မှု အဆင့်ဆင့်နှင့် နှိုင်းယှဉ်၍ ပြသည်။

မြစ်ရေပြင်ကြီးကို အမြဲစီးနေသည်ဟု ထင်ရခြင်းမှာ စီးပြီးရင်း စီးရင်း ဝါ-အောက်သို့ စီးသွားသော ရေဟောင်း နေရာတွင် အထက်က ရေသစ်များ တသွင်သွင် စီးဝင်လာခြင်း တို့ကြောင့် အဆက်မပြတ် ရေချင်းစပ် နှောမိသည်ကို အမြဲစီးသည်ဟု ထင်နေခြင်းသာ ဖြစ်၏။ စင်စစ်အားဖြင့် စီးပြီးပျက်၊ စီးပြီးပျက်လေ၏။ အမြဲတည်နေသော ရေဟူ၍ မရှိ၊ စီးနေသော ရေအလျဉ်ချင်း ဆက်မိသောကြောင့် သည်ရေ သည်ရေတွေဘဲ အမြဲစီးနေသည်ဟု ထင်ရခြင်းသာ ဖြစ်၏။

ထို့အတူ သွားရာ လာရာတို့၌လည်း လှမ်းသောခြေတို့သည် တလှမ်းပြီး တလှမ်း ချုပ်ကုန်လေ၏။ ရှေ့ခြေလှမ်းနှင့် နောက်ခြေလှမ်း ခြေလှမ်းချင်း ဆက်မိသောကြောင့်သာ တလှုပ်ရှားရှား သွားနေသည်ဟု ထင်ရ၏။ ခြေလှမ်းဟောင်းများ ချုပ်ဆုံးသွားသော နေရာတွင် ခြေလှမ်းသစ်များ အဆက်မပြတ် တလှုပ်ရှားရှား ဝင်ရောက်လာသည်ကိုပင် သွားနေသည်ဟု ထင်ရသတည်း။

ဤသည်ကို ထောက်ခြင်းအားဖြင့် သွားသည်မှာ ငါ မဟုတ်၊ ငါ မသွား၊ ငါ၌ သွားတတ်သောသတ္တိလည်း မရှိ။ ထိုငါကား ပညတ်။ ပါးစပ်ပေါက်မှ ထွက်သော လေသာတည်း။ အသံသာတည်း။ ပါးစပ်ထဲက ထွက်သွားပြီးသည့်နောက် အသံလည်း ပျောက်၊ ငါလည်း ပျောက်လေ၏။ ထိုငါ၊ ဤငါကား *အဘယ်မှာလျှင် သွားနိုင်စွမ်း၊ လာနိုင်စွမ်း၊ ရပ်နိုင်စွမ်း ရှိပါမည်နည်း။

ဒိဋ္ဌိငါ ကွာသော်လည်း သောတာပန်မှာ တဏှာနှင့်တင်းကျပ်

ဒိဋ္ဌိငါ၊ မာနငါ၊ တဏှာငါ ဤငါ ၃ ငါအနက် သောတာပန်သည် ဒိဋ္ဌိငါ တလုံး-ကို အဆုံးတိုင် ပယ်ပြီးသော်လည်း မာနငါနှင့် တဏှာငါ၊ ဤငါ ၂ လုံး ကျန်ပေသေး၏။ မာန ငါသည်လည်း တဏှာငါတင်းကျပ်နှင့် ရှိနေသေး၏။

ထို့ကြောင့် သောတာပန်သည် မာနငါ၊ တဏှာငါတို့၏ အရှိန်အဝါကြောင့် ဘဝင်မြင့်စရာရှိလျှင် ပုထုဇဉ်များကဲ့သို့ပင် မိုးမမြင်၊ လေမမြင် ဘဝင်မြင့်လေဦးအံ့။ မာန တလူလူ၊ ငါတကောဟူ၍ တံခွန်ထူလေဦးအံ့။ ရင်တကော့ကော့၊ လက်မ တထောင်ထောင် ခြေဖျားတထောက်ထောက်နှင့် မောက်ခွင့် ကြုံလျှင် မောက်ဂုဏ် ကိုးလေဦးအံ့။

ထိုမှတပါး တဏှာငါကလည်း သူ့ အခွင့်အရေးရှိသလောက် သောတာပန်ကို အမောက်ထောင် ပြုပေဦးမည်။ ပုထုဇဉ်များ ကဲ့သို့ပင် ငါ့လင်၊ ငါ့သား၊ ငါ့မယား၊ ငါ့စီးပွားဟူ၍ လောဘအကျိုး ကမ်းနယ်ပြိုင်ပေဦးမည်။

သို့သော် မာနကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်စေ၊ တဏှာကို အကြောင်းပြု၍ဖြစ်စေ၊ အပါယ်လေးပါးသို့ လားစေနိုင် လောက်အောင်သော ဒုစရိုက်မှုမျိုးကိုကား ပါဏုပေတံ အသက်ထက်ဆုံး ရှောင်ကြဉ်၏။ အထက်၌ ဆိုခဲ့ပြီးသောအတိုင်း သောတာပန်ဘဝနှင့် ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် ဘုံစဉ်စံသွားမည် ဖြစ်သတည်း။

၃၁ ဘုံ ထိုက်တန်သော သက္ကာယ ပတ္တမြားလုံးကြီး-၂၀

ထောင့်ငါးရာ ကိလေသာတို့အနက် သက္ကာယဒိဋ္ဌိတလုံး ကွာတာမျှဖြင့် သောတာပန် ဖြစ်၏။

သို့သော် ထိုသက္ကာယဒိဋ္ဌိကား တလုံးတည်း ဖြစ်သော် ငြားလည်း လွန်စွာအားကောင်းလှ၏။ ဒိဋ္ဌိကို ဖြိုလေတိုင်း ခါခြင်ကောင် မာန်ကြီးလို့ တောင်ကြီးကိုတဲ့ ဖြိုမည့်ကြံ ခါးက မသန် ဆိုသကဲ့သို့ နောက်သို့ ပက်လက်လန်၍ ကျကြသည်က များ၏။

ပတ္တမြားဆန်ကျိုး၊ အဘိုးပြည်တန်ဟု ဆိုရိုးစကား ရှိ၏။ သက္ကာယသည် ဆန်ကျိုးပတ္တမြားမျိုး မဟုတ်။ လုံးဝန်း၍ အရည်လဲ နေသော ပြည်တန်ပတ္တမြားကြီး ဖြစ်၏။ တဖန် ပတ္တမြားမှန်လျှင် ညွှန်မှာနစ်စေတော့ ဟု ဆိုပြန်၏။ ညွှန်အိုင် ဗွက်ထဲတွင် မည်မျှပင် နစ်မြုပ်နေစေကာမူ အရောင်မညစ် ဟု ပတ္တမြား၏ ရောင်ပုဒ်ကို ထုတ်ဖော်၍ ပြဆိုခြင်း ဖြစ်၏။

တွင်းထွက်ပတ္တမြား မှန်လျှင် လူတိုင်း လိုချင်ကြ၏။ တပ်မက် ကြ၏။ လောဘရမက် လျှမ်းလျှမ်းတက်ကြ၏။ မလိုချင်သူ၊ မစုံမက်သူဟူ၍ မရှိ။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် သံသရာတွင်းထွက် ပတ္တမြားကြီးတည်း။ ပုထုဇဉ်တိုင်းသည် ထို သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို မက်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် နွားကုပ်လက်ကိုင် မလွတ်နိုင်ကြဘဲ သူသူငါငါ ထို သက္ကာယ ပတ္တမြားကြီးကို ဆုပ်ကိုင်ထားကြလေရကား သူရော ငါပါ ပတ္တမြားသူဌေးကြီးချည်း ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုသက္ကာယ ပတ္တမြားလုံးကြီးသည် လွန်စွာ တန်ခိုးကြီး၏။
 ၎င်းကို ဆောင်ထားသောသူတိုင်း မြေကိုလျှိုး၍ အဝီစိသို့
 လည်း တိုးလျှိုးပေါက် ရောက်နိုင်၏။ မိုးကိုပျံလျက် လူ့ပြည်
 နှင့် နတ်ရပ်ကို ထုတ်ချင်းခတ် ကူးသန်းနိုင်၏။ အမြင့်ဆုံးဖြစ်
 သော အကနိဋ္ဌဗြဟ္မာ့ဘုံကြီးကိုပင် ဂျမ်းထိုးမှောက်ခန့် ပြုကာ
 ထင်သလို ချယ်လှယ်နိုင်၏။ တိရစ္ဆာန်ဘုံဆိုသည်မှာကား ရေအိုး
 နှင့် ရေမှုတ်အလားတည်း။ သက္ကာယတန်ခိုးကြောင့် ဘဝမျိုးစုံ
 တွင် အကောင်မျိုးစုံဖြစ်၍ ကျင်လည်နိုင်၏။ လူတွင်လည်း
 လူအမျိုးမျိုး၊ နတ်တွင်လည်း နတ်အမျိုးမျိုး၊ ဗြဟ္မာတွင်လည်း
 ဗြဟ္မာအမျိုးမျိုး ဖြစ်ပြီး ချစ်ရခင်ရ၊ ကြင်နာရ၊ တွယ်တာမြတ်နိုး
 ရသည်မှာလည်း သူ့ကြောင့်ပင်။ အချင်းချင်း မုန်းရ၊ တီးရ၊
 ရှုံရှာရ၊ စက်ဆုတ်ရ၊ တယောက်မျက်နှာကိုတယောက် မကြည့်နိုင်
 လောက်အောင် အမုန်းကြီးမုန်းကြရသည်။ ဤသည်မှာလည်း
 သူ့ကြောင့်ပင်။ ကမ္ဘာကျော် သန်းကြွယ်သူဌေးကြီးများ၊ ကမ္ဘာ
 ကျော် မြေဗိုလ်ကြီးများ၊ ကမ္ဘာကျော် လူသတ်ကောင်ကြီးများ
 ဖြစ်ကြသည်မှာလည်း သူ့ကြောင့်ပင်တည်း။ ထို့ကြောင့်
 သက္ကာယကို ၃၁-ဘုံ ထိုက်တန်သော ပတ္တမြားလုံးကြီးဟု
 ဆိုအပ်သည်။

လူတိုင်းလူတိုင်းသည် ခန္ဓာငါးပါး အစုအဝေးချည်းသာ
 ဖြစ်၏။ ခန္ဓာငါးရပ် စပ်ထားသည့် စပ်တုံးကြီးကို လူဟု သမုတ်
 ထားကြ၏။ ထို့ကြောင့် ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်
 ဟု ဆိုအပ်သော ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက်
 သူမပါလျှင် မပြီးသော အသုံးဝင်ပစ္စည်းများ ဖြစ်ကုန်၏။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် ခန္ဓာတပါးတပါး၌ ၄ မျိုးစီ ကပ်၍ ပါလာ၏။ ရုပ်(ရူပက္ခန္ဓာ)ထဲမှာ သက္ကာယ ၄ လုံး၊ ဝေဒနာ (ဝေဒနာက္ခန္ဓာ)ထဲမှာ သက္ကာယ ၄ လုံး၊ သညာ(သညက္ခန္ဓာ) ထဲမှာ သက္ကာယ ၄ လုံး၊ သင်္ခါရ(သင်္ခါရက္ခန္ဓာ)ထဲမှာ သက္ကာယ ၄ လုံး၊ ဝိညာဏ်(ဝိညာဏက္ခန္ဓာ)ထဲမှာ သက္ကာယ ၄ လုံး၊ ဤသို့ အားဖြင့် ခန္ဓာငါးပါး၌ သက္ကာယပတ္တမြား အလုံးပေါင်း (၂၀)ရှိသတည်း။

- (ရုပ်) (၁) ရုပ်သည် - ငါ။
- (၂) ငါသည် - ရုပ်။
- (၃) ရုပ်ထဲမှာ - ငါရှိသည်။
- (၄) ငါထဲမှာ - ရုပ်ရှိသည်။

ဤကား ရုပ်၌စွဲသော သက္ကာယ ၄ ချက် ဖြစ်၏။ ဝမ်းနှင့် လေ မကွဲသကဲ့သို့ ရုပ်နှင့်ငါ မကွဲဘဲ ရုပ်သည်ပင်လျှင် ငါ၊ ငါသည်ပင်လျှင် ရုပ်ဟူ၍ ရုပ်နှင့်ငါကို တန်းတူထားကာ အချက် ၄ ချက်ဖြင့် ရုပ်ကို ငါဟု ထင်မှား၊ မြင်မှား၊ မှတ်မှား၊ ယုံမှားလေ၏။

ဥပမာ- နတ်ပွဲတခု ရှိလေ၏။ နတ်ကတော်ကို နတ်ဝင်၍ ပူးလေသတတ်။ ပူးနောင်ချပ်ချိမ်းဟု ဆိုင်းက တီးပေးလိုက်သော အခါ နတ်ကတော်သည် ဒရီးဒရိုင် ကလေ၏။ ဤတွင် ပွဲကြည့် နေသူများက “နတ်ကနေသည်”ဟု ထင်ကြ၏။ စင်စစ် ကနေသူ

မှာ နတ်မဟုတ်၊ နတ်ကတော်သာ ဖြစ်လေသည်။ သို့သော် နတ်ကတော်၏ ကိုယ်ထဲမှာ နတ်ရှိနေသည်၊ နတ်ဝင်နေသည်ဟု ထင်ရ၏။ ထင်ကြ၏။ မမြင်ရသော နတ်၊ မထင်မရှိသော နတ်ကို အမြင် အထင် အရှိလုပ်၍ “နတ်ကသည်”ဟု စွဲမှတ် ယုံကြည် ကုန်လေသတည်း။

ထို့အတူပင် ရုပ်သည် ငါ၊ ငါသည် ရုပ်၊ ရုပ်ထဲမှာ ငါရှိ၏၊ ငါထဲမှာ ရုပ်ရှိ၏ဟူ၍ စွဲမှတ်ယုံကြည်ခြင်းမှာလည်း မမြင်ရသော ငါ၊ မထင်မရှိသော ငါကို ရုပ်ထဲသွင်း၍ ငါသွားသည်၊ ငါလာသည်၊ ငါပြောသည်၊ ငါဆိုသည်၊ ငါမြင်သည် ဤသို့ စသည်ဖြင့် ထင်မှား၊ မြင်မှား၊ မှတ်မှား၊ ယုံမှားခြင်း ဖြစ်ကြကုန်သတည်း။

ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓသည် ရူပက္ခန္ဓာ-ရုပ်၌ သက္ကာယ ၄ ချက် စွဲထင်ကြောင်းကို-

- (၁) ရူပံ အတ္တတော သယူပဿတိ။
- (၂) ရူပဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ၊
- (၃) အတ္တနိ ဝါ ရူပံ၊
- (၄) ရူပသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ၊

ဟူ၍ ဓမ္မသင်္ဂဏီပဋိတော်ကြီး၌ ဟောတော်မူ၏။ အနက်ကား- ရူပံ-ရုပ်ကို၊ အတ္တတော-ကိုယ်ဟူ၍၊ သမနုပဿတိ-စွဲမြဲထင်မြင်၏။ အတ္တာနံ ဝါ - ကိုယ်ကိုမူလည်း၊ ရူပဝန္တံ - ရုပ်ရှိ၏ ဟူ၍၊ သမနုပဿတိ-စွဲမြဲထင်မြင်၏။ အတ္တနိ ဝါ-ကိုယ်၌မူလည်း၊ ရူပံ-

ရုပ်ကို၊ သမနုပဿတိ-စွဲမြဲထင်မြင်၏။ ရူပသ္မိ° ဝါ-ရုပ်၌မူလည်း၊
အတ္တာနံ-ကိုယ်ကို၊ သမနုပဿတိ-စွဲမြဲထင်မြင်၏။

- (ဝေဒနာ) (၁) ဝေဒနာသည် - ငါ။
- (၂) ငါသည် - ဝေဒနာ။
- (၃) ဝေဒနာထဲမှာ - ငါရှိ၏။
- (၄) ငါထဲမှာ - ဝေဒနာရှိ၏။

ဤသို့လျှင် ဝေဒနာ၌လည်း သက္ကာယ ၄ ချက်စွဲမြဲ ထင်
လေ၏။ ထင်ရှားရှိနေသည်မှာ ဝေဒနာ။ ငါကား ထင်ရှားလည်း
မရှိ၊ အရိပ်အယောင်မျှလည်း မရှိ။ သို့မရှိပါတဲလျက် မရှိသော
ငါကို ရှိသောဝေဒနာ တင်စား၍ ငါနာသည်၊ ငါရောင်သည်၊
ငါကိုက်ခဲသည်၊ ငါထုံကျင်သည်ဟူ၍ ယုံမှတ်စွဲလမ်းလေ၏။

- (သညာ) (၁) သညာသည် - ငါ။
- (၂) ငါသည် - သညာ။
- (၃) သညာထဲမှာ - ငါရှိ၏။
- (၄) ငါထဲမှာ - သညာရှိ၏။

ဤသို့ သက္ကာယ ၄ ချက် စွဲမြဲထင်မြင်လေ၏။ ဤအစွဲများ
ကြောင့် သံသရာထဲမှ မထွက်နိုင်ကြဘဲ ဖြစ်နေ၏။

- (သင်္ခါရ) (၁) သင်္ခါရသည် - ငါ။
- (၂) ငါသည် - သင်္ခါရ။
- (၃) သင်္ခါရထဲမှာ - ငါရှိ၏။
- (၄) ငါထဲမှာ - သင်္ခါရရှိ၏။

မည်သည့်အရာမျှ အရှည်စွဲ၍ တည်မြဲသည် မရှိ။ ဝယဓမ္မ-
ပျက်ခြင်းသဘောအရ တသွက်သွက် ပျက်လေ၏။ အဟောင်းကို
စွန့်ပစ်၍ အသစ်အသစ်တွေ ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကို သင်္ခါရ
ခေါ်၏။ သင်္ခါရ၌လည်း သက္ကာယ ၄ ချက် အတ္တစွဲ စွဲလေ၏။
မရှိသောငါကို အရှိသင်္ခါရ၌ တင်စား၍ ငါစီမံသည်၊ ငါပြုပြင်
သည်ဟူ၍ ငါစွဲ စွဲသတည်း။

- (ဝိညာဏ်) (၁) ဝိညာဏ်သည် - ငါ။
- (၂) ငါသည် - ဝိညာဏ်။
- (၃) ဝိညာဏ်ထဲမှာ - ငါရှိသည်။
- (၄) ငါထဲမှာ - ဝိညာဏ်ရှိ၏။

ဤသို့လျှင် မရှိငါကို အရှိဝိညာဏ်၌ တင်စား၍ ငါ
သိသည်။ ငါ နားလည်သည်ဟူ၍ သက္ကာယ ၄ ချက် ငါစွဲ
စွဲသတည်း။

လောက၌ အထက်လမ်းဆရာ၊ အောက်လမ်းဆရာဟူ၍ ဆရာ
တွေ အမျိုးမျိုး ရှိ၏။ သူတို့သည် သက်ဆိုင်ရာပညာတွင် ကျွမ်း
ကျင်သော ဆရာများ ဖြစ်ကြ၏။ ထိုဆရာ ဤဆရာကြီးတို့သည်
အဘယ်မျှ အစွမ်းလှငြားသော်လည်း စုန်းစွဲ၊ နတ်စွဲ၊ တစ္ဆေစွဲ၊
သရဲစွဲ၊ ဖုတ်စွဲ၊ ပြိတ္တာစွဲများကိုသာ အစွဲ ကျွတ်အောင်
ချွတ်နိုင်ကြပေမည်။ အတ္တစွဲ ကျွတ်အောင်ကား မချွတ်နိုင်ကြကုန်။

ရုပ် ၂၀ ပါး၌ ခြယ်စီထားသော
ပတ္တမြားလုံးကြီးများ

ကြောင်ရုပ်ပင်ဖြစ်စေ၊ ကြွက်သေတာသာ လိုရင်း ဖြစ်၏။
ထို့အတူ သောတာပန် ဖြစ်မှုကိစ္စ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကွာ၍ အတ္တစွဲ
ပျောက်မှုသည် အဓိကဖြစ်၏။ အတ္တ ပျောက်လျှင် အနတ္တ
ပေါက်မည်။ အနတ္တ ပေါက်လျှင် သောတာပန်ဘဝ ရောက်ပြီ
ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် သက္ကာယ မပျောက်၍ အတ္တစွဲ ပျောက်နည်း
နိဿယည်းကို ခန္ဓာငါးပါးနှင့် ဇယားချ၍ ရှင်းပြခဲ့၏။ ခန္ဓာ
ငါးပါးသည် ချစ်ဘွယ်၊ ခင်ဘွယ်၊ မြတ်နိုးဘွယ် မရှိ၊ စက်ဆုတ်
ဘွယ် အတိသာ ဖြစ်ချေ၏ဟူ၍ ဉာဏ်၌ လှိုက်လှိုက်လဲ့လဲ့ စွဲတည်
ခြင်းအားဖြင့် သောတာပန် ဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို ပြဆိုခဲ့ပြီးပေပြီ။

သို့သော် သက္ကာယကား လွန်စွာ အားကောင်းလှ၏။ လက်က
မမြဲ၊ ခြေက မြဲဆိုသကဲ့သို့ အကယ်၍ ခန္ဓာငါးပါးကို ရှုပွားခြင်း
အားဖြင့် အကျွတ်တရား မရနိုင်သေးခဲ့သော် တဆေးမကောင်း
တဆေးပြောင်း ဆိုသကဲ့သို့ သောတာပန်ဘဝသို့ ရောက်ရာ
ရောက်ကြောင်း အခြား နည်းလမ်းကောင်းများကို ပြောင်း၍
ရှုရာ၏။

ဗုဒ္ဓသည် သက္ကာယ ကာမအတွက် ရှုပွားဆင်ခြင်နိုင်ရန်
နည်းအမျိုးမျိုး ချပေးခဲ့သည်ဖြစ်ရာ ယခုတဖန် ရုပ် ၂၀ ပါးကို
အခြေခံ၍ ရှုပွားကြည့်ကြပါဦးစို့။ ။

ခန္ဓာငါးပါး၏ အစုအဝေးသာ ဖြစ်သော ဤခန္ဓာကိုယ်
ကောင်ကို ငါငါ ဟူ၍ တငါငါ စွဲလမ်းနေကြ၏။ ထိုငါကို

ရုပ် ၂၀ ပါးထဲ၌ ရှာ၍ တွေ့၊ မတွေ့ကို လေ့လာရာ၏။ ရုပ် ၂၀ ပါးထဲ၌ ငါ့ကို မရှာမီ ရှေးဦးစွာ ရုပ် ၂၀ ပါးကို သရုပ် ခဲ့၍ ခွဲတမ်းချလိုက်သော်-

- (၁) မဟာဘုတ် - ၄ ပါး
- (၂) ဟဒယဝတ္ထုရုပ် - ၆ ပါး
- (၃) ဂေါစရရုပ် - ၅ ပါး
- (၄) ဘာဝရုပ် - ၂ ပါး
- (၅) ဇီဝါတရုပ် - ၁ ပါး
- (၆) အာဟာရရုပ် - ၁ ပါး
- (၇) ပရိစ္ဆေဒရုပ် - ၁ ပါး
- (၈) ဝိညာဏ်ရုပ် - ၂ ပါး
- (၉) ဝိကာရရုပ် - ၃ ပါး
- (၁၀) လက္ခဏရုပ် - ၄ ပါး

မှတ်ချက်။ ။ပြဆိုခဲ့ပြီးသောရုပ်များတွင် ဖောဋ္ဌဗ္ဗဆိုသည် ကား ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယော ဟူသော မဟုတ် ၃ ပါးကိုပင် ခေါ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗအတွက် နှင့် ရုပ်အရေအတွက် မဆိုရ။ ရုပ် ၂၀ ခု ဖြစ်၏။ (လယ်တီ-ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒီပနီ)

၁။ မဟာဘုတ်။ ။ပ-အာ-ဝါ-တေ၊ မြေ-ရေ-လေ-မီး၊ ဤခောက်ကြီး ၄ ပါးကို မဟာဘုတ်ဟု ခေါ်သည်။

ရှင်းဦးအံ့။ စကြဝဠာအဆက်ဆက် စကြဝဠာလည်း အနန္တ၊
 သတ္တဝါလည်း အနန္တ ဖြစ်၏။ မြေကြီး၊ မြင့်မိုရ်တောင်၊
 သတ္တရဘန်၊ လေးတန်သော သမုဒ္ဒရာ၊ နေ၊ လ၊ နက္ခတ်တာရာ၊
 နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်၊ အက္ခနိဋ္ဌ မြဟ္မာဘုံလည်း ရှိ၏။ ဤ အလုံးစုံ
 ကို အကုန် သတ္တုချလိုက်သော် ရုပ်အားဖြင့် ၂၀ ခုသာ
 အမှန်ရ၏။

ရုပ်၌လည်း သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ အတ္တစွဲ ၄ မျိုး စွဲကြောင်းကို
 ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်၌ ဗုဒ္ဓ ဟောတော်မူသောကြောင့် ယင်း
 ရုပ် ၂၀ ပါးကို တည်း၊ သက္ကာယ ၄ ခုဖြင့် မြှောက်သော် ရုပ်၌
 သက္ကာယဒိဋ္ဌိပေါင်း ၁၁၂ ဖြစ်၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော
 ပတ္တမြားကြီး ၁၁၂ လုံးတို့ဖြင့် ဤရုပ်ကြီးကို တန်ဆာဆင်ထား
 ၏။

ထို့ကြောင့် ဥပမာ- အိမ်ကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အတ္တစွဲ ၄ ခုစွဲ
 စွဲရာ၌-

- (၁) အမာခံ သစ်ဝါး - ရုပ်သည် အိမ်။
- (၂) အိမ်သည် - ရုပ်။
- (၃) ရုပ်ထဲ၌ - အိမ် ရှိ၏။
- (၄) အိမ်ထဲမှာ - ရုပ်ရှိ၏။

ရုပ်ဓာတ် ရုပ်သားဖြစ်သော အမာခံ သစ်၊ ဝါးကို အထင်း
 သား မြင်နေရပါလျက် အတ္တစွဲကြောင့် သစ်၊ ဝါးကိုပင် အိမ်ဟု
 ထင်လေ၏။ စင်စစ်အားဖြင့် အိမ်ဟူ၍ ထင်ရှားရှိသည် မဟုတ်။
 ထင်ရှားရှိနေသည်ကား သစ်၊ ဝါးဖြစ်၏။ မရှိကို အရှိဟု ထင်မှတ်

စွဲလမ်း၏။ ထို့ကြောင့် ရုပ် ၂၀ ၌ သက္ကာယ အတ္တစွဲ ၁၁၂ ဖြစ်သတည်း။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် သောတာပန်၏ ဆူးငြောင့်ခလုတ် ဖြစ်၏။ သက္ကာယဆူး၊ သက္ကာယငြောင့် စူးလျှင် အနုတ်ရခက်၏။ သက္ကာယ ခလုတ် တိုက်မိလျှင် အရှိုက်ထိတတ်၏။ သက္ကာယကို အကြောင်း ပြု၍ စိုးရိမ်ရ၏၊ ပူဆွေးရ၏၊ ငိုကြွေးရ၏။ အတွင်းမီး၊ အပြင်မီး ဒုက္ခမီးတို့သည် တည်းညီတည်း တပြောင်ပြောင်နှင့် လောင်၍မဆုံး တဟုန်းဟုန်း တောက်လောင်လေသတည်း။

ထို့ကြောင့် မရှိကို မရှိမှန်းသာသိ မဟုတ်ကို မဟုတ်မှန်းသာ သိ ဉာဏ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ သိရှိကာ သက္ကာယကို ကွာအောင် ချီနိုင်သူကား အာဇာနည်၊ သောတာပန် ယောက်ျားမြတ် ဖြစ်မည်မှာ မလွဲတည်း။

သက္ကာယထောင်တွင်းမှ ပုထုဇဉ်အကျဉ်းသား၏ အမြင်

တနည်းအားဖြင့် ဆိုသော် ခန္ဓာငါးပါးသည် နိုင်ငံကြီး တနိုင်ငံနှင့် တူ၏။ ခန္ဓာပူရ နိုင်ငံကြီး ဖြစ်၏။ ပုထုဇဉ် လူသား တို့ကား ထိုခန္ဓာပူရ နိုင်ငံတွင်း၌ မှီတင်းနေထိုင်ကြကုန်သော တိုင်းရင်းသားများနှင့် အလား တူကုန်၏။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် ထိုခန္ဓာပူရနိုင်ငံသားများအတွက် မပြေး နိုင်အောင် ကာရံထားသော အချုပ်ထောင်ကြီးနှင့် အလား တူ၏။ အာရုံငါးပါးကိုကား ထိုအချုပ်ထောင်ကြီး၏ နံရံ၊

၅

အုတ်တံတိုင်း၊ သံမဏိတံတိုင်းကြီးများနှင့် အလားတူကုန်၏။

ထောင်တွင်း၌ အကျဉ်းခံနေကြကုန်သော အကျဉ်းသား
တို့သည် လွတ်ရာလွတ်ကြောင်းဖြင့် ထောင်ကို ဖောက်၍
ထွက်ပြေးရန် ကြံစည်လေ၏။

ထောင်နံရံကြီးကို မေ့ကြည့်လေ၏။ အထပ်ထပ်ကာရံထား
အပ်သော အာရုံငါးပါး သံမဏိတံတိုင်းကြီးများကို မြင်လေ
သောအခါ ခါချဉ်ကောင် မာန်ကြီးလို့ တောင်ကြီးကိုတံ
ဖြိုမည့်ကြံ၊ ခါးကမသန် ကိန်း ဆိုက်ကာ မျက်ဖြူဆိုက်သွား
လေ၏။

မှန်၏။ ပုထုဇဉ် သက္ကာယ အကျဉ်းသားတဦးသည်
စမ်းကြည့်၏။ ခါးတောင်းကို မြှောင်လောက်အောင်ကျိုက်ပြီး
လျှင် “ငါ့ဟဲ့ ယောက်ျား၊ မတထောင်တကောင်ဘွား၊ ကျား
ဆိုမှကျား” ဟူ၍ ကြုံးဝါးကာ သက္ကာယထောင်ကြီးကို
ခုန်ကြည့်လေသည်။ ထိုအခါ မယားက သူ့ရှေ့သို့ စွေ့ကန်
ရောက်လာ၏။ သားမျက်နှာက တသီး၊ သမီးမျက်နှာက တဖြာ
ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ့ဟာ၊ ငါ့ပစ္စည်းဆိုသည်က တဖုံ၊ အာရုံမျိုးစုံတို့
ကလည်း ဝိုင်းအုံလျက် ထင်လာကုန်လေ၏။

ဪ ငါ့မှာ မယား ရှိပါသေးကလား၊ သား၊ သမီးနှင့်
ပစ္စည်းတွေ၊ ရှေ့တွေ၊ ငွေတွေ၊ တိုက်တွေတာတွေ ရှိပါသေး
ကလား။ ငါ့ မရှိလျှင် ငါ့ဇနီးနှင့် ငါ့သား၊ သမီးတွေ မျက်နှာ
ငယ်ရှာမည်။ ငါ့ပစ္စည်းတွေ ဆုံးပါးကုန်တော့မည်။ ငါ့ပစ္စည်း

များကား လွယ်လွယ်နှင့် ရသောပစ္စည်းများ မဟုတ်။ သွေးနှင့် ချွေးနှင့် အသက်နှင့် ရင်းနှီး၍ ရှာထားရသော ပစ္စည်းများ ဖြစ်၏။ လောကီအာရုံ ခုံမင်စရာတွေ အနှင့်သား ရှိပါလျက်နှင့် သည်ဟာတွေကို မျက်နှာလဲ့ ခဲပစ် စွန့်ပစ်ထားခဲ့သော် အိုင်တွေ လို့မှ မလူးတဲ့ ကျွဲရူးကြီး ဖြစ်နေမည်။ ဟယ်... တတ်နိုင်ပါဘူး ပိုနေမြဲ ကျားနေမြဲ၊ ငါ့သား၊ ငါ့မယားနှင့် ဥမကဲ့ သိုက်မပျက် နေတာဘဲ ကောင်းပါတယ်။

ဤသို့ဤနည်း မဖွယ်ရာသော အဖျက်အာရုံ ကာမဂုဏ်များနှင့် အတွေ့တွင် ပုထုဇဉ် သက္ကာယ အကျဉ်းသားသည် နှုတ်မေ့၊ ပဒတ်မေ့ မေ့သွားလေ၏။ ငါ့ဟဲ့ယောကျ်ားဟု လွှားကနဲ ခုန်ငြားသော်လည်း ငါ့သား၊ ငါ့မယား၊ ငါ့ရွှေ၊ ငါ့ငွေ၊ ငါ့အိမ်၊ ငါ့တိုက်တည်းဟူသော သက္ကာယစွဲကြောင့် ဦးခေါင်းကို နံရံနှင့် ရိုက်ပြီး ငိုက်ကနဲ ဂျမ်းစိုက်၍ ကျလေ၏။

ထို့နောက် သက္ကာယ ထောင်တွင်းမှ ပုထုဇဉ် အကျဉ်းသား သည် သက္ကာယထောင်ကြီးကို ဖောက်ရန် ဆက်လက်ကြိုးစားပြန် လေ၏။ ထိုအခါ နဝံပိယံ ချိုသာသောအသံ (သဒ္ဒါရုံ) များက ၎င်း၊ ထုံတလှိုင်လှိုင်၊ ကြိုင်တလှူလှူ၊ သင်းသင်းကြူရနံ (ဂန္ဓာရုံ) များက၎င်း၊ ချို၊ ချဉ်၊ စပ်၊ ဖန်၊ ခါး၊ အငန်(ရသာရုံ) များက၎င်း၊ ညက်ညောအိစက်၊ စွဲမက်စရာထိတွေ့မှု(ဖောဠဗ္ဗာရုံ) များက၎င်း၊ မုန်း၊ ချစ်၊ သနား၊ ထွေပြားအာရုံ (ဓမ္မာရုံ) များက ၎င်း၊ ခြေထောက်ကို ဆွဲထားသဖြင့် တွဲလဲဖြစ်နေ၏။

ဤသို့ တွဲလဲကြီး ဖြစ်နေစဉ် ပုထုဇဉ် အကျဉ်းသားသည် စဉ်းစား၏။ ထောင်ပြင်ဘက် ရောက်သွားရန် ဒီလို သာယာတဲ့ အသံကလေးတွေကို ငါ ကြားရတော့မည် မဟုတ်။ သင်းသင်း ပျံ့ပျံ့ မွှေးရနံ့ ကလေးတွေကို ငါ နှမ်းရတော့မည် မဟုတ်။ ပီးတော့ မျိုးမျိုးချက်မျက် ခံတွင်းတွေစရာ အရသာကလေးတွေ ကိုလဲ ငါ စားရတော့မည် မဟုတ်။ ကတ္တီပါ၊ ပိုး၊ ဖဲအစရှိတဲ့ နူးညံ့တဲ့ အတွေ့၊ အသားချင်းထိ၊ ယားကျိကျိ အတွေ့ထူး ကလေးနဲ့လဲ ငါ ယစ်မွှေးရတော့မှာ မှတ်ဘူး။ စိတ်ကူးစိတ်သန်းနဲ့ မှန်းမျှော်ပြီး တွေးရတော့ရတဲ့ အရသာ ကလေးတွေကိုလဲ ငါ ခံစားရတော့မှာ မှတ်ဘူး။ ဒီလို ချစ်စရာ၊ ခင်စရာ၊ ဖြတ်နိုး စရာ ကောင်းလှတဲ့ ချောချောလှလှကလေးတွေ ဆိုတာမျိုးက ဒီ သက္ကာယ ထောင်ကြီးထဲမှာသာ ရှိတာ။ ဒီဟာ ဒီဟာကလေး တွေနဲ့ တချစ်ခင်ခင် ပျော်ရွှင်နေတာဘဲ ကောင်းပါတယ်လေ။ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ကြားရုံသာ ကြားဘူးတာ၊ ရောက်ဘူးတာလဲ မဟုတ်။ ပြောသံကြားနဲ့ လွမ်းနေရတာ တော်တော်ကြာ ချောင်းကိုပစ်၍ မြစ်ကိုရှာ၊ ရေသာများ၍ ငါးမတွေ့ ဆိုတာ မျိုးလို ဖောက်ပြီး ထွက်ပြေးလို့ နိဗ္ဗာန်ကို ထုတ်ချင်းပေါက် ရောက်သွားရင် တော်ပါရဲ့။ အေးလေ- သေချာတဲ့ အလုပ်ကို လုပ်တာဘဲ ကောင်းပါတယ်။ ဒီ ချစ်စရာကလေးတွေနဲ့ နေရ တာဟာ ပျော်စရာကောင်းတာ လက်တွေ့ဘဲ။

ပုထုဇဉ် အကျဉ်းသားသည် ဤသို့ အတွေးပေါက်ပြီး သက္ကာယထောင်ကြီးကို ဖောက်ဘို့ကို မဆိုထားဘိ၊ ထောင်၏ လောင်းရိပ်အောက်မှပင် ပျောက်ကွယ်သွားရမည်ကိုပင် တစိုး ရိမ်ရိမ် ဖြစ်နေလေတော့သတည်း။

စေ့စေ့တော့ ရေးရေးပေါ် လွတ်အောင်ပြေး
ဘေးကင်း၏

ခွေးသေကောင်ပုပ်တခု ရှိလေ၏။

“သည်ဟာ ခွေးကောင်ပုပ်”

အပုပ်ကောင်မှန်းလည်း သိ၏။

“ဟာ-နံ့လိုက်တာ”

နံ့မှန်းလည်း သိ၏။ ထိုအခါ အပုပ်နံ့ မခံနိုင်၍ နှာခေါင်း
ပိတ်ပြီး ခွေးသေကောင်နှင့် ဝေးရာသို့ ရှောင်ကွင်း သွား၏။

ဤခန္ဓာကို ခွေးသေကောင်ပုပ်လောက် မထင်သမျှ၊ သဘော
မပေါက်သမျှ၊ ငါငါဟူ၍ တငါငါနှင့် သာယာနေဦးမည်
သာတည်း။ မခွာနိုင်၊ မခွဲရက်၊ တပ်မက်နေဦးမည်သာတည်း။
ထို့ကြောင့် အပုပ်ကောင်ကို အပုပ်ကောင်မှန်း သိအောင်၊
ထင်အောင်၊ မြင်အောင်၊ အပုပ်နံ့မှန်း သိအောင်၊ ထင်အောင်၊
မြင်အောင် စေ့စေ့တော့ရာသည်။ စေ့စေ့တော့သော် အမှန်
တရားကို ဖုံးထား၍ မရ။ တရေးရေး ပေါ်လာမည်။ ထိုအခါ
အဘယ်သူသည် အကောင်ပုပ်ကြီးကို ဖက်၍ အိပ်စက်ချင်
မည်နည်း။ အဘယ်သူသည် အပုပ်နံ့ ခံချင်ရှာမည်နည်း။

ကဲ—ကောင်းပေ့ဆိုသော နတ်ဘုံ၊ ချမ်းသာပေ့၊ နေချင့်ဘွယ်
ကောင်းပေ့ဆိုသော ဗြဟ္မာဘုံကြီးများကို ကြည့်ဦးစို့။

လူ့ဘုံ၊ နတ်ဘုံ၊ ဗြဟ္မာဘုံဟူ၍ သုဂတိဘုံကြီးတွေ ရှိ၏။
ငရဲဘုံ၊ တိရစ္ဆာန်ဘုံ၊ ပြိတ္တာဘုံ၊ အသူရကာယ်ဘုံဟူ၍ ဒုဂ္ဂတိ
အပါယ်ဘုံကြီးတွေ ရှိ၏။ သုဂတိဘုံကြီးများသည် ကုသိုလ်ရှင်

သုစရိုက်သမားများ၏ ကုန်းခိုရာဖြစ်၍ ဒုဂ္ဂတိဘုံများကား ဒုစရိုက်
ကောင်များ၏ အကျဉ်းထောင်ကြီး ဖြစ်၏။

အပါယ်ဒုက္ခခေါ်သော အပါယ်ဆင်းရဲတိုင်းကြီးသည် ရှိ၏။
ထိုတိုင်းကြီးကား လွန်စွာနက်၏၊ လွန်စွာလည်း ကျယ်၏။ ဗုံးကျဲ
ချလိုက်သောအခါ မြေပေါ် ကျသည်နှင့် တပြိုင်နက် အစိတ်စိတ်
အမှုာမှုာ ဖွာရရာကျဲ၍ လွင့်စင်ကုန်သော အစအနများကဲ့သို့
အပါယ်ဘုံသည် ဒုစရိုက်ကောင်များ ဖရိုဖရဲ၊ ကစင်ကလျား၊
ဦးစောက်ပြောင်းပြန် ကျခံရာဌာနကြီး ဖြစ်လေသည်။ ယင်း
အပါယ်ဒုက္ခအကြောင်း သိသူတို့သည် လွန်စွာကြောက်ကုန်
လန့်ကုန်၏။ မသိသူတို့မှာ မသိသည့်အတွက် ဆင်းရဲတိုင်းကြီး
သာ၍ နက်ပြန်၏။

အပါယ်လမ်းစ။ ။ အပါယ်၏ ရေသောက်မြစ်ကား ဒုစရိုက်မှု
ဖြစ်၏။ ဒုစရိုက်မှုများကြောင့် အပါယ်
လားကြရကုန်၏။ ထိုဒုစရိုက်မှုများ၏ လမ်းစ၊ ဒုစရိုက်မှုများ၏
ရေသောက်မြစ်ကား အဘယ်နည်းဟု စိစစ်လိုက်သော် သက္ကာယ
ဒိဋ္ဌိ အခြေစိုက်သည်ကို တွေ့ရ၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ထက်သန်လျှင်
ထက်သန်သည့်အလျောက် ထို ဒုစရိုက်မှုတို့သည် လျှမ်းလျှမ်း
တောက် ထက်သန်ကုန်၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ညှိုးနွမ်းလျှင်လည်း
ညှိုးနွမ်းသည့်အလျောက်ပင် ထိုဒုစရိုက်မှုတို့လည်း သွေ့ခြောက်ကုန်
လေ၏။ သက္ကာယ ငြိမ်းလျှင်လည်း ထိုဒုစရိုက်မှုကို လက်စ
သိမ်း၍ ငြိမ်းကုန်လေ၏။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ရှင်သန် အားကောင်းမှု၊ အားနည်းမှု၊
ချုပ်ငြိမ်းမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ထင်ရှားအောင်၊ မျက်ဝါးထင်ထင်

သောတာပန်

မြင်လာအောင် ဤဥပမာကို ရှုရာ၏။ မီးထွန်းထားသော တိုက်ခန်းကြီးတခု ရှိ၏။ မီးရောင်ဖြင့် တခန်းလုံး ထိန်းနေ၏။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် မီးတောက်ကြီးနှင့် တူ၏။ ဒုစရိုက်မှုများ သည် မီးတောက်မှ ထွက်သော မီးရောင်များနှင့် အလားတူ၏။ မီးတောက် အားကောင်းလျှင် အားကောင်းသည့်အလျောက် မီးရောင်တို့လည်း အားကောင်းကုန်၏။ တောက်ပလင်းထိန် ကုန်၏။ မီးတောက် မှိန်လျှင် မှိန်သည်နှင့်အမျှ မီးရောင် တို့လည်း မှိန်ကုန်၏။ မီးတောက် သေ၍ ငြိမ်းလျှင် မီးရောင် တို့လည်း ငြိမ်းကုန်လေ၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည်လည်း ဤဥပမာ အတိုင်းပင် ဖြစ်၏။

လူမှာလည်း လူ့အလျောက်၊ လူသက္ကာယ ရှိ၏။ နတ်မှာလည်း နတ်သက္ကာယ၊ ဗြဟ္မာမှာလည်း ဗြဟ္မာသက္ကာယ ရှိ၏။ လူဖြစ်ဖြစ်၊ နတ်ဖြစ်ဖြစ်၊ ဗြဟ္မာဖြစ်ဖြစ်၊ အားလုံးသည် သက္ကာယ တန်းလန်းနှင့်ချည်း ဖြစ်၏။ သူတို့သည် အပါယ်ဆင်းရဲ အကြောင်းကို မသိ မဟုတ်၊ သိကုန်၏။ သို့ပါလျက်လည်း အပါယ်သို့ တဖုတ်ဖုတ် ကျရောက်နေခြင်းမှာ အရင်းစစ်သော် သက္ကာယကြောင့် ဖြစ်၏။ သက္ကာယသည် အပါယ်သို့ ကျအောင်ချလိုက်သည့် လက်သည်ဖြစ်၏။ တရားခံ ဖြစ်၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိက မြှောက်ပင့် ပေးသောကြောင့် ဒုစရိုက်မှုများကို အသိခေါက်ရက်နှင့် ပြုကြရကုန်၏။ အပါယ်ဆင်းရဲအကြောင်းကို ပိတ်ပိတ်သား နားမလည်သူတို့ကိုကား အဘယ်မှာလျှင် ဆိုဘွယ်ရာ ရှိချေတော့အံ့နည်း။ ဒုစရိုက်မှုများကို အားသွန်

ခွန်စိုက် တုံးတိုက်တိုက်၊ ကမ်းတိုက်တိုက် ပြုလိုက်ကြမည်သာ
ဖြစ်သတည်း။ ဤသို့ သက္ကာယက မြောက်ပင်ပေးတိုင်း ပြုလေ
သည်အတွက် ဆီးဖြူပင်မှ ဆီးဖြူသီးများကို လှုပ်ချသည့်ပမာ
အပါယ်သို့ တဖုတ်ဖုတ် ကျကျလေသတည်း။

အပါယ်ကြောက်သတို့သည် အပါယ်သွားတံခါးကြီးကို ဒါန
ပြု၍ ပိတ်ကြကုန်၏။ သီလမှဖြင့် ဆို့ကြကုန်၏။ ဘာဝနာမှဖြင့်
ဟန်တားကြကုန်၏။ ထိုအခါ ဒါနကုသိုလ်၏ တန်ခိုး၊ သီလ
ကုသိုလ်၏အရှိန်အဝါ၊ ဘာဝနာကုသိုလ်၏ စွမ်းအားအလျောက်
သုဂတိဘုံသို့ ရောက်ကာ လူဖြစ်လို့ ဖြစ်၊ နတ်ဖြစ်လို့ ဖြစ်၊
ဗြဟ္မာဖြစ်လို့ ဖြစ် အမျိုးမျိုး ဖြစ်ကြကုန်လေ၏။

သို့သော် သူတို့ သူတို့၏ လည်ပင်းတွင် သက္ကာယ
ကြီးကွင်းကြီး စုပ်လျက်သား ပါလာသောကြောင့် သက္ကာယ၏
အမိန့်အာဏာကို မလွန်သာသဖြင့် ရောက်လေရာရာ ဘဝမှ
ဒုစရိုက်အမှုသစ်တွေ ဖြစ်ဖြစ် လာပြန်လေ၏။ ရှေးကပြုခဲ့သော
ကုသိုလ်အဟုန် အကျိုးပေးကုန်လေသောအခါ ထိုသို့ ဖြစ်ရာ
ဘုံဘဝမှ ရွှေလျောရမည်သာ ဖြစ်၏။

ထိုသို့ တဘဝမှစုတေ၍ ရွှေလျောသည်နှင့်တပြိုင်နက် ထိုလူ၊
ထိုနတ်၊ ထိုဗြဟ္မာသည် သက္ကာယ၏ ကောင်းမှုကြောင့်
ဖြစ်ရသော၊ ဒုစရိုက်အကျိုးကြောင့် ဖြစ်ရသော ဒုစရိုက်မှု
အကျိုးကြောင့် အပါယ်သို့ စောက်ထိုးမိုးမျှော် ကျရောက်ရ
လေ၏။ အပါယ်ဘုံတွင် အပါယ်သားကြီးတွေ တဖန် ဖြစ်ရ

ပြန်လေ၏။ ဘဝပေါင်း တရာနှင့်လည်း လွတ်ခွင့်မရ၊ ဘဝပေါင်း တထောင်နှင့်လည်း လွတ်ခွင့်မရ။ အဋ္ဌကထာကျမ်းများ၌ ပြဆို ထားကုန်၏။

ဤသို့လျှင် သက္ကာယ အမျှင်တန်းလန်းနှင့် ရှိနေသမျှ ကာလပတ်လုံး သူ့၊ ငါ၊ ပုထုဇဉ် သတ္တဝါ မှန်သမျှသည် လှူဖြစ်လိုက်၊ နတ်ဖြစ်လိုက်၊ ဗြဟ္မာဖြစ်လိုက်၊ အပါယ်လား လိုက်နှင့် ဘဝသံသရာ ချာချာလည်လေသတည်း။

ဤအချက် ထင်ရှားအောင် ဥပမာဆောင်ရသော် ဝါးပင်၊ ပေပင်၊ ငှက်ပျောပင်တို့သည် သီးချိန်တန်လျှင် သီးကုန်၏။ သီး သီးလာသော ထိုထိုအသီးများက ဝါးပင်၊ ပေပင်၊ ငှက်ပျောပင် များကို ပြန်၍ သတ်လေကုန်၏။

အသီး သီးသည်နှင့်တပြိုင်နက် သေလမ်းကြီး စင်း နေ၏။ သေမင်းရထားကြီးကို စီးရန် လက်မှတ် ပေးလိုက်သည်နှင့် တူ၏။ မသေဘဲ နေချင်၍ မရတော့ပြီတည်း။

ထို့နည်း၎င်းပင် လူခန္ဓာ၊ နတ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာခန္ဓာဟူ၍ ခန္ဓာ အသစ်အသစ်တွေ ထည်လဲနှင့် ဖြစ်ဖြစ် လာကုန်၏။ ဖြစ်ဖြစ် လာသော ခန္ဓာများက မိမိတို့၏ တည်ရာဖြစ်သော လူကောင်၊ နတ်ကောင်၊ ဗြဟ္မာကောင်တွေကို တသတ်ထဲ သတ်ပစ်လေ၏။ ဖြစ်လာသမျှ သေဘို့ချည်းသာ ဖြစ်ကုန်၏။

ထို့ကြောင့် အသစ်အသစ်ဖြစ်လာသော ခန္ဓာတို့ကား လူသတ်ကောင်၊ လူသတ်သမား။ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့ကား အသတ်ခံရသူများ ဖြစ်ကုန်၏။ ဆိုးမှု၊ ကောင်းမှုဟု ဆိုအပ်သော

ဝိပရိဏာမဓမ္မ အချက်တို့ကား အလွန် အသွားထက်လှသည်
လူသတ်လက်နက်၊ နတ်သတ်လက်နက်၊ ဗြဟ္မာသတ်လက်နက်
များသာ ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုအကြောင်းကို မာရသုတ်^၁ ၌ ဗုဒ္ဓ
ဟောတော်မူသည်မှာ- ရာဇ- ချစ်သားရဟန်း ရာဇ၊

- (၁) ရူပံ- ရူပက္ခန္ဓာသည်၊ မာရော- သူသတ်
ယောက်ျားကြီးတယောက်တည်း။
- (၂) ဝေဒနာ- ဝေဒနက္ခန္ဓာသည်၊ မာရော- သူသတ်
ယောက်ျားကြီးတယောက်တည်း။
- (၃) သညာ- သညက္ခန္ဓာသည်၊ မာရော - သူသတ်
ယောက်ျားကြီးတယောက်တည်း။
- (၄) သင်္ခါရာ- သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့သည်၊ မာရော-သူသတ်
ယောက်ျားကြီးတယောက်တည်း။
- (၅) ဝိညာဏံ- ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည်၊ မာရော- သူသတ်
ယောက်ျားကြီးတယောက်တည်း။

ဤဒေသနာတော်ကို ထောက်ခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်လာသမျှ
သော လူတွေ၊ နတ်တွေ၊ ဗြဟ္မာတွေ၊ တိရစ္ဆာန်ကောင်တွေ
တသေထဲသေကြရကုန်၏။ ထိုသို့ သေကြရခြင်းမှာလည်း ရိုးရိုး
သားသား သေကြရသည် မဟုတ်။ ဝါးပင်ကို ဝါးသီးက
သတ်သကဲ့သို့၎င်း၊ မိမိကို ပြန်၍ သတ်သတ်ပစ်သောကြောင့်
သေကြရခြင်းဖြစ်ကြောင်း ကောင်းစွာထင်ရှား၏။

၁။ ခန္ဓသံယုတ်ပါဠိတော်၊ မာရသုတ်၊ ၁၅၉။

ဤလောက၌ မြဲသောအရာဟူ၍ ဘာမျှမရှိ။ ဖြစ်လျှင် ပျက်၏။ အဖြစ်ရှိလာလျှင် အပျက်ရှိမြဲ ဖြစ်၏။ ဘာမျှ မဖြစ်တော့လျှင် ဘာမျှ ပျက်ဘယ်မရှိတော့။

သိပ္ပံခေတ်၌ လူသတ် လက်နက်ဆန်းတွေ တသွက်သွက် ထွက်လာ၏။ လူကို ထိုလက်နက်ဆန်းတို့ဖြင့် သတ်ငြား သော်လည်း သေချင်မှ သေမည်။ ဂျပန်ပြည်၌ အနုမြူဗုံးချစဉ်က မသေဘဲ လွတ်မြောက်လာသူများ ရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ ခန္ဓာက သတ်လျှင်ကား မည်သူမျှ မခံနိုင်။ လူလည်း မခံနိုင်။ နတ်လည်း မခံနိုင်။ ဗြဟ္မာလည်း မခံနိုင်။ စင်းစင်း သေကြရသည် ချည်း ဖြစ်ကုန်၏။ ခန္ဓာသတ်၍ မသေသူဟူ၍ တယောက်မျှ မရှိ။ ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရားသော်မှပင် ခန္ဓာက သတ်ပစ်သဖြင့် သက်တော် ရှစ်ဆယ်အရတွင် ပရိနိဗ္ဗာန် ကြံတော်မူရရှာသည်။

တွေးပါ။ ဤခန္ဓာကြီး ရှိနေတာ ကောင်းသလား၊ ဆိုးသလား။ ကောင်းကျိုး ပေးသလား၊ ဆိုးကျိုး ပေးသလား ဆိုသည်ကို တရေးရေး ပေါ်လာအောင် တစေ့စေ့တွေးပါ။ စဉ်းစားပါ။ တွေးတောစဉ်းစားရင်း ဤဥပမာကိုလည်း သတိ ပြုပါလေ။

လူသတ်မှု ကျူးလွန်ထားသူတယောက်ကို အပြစ်ထင်ရှား သဖြင့် မသေမချင်း သတ်စေဟု ရုံးတော်က အမိန့်ချလိုက်လေ သတတ်။ ထိုသူသည် မုချ အသတ်ခံရတော့မည် ဖြစ်၏။ အသတ် ခံရမှာ သေချာ၏။

ဤတွင် သတ္တဝါတို့၏သဘောမှာ သဗ္ဗေဘာယန္တိမစ္စုနော။ သဗ္ဗေ-ခပ်သိမ်းကုန်သော သူတို့သည်၊ မစ္စုနော-သေရခြင်းမှာ ဘာယန္တိ-ဆတ်ဆတ်တုန်အောင် ကြောက်ကုန်၏ဆိုသောအတိုင်း သေစားသေစေဟူ၍ ကြီးမိန့်ချခြင်း ခံရသူအဘို့ မည်သို့ နေရှာမည်နည်း။ မည်မျှ ကြောက်ရွာမည်နည်း။ သေရမည့်ရက်၊ သေရမည့်အချိန်၊ အသတ်ခံရမည့်အခါကို မသိရလျှင် အကောင်းသား။ မည်သို့မျှ ဆိုပြောခြင်း မပြုလေဘဲ သတ်ခြင်း ခံရက သေသော်မှ သေရစေ၊ ထိုသူသည် ဤမျှ ကြောက်လန့်မည် မဟုတ်။ အသတ်ခံရတော့မည်ကို သိ၍ ကြောက်ခြင်း ဖြစ်၏။

ဤသူကို ပုံမှီး၍ မကြောက်သင့်ပါလော။ သူ့သူ ငါငါ ခန္ဓာဟူ၍ ရှိလာသူချည်း ဖြစ်၏။ ထိုခန္ဓာကို ဗုဒ္ဓက ရှုပုံမာရော-ရှုပကန္ဓာသည် သူသတ်ကောင်ကြီးတယောက်ဟု ဟောတော်မူထားသည် မဟုတ်ပါလော။ ကြီးမိန့်ကျသူမှာ သတ်မည့်သူ၊ ဒေါက်ဖြုတ်မည့်သူ မည်သူတယောက်သာ ရှိ၏။ မိမိမှာမူ သတ်မည့် လူသတ်ကောင်ကြီး ငါးယောက်က ဓားတဝင့်ဝင့် ရှိနေ၏။

ဝါးပင်ကို ဝါးသီးက သတ်သကဲ့သို့ မိမိ ရုပ်ခန္ဓာကလည်း မိမိကို သတ်ရန် တကဲကဲ။ ဝေဒနကန္ဓာကလည်း မိမိကို သတ်ရန် တကဲကဲ။ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ - ဤသူသတ်သမားကြီး သုံးယောက်တို့ကလည်း မိမိကို သတ်ရန် ဓားတဝင့်ဝင့် ရှိနေ၏။ သို့ပါလျက် ဤ သူသတ်ကောင်ကြီး ငါးယောက်ကို အဘယ်ကြောင့် မကြောက်သနည်း။

ဤ သူသတ်ကောင်ကြီး ငါးယောက်ကို အသဲချမ်းအောင် ဖိမ့်ဖိမ့်တုန်အောင် မကြောက်သမျှ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပျောက်လေ မည် မဟုတ်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ မပျောက်သမျှ သောတာပန်ဖြစ် ဘို့ ဝေးသေး၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပျောက်လျှင်ကား မြောက်ခန့် သောတာပန်အဖြစ်သို့ ရောက်လေ၏။

ယင်းအကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ လယ်တီဆရာတော်ဘုရား ကြီးသည် လူအများ သိလွယ်၊ ထင်လွယ်၊ မြင်လွယ်၊ နားလည် လွယ်၊ သဘောပေါက်လွယ်အောင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒီပနီ ဝိညာဉ် ဤသို့ ခပ်ရှင်းရှင်း မြက်ကြားသွားတော်မူ၏။

စိတ်နှလုံးထဲမှာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အပြီး ပါရှိ၍ နေသမျှ ကာလပတ်လုံး ပဉ္စာနန္တရိယ ကံကြီးငါးပါးလည်း အပြီး ပါရှိ၍ နေလေတော့သည်။ ဒုစရိုက် ဆယ်ပါး အပြီးပါရှိ၍ နေလေတော့သည်။ ဘယ်မကောင်းမှုမျိုး၊ ဘယ်အမိုက်အမဲမျိုး၊ ဘယ်အမှောက်အမှားမျိုး ငါ၌ မဖြစ်လတ် ဟု တစုံတခုမျှ မရှိ။

လူ့ပြည်မှာ လူဖြစ်သော်လည်း ရင်ထဲမှာ အပါယ် လေးဘုံ အပြီးပါ၏။ နတ်ပြည် ခြောက်ထပ်မှာ နတ်မင်း ကြီး၊ သိကြားမင်းကြီး ဖြစ်သော်လည်း ရင်ထဲမှာ အပါယ်လေးဘုံ အပြီးပါ၏။ ဗြဟ္မာပြည်မှာ ဗြဟ္မာ

၁။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒီပနီ၊ စာမျက်နှာ ၁၉ (ဂန္ဓမာမူ)

မင်းကြီး ဖြစ်သော်လည်း ရင်ထဲမှာ အပါယ်လေးဘုံ အပြီးပါ၏။

ထောင်ဒဏ်မှု။ အပြစ်သင့်ကြသော လူနှစ်ယောက် ရှိသတည်း။ တယောက်သူမှာ ထောင်သို့ ကျလေ၏။ တယောက်မှာကား ထောင်ကျနေရက် မပေးသေး။ (ယင်း ၂ ယောက် အနက်) ထောင်သို့ ကျလေသူမှာ ထောင်မှ လွတ်ခွင့်သို့ တရက်ထက်တရက် နီး၍သွား၏။ ထောင်သို့မကျသေးသူမှာ ထောင်ကျခွင့်သို့ တရက်နှင့် တရက် နီး၍သွား၏။

ဤအတူ အပါယ်သို့ ကျရောက်နေသူတို့မှာ အပါယ် မှ လွတ်ခွင့်သို့ တရက်ထက်တရက် နီး၍ သွားကုန်၏။ လူ့ပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာပြည်၌ နေကုန်သော သူတို့မှာ အပါယ်ကျခွင့်သို့ တနေ့ထက်တနေ့ နီး၍ သွားကုန်၏။
ထို့ကြောင့်-

ဇတဿ အာနန္ဒ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဿ အညာတာ
အပ္ပဋိဇောဓာ တန္တာကုလကဇာကာ၊

မုပ္ပဗ္ဗဇဘူတာ သကုဏဂုဏိက ဇာတာ၊
အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ သံသာရံ နာတံ ဝတ္တန္တိ။

အာနန္ဒ-အနန္ဒာ၊ ဇတဿ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဿ-ထိုပဋိစ္စ-
သမုပ္ပါဒ် သဘောကို၊ အညာတာ- မသိခြင်းကြောင့်၊
အပ္ပဋိဇောဓာ- သဘော မပေါက်ခြင်းကြောင့်၊ ဣမေ
သတ္တာ- ဤ ပုထုဇဉ် သတ္တဝါတို့သည်၊ တန္တာကုလက-

ဇာတာ- မသင်နိုင်၊ မရှင်းနိုင်သော ရက်ကန်းထွေး
 အူပေါက်သကဲ့သို့ ထွေးရှုပ်၍ နေကြကုန်၏။ မုဉ္ဇပဗ္ဗဇ-
 ဘူတာ-ဖြူဆံမြက်တော၊ ပြိုနိုးမြက်တောကဲ့သို့ ထူထပ်
 ရှုပ်ထွေး၍ နေကြကုန်၏။ သကုဏဂုဏ္ဍိက ဇာတာ-
 စာပေါင်းသိုက်ကဲ့သို့ ထွေးယှက်၍ နေကြကုန်၏။
 အပါယံ- ချမ်းသာကင်းရာဖြစ်သော ဒုဂ္ဂတိ - မကောင်း
 သဖြင့် လားရာဖြစ်သော ဝိနိပါတံ- အလိုဆန္ဒကင်း၍
 ကျရာဖြစ်သော သံသာရံ- သံသရာကို၊ နာတံဝတ္တန္တိ-
 မလွန်နိုင်ကြကုန်။

(ရှင်းချက်)

တန္တာကုလကဇာတာ-ဟူသောပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ-
 တယောက် ထယောက်သော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ
 သတ္တဝါတို့၏ နှလုံးထဲမှာ ၂၅၆ ပါးသော သက္ကာယ
 ဒိဋ္ဌိနှင့်တကွ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အပြစ် ဒေါသမျိုးတွေ
 အသင်္ချေ ရှုပ်ထွေး၍ နေကြသည်ဟု ဆိုလိုသည်။
 မုဉ္ဇပဗ္ဗဇဘူတာပုဒ်-သကုဏဂုဏ္ဍိကပုဒ်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်
 တို့ကို ထိုနည်းအတိုင်း သိလေ။

ဝိနိပါတံ သံသာရံ-ပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်ကား ထိုသို့
 နှလုံးအတွင်း ရှုပ်ထွေး၍ နေကြကုန်သော လူ၊ နတ်၊
 ဗြဟ္မာ ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့သည် “ဘယ်ဘုံသို့ ငါသွား
 မည်”ဟု မှန်းတန်း၍ သွားနိုင်ကြသည် မဟုတ်။ စုတေ
 သည့်နောက် ရောက်လို့ရာ ရောက်၊ ကျလို့ရာ ကျ၊

ကမ္မဿကာ- ကံချရာဟု ပေါက်လွတ်ဓမ္မတာ ထားကြရ ကုန်၏။

တပေါင်းတံခူးအခါ လေမုန်တိုင်း ဖိုက်၍ ကြွေကျ ကုန်သော သစ်ရွက်တို့သည် အညွှာက ကျွတ်လျှင် ကျစရာ၊ နေစရာကို ရွေးချယ်၍ “ဘယ်နေရာမှာ ငါ ကျမည်” ဟု မှန်းတန်း၍ ကျနိုင်ကြသည်မဟုတ်၊ ရောက်မိ ရောက်ရာ ရောက်၍ ကျမိကျရာ ကျလေကုန်သကဲ့သို့ ထို့အတူ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တန်းလန်း ရှိနေသတို့သည် အထက်ဘုံဖြစ်သော “ဘဝဂ်ဘုံ” ကပင်သော်လည်း နေ့စေ့၍ စုတေလေသောအခါ ရောက်ချင်ရာရောက် ပေါက်ချင်ရာ ပေါက်နှင့် ပေါက်လွတ်ကျကုန်သည်သာ တည်း။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ရှိကြသော သတ္တဝါတို့မှာကား ယနေ့ နတ်မင်းကြီး၊ သကြားမင်းကြီး၊ မနက်ဖန်ခါ ခွေး၊ ဝက်၊ ခြ၊ ပရွက်၊ သန်း၊ ကြမ်းပိုး။ ယနေ့ သီလဝန္တကြီး၊ မနက်ဖန်ခါ ဓမ္မ၊ သူခိုး၊ လူဆိုး၊ တံငါ။ ယခုနေ့ ဈာန်အဘိဉာဏ်ရသမာဓိဝင်ကြီး၊ မနက်ဖန်ခါ ပဲ့သဘင်အလယ်မှာ လူပြက်ကြီး။ ယနေ့အခါ ကျမ်းတတ် ဝန်တတ် ပညာရှိကြီး၊ မနက်ဖန်ခါ အရူး၊ အသွမ်း၊ ဥမုတ္တက၊ လူအ၊ လူနှမ်းကြီး ဖြစ်နိုင်သော သဘော ရှိကြကုန်၏။

ဤသို့လျှင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ရှိကြသူတို့၏ အပြစ်ဒေါသ အနန္တကို၎င်း၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိမီး ငြိမ်းကြကုန်ပြီးသော

သူတို့၏ အကျိုးအာနိသံသ အနန္တကို၎င်း၊ ကောင်းစွာ သိကြသဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော ပါပဓမ္မကြီး၏ ကြောက်ဘွယ်၊ လန့်ဘွယ်၊ ရံ့ဘွယ်၊ စက်ဆုပ်ဘွယ်သော သဘောသည် အလွန် ထင်ရှားကြကုန်ရာ၏။

ရင်တွင်းနှလုံးမှာ ငါငါဟူသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိမီး တထိန်ထိန် တညီးညီး တောက်ထ၍နေကြသော မိမိတို့ ကိုယ်အဖြစ်၏ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော လေမုန်တိုင်းမှာ လွင့်ပါ သော မြက်မှိုက်၊ သစ်ရွက်မှိုက်၊ မြစ်ရေအလျဉ်မှာ မျော၍ ပါသော မြက်မှိုက်၊ သစ်ရွက်မှိုက်တို့၏ အလားကဲ့သို့ သံသရာအလား၊ ဘဝအလား ကြောက်ပါးလိလိ ရှိ၍ နေကြသော သဘောသည်လည်း ထင်ရှားကြကုန်ရာ၏။

ဘုရား သာသနာတော်နှင့် ကြုံကြိုက်သော ဘဝ၌ သာလျှင် ငါငါဟူ၍ စွဲလမ်းမှုကို “သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ငရဲ မီးတောက်”ဟု သိနိုင်ရာသည်။ ဘုရားသာသနာပသို့ ရောက်၍သွားလျှင် မဟာကမ္ဘာ အသင်္ချေပင်ကြာသော် လည်း “သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဟူ၍ သိပေါက်သိလမ်း မရှိ” မှောင်အတိ ဖုံးလွှမ်းလေတော့သည်။

ဤသည်တို့ကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိနှင့်ပတ်သက်၍ မှတ်သားစရာ မြက်ကြားသွားသော လယ်တီ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ မိန့်ခွန်း တော် ဖြစ်သတည်း။

ထို သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် မျိုးစေ့နှင့် အလားတူ၏။ တူပုံကား ထန်းပင်၊ အုန်းပင်များ အပါအဝင် ကောက်ပဲသီးနှံ စသော အပင်တို့သည် ရှိကုန်၏။ ထိုအပင်တို့သည် မျိုးစေ့မှ ပေါက်ပွား

၆

ဖြစ်ထွန်းလာကုန်၏။ မျိုးစေ့ ရှိလျှင် နေရာမရွေး အပင်ပေါက်
 နိုင်၏။ သဲကန္တာရ၊ ကျောက်ဖျာကြီးများပေါ်မှတစ်ပါး မျိုးစေ့
 ကျလျှင် အပင်ပေါက်သောနေရာဟူ၍ မရှိဟု မဆိုရာ၊ မဆိုနိုင်။
 မျိုးစေ့ မရှိ၍ မျိုးပြတ်သွားလျှင်ကား ဘာပင်မျှ ပေါက်တော့
 သည် မဟုတ်၊ အပေါက်ငြိမ်း၏။ မျိုးစေ့ မပြတ်လျှင် အပေါက်
 မငြိမ်းသေး။

ထို့ အတူ သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် မျိုးစေ့ နှင့် အလားတူ၏။ ပုထုဇဉ်
 တို့၏နှလုံးသားကား မြေကြီးနှင့် အလားတူ၏။ ပုထုဇဉ်တို့၏
 နှလုံးသားမြေပြင်ပေါ်၌ သက္ကာယမျိုးစေ့ ကျရောက်လျှင် ဒိဋ္ဌိ
 အပင်တွေ ဖြိုးဖြိုးမောက်မောက် ဟိုကပေါက် သည်ကပေါက်
 ပေါက်လာကုန်လေ၏။ ဒိဋ္ဌိအပင်တွေ ဖြိုးဖြိုးဝေအောင်ပေါက်
 လာသောအခါ အမှန်ကို အမှန်အတိုင်း မမြင်၊ အဟုတ်ကို
 အဟုတ်အတိုင်း မထင်တော့ကုန်။ အပါယ်ထဲတွင် ထည်လဲနှင့်
 ခံကြရမည်သာဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓသာသနာနှင့်ကြုံခိုက်တွင် ယုတ်စွာအဆုံး
 သောတာပန်ဘုံ ဆိုက်ရုံကလေးလောက်တော့ဖြင့် ရယူ၍
 ထားထိုက်ကြ၏။

ရုပ်ကိုရှုဆ သက္ကာယကွာ သောတာပန်ဖြစ် လမ်းစဉ်

မှန်ကြေးမုံပြင်ကဲ့သို့ ပကတိအားဖြင့် ကြည်လင်နေသော
 စိတ်အစဉ်ကို အမဲစက် စွန်းထင်း ညစ်ထပ်သွားအောင် ပြုတတ်
 သောတရား၊ အသဲနှလုံး၌ မီးဟုန်းဟုန်းတောက်ပြီး တကိုယ်လုံး
 ပူလောင်၍ အပူကောင်ကြီး ဖြစ်အောင် မီးမြှိုက်တတ်သော
 တရားကို ကိလေသာ ဟု ဆိုပေသည်။

ထိုကိလေသာကား အရေအတွက်အားဖြင့် ၁၅၀၀ ရှိသတည်း။ ယင်း ၁၅၀၀ ကိလေသာအားလုံး ခန်းလျှင် ရဟန္တာဖြစ်၏။ သောတာပန်မှာ ကိလေသာအားလုံးကို ပယ်နိုင်သေးသူ မဟုတ်။ ကိလေသာ ၁၅၀၀-အနက်မှ ၁၄၉၉ မျိုးသော ကိလေသာများကို ချန်လှပ်၍ ဒိဋ္ဌိတလုံးကိုသာ ပယ်သတ်နိုင်သေးသည်။ ဤဒိဋ္ဌိတလုံးကို အသေသတ်နိုင်လျှင် ကိစ္စပြုတ်၏။ အရိယာဇာတ် သောတာပန် ဖြစ်လေ၏။

သောတာပန် ဖြစ်မှည့် စာတတ်ခြင်း၊ မတတ်ခြင်းနှင့်မဆိုင်။ သောတာပန်သည် စာတတ်သူအတွက် မဟုတ်၊ အသိပေါက်သူ အတွက် ဖြစ်၏။ စာတတ်လျက် သောတာပန်သူတွေ အများ ကြီးရှိ၏။ တရားကို များများကြီးသိမှ၊ များများကြီးတတ်မှ မဟုတ်၊ တရားသဘောကို အချက်မိမိ တကွက်လောက်မျှ သိလျှင် သောတာပတ္တိအဖြစ်သို့ ရောက်နိုင်၏။ သိမှုသည်သာ အချုပ်အခြာဖြစ်၏။ အသိထက်လျှင် လက်ခနဲ လင်းနိုင် သတည်း။

- သိမှုဆိုရာ၌-
- (၁) ဆရာသိ
 - (၂) စာသိ
 - (၃) နှလုံးသိ

အသိ ၃-မျိုး ရှိသည့်အနက် “သည်ဟာက ပရမတ်၊ သည်ဟာကို ပညတ်ဟု မှတ်” ဤသို့ ဆရာက မှတ်ခိုင်း၊ သိခိုင်း၍ သိသောအသိမျိုးသည် ဆရာသိ မည်၏။ အသဲထဲ မစွဲလျှင်

ကြက်တူရွေး စကားသင်နည်းမျိုးသာ ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဆရာသိ
သိကာမ္မုဖြင့် သောတာပန်နိုင်သေး။

သမထစာအုပ်တွေ ဖတ် ဝိပဿနာစာအုပ်တွေ ဖတ်၍
တတ်သောအသိသည် စာသိ မည်၏။ အသဲနှလုံးခိုက် စူးစူး
စိုက်စိုက် မရှိ။ “သည့်ဟာက သည်လိုကိုး” ဟူ၍ သိကာမ္မု
ဖြစ်လျှင် အရာမထင်နိုင်သေး။ သောတာပန်နှင့် ဝေးသေး၏။

ဆရာက ညွှန်ပြသည့်အတိုင်း စာအုပ်များက မျက်စိဖွင့်သည့်
အတိုင်း သဘောပေါက်စွာ တရားစစ်ကို တစ်တစ်ခွဲ၊ တိတိ
ကျကျ၊ ထိထိရောက်ရောက် အသိပေါက်သော အသိမျိုးသည်
နှလုံးသိ မည်၏။ ထိုအသိကသာ သောတာပန် ဖြစ်စေနိုင်၏။
သောတာပန်အဖြစ်သို့ ရောက်အောင် တွန်းပို့နိုင်သော အသိမျိုး
ဖြစ်လေ၏။

ထို့ကြောင့် တရားရှာ ကိုယ်မှာ တွေ့၏။ တခြားသွား၍
ရှာနေစရာမလို။ နှလုံးအသိဖြင့် တရားသားကို မိအောင်
ဖမ်းယူရာ၏။ တရားသားကို သိမှ တကယ်သိ သိမှလည်း
တကယ်အကျိုးရှိမည် ဖြစ်သတည်း။

ခန္ဓာငါးပါး အကြောင်းကို အထက်၌လည်း တတုတ်တုတ်
ရှုတ်ပြခဲ့ပြီး သူ၏ သဘောရင်းကို အတော်အတန် ရှင်းပြခဲ့ပြီး
ဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ဤ၌လည်း ခန္ဓာကိုယ်ပင် အခြေတည်၍
ဆိုရပေဦးမည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လူတွေ၊ နတ်တွေ၊ ဗြဟ္မာတွေသည်
ခန္ဓာကြောင့် ခက်နေ၏။ ခန္ဓာကို ပျက်အောင် ဖျက်နိုင်လျှင်
တက်လမ်းပွင့်သွားမည် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အပ်ကြောင်းထပ်

ခြင်းသည် ပဓာနမဟုတ်။ ခန္ဓာကို အပျက်သဘောဖြင့် နှစ်နှစ် ကာကာ သိမြင်ခြင်း၊ ခန္ဓာ၌ တွယ်တာတပ်မက်မှု၊ စွဲလမ်းမှု ကင်းခြင်းသာလျှင် လိုရင်းဖြစ်သည့်အလျောက် အခေါက်ခေါက် အခါခါ ဆိုနိုင်လေ၊ အကျိုးရှိလေပင် ဖြစ်မည်။ ဓာတ်မီးခြစ်ကို ခြစ်သကဲ့သို့ မှတ်နိုင်၏။ တချက်ခြစ်ရုံနှင့် မီးမပွင့်လျှင် ရပ်၍ မထား၊ နှစ်ချက်၊ သုံးချက်စသည် ဆက်ကာဆက်ကာ ခြစ်သော် မီးပွင့်၍ လိုအပ်သောကိစ္စ ပြီးသကဲ့သို့တည်း။

ရုပ်ကို ရှု၍ “ဤခန္ဓာကြီးဟာ မက်မောစရာ၊ တွယ်တာစရာ၊ ခုံမင်စရာဆို၍ ဘာမျှမရှိပါတကား” ဟူ၍ နှလုံးသိ သိအောင် တနည်းတဖုံ ရှုဒေါင့်တနေရာမှ ကြည့်ကြကုန်ဦးစို့။

“ရုပ်ဆိုတာ ဖောက်ပြန်တတ်တဲ့သဘော၊ ဖောက်ပြန် ဆိုတာက သူ့ကိုအတိုင်း တည်တံ့လေ့ မရှိဘဲ ရှေ့ရှေ့ သွားတတ်တဲ့သဘော အဲဒါကြောင့် သူ့ကို ရုပ်လို့ ခေါ်တာ”

ဤသို့ ဆရာတွေကလည်း ဟောပြောကြ၏။ စာအုပ်တွေ ကလည်း အခိုင်အမာ ဆိုကုန်၏။ ဤသို့ ဟောကြ၊ ပြောကြတိုင်း ရေးကြ၊ သားကြတိုင်းကို ယုံသင့်-မယုံသင့် ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် ခြံ့ချိန်ကြရန် အခါတပါးတွင် ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရားသည် ကာလာမ မင်းတို့အား သတိပေးတော်မူဘူးပေသည်။

အချင်းကာလာမမင်းတို့၊ ဤကား ငါ့ဆရာ၏ သြဝါဒ ဟူ၍လည်း အခိုင်အမာ မယူကုန်လင့်။ လက်မခံလင့်ဦး။ ဤကား ကျမ်းဂန်ထွက် စကားဟူ၍လည်း အမှန်ဟု မယူ

ဆကြကုန်လင်းဦး။ ဆရာက ပြောသည့်အတိုင်း ဟုတ်
မဟုတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကျမ်းဂန်က ဆိုသောအတိုင်း
မှန် မမှန်ကိုလည်းကောင်း ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် ဝေဖန်
ချိန်ဆပြီးမှ ယုံသင့်ရာကို ယုံကုန်ရာ၏။ လက်ခံသင့်ရာကို
လက်ခံကုန်ရာ၏။

ဤသို့ ဗုဒ္ဓ၏ သတိပေးတော်မူချက်ကို အခြေခံလျက် ရုပ်ဟာ
ဆရာက ပြောဟောသည့်အတိုင်း၊ ကျမ်းဂန်တွေက ဆိုသည့်
အတိုင်း အကယ်ပင် ဖောက်ပြန်သလော။ ဘယ်ပုံဘယ်နည်း
ဖောက်ပြန်သနည်းဟူ၍ ရုပ်၏ ဖောက်ပြန်ပုံ အခြင်းအရာများကို
ဉာဏ်မျက်စိထဲတွင် ထင်းကနဲ၊ လင်းကနဲ ဝင်းလက်လာအောင်၊
သဘောပေါက်လာအောင် ဖောက်ပြန်ချက်ကို လက်တွေ့စူးစမ်း
ကြည့်ရာ၏။

ရူပတီတိရူပံ။ ။ ရူပတိ- ဖောက်ပြန်တတ်၏။ ဣတိတသ္မာ-
ထို့ကြောင့်၊ ရူပံ-ရုပ်မည်၏။

မူလအရှိ ပကတိ အတိုင်းတည်နေခြင်းမရှိဘဲ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်မှ
စ၍ အခြေအနေတမျိုးမှ တမျိုးသို့ ပြောင်းလဲရှေ့လျားသွား
မှုကို ဖောက်ပြန်ဟု ဆို၏။

ရုပ်သည် မည်သို့ ဖောက်ပြန်လေသနည်း။

ဥပမာ- စပါးဟူ၍ ရှိသည်။ ထိုစပါးသည် ရုပ်ဖြစ်၏။
ထိုစပါးကို စက်ထဲထည့်၍ ကြိတ်လျှင်၊ မောင်းထဲ ထည့်၍
ထောင်းလျှင် ဆန်ဖြစ်လာ၏။ စပါးမှ ဆန်အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲ
လာခြင်းသည် ရုပ်၏သဘောအရ ဖောက်ပြန်ခြင်းပင်တည်း။

တဖန် ထိုဆန်သည် ဆန်အတိုင်း မနေလေဘဲ ဆန်မှ ဆန်မှုန့်ဖြစ်၍ ဖောက်ပြန်သွားပြန်၏။ ဆန်မှ ထမင်းဖြစ်၍ ဖောက်ပြန်သွားပြန်၏။ တဖန် ထမင်းပူမှ ထမင်းကြမ်းဖြစ်၍ ဖောက်ပြန်သွားပြန်၏။ ဤကား ရုပ်စပါးတခု၏ ဖောက်ပြန်မှု အမျိုးမျိုးတို့ ဖြစ်၏။

လူတို့ သွားလာခြင်း ဣရိယာပုထ် တခု၌ပင် ဖောက်ပြန်မှုတွေ အဘယ်မျှ များပြားပုံကို ရှုပါလေဦး။ ဥပမာ-ဈေးကို သွားသည် ဆိုပါတော့၊ ခြေကို တလှမ်းပြီးတလှမ်း လှမ်းကာ လှမ်းကာ ရှေ့လျားသည်ကို သွားသည်ဟု ခေါ်၏။ ခြေတလှမ်း တလှမ်း၌ လှမ်းတိုင်း လှမ်းတိုင်းမှာပင် အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး သုံးပါးရှိ၏။ ခြေလှမ်း၏ ဖြစ်ပေါ်မှုသည် အစ၊ ခြေလှမ်း၏ ကြာညောင်းမှုသည် အလယ်၊ ခြေလှမ်း၏ သေဆုံးမှုသည် အဆုံး ဖြစ်၏။

ထင်ရှားစေဦးအံ့။ ပထမခြေလှမ်းကို လှုံ့ဆော်သောစိတ်သည် ပထမခြေလှမ်းရုပ် ဆုံးရာ၌ ချုပ်ဆုံး၏။ ဒုတိယခြေလှမ်းကို လှုံ့ဆော်သောစိတ်မျိုး ဖြစ်ပေါ်၏။ ဒုတိယခြေလှမ်း၏ ဆိုင်ရာ ရုပ်လည်း တမျိုး ဖြစ်ပေါ်ပြန်၏။ ရုပ်၏ ဖောက်ပြန်မှုသဘောပင်တည်း။

ဒုတိယခြေလှမ်း ရုပ်ဆုံးရာ၌ ထိုစိတ်လည်း ချုပ်ဆုံး၏။ ဤနည်းအတူ အလှမ်းတရာ သွားခဲ့လျှင် စိတ်အကြိမ်ပေါင်း တရာ၊ ရုပ်အကြိမ်ပေါင်း တရာ ချုပ်ဆုံး၏။ အလှမ်းတထောင် ဆုံးခဲ့လျှင် စိတ်အကြိမ်ပေါင်း တထောင်၊ ရုပ်အကြိမ်ပေါင်း တထောင် ချုပ်ဆုံး၏။ ရုပ်၏ဖောက်ပြန်မှု သဘောပင်တည်း။

ရှေးရှေးခြေလှမ်း၏ ဆိုင်ရာဖြစ်သော စိတ်စု၊ ရှေးရှေး
ခြေလှမ်းခေါ်သော ရုပ်စုသည် နောက်နောက် ခြေလှမ်းသို့
မရောက်နိုင်။ သူ့ ခြေလှမ်းနှင့်သူ အသီးသီး ချုပ်ဆုံးလေ၏။

ခြေလှမ်းတလှမ်းကို လှမ်းတိုင်းလှမ်းတိုင်း တကိုယ်လုံး ပါ၏။
အမျိုးမျိုးသော လှုပ်ရှားမှု အသစ်အသစ်တို့သည် ဖြစ်ပေါ်ကုန်
၏။ စိတ် အသစ်အသစ်တို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော ရုပ် အသစ်
အသစ်တို့ ပေတည်း။ ရုပ်၏ ဖောက်ပြန်မှု သဘောပင် မြင်အောင်
ရှုလေ။

တနေ့တနေ့အဘို့မှာ ဦးခေါင်း၊ ခြေလက်စသော ထိုထိုကိုယ်
အင်္ဂါ ကြီးငယ်တို့ အထွေထွေ အလာလာ လှုပ်ရှားမှု၊ ထွက်သက်
မှု၊ ဝင်သက်ရွိုက်မှု၊ မျက်တောင်ခတ်မှု၊ ပါးစပ်လှုပ်မှု အစရှိ
သော အမျိုးမျိုးသော ကိုယ်အင်္ဂါလှုပ်ရှားမှုတို့မှာလည်း သူ့
လှုပ်ရှားနှင့် သူ့စိတ် အသီးသီး ဖြစ်သည်ချည်းပင်။ ဤကား
ကာယကံရုပ် အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်ဖောက်ပြန်ပုံတည်း။

ရုပ်ကို စိတ်က ဦးဆောင်၏။ သွားလိုသောဆန္ဒသည် စိတ်
ဖြစ်၏။ စိတ်၏ လှုံ့ဆော်ချက်အရရုပ်က သွားရ၏။ ထိုစိတ်သည်
ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်၊ သတ္တဝါ မဟုတ်၊ သူ မဟုတ်၊ ငါ မဟုတ်၊ မိန်းမ
မဟုတ်၊ ယောက်ျားမဟုတ်၊ လူမဟုတ်၊ နတ်မဟုတ်၊ ဗြဟ္မာမဟုတ်။
စိတ်သည် စိတ်သာတည်း။ ဓာတ်တမျိုးသာ ဖြစ်၏။

ထိုစိတ်၏ လှုံ့ဆော်ချက်မှ ထွက်ပေါ်လာရသော တလှုပ်
ရှားရှား သွားလာမှုသည်လည်း ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အတ္တ၊
ဇီဝ၊ မိန်းမ၊ ယောက်ျား၊ သူ မဟုတ်၊ ငါ မဟုတ်။ ထို တလှုပ်

သောတာပန်

ရှားရှား သွားလာမှုကို ပြုတတ်သောသူဟူ၍ မရှိ။ သွားတတ်သူ
 ဟူ၍ မရှိ။ လာတတ်သူဟူ၍ မရှိ။ ထိုင်တတ်သူ၊ ရပ်တတ်သူ၊
 အိပ်တတ်သူ ဟူ၍ မရှိ။ ပြောတတ်သူ၊ ဆိုတတ်သူ ဟူ၍ မရှိ။
 စိတ်တည်းဟူသော အကြောင်းတရား၏ အာနုဘော်ကြောင့်
 သွားရပ်၊ လာရပ်၊ ထိုင်ရပ်၊ အိပ်ရပ်၊ ပြောရပ်၊ ဆိုရပ်တို့၏
 ဖြစ်ပေါ်ခြင်းမျှသာတည်း ဟူ၍ ရှင်းလင်းစွာ မြင်သော
 ဉာဏ်သည် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် မည်၏။

စိတ်သည် ဆန္ဒသာ ဖြစ်၏။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မဟုတ်။ သွား
 လာခြင်းသည် စိတ်ဆန္ဒအရ လှုပ်ရှားမှုသာ ဖြစ်၏။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ
 မဟုတ်။ ထိုင်၊ လျောင်း၊ ရပ်၊ သွား၊ စား၊ သောက်၊ ဆို၊ ပြောမှု
 တို့သည် စိတ်၏လုံ့ဆော်ချက်အရ ထွက်ပေါ်လာရသော အမှု
 အရာများသာ ဖြစ်၏။ ဤအချက်ကို အလေးအနက် ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်
 သဘောပေါက်လျှင် ငါ့ကိုယ်၊ ငါ့ခန္ဓာ၊ ငါ့ရုပ် ဟူသော ရုပ်၌
 စွဲလမ်းမှု ပျောက်လေ၏။ ရုပ်ပျောက်သွားလျှင် ရုပ်၌ သာယာမှု၊
 တွယ်တာမှု၊ ခံမင်မှုတို့သည်လည်း ရုပ်နောက်သို့ တပြိုင်တည်း
 ပါသွားကုန်လေ၏။ ထိုအခါ အဘယ်သူသည် ထိုရုပ်၌ စွဲလမ်းမှု
 ရှိပါတော့မည်နည်း။

ထိုမှတစ်ပါး ရုပ်၏ ဖောက်ပြန်မှုများကို၊ ဤ အခြင်းအရာ
 များကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့်လည်း ထင်ရှား၏။ ရုပ်သည်
 ဖောက်ပြန်တတ်၏။ ဖောက်ပြန်တတ်သော သဘောသည် ရုပ်မှာ
 ရှိ၏။ ဤသည်ကို စွဲမြဲစွာ မှတ်ထားပြီးနောက် ဆောင်းရာသီသို့
 ရောက်လာပြီ ဆိုပါတော့။ ထိုအခါ ရာသီဥတု၏ ဒဏ်ကြောင့်
 ရုပ်သည် အေးလာ၏။ နွေရာသီသို့ ရောက်သောအခါ ကျလျှင်

လည်း ရာသီဥတု၏ဒဏ်ကြောင့်ပင် ရုပ်သည် ပူနှေးလာပြန်ကာ အိုက်စပ်စပ်ကြီး ဖြစ်လာပြန်၏။ အေးသည်မှာလည်း ဤရုပ်၊ ပူသည်မှာလည်း ဤရုပ်ပင် ဖြစ်၏။ အခြားရုပ်တခုက လာ၍ အအေးဒဏ်၊ အပူဒဏ်ကို ခံလာသည် မဟုတ်။

အကယ်၍သာ ဤရုပ်သည် ဖောက်ပြန်ခြင်း မရှိခဲ့သော် မည်သည့် ဥတုဒဏ်ကို ခံရသည်ပင် ဖြစ်စေ၊ အေးလိုက်၊ ပူလိုက်၊ မဖြစ်ထိုက်ချေ။ အေးမှု၊ ပူမှုဖြစ်ရန် အကြောင်းမရှိ။ ယခုသော် တမူ ရုပ်သည် ရာသီဥတုဒဏ်ကို မခံနိုင်ရှာချေ။ ရာသီဥတုပူလျှင် ရုပ်လည်း ပူလာလေ၏။ ရာသီဥတုက အေးလျှင် ရုပ်လည်း အေးလေ၏။ ဤသို့ ဖြစ်ရခြင်းမှာ အဘယ့်ကြောင့်နည်း။ အဖြေကား ရှင်းလှ၏။ ရုပ်၌ တည်တံ့သောသဘော မရှိ။ ကြံ့ခိုင်သောသဘော မရှိ။ နှလျှင် နှဲတတ်၏။ ဆွဲလျှင် ပါတတ်၏။ ဖောက်ပြန်တတ်၏။ ဖောက်ပြန်ရေးသမား ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ရုပ်သည် အေးသည့်အခါတွင် အေးရုပ် ပေါ်သတည်း။ ပူသော ရာသီတွင် ပူရုပ် ပေါ်သတည်း။

ဤမျှသာမကသေး ရုပ်သည် ငတ်ပြတ်ခြင်း ဒဏ်ကိုလည်း ခံနိုင်စွမ်း မရှိ။ ထမင်းဆာသောအခါ၊ ရေငတ်သောအခါ များတွင် ရုပ်သည် ရှင်ရှင်လန်းလန်း မရှိ။ ညှိုးတိညှိုးနွမ်း၊ မချမ်းမသာအသွင်မျိုး ပေါ်နေ၏။ ဝမ်းဝ ဗိုက်ကားနှင့် နှင့်လောက်အောင် စားရသောအခါများ၌ကား ရုပ်သည် ကြည်ကြည်လင်လင်နှင့် ရှင်သောအမူအရာကို ပြုနေ၏။

ထို့ကြောင့် ရုပ်သည် ဖောက်ပြန်၏။ အမာခံသဘော၊ ကြံ့ကြံ့ခိုင်သောသဘော မရှိ။ ဆွဲရာပါတတ်၏။ အပူကဆွဲလျှင် အပူရုပ်ပေါ်ပြီး အပူနောက်ပါ၏။ အပူရုပ်ဖြစ်လာ၏။ ထို့အတူ

အအေးကဆွဲလျှင် အအေးနောက်ပါပြီး အေးရုပ်ကြီး ဖြစ်လာ၏။ ချမ်းသာနှင့်တွေ့လျှင် ချမ်းသာနောက်ပါပြီး ရှင်ရုပ်ကြီး ဖြစ်လာ၏။ ဆင်းရဲနှင့်တွေ့လျှင် ဆင်းရဲနောက်ပါပြီး မရှင်ရုပ်ကြီး ထင်လာ၏။ ထို့ကြောင့် ဖောက်ပြန်ရေးသမား ဟူသော အမည်မှာ ရုပ်နှင့်အပူ ဆီလျော်သောအမည်၊ အံ့ဝင်ခွင်ကျ လှသော အမည်နာမ ဖြစ်လေသည်။

ထိုမှတစ်ပါး ရုပ်၏ဖောက်ပြန်ပုံများကို ရှုပါလေဦး။ ရုပ်ကို ရှက်ကြောပြတ်၊ အရှက်မရှိတဲ့အကောင်ဟု ဆိုကာ မှားအံ့မထင်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပရိတ်သတ်ထူထပ်လှသည့် လူသူ လေးပါးအလယ်၌ပင် ဖြစ်စေဦးတော့ စိတ်ထိခိုက်စရာတခုခုနှင့် ကြုံကြိုက်လျှင် အချက်မရှိ၊ ရှိုက်ကြီးတင်၊ ချုံးပဲ့ချ၍ ငိုပါလေ၏။ စိတ်နှလုံးကြည်နူး၍ အပြုံးဘယ်နှင့် ကြုံကြိုက်ပြန်လျှင်လည်း အရှက်ကင်းမဲ့စွာ တဝါးဝါးနှင့် ဟားတိုက်၍ ရယ်ပါလေ၏။ ရုပ်၏ဖြစ်ပုံမှာ အဘယ်မျှဂုဏ်သိက္ခာ ထိခိုက်စေလေသနည်း။ သူသာ တည်တည်တန့်တန့် ဖြစ်ခဲ့သော် ဤသို့သောရှက်ဖွယ် မျိုးနှင့် တိုးမိရာဘယ် မရှိ။ ယခုသော်တမူ ရုပ်၏ဖောက်ပြန် ချက်ကြောင့် လူသူလေးပါး ပရိတ်သတ်အလယ်မှာ မျက်နှာ မပြရဲအောင် အရှက်ကဲ့ရဲလေပြီကော။

ခြံ၍ကြည့်လျှင် ရုပ်သည် လှန်စွာစက်ဆုပ်ဘယ် ကောင်း၏။ ရုပ်၌ ခင်တယ်စရာ မြတ်နိုးစရာဟူ၍ တကွက်မျှ ရှာ၍မတွေ့။ ဆိုပါတော့ အရိုက်ခံရသည်မှာလည်း ရုပ်ကြောင့်။ ရုပ်မရှိလျှင် အဘယ်သူ ရိုက်မည်နည်း။ သူတစ်ပါး၏ ဆဲဆိုခြင်း၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်း ခံရ သည်မှာလည်း ရုပ်ကြောင့်။ ရုပ်မရှိလျှင် အဘယ်ကို ဆဲမည်နည်း၊ အဘယ်ကို ကဲ့ရဲ့မည်နည်း။ မတော်တဆ ကားတိုက်ခြင်းခံရ

သည်မှလည်း ရုပ်ကြောင့်။ ရုပ်မရှိလျှင် ကားက အဘယ်ကို
တိုက်မည်နည်း။ ဖျားခြင်း၊ နှာခြင်း၊ ညောင်းညာခြင်း၊ ကိုက်ခဲ
ခြင်း၊ ထုံခြင်း၊ ကျင်ခြင်း ဖြစ်ရသည်များမှာလည်း ရုပ်ကြောင့်။
ရုပ်မရှိလျှင် အဘယ်ကို ဖျားနှာမည်နည်း၊ အဘယ်ကို ညောင်း
ညာကိုက်ခဲ မည်နည်း။

သတ္တုချသော် ဤရုပ်ကြောင့်သာ ငါ အရှက်ကဲ့ရသည်၊
ငါ အဆဲခံရသည်၊ ငါ အရိုက်ခံရသည်၊ ငါ ကားတိုက်ခံရသည်၊
ငါ ဖျားနှာရ၊ ညောင်းညာရ၊ ကိုက်ခဲရ၊ ထုံရ၊ ကျင်ရသည်
ဟူ၍ အူထဲအသဲထဲက သဘောပေါက်ခဲ့သော် အဘယ်သူသည်
ရုပ်၌ စွဲလမ်းမှု ရှိချင်ပါတော့မည်နည်း။ ရုပ်၌ တွယ်တာမှု
အာလယဖြတ်လိုက်သည်နှင့်တပြိုင်နက် ငါစွဲ၊ အတ္တစွဲ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ
သည် နောက်သို့ လှည့်ကြည့်ခွင့် မရတော့ဘဲ တချိုးထဲ လစ်
လေ၏။ မိမိကိုယ်မှာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကွာသော် မြော်လင့်သည်
ဖြစ်စေ၊ မမြော်လင့်သည်ဖြစ်စေ၊ သောတာပန်အဆင့်၊ အရိယာ
ဘုံသို့ ရောက်သွားလေပြီတည်း။ ဤကား ရုပ်ကို ရှုဆ၍
သက္ကာယကွာသော သောတာပန်ဖြစ် လမ်းစဉ်ဖြစ်၏။

အတိုက်ခတ် အခံခတ်မှ သောတာပန်သို့

ရန်ကုန်မှမန္တလေးသို့ လူ ၄ ယောက် ခရီးသွားကြရာ၌
တယောက်က သင်္ဘောဖြင့်၊ တယောက်က မော်တော်ကားဖြင့်၊
တယောက်က မီးရထားဖြင့်၊ တယောက်က လေယာဉ်ပျံဖြင့်
သွားကြလေသတတ်။ အလျင်ရောက်နှင့် နောက်ရောက်သာ
ကွာသည်။ ၄ ယောက်စလုံးပင် မန္တလေးသို့ ချောမောစွာ
ရောက်သွားကြ၏။

သောတာပန်

ဤကား ဥပမာ ဖြစ်၏။ ဥပမေယျကား သောတာပန် တည်း။ မန္တလေးသွား ခရီးသည် ၄ ဦးနှင့် သောတာပန်သွား ခရီးသည်များကို တင်စား၍ဆိုခြင်း ဖြစ်၏။ မန္တလေးသို့သွားရန် လမ်းအသွယ်သွယ်ရှိသကဲ့သို့ သောတာပန်ဖြစ် နည်းလမ်းများ လည်း အသွယ်သွယ်ပင် ရှိသည်ဟု ဆိုလိုသည်။

သောတာပန်သို့ ဓာတ်လမ်း၊ ဓာတ်ရထားကြီး စီး၍ သွား ကြည့်ကြပါဦးစို့။ ငါ၊ သူတပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ လူကောင်၊ နတ်ကောင်၊ ဗြဟ္မာကောင်တို့သည် ဓာတ်နှင့် ကင်းသူဟူ၍ တယောက်မျှ မရှိကုန်။ လူမှာလည်း ဓာတ်နှင့်၊ နတ်မှာလည်း ဓာတ်နှင့်၊ ဗြဟ္မာမှာလည်း ဓာတ်နှင့် အားလုံး ဓာတ်ကောင် ချည်း ဖြစ်ကုန်၏။

မှန်၏။ လူကောင်၊ နတ်ကောင်၊ ဗြဟ္မာကောင်၊ ငါကောင်၊ သူကောင်တိုင်း၌ ဓာတ် (၁၈)မျိုးစီ အသီးသီး ရှိကြ၏။ ယင်းဓာတ်ဖြင့် သံသရာကြီးကို ပတ်နေကြ၏။ ဓာတ် ၁၈-မျိုး ဟူသည်ကား-

- အခံဓာတ် ၆ ပါး။
- အတိုက်ဓာတ် ၆ ပါး။
- အပေါ်ဓာတ် ၆ ပါး။

ဤသို့အားဖြင့် ၁၈ ပါး ဖြစ်သတည်း။ ယင်းဓာတ် ၁၈ ပါးကို ခွဲတမ်းချလိုက်သော်-

- အခံဓာတ် ၆ ပါး- (၁) မျက်စိအကြည်ဓာတ်။
- (၂) နှာခေါင်းအကြည်ဓာတ်။
- (၃) လျှာအကြည်ဓာတ်။

- (၄) ကိုယ်အကြည်ဓာတ်။
- (၅) နားအကြည်ဓာတ်။
- (၆) မနှောအကြည်ဓာတ်။

ဤကား အခံဓာတ် ၆ ပါးတည်း။

- အတိုက်ဓာတ် ၆ ပါး- (၁) အဆင်းဓာတ်။
- (၂) အသံဓာတ်။
 - (၃) အနံ့ဓာတ်။
 - (၄) အရသာဓာတ်။
 - (၅) အတွေ့အထိဓာတ်။
 - (၆) စိတ်ကူးဓာတ်။

ဤကား အတိုက်ဓာတ် ၆ ပါးတည်း။

ဤ အခံဓာတ် ၆ ပါးနှင့် အတိုက်ဓာတ် ၆ ပါးကို ပေါင်းသော် ဓာတ်ပေါင်း ၁၂ ဓာတ်။ ယင်း ၁၂ ဓာတ်ကို ရုပ်ဓာတ်ဟု ခေါ်၏။

ရုပ်ဓာတ် ၁၂ မျိုးတည်း။

အခံဓာတ် ၆ မျိုးကို ဓာတ်မ၊ အတိုက်ဓာတ် ၆ မျိုးကို ဓာတ်ဖိုဟူ၍လည်း ဆိုနိုင်၏။ ဖို+မ တို့၏သဘောထား အဖိုနှင့် အမသံဝါသမှုဖြင့် ဆက်ဆံမိလေသောအခါ သား သမီး ဖွားလေ၏။ ဤကား ဖို မ ဆက်ဆံမှုဓမ္မတာတည်း။

အခံဓာတ်နှင့် အတိုက်ဓာတ်တို့သည် အဖို+အမ ဖြစ်သော
 ကြောင့် ဆက်ဆံကြ၏။ သံဝါသမှု ပြုကြ၏။ ဤသို့ အချင်းချင်း
 ဆက်ဆံမှုဖြင့် သံဝါသ ပြုကြရာ၌ စည်းကမ်းရှိကြ၏။ သစ္စာ
 ကြီးကြ၏။ တစ်-တစ်ချင်း၊ နှစ်-နှစ်ချင်း သံဝါသ ပြုကြ၏။
 တစ်က နှစ်ကိုသော် လည်းကောင်း၊ ငါးက နှစ်ကိုသော်
 လည်းကောင်း၊ သုံးက ခြောက်ကိုသော် လည်းကောင်း
 ဖောက်ဖောက်ပြားပြား ကျူးလွန်ခြင်း မရှိ၊ ပြစ်မှားခြင်း မရှိ။
 ဥပမာ—အဆင်း တည်းဟူတော့ အတိုက်ဓာတ်၊ အဖိုနှင့်
 အခံဓာတ်၊ မျက်စိ ဓာတ်မနှင့်သာ ဆက်ဆံ၏။ ဓာတ်ဖိုဖြစ်သော
 အဆင်းသည် ဓာတ်မဖြစ်သော နားနှင့် မည်သည့်အခါမျှ
 မှောက်မှောက်မှားမှား ဖောက်ပြားလေ့ မရှိ၊ ကျူးလွန်လေ့
 မရှိဟု ဆိုလိုသည်။

စက္ခု ရူပေန သံဝါသာ၊
 ရာဂ ပုတ္တံ ဝိဇာယတိ။

စက္ခု-မျက်စိတည်းဟူသော အခံဓာတ် ဓာတ်မသည်၊
 ရူပေန-အဆင်းတည်းဟူသော အတိုက်ဓာတ် ဓာတ်ဖိုနှင့်၊
 သံဝါသာ- ပေါင်းဖော် ဆက်ဆံမှုကြောင့်၊
 ရာဂပုတ္တံ-ရာဂတည်းဟူသော သားကို၊
 ဝိဇာယတိ-ဖွားမြင်လေ၏။

မျက်စိနှင့်ရူပါရုံ တွေ့ဆုံကြုံကြိုက် တိုက်ခိုက် မှီဝဲမိလေသော
 အခါ ဓမ္မတာသဘောအရ သား သမီး မွေးဖွား၏။

ဤ၌ ဖိုဓာတ်နှင့်မဓာတ် တိုက်ခိုက်မိလေသောအခါ၊ ဆက်ဆံပေါင်းသင်း မှီဝဲခြင်းပြုလေသောအခါ မည်သို့ သားကို ဖွားလေသနည်း။

အသိဓာတ်-၆ပါး

- (၁) အသိဓာတ်(ဓာတ်မ) မျက်စိနှင့် အတိုက်ဓာတ်(ဓာတ်ဖို) တိုက်ခိုက်မိသောအခါ တခုခုကို မြင်၏။ မြင်လျှင် ဘာဟူ၍ သိသော မြင်သိစိတ်ကလေး။
- (၂) အသိဓာတ်(ဓာတ်မ) နားနှင့် အတိုက်ဓာတ် (ဓာတ်ဖို) အသံ တိုက်ခိုက်မိသောအခါ တခုခုကို ကြား၏။ ကြားလျှင် ဘာဟူ၍ သိသော ကြားသိမှု စိတ်ကလေး။
- (၃) အသိဓာတ် (ဓာတ်မ) နှာခေါင်းနှင့် အတိုက်ဓာတ် (ဓာတ်ဖို) အနံ့ တိုက်ခိုက်မိသောအခါ တခုခုကို နံ၏။ နံလျှင် ဘာ ဟူ၍ သိသော နံသိမှု စိတ်ကလေး။
- (၄) အသိဓာတ် ဓာတ်မ-လျှာနှင့် အတိုက်ဓာတ် ဓာတ်ဖို-အရသာ တိုက်ခိုက်မိသောအခါ တခုခုကို တွေ့၏။ တွေ့လျှင် ဘာဟူ၍ သိသော လျှာသိမှု စိတ်ကလေး။
- (၅) အသိဓာတ် ဓာတ်မ-ကိုယ်နှင့် အတိုက်ဓာတ် ဓာတ်ဖို-ထိတွေ့ တိုက်ခိုက်မိသောအခါ တခုခုကို ခံစားရ၏။ ခံစားရလျှင် ဘာ ဟူ၍ သိသော ထိတွေ့သိ စိတ်ကလေး။

သောတာပန်

(၆) အခံဓာတ် ဓာတ်မ-မနောနှင့် အတိုက်ဓာတ် ဓာတ်ဖို-
စိတ်ကူး တိုက်ခိုက်မိသောအခါ တခုခု ပေါ်၏။
ပေါ်လျှင် ဘာ ဟူ၍ သိသော တွေးသိ စိတ်ကလေး။

ဤသိမှုကလေး၊ ထိုသိမှုကလေးသည် အခံဓာတ်၊ အတိုက်
ဓာတ် (ဓာတ်မ-ဓာတ်ဖို) တို့မှ ဖွားသောသား ဖြစ်၏။ ယင်း
သိမှုစိတ်ကလေးကို အသိဓာတ် ဖြစ်ဟု ဆိုသည်။ ယင်း
အသိဓာတ် ဖြစ်-ပေါ်ကို နာမ်ဟု ခေါ်၏။

မည်သည့် လူကောင်၊ နတ်ကောင်၊ ဗြဟ္မာ့ကောင်၊
သူကောင်၊ ငါကောင်မှာပင် ဖြစ်စေ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အခံဓာတ်
ဖြစ်ပေါ်၊ အတိုက်ဓာတ်-ဖြစ်ပေါ်၊ အသိဓာတ် ဖြစ်ပေါ်၊ ပေါင်းဓာတ်
၁ ဂပါးမှတစ်ပါး အခြားဘာမျှ မရှိပြီ။ ထို့ကြောင့် သူကောင်၊
ငါကောင်၊ လူကောင်၊ နတ်ကောင်၊ ဗြဟ္မာ့ကောင်တွေကို
ဓာတ်ကောင်ဟု ဆိုခဲ့သတည်း။

ယင်းဓာတ် ၁ ဂပါးကို လိုရင်းချုပ်လိုက်သော် ရုပ်နှင့်
နာမ်သာ ကျန်၏။ အတိုက်အခံဓာတ် ၁ ဂပါးကား ရုပ်၊ အပေါ်
ဓာတ် ဖြစ်ပေါ်ကား နာမ်ဖြစ်၏။ မည်သည့်အကောင်မှာဘဲဖြစ်ဖြစ်
ရုပ်နာမ်မှတစ်ပါး ဘာမျှမရှိ။

ထို့ကြောင့် ရှေးနိဿယများ၌-
အဟံ-နှစ်ဖြာနာမ်ရုပ်၊ အကောင်ပုပ်ကို ငါဟုသမုတ်၊
အကျွန်ုပ်သည် ဟူ၍၎င်း၊

အဟံ-ရုပ်နာမ်နှစ်ဖြာ၊ ဟုတ်မှန်ရာကို ငါဟုမည်ခေါ်၊
တပည့်တော်သည် ဟူ၍၎င်း ဘာသာ ပြန်ဆိုကြကုန်
သတည်း။

သောတာပန် ဖြစ်လိုသော် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ရ၏။
သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို မည်သို့ ပယ်မည်နည်း။ မည်သည့် အရာဖြင့်
ပယ်မည်နည်း။

သက္ကာယကို ပယ်ရာ၌ ရုပ်မဟုတ်သောကြောင့် ဆူးကော်
သလို ကုပ်နှင့် ကော်ပစ်၍လည်း မရချေ။ လက်ပံသားကို
ခားနှင့်ချိုင့်သလို ခုတ်ချိုင့်၍ ရစကောင်းသော အရာမျိုးလည်း
မဟုတ်ချေ။ ငရုပ်သီးထောင်းသကဲ့သို့ ထောင်း၍ ရစကောင်း
သော အရာမျိုးလည်း မဟုတ်ချေ။

အခံဇာတ် ၆ ပါး၌ မျက်စိ ပါ၏။ ထို မျက်စိကလည်း
သက္ကာယကို မပယ်နိုင်။ ထို့အတူ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ မနော
တို့ကလည်း မပယ်နိုင်ကုန်။ တဖန် အတိုက်ဇာတ် ၆ ပါးထဲက
ရူပါရုံဆိုသော ရုပ်အဆင်းများကလည်း သက္ကာယကို မပယ်
နိုင်။ အသံ၊ အရသာတို့ကလည်း မပယ်နိုင်။ အခံဇာတ် ၆ ပါး၊
အတိုက်ဇာတ် ၆ ပါးတို့က အသီးအသီးသော်၎င်း၊ အင်တိုက်
အားတိုက်နှင့် စုပြုံ၍သော်၎င်း သက္ကာယကို မပယ်နိုင်။ ပယ်ရ
အောင်ကလည်း သူတို့၏ အရာပင် မဟုတ်။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်နိုင်သည်ကား ဥာဏ်၊ ပညာ၊ သိမှု ဖြစ်၏။
သိမှု ပယ်နိုင်၏။ ထိုသိမှုကား နာမ်ဇာတ် ဖြစ်၏။

သောတာပန်

သက္ကာယဒိဋ္ဌိကား ရုပ်သတ်၍ မသေ၊ နာမ် သတ်မှ သေ၏။
ရုပ် ချေ၍ မကျေ၊ နာမ် ချေမှ ကျေ၏။ ရုပ်ဖျက်၍ မပျက်၊ နာမ်
ဖျက်မှ ပျက်၏။ ရုပ် ဖြို၍ မပြို၊ နာမ် ဖြိုမှ ပြို၏။ ရုပ် စွဲ၍ မလဲ၊
နာမ် လဲမှ လဲ၏။

ထို့ကြောင့် သောတာပန် ဖြစ်လိုသော် သဘောပေါက်
အောင် သိမှု၊ ထိရောက်အောင် နာမ်ခတ်ကို နာနာ ရှုပေးရာ
သတည်း။

ရှုပွားနည်း

အခံခတ် ၆ ပါးနှင့် အတိုက်ခတ် ၆ ပါးတို့သည် တစ်-
တစ်ချင်း၊ နှစ်-နှစ်ချင်း၊ ထိပ်ချင်းတိုက် တိုက်ကြသည်ဟု ဆိုခဲ့၏။

ယင်းတို့အနက် စက္ခုအခံခတ်၊ ဓာတ်မ-တစ်နှင့် အဆင်း
ရှုပါရုံ အတိုက်ခတ် ဓာတ်ဖို-တစ်တို့ တိုက်ခိုက်ကြရာ၌ ရှုပွားပုံ
တခုကို သာဓကပြု၍ ကြည့်ကြပါစို့။

စက္ခုစ ပဋိစ္စ ရှုပေစ ဥပုဇ္ဇတိ၊
စက္ခု ဝိညာဏံ၊ (ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်)

စက္ခုစ-မျက်စိဟုဆိုအပ်သော စက္ခုအကြည်ခတ်ကိုလည်း၊
ပဋိစ္စ- အစွဲပြု၍၊ ရှုပေစ- အဆင်းသဏ္ဍာန်ဟုဆိုအပ်သော ရှုပါရုံ
တို့ကိုလည်း၊ ပဋိစ္စ-အစွဲပြု၍၊ စက္ခုဝိညာဏံ- မြင်သိ စိတ်သည်၊
ဥပုဇ္ဇတိ-အသစ်အသစ် ဖြစ်ပေါ်၏။

အခံဓာတ် ၆ ပါးတွင် စက္ခုဓာတ်၏ သတ္တိကား ကြည်လင်
 ၏။ ကြည်လင်ခြင်းသည် စက္ခုဓာတ်၏သတ္တိ ဖြစ်၏။ စက္ခုဓာတ်
 သည် မိမိ၌ရှိသော ၂၀၂-မိမိတဦးတည်းပိုင်ဖြစ်သော ထိုကြည်လင်
 ခြင်းသတ္တိဖြင့် မြင်ခြင်းအလုပ် လုပ်နေ၏။ အခြားအလုပ်ကို သူ
 မလုပ်။

ပမာအားဖြင့် စက္ခုဓာတ်ကို ကြည်လင်သော ရေအိုင်ကြီး
 ကဲ့သို့ မှတ်နိုင်၏။ ကြည်လင်သော ရေအိုင်ကြီးတခုရှိလေသတတ်။
 ထိုရေအိုင်ကြီးထဲ၌ရှိ ငါးများ တလှုပ်ရှားရှားနှင့် သွားလာနေ
 ကြ၏။ ဤသို့ သွားလာနေကြသည်ကို အထင်းသား မြင်နေရ၏။
 အဘယ်ကြောင့် မြင်ရသနည်းဆိုသော် ရေကြည်သောကြောင့်
 ဖြစ်၏။ ရေအိုင်ကမ်းနဖူး၌ ရှိသော 'သစ်ပင်ကြီးငယ်တို့သည် ထို
 ရေအိုင်ထဲ၌ အထင်းသားစွဲထင်ကြခြင်းမှလည်း ရေကြည်သော
 ကြောင့်ပင် ဖြစ်၏။ အခံဓာတ်သား ကြည်လျှင် ပတ်ဝန်းကျင်မှ
 အရိပ်များ စွဲထင်လာကုန်၏။ စက္ခုဓာတ်၌ စွဲထင်လာကုန်
 သတည်း။

ထိုဓာတ် ထင်ရှားသော ဥပမာကား ကြေးမုံခေါ်သော
 ကိုယ်လုံးပေါ် မှန်ကြီးတချပ် ထောင်ထား၏။ မှန်၏ သဘော
 သတ္တိကား ကြည်၏။ ကြည်ခြင်းသည် မှန်၏သတ္တိ ဖြစ်၏။ ထိုမှန်၏
 ရှေ့၌ ရှိသော အဆင်းသဏ္ဍာန်မျိုးစုံ ရူပါရုံတို့သည် ထိုမှန်ကြီး
 ထဲ၌ စွဲထင်လာကုန်ခြင်းမှာ ကြည်သောကြောင့် ဖြစ်၏။ အခံမှန်
 သား ကြည်လျှင် ကြည်သလောက် ရူပါရုံများ ပြတ်ပြတ်သား
 သား စွဲထင်လာကုန်၏။ အခံမှန်သား မှုလျှင်လည်း မှုသည့်အား
 လျော်စွာ ရူပါရုံများ မှုဝါးဝါး စွဲထင်လာကုန်၏။

လူတယောက်သည် ထို ကိုယ်လုံးပေါ်မှန်ကြီးနှင့် ယှဉ်ရပ် လျက် ရှေ့တူရူကိုကြည့်လျှင် မှန်သားထဲ၌ စွဲထင်နေသော ရူပါရုံ အားလုံးသည် မျက်စိအကြည်ဓာတ်၌ စွဲထင်လာကုန်၏။ စက္ခု ဓာတ်သား ကြည်သောကြောင့် စွဲထင်လာခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုသို့ စက္ခုဓာတ်နှင့် ရူပါရုံ အဆင်းဓာတ်တို့ တဖျပ်ဖျပ် တိုက်ခိုက်ချက် ကြောင့်သာ ထွက်ပေါ်လာသည် ဖြစ်သောကြောင့် ရူပါရုံများ ကို မြင်လေသောအခါ စက္ခု၌ စက္ခုဝိညာဏ်ခေါ်သော မြင်သိ စိတ် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထို မြင်သိစိတ်သည် ရူပါရုံများက လုပ်၍ ပေးသော မြင်သိစိတ် ဖြစ်လေ၏။

ဤ၌ စွဲထင်သည်ချင်း တူလျက် ကွာဟချက်ကား-

- မှန်သားသည် ရူပါရုံအဆင်းပုံသဏ္ဍာန်များကို မိမိ၏ အကြည်ဓာတ်တွင် ထင်ရုံသာ စွဲထင်စေနိုင်၏။ ဤအလုပ်ကိုသာ သူ လုပ်နိုင်၏။ ဝိညာဏ်ခေါ် သောအသိစိတ် သူ့မှာ မဖြစ်လေ။
- စက္ခု ဓာတ်သည်ကား ရူပါရုံ အဆင်းပုံသဏ္ဍာန် များကို မိမိ၏ အကြည်ဓာတ်တွင် စွဲထင်စေရုံ သာမက ဘာကို မြင်သည် ဟူ၍လည်း မြင်ရသော ရူပါရုံများ အပေါ်၌ မြင်သိစိတ် ဖြစ်ပေသည်။

မြင်သိစိတ်၌ - မြင်ခြင်းအားဖြင့် မြင်ခြင်းက တခြား၊ သိခြင်းက တခြား၊ ခွဲခြား၍ မှတ်ရာ၏။

သည်ဟာ လူ၊ သည်ဟာ နွား၊ သည်ဟာ အိမ်၊ သည်ဟာ ကျောင်းဟူ၍ မြင်မှု ဖြစ်ပေါ်အောင် မည်သူ လုပ်သနည်း။ မည်သူက လုပ်သောကြောင့် မြင်မှု ပေါ်လာသနည်း။

အဖြေမှာ ရှင်းလှ၏။ လူ မရှိပါဘဲလျက် လူကို မြင်နိုင်မည်
 လော။ လူရှိစေကာမူလည်း စက္ခုဓာတ် မျက်စိမရှိလျှင် မြင်နိုင်
 မည်လော။ ရူပါရုံနှင့်မျက်စိကို အကြောင်းပြု၍သာ မြင်မှု
 ပေါ်လာရ၏။ ထို့ကြောင့် မြင်မှု ဖြစ်ပေါ်အောင် မည်သူ
 လုပ်သနည်း ဟူသော မေးခွန်း၏အဖြေမှာ ရူပါရုံနှင့်မျက်စိ
 ဟူလေ၏။ ရူပါရုံနှင့်မျက်စိက လုပ်သောကြောင့် သည်ဟာ လူ၊
 သည်ဟာ နွား၊ သည်ဟာ မိန်းမ၊ သည်ဟာ ယောက်ျားဟူ၍ မြင်မှု
 ဖြစ်ပေါ်သတည်း။

မြင်မှု ဖြစ်ပေါ်အောင်ပြုလုပ်သူ လက်သည်တရားခံမှာ
 ရူပါရုံ ဖြစ်သည်။ မျက်လုံး ဖြစ်သည်။ ငါ မဟုတ်။ ရူပါရုံနှင့်
 မျက်လုံးက လုပ်သောကြောင့်သာ မြင်မှု ပေါ်လာသည်။
 ငါ လုပ်သောကြောင့် မဟုတ်။

ပေါ်လာသောမြင်မှုကို သည်ဟာလူ၊ သည်ဟာနွား ဟူ၍
 ခွဲခွဲခြားခြားသိအောင် မည်သူက လုပ်သနည်း။ ဝိညာဏ်ခေါ်
 သောသိမှု၊ အသိစိတ်က လုပ်၏။ ငါလုပ်သည် မဟုတ်။
 ဝိညာဏ်ခေါ် အသိစိတ်က လုပ်၏။ ငါလုပ်သည် မဟုတ်။
 ဝိညာဏ်ခေါ်အသိစိတ်က လုပ်သောကြောင့်သာ လူဘဲ၊ နွားဘဲ
 ခွဲခွဲခြားခြားသိရခြင်း ဖြစ်သည်။

ငါလုပ်သောကြောင့်၊ ငါ၏ အစွမ်းအစကြောင့် မဟုတ်။

သတ္တုချလိုက်သော် ငါလုပ်သောအရာ ဘာမျှမရှိ။ ' ငါမြင်
 သောအရာ ဘာမျှမရှိ။ ငါသိသောအရာ ဘာမျှမရှိ။ မျက်စိ၊
 ရူပါရုံ၊ မြင်သိစိတ်တို့က သူ့ကိစ္စ သူ့တာဝန်ကို ဆောင်ရွက်

နေခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ ငါနှင့် မည်သို့မျှမဆိုင်။ မြင်တတ်သော စက္ခုဓာတ် မျက်လုံးသည် ငါ မဟုတ်။ မြင်စရာရူပါရုံ သည်လည်း ငါ မဟုတ်။ မြင်သိစိတ်သည်လည်း ငါ မဟုတ်။ သို့ပါလျက်ကို ငါမြင်သည်၊ ငါမြင်သည်၊ ငါသိသည် ဟူ၍ ကိုယ်ကိုယ်ကို ဖိုးမြင်ကြီး၊ ဖိုးသိကြီး ထင်လာခဲ့သည်မှာ ဒိဋ္ဌိကြောင့် ဖြစ်တည်း။

ဤသို့ အခံဓာတ်နှင့်အတိုက်ဓာတ်တို့ တိုက်ခိုက်မိရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော မြင်သိမှုကို သေသေချာချာ၊ ကွဲကွဲပြားပြား၊ ခြားခြားနားနား၊ သဘောပေါက်အောင် ရှုနိုင်ကလည်း သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် ကိုယ်မှ ကွာလေ၏။ နားနှင့်အသံ တိုက်ခိုက် မိရာ၊ နှာခေါင်းနှင့်အနံ့ တိုက်ခိုက်မိရာ တို့၌လည်း-

ကြားအောင်လုပ်သူမှာ ငါ မဟုတ်။ ငါလုပ်သောကြောင့် ကြားသည်မဟုတ်။ နံအောင်လုပ်သူမှာ ငါမဟုတ်။ ငါလုပ်သော ကြောင့် နံသည် မဟုတ် ဟူ၍ ပရမတ်ခိုက်အောင် စူးစူးစိုက်စိုက် သဘောပေါက်လျှင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပျောက်လေတော့၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပျောက်လေက သောတာပန်သည် ပြေး၍ မလွတ် တော့ပြီတည်း။

နာမ်မှာ ဒိဋ္ဌိစိုက် ရုပ်မှာ တဏှာစိုက်

ပရိသတ် များစွာတို့အား တရား ဟောတော်မူရာ၌ သောတပတ္တိမဂ်၊ အောက်မဂ်တပါး ရရန် အလားအလာ မြင်တော်မူပါလျှင် ဗုဒ္ဓ မြတ်ဘုရားသည် ဓာတ် ၁၈ ပါးကို ဟောတော်မူ၏။ ယင်းတွင်လည်း နာမ်ဓာတ်၊ အသိဓာတ် ၆ ပါး ကို ဖိ၍ ဟောတော်မူ၏။

ယင်း နာမ်ဓာတ် ၆ ပါး၌ အသက်မရှိ၊ ငါမရှိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါဟူ၍ မရှိကြောင်းကို စည်နှင့်လက်ခတ် ဥပမာဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ နာမ်ဓာတ်သည် စည်နှင့်လက်ခတ် ထိခိုက် မိသောအခါ ထွက်လာသောအသံနှင့် တူ၏ဟု ဆိုလိုသည်။

ယင်းအကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အဋ္ဌကထာဆရာကြီးများ မေး၊ဖြေကြသည်မှာ အလွန်မှတ်သားဘွယ်၊ စိတ်ဝင်စားဘွယ် ကောင်းလှ၏။

(မေး) ဗုဒ္ဓ မြတ်ဘုရားသည် ဓာတ် ၁၈ ပါးကို ဘယ် အတွက် ဟောတော်မူပါသနည်း၊ ငါ့ရှင်။

(ဖြေ) များစွာသော သတ္တဝါတို့သည် အခံဓာတ်နှင့် အတိုက်ဓာတ်တို့ ဆိုင်ပြိုင် တိုက်ခတ်မိသော အခါများတွင် ဝိညာဏ်ခေါ်သော စိတ်ဓာတ်သိမှုကလေး ပေါ်လာ၏။ ယင်း ပေါ်လာသော စိတ်ဓာတ်ကလေးကိုပင် ငါဟု မှတ်ထင် သိမ်းပိုက်၍ ငါမြင်သည်၊ ငါကြားသည်ဟု အယူမှားခြင်း၊ ယင်းသိမှု စိတ်ဓာတ်ကလေးကိုပင် အသက်-ဇီဝ၊ အတ္တ၊ ပုဂ္ဂလ၊ နိစ္စဇူဝ-အမြဲဟု သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ သဿတဒိဋ္ဌိ၊ အယူမှားကို ပယ်ဖျောက်၍ သောတာပန်ပေါက်အောင် ဟောပါသည်ဟု ဖြေ၏။

ဝိဇာနနသဘာဝေ ဝိညာဏော
ဇီဝသညီနံ၊ သညာ သမူဟနနတ္ထံ
အဋ္ဌာရသေဝ၊ ဝုတ္တာ။

ဝိဇာန နသဘာဝေ-ထိုထိုအာရုံ အဖုံဖုံတို့ကို သိခြင်းသဘော ရှိသော၊ ဝိညာဏော-ပရမတ်ဟူသော ဝိညာဏ်သိစိတ်ကလေး၌၊

ဇီဝသညီနံ-ငါ၊ ငါ့အသက်ဝိညာဉ် ရှိ၏ဟု ထင်မှတ်ကာ အယူ သည်းနေကုန်သော ပုထုဇဉ်တို့အား ဝါ၊ ပုထုဇဉ်တို့၏၊ (သညာ-သမ္မဟနနတ္ထံ-၌ သညာမှာစပ်) သညာသမ္မဟနနတ္ထံ- မှားယွင်းဖောက်ပြန်နေသောအယူကို နှုတ်ပယ်တော်မူခြင်းငှာ၊ အဋ္ဌာရသေဝ-အခံဓာတ်၊ အတိုက်ဓာတ်၊ အသိဓာတ်တည်းဟူ သော ဓာတ်၁၈ ပါးတို့ကိုသာလျှင်၊ ဝုတ္တာ-ဟောတော်မူအပ် ကုန်ပြီ။

ဤဖြေဆိုချက်ကို ထောက်ခြင်းအားဖြင့် နာမ်ဓာတ်မှာ ဒိဋ္ဌိစူးစိုက်ကြောင်း ထင်ရှား၏။ ဤသည်ကို အစွဲပြု၍ပင် မြန်မာ မှု၌ နာမ်မှာ ဒိဋ္ဌိစိုက်၊ ရုပ်မှာ တဏှာစိုက်ဟု ဆောင်ပုဒ်ဖြစ်လာ သတည်း။

နာမ်မှာ ဒိဋ္ဌိစိုက်ပုံ

ဒို့များတော့ သေလျှင်လည်း အရေးမကြီး၊ သေပျော်ပြီ၊ အသေ ဖြောင့်ပြီ။ ကုသိုလ်ကောင်းမှု၊ ဘုရား၊ တန်ဆောင်း ကျောင်းကန်တွေလဲ ပြုပြီးပြီ။ ကထိန်ခင်း၊ ရှင်ပြု၊ ရဟန်းခံဆိုတာ တွေလဲ မပြုဘူးတာ ငါ့မှာ မရှိဟု ဆိုပြောစကား၌ ငါဟူသော ဒိဋ္ဌိသည် နာမ်မှာ စိုက်သလား။ စဉ်းစားကြည့်။ နာမ်မှာ အမြဲမရှိ။ နာမ်ကား အမြဲရှိ၏။ တဘဝမှာ တခါသေ၊ ခန္ဓာဟောင်းကို မြေမှာ မြှုပ်ထားခဲ့ပြီး ခန္ဓာသစ် ထည်လဲနှင့် လူဖြစ်လဲ ဒီနာမ်၊ နတ်ဖြစ်လဲ ဒီနာမ်၊ ဗြဟ္မာဖြစ်လဲ ဒီနာမ်ဟု မှတ်ထင်ခြင်းကား နာမ်မှာ ဒိဋ္ဌိစိုက်မှုပေတည်း။

ရုပ်မှာ တဏှာစိုက်ပုံ

- (၁) လှတမျက်နှာ၊ ယဉ်တကိုယ်လုံး၊ ရှုမဆုံးအောင် လှသော ချောချောလှလှကိုမှ ကြိုက်တတ်သော အဆင်းကြိုက် တဏှာ။
- (၂) အပြောကောင်း၊ အဟောကောင်း၊ အဆိုကောင်း၊ နားဝင်ပီယံ၊ ချိုသာသောအသံများကိုမှ ကြိုက်တတ်သော အသံကြိုက် တဏှာ။
- (၃) ထုံတလှိုင်လှိုင်၊ ကြိုင်တပျံ့ပျံ့၊ မွှေးသောအနံ့များကိုမှ ကြိုက်တတ်သော အနံ့တဏှာ။
- (၄) မျိုးမျိုးမျက်မျက် အရသာကိုမှ မက်မောတတ်၊ ခံတွင်းတွေ့တတ်သော အရသာကြိုက် တဏှာ။
- (၅) ညက်ညောအိစက်၊ နူးနူးညံ့ညံ့ အတွေ့မျိုး၊ အထိမျိုးကိုမှ စွဲမက်တတ်သော အတွေ့အထိကြိုက် တဏှာ။
- (၆) ထေ့ထေ့ရာရာ စိတ်ကူးပြီး ကြည်နူးမှုကိုမှ ကြိုက်တတ်သော စိတ်ကူးကြိုက် တဏှာ။

ဤတဏှာ ၆ ပါးသည် ရုပ်ကိုမှီ၍ ဖြစ်၏။ ရုပ်ပေ၀ါမှာ နေ၏။ ရုပ်မှာ စွဲ၏။ ရုပ်မှာ စိုက်၏။ သူ့စွဲ၊ ငါ့စွဲ တစွဲထဲ စွဲနေကြသော စွဲလမ်းချက်တဏှာ ဥပါဒါန်မျိုးကား အဆင်းရုပ်၊ အသိရုပ်၊ အနံ့ရုပ်၊ အရသာရုပ်၊ ထိတွေ့ရုပ်၊ စိတ်ကူးလေသော အခါ ဤရုပ်များ၌ စူးစူးစိုက်စိုက် တဏှာငြိသည်။ ဤရုပ်များ နှင့်ကြုံလေသော် တဏှာသည် မြုံနေသောအနာကြီး ထလာသကဲ့သို့ ခေါင်းထောင်၍ ထ ထလာပြီး ဟိုရုပ်ကို ကပ်

သောတာပန်

သည်ရုပ်ကိုကပ်နှင့် ကပ်မိကပ်ရာကို ခွာမရအောင် တင်းကြပ်စွာ ကပ်ထားလေတော့သည်။

ထို့ကြောင့် သောတာပန်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားစေဦးတော့ တဏှာနှင့်တန်းလန်း ရှိနေသေးသောကြောင့် အခွင့်ကြုံလျှင် တဏှာသည် အညွန့်တလူလူနှင့် ခေါင်း ပြုတစ်ပြုတစ် ဖြစ်လာ ၏။ ထိုတဏှာ ခေါင်းပါးသွားစေရန်အတွက်၊ အမြစ်ပြတ်သွား စေရန်အတွက် ရုပ်ကို ဖိ၍ ရှုရမည်။ ရာဂစိက်များ ထကြွ သောင်းကျန်းလာလျှင် မိမိကိုယ်ကို စက်ဆုပ်ဘွယ် ထင်လာ အောင် အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းကို နာနာစီးဖြန်းပေးရာသတည်း။

သက္ကာယ မသေသမျှ တဏှာကို သတ်၍မရ

အတ္တစွဲ၊ သက္ကာယစွဲ အစွဲရှိသူတိုင်း၌ အမြစ်ကြီးနှစ်ခု ရှိ၏။ ထိုအမြစ်ကြီး ၂ ခုကား “အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာမူလေန ဒေမူလ ဝနိ” ဟူပေ၏။ အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အမြစ်ကြီးတခု၊ တဏှာဟူသော အမြစ်ကြီးတခု။

သူ့သူ၊ ငါငါ အတ္တစွဲရှိသူတိုင်း၌ အဝိဇ္ဇာမြစ်၊ တဏှာမြစ် ဟူသော ဤအမြစ်ကြီး ၂ ခုကား သံသရာရှည်စေသော၊ ဝါ- သံသရာကို မရှည်လျှင် ရှည်အောင် မီးမွှေးပေးနေသော အမြစ် ကြီး ၂ ဖြစ် ဖြစ်လေ၏။

တဏှာ အမြစ်ပြတ်အောင် သတ်လိုသော် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို အလျင်သေအောင် သတ်ရ၏။ သက္ကာယ သေပြီးသည့်တိုင်အောင် တဏှာကား မသေနိုင်သေး။ အသက်ပြင်းလှ၏။ တဏှာသက်ပြင်း

ဖြစ်၏။ ဤရှေ့ဤမျှ အသက်ပြင်းလှသော တဏှာ၏ သရုပ် ပေါ်အောင် ကျေးဇူးရှင် လယ်တီ ဆရာတော်ဘုရားက ဤသို့ ထုတ်ဖော်၍ ပြတော်မူ၏။^၁

လောက၌ ပကတိသော မြေစိုင်းခဲ၊ ကျောက်ခဲ၊ သလဲ စသည်တို့၌ ငြိတုယ်သောတဏှာကြောင့် သံသရာဝဋ်မှ မကျွတ်နိုင်၊ မလွတ်နိုင်ဟူ၍ မရှိ။

ရွှေ၊ ငွေ၊ ပုလဲ၊ ပတ္တမြား စသော ရတနာမျိုးတို့၌ ငြိတုယ်သောတဏှာကြောင့် သံသရာဝဋ်မှ မကျွတ်နိုင်၊ မလွတ်နိုင် ရှိနေကြ၏။ အသုံးမကျသော သစ်ပင်၊ သစ်တုံး စသည်တို့၌ ငြိတုယ်တတ်သောတဏှာကြောင့် သံသရာ ဒုက္ခမှ မကျွတ်နိုင်၊ မလွတ်နိုင် ဟူ၍ မရှိ။ ယောက်ျား၊ မိန်းမ အချင်းချင်း ငြိတုယ်သော တဏှာကြောင့်သာ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခမှ မကျွတ်နိုင်၊ မလွတ်နိုင် ရှိနေကြ၏။

အပါယ်ဘုံ၊ အပါယ်ဘဝ စသည်တို့၌ ငြိတုယ်သော တဏှာကြောင့် သံသရာဒုက္ခမှ မထွက်နိုင်၊ မလွတ်နိုင်သည် ဟူ၍ မရှိ။ လူ့ဘုံ၊ လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘုံ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာဘုံ၊ ဗြဟ္မာဘဝ စသည်တို့၌ ငြိတုယ်သော တဏှာကြောင့်သာ သံသရာဒုက္ခမှ မကျွတ်နိုင်၊ မလွတ်နိုင် ရှိနေကြ၏။

အပါယ်ဘုံ၊ အပါယ်ဘဝစသည်တို့၌ ငြိတုယ်သော တဏှာကြောင့် သံသရာဒုက္ခမှ ကျွတ်နိုင်၊ လွတ်နိုင်သည် ဟူ၍ မရှိ။ လူ့ကို လူ့ဘဝ၊ နတ်ကို နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာကို

၁။ လယ်တီ၊ ဘာဝနာ ဒီပနီ၊ ၁၈၅ (ဆဋ္ဌမူ)

ဗြဟ္မာစသည်တို့၌ ငြိတုယ်သော တဏှာကြောင့်သာ သံသရာဒုက္ခမှ မကျွတ်နိုင်၊ မလွတ်နိုင် ရှိနေကြ၏။

အပါယ်ဆင်းရဲတို့၌ ငြိတုယ်သော တဏှာကြောင့် သံသရာဒုက္ခမှ မကျွတ်နိုင်၊ မလွတ်နိုင်ဟူ၍ မရှိ။ လူချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာချမ်းသာတို့၌ ငြိတုယ်သော တဏှာကြောင့်သာ သံသရာဒုက္ခမှ မကျွတ်နိုင်၊ မလွတ်နိုင် ရှိနေကြ၏။

လောက၌ အသုံးမကျသော မြေစိုင်းခဲ၊ ရွှံ့ခဲတို့၌ ငြိတုယ်သော တဏှာကြောင့် သံသရာဒုက္ခမှ၊ အပါယ်ဒုက္ခမှ မကျွတ်နိုင်၊ မလွတ်နိုင်ဟူ၍ မရှိ။ မိမိတို့၏ စက္ခု၌ ငြိတုယ်သော တဏှာ၊ သောတ၌ ငြိတုယ်သောတဏှာ၊ သာန၌၊ ဇိဝှ၌၊ ကာယ၌၊ မနော၌ ငြိတုယ်နေသော တဏှာကြောင့်သာ သံသရာဒုက္ခမှ မကျွတ်နိုင်၊ မလွတ်နိုင် ရှိနေကြရလေသတည်း ဟူ၍လည်းကောင်း-

စတုသစ္စဒီပနီကျမ်း ၌လည်း-

- (၁) အဆင်းသဏှာန် အစရှိသော ကာမဝတ္ထုတို့၌ မွေ့လျော်သော တဏှာသည် ကာမတဏှာ မည်၏။
- (၂) မိမိ၏ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်သောဈာန်၊ သမာပတ်တို့၌ မွေ့လျော်သော တဏှာသည် ဘဝတဏှာ မည်၏။

၁။ လယ်တီ၊ စတုသစ္စဒီပနီကျမ်း၊ ဒီပနီပေါင်းချုပ်-(၂၃၀ ဆဋ္ဌမူ)

(၃) ဥစ္စေဒဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်၍ အတ္တ၏ မြတ်ခြင်းဟူသော မှောက်မှားသော အယူ၌ သာယာသော တဏှာသည် ဝိဘဝတဏှာ မည်၏။

သာယာလှသော တဏှာသည် ဝိဘဝတဏှာ မည်၏။ ဤသို့ တဏှာသုံးပါးနှင့် ၎င်းတို့၏ သတ္တိစွမ်းပကားကို ခွဲခွဲခြားခြား မြှက်ကြားတော်မူပြီးနောက် ကာမတဏှာ၏ အဖြစ်သနစ်ကို-

ဤကာမတဏှာသည် ကာမဘုံသားတို့ကို သား၊ မယားအာရုံ စည်းစိမ် ဥစ္စာ ရှာကြံသိမ်းပိုက်မှု ဟူသော အနုမတဂ္ဂ ကြီးကျယ်လှစွာသော ဒုက္ခပင်လယ်ကြီး၌ အမြဲနှစ်၍ သတ်၏။

တောင်ပေါ်ကျ ရေသည် လမ်းစဉ်တလျှောက် ရှိနေ သော သစ်ကိုင်းခြောက်၊ သစ်ရွက်ခြောက်၊ မြက်ခြောက် တို့ကို တဟုန်းတည်းမျှောယူ၍ သမုဒ္ဒရာသို့ ချလေသကဲ့သို့ ထို ဆာလောင်မှတ်သိပ်သော တဏှာကြီးသည် သူတော် ကောင်း တရားနှင့် ကင်းကွာသော တဏှာကာမဘုံသု နတ်လူများမြှောင် အခြောက်ကောင်တွေကို အပါယ် လေးပါးသို့ အတင်းမျှောယူ ပစ်ချလေသည်။

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ်ပါး ဆရာတော်သည် ဘဝတဏှာ အတွက်ကိုလည်း အမှတ်တရပင် မြှက်ကြားထားခဲ့ပေ၏။

မြောက်ကျွန်းသူတို့၏ ဇောတိပါသာဏ ကျောက် ပေါ်၌ ချက်အပ်သော ထမင်းသည် အလွန်ကောင်း မြတ်သော အမျိုးမျိုးသော အရသာနှင့် ပြည့်စုံ၏။ ငါတို့

ကျွန်း၌ ဖြစ်သော ထောပတ်၊ ဆီဦး၊ ဝက်သား၊
ကြက်သား စသည်တို့နှင့် ဖက်တဲဘယ်ကိစ္စ မရှိ။ ဖက်တဲ
ခဲလျှင် လိုရင်းအရသာ ပျက်၍ ကုန်၏။ ဖက်တဲမိမည်ကိုပင်
ကြောက်ရ၏။

ထို့အတူ ကာမစွန္ဒ၊ ဗျာပါဒ အစရှိသော နိဝရဏ
အပူအပေါင်းတို့မှ ကင်းရှင်းသောစျာန်၊ သမာပတ်စိတ်
ကို ရကြကုန်၏။ ထိုစိတ်ကား ပကတိအားဖြင့် အလွန်
ကောင်းမြတ်သော၊ အရသာရှိသော ပီတိသုခရသနှင့်
ပြည့်စုံ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုစျာန်စိတ်ကို ဝင်စားကာ
ချမ်းသာခြင်းစိတ်ကို ခံစား၊ စံစားကြကုန်၏။ ပြင်ပ
အာရုံတို့သည် ကြီးစွာသော အန္တရာယ်ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုစျာန်စိတ်၊ စျာန်ဇောတို့ကို၎င်း၊ ထိုအကျိုး
ဖြစ်သော ဗြဟ္မာဘဝကို၎င်း သာယာသော တဏှာသည်
ဘဝတဏှာ မည်၏။

ဟူ၍၎င်း၊ ဘဝတဏှာ၏ သမိုင်းကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား
ထင်ရှားအောင် ပြတော်မူ၏။

တဏှာသတ်မှုကား သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်
သာ ဆိုင်၏။ သို့ပါလျက် တဏှာသည် သက္ကာယနှင့်ကွင်းဆက်
ဆက်စပ်နေ၍ ဤ၌ တဏှာသတ်မှုကြီးအထိ ပြဆိုလိုက်ရခြင်း
ဖြစ်၏။

ထိုအကြောင်းကို ဒသဂုံတ္တရပါဠိတော်၌ ဗုဒ္ဓ မြတ်ဘုရား
ဟောတော်မူသည်မှာ-

တယောမေ ဘိက္ခုဝေ ဓမ္မေ အပ္ပဟာယ အဘဗ္ဘော ရာဂံ
 ပဟာတုံ၊ ဒေါသံ ပဟာတုံ၊ မောဟံ ပဟာတုံ၊
 ကတမေတယော၊ သက္ကပယဒိဋ္ဌိံ အပ္ပဟာယ၊ သီလဗ္ဗတ
 ပရာမာသံ အပ္ပဟာယ၊ ဣမေခေါ ဘိက္ခုဝေ အပ္ပဟာယ၊
 အဘဗ္ဘော ရာဂံ ပဟာတုံ ဒေါသံ၊ ပဟာတုံ၊ မောဟံ
 ပဟာတုံ။

ဘိက္ခုဝေ- မဂ်ပေါက်၊ ဖိုလ်ဝင် ဖြစ်ချင်ရှယ်မှန်း အိုချစ်သား
 ရဟန်းတို့၊ တယော-သုံးမျိုးသုံးစားကုန်သော၊ ဣမေဓမ္မေ-ဤဆို
 လတံ့သော တရားတို့ကို၊ အပ္ပဟာယ- ရှေးဦးစွာ မပယ်ခွာလေ
 ဘဲ၊ ရာဂံ- ရာဂတဏှာကို၊ ပဟာတုံ- ပယ်ခြင်းငှာ၊ ဒေါသံ-
 အမျက် ဒေါသတဏှာကို၊ ပဟာတုံ-ပယ်ခြင်းငှာ၊ မောဟံ-
 မောဟတဏှာကို၊ ပဟာတုံ-ပယ်ခြင်းငှာ၊ အဘဗ္ဘော-မထိုက်ပြီ၊
 ကတမေတယော- အဘယ်သုံးပါးတို့နည်း ဟူမူကား၊ သက္ကယ-
 ဒိဋ္ဌိံ-သက္ကယဒိဋ္ဌိကို၊ ဝိစိကိစ္ဆံ-ဝိစိကိစ္ဆာကို၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသံ-
 သီလဗ္ဗတပရာမာသကို၊ အပ္ပဟာယ- ရှေးဦးစွာ မပယ်ခွာလေ
 ဘဲ၊ ရာဂံ- တဏှာရာဂကို၊ ဒေါသံ-တဏှာဒေါသကို၊ မောဟံ-
 မောဟတဏှာကို၊ ပဟာတုံ- ပယ်ခြင်းငှာ၊ အဘဗ္ဘော- မထိုက်ပြီ၊
 ဣမေတယော- ဤသုံးပါးတို့ ဖြစ်ကုန်၏။

သက္ကယဒိဋ္ဌိကို ကွာအောင် ခွာပြီးမှ ဝါ၊ သက္ကယဒိဋ္ဌိကို
 ဝေးအောင် သတ်ပြီးမှ ရာဂတဏှာကို သတ်နိုင်၏။ ဒေါသ
 တဏှာ၊ မောဟတဏှာကို သတ်နိုင်၏။ သက္ကယဒိဋ္ဌိကောင်
 ကြီးကို ပြုအောင် မပြုနိုင်သေးသမျှ၊ သက္ကယဒိဋ္ဌိကောင်ကြီးကို
 သေအောင် မသတ်နိုင်သေးသမျှ သက္ကယ အဆောက်အဦ

ဗိမာန်ကြီးကို ပျက်အောင် မဖျက်နိုင်သမျှ ရာဂတဏှာ၊ ဒေါသတဏှာ၊ မောဟတဏှာကို သတ်၍မရ။ ငါ့ဟဲ့ ယောက်ျား ဟု ကြုံးဝါးကာ သတ်တုံငြားသော်လည်း ဆင်းရဲခြင်းသာလျှင် အဖတ်တင်၏။ ရာဂတဏှာ၊ ဒေါသတဏှာ၊ မောဟတဏှာ ကား မည်သည့်အခါမျှ သေလေမည် မဟုတ်ချေ။

ထို့ကြောင့် တရားကို ကျင့်ဘို့ထက် သဘော ပေါက်အောင် သိဘို့က ခက်၏။ ထိုင်နေရင်းဖြစ်စေ၊ အိပ်နေရင်းဖြစ်စေ၊ သွားနေရင်းဖြစ်စေ၊ စားနေရင်းဖြစ်စေ တရားသားကျကျ “ဤကိုယ်၊ ဤကာယ၊ ဤခန္ဓာကောင်ကြီးဟာ မက်မောစရာ၊ တွယ်တာစရာ မရှိပါကလား” ဟူ၍ စူးစူးစိုက်စိုက် အသဲနှလုံး ခိုက်အောင် သဘောပေါက်ခဲ့သော် အဘယ်သူသည် သောတာပန်လျှင် ခံနိုင်ပါမည်နည်း။

အကောင်ထဲမှာ ငါ့ကိုရှာ သောတာပန်နှင့်တွေ့

ဤကျမ်းသည် သောတာပန်ကျမ်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သောတာပန် ဖြစ်ရာ ဖြစ်ကြောင်း အလားအလာများကို ရှုဒေါင့်အမျိုးမျိုးမှ ကြည့်၍ ဖော်ထုတ်ပြသနေခြင်း ဖြစ်သည်။ ယခုလည်း သောတာပန်စခန်းသို့ လက်တကမ်းမှ လျှောက်ကြည့် ကြပါကုန်ဦးစို့။

အကောင်ဟူသည် သတ္တဝါ ဖြစ်သည်။ သတ္တဝါကို အကောင်ဟုသမုတ်ရာက လူကောင်၊ နတ်ကောင်၊ ဗြဟ္မာကောင်၊ တိရစ္ဆာန်ကောင်တွေ ဖြစ်လာကုန်၏။ ပုထုဇဉ်တို့သည် ထိုအကောင်၊ ဤအကောင်ကို ငါ-ငါ့ဟု သမုတ်နေကုန်၏။ ဤသို့

၈

သမုတ်နေကြသည့်အတိုင်း အကောင်ထဲမှာ ငါ ရှိ၊ မရှိကို ကြည့်ကြကုန်စို့၊ ရှာကြကုန်စို့။

“ဤခန္ဓာ၊ ဤအကောင်ကြီးကား အဘယ်သို့သော အကောင်ကြီး ဖြစ်လေသနည်း”

ဤခန္ဓာ၊ ဤအကောင်ကြီးကား ဓာတ်လေးပါး၏ အစု အဝေးသာ ဖြစ်၏။ ပထဝီ-မြေဓာတ်၊ အာပေါ-ရေဓာတ်၊ ဝါယော-လေဓာတ်၊ တေဇော-မီးဓာတ်၊ ဤ ဓာတ်လေးလုံး စက်ခေါင်း တပ်ထားသော ယန္တရားရုပ်ကြီး ဖြစ်၏။

ပျောက်သောသူကို ရှာလျှင် တွေ့၏။ မဟာဘုတ်ဓာတ်ကြီး ၄ ပါး၏ အစုအဝေးဖြစ်သော ထိုအကောင် ယန္တရားစက်ရုပ် ကြီးမှာ ငါ ပျောက်နေသည်ဆိုပါတော့-အဲဒီငါကို ရှာကြည့်ကြ ရအောင်။ ရှာရာ၌ အပိုင်း ၄ ပိုင်းအနက် ကဏ္ဍ ၄ ခုခွဲကာ တသန့်စီ တသန့်စီ ရှာကြရအောင်။

(၁) မြေဓာတ်ထဲမှာ ငါရှာခန်း။ ။ဓာတ် ၄ ပါးအနက် ပထဝီဓာတ်ကို မြေဓာတ်ခေါ်၏။ ယင်းမြေဓာတ်၏ သတ္တိကား မာ၏။ ခက်မာသောသဘော ရှိ၏။ ယင်းမြေဓာတ်သည် အမျိုး အားဖြင့် ၂၀ ရှိသည်။

- (၁) ဆံပင်ဓာတ်
- (၂) မွေးညှင်းဓာတ်
- (၃) ခြေသည်းဓာတ်၊ လက်သည်းဓာတ်
- (၄) သွားဓာတ်
- (၅) အရေဓာတ်

- (၆) အသားဓာတ်
- (၇) အကြောဓာတ်
- (၈) အရိုးဓာတ်
- (၉) ရိုးတွင်း ချင်ဆီဓာတ်
- (၁၀) အညှို့ဓာတ်
- (၁၁) နှလုံးဓာတ်
- (၁၂) အသဲဓာတ်
- (၁၃) အမြှေးဓာတ်
- (၁၄) အဖျဉ်းဓာတ်
- (၁၅) အဆုတ်ဓာတ်
- (၁၆) အူမဓာတ်
- (၁၇) အူသိမ်ဓာတ်
- (၁၈) အစာသစ်ဓာတ်
- (၁၉) အစာဟောင်းဓာတ်
- (၂၀) ဦးနှောက်ဓာတ်

ဤဓာတ် ၂၀ သည် ပထဝီခေါ်သော မြေဓာတ်များ ဖြစ်၏။

ယင်းတွင် ဆံပင်၊ မွေးညှင်း၊ ခြေသည်လက်သည်း၊ သွား၊ အကြောနှင့် အရိုးတို့မှာ အမာဓာတ်ဖြစ်၍ အရေအသားစသော ကြွင်းသမျှ ဓာတ်များကား နူးညံ့ဓာတ်များ ဖြစ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် ယင်းတို့ကို ခက်မာဓာတ်၊ နူးညံ့ဓာတ်ဟူ၍ ၂ မျိုး ခွဲခြား၍ မှတ်ရာ၏။

ဤဓာတ် ၂၀ ထဲမှာ ငါဆိုသော ငါကို ရှာကြည့်ပါ။ ခေါင်းမွေးထဲကစ၍ ရှာပါ။ ဆံပင်မွေးဟာ ငါလား။ လက်သည်း

တွေဟာ ငါလား။ ငါဖြစ်ခဲ့သော် ခေါင်းမွှေးတချောင်း
 ကျွတ်သွားလျှင် ငါပါ ပါမသွားပေဘူးလား။ လက်သည်းတွေ
 ဖြတ်ပစ်လျှင် ငါ ပါမသွားပေဘူးလား။ ဆံပင်ထဲမှာ ငါ
 ရှိသလား။ ငါ တွေ့သလား။ မတွေ့ရ။ ဆံပင်သည် ဆံပင်သာ
 ဖြစ်သည်။ ငါ မဟုတ်။ ဆံပင်ထဲမှာ ငါ မရှိ။ ပျောက်သောသူ
 ရှာလျှင်တွေ့ ဆိုသကဲ့သို့ အကယ်တန်တိ ဆံပင်ထဲမှာသာ ငါ
 ရှိခဲ့သော် တွေ့ရမည်။ မတွေ့သည်မှာ မရှိ၍ ဖြစ်သည်။ စိတ်
 ကျေနပ်သည်အထိ အထပ်ထပ်အခါခါ ဆံပင်ထဲမှာ ငါကို
 ရှာပါလေဦး။

ပထဝီ-မြေဓာတ် ၂၀ ထဲမှာ ငါဆိုသောငါကို သန်း ရှာ
 သလို ရှာငြားသော်လည်း ဘယ်နေရာမှာမှ မတွေ့။ အသားထဲ
 မှာလဲ မတွေ့။ အရိုးထဲမှာ၊ အကြောထဲမှာလဲ မတွေ့။ အူထဲ၊
 အသဲထဲ၊ ဦးနှောက်ထဲမှာလဲ မတွေ့။ မတွေ့ရသည်မှာ ရှင်း၏။
 မရှိသောကြောင့် မတွေ့ခြင်း ဖြစ်၏။

ငါ မရှိဘဲလျက်၊ ငါ မဟုတ်ပါဘဲလျက် ဆံပင်၊ မွှေးညှင်းတွေ
 ကိုပင်လျှင် ငါ၊ အသားတွေ၊ အကြော အရိုးတွေကိုပင် ငါ၊
 အူသိမ်၊ အူမ၊ မစင်ဘင်ပုပ် ချေးတွေကိုပင် ငါဟု ထင်မှတ်စွဲလမ်း
 နေခြင်းမှာ အခြေအမြစ်မရှိကြောင်း ထင်ရှား၏။

ဣမသ္မိ သရီရေ ကေသာနာမ
 ပါဠိယေက္ခော ကေဠာသော၊ အစေတနော
 အဗျာကတော၊ သုညော၊ နိဿတ္တော၊
 ထဒ္ဓေါ၊ ပထဝီဓာတု။

ဣမသ္မိ သရိရေ-ဤ ခန္ဓာကိုယ်ကောင်း၌၊ ကေသာနာမ-
 ဆံပင်တို့သည်၊ ပါဠိယေက္ခော - သီးခြား ဖြစ်သော၊
 ကောဠာသော-အစုတစုသာတည်း။ အစေတနော - ဆံပင်မှာ
 စိတ်မရှိ၊ အပျာကတော-ဆံပင်ကို ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါဟု မဆိုအပ်၊
 သုညော-ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါမှ ဆိတ်၏။ နိဿတ္တော-သတ္တဝါ
 အသက်မဟုတ်၊ ထဒ္ဒေါ-ခက်မာ၏။ ပထဝီဓာတု-မြေဓာတ်အစု
 သာ ဖြစ်သည်။

(၂) ရေဓာတ်ထဲမှာ ငါကိုရှာခန်း။ ။ တဖန်ရေဓာတ်ထဲမှာ
 ငါကို ရှာကြည့်ကြပါစို့။ အာပေါဓာတ်ကို ရေဓာတ်ဟု
 ခေါ်၏။ ယင်း၏သတ္တိကား ဖွဲ့စေတတ်၏။ ဖွဲ့စေခြင်းလက္ခဏာ
 ရှိ၏။ ယင်းရေဓာတ်သည် အမျိုးအစားအားဖြင့် ၁၂-မျိုး
 ရှိသတည်း။

- (၁) သည်းခြေဓာတ်
- (၂) သလိပ်ဓာတ်
- (၃) ပြည်ဓာတ်
- (၄) သွေးဓာတ်
- (၅) ချွေးဓာတ်
- (၆) အဆီခဲဓာတ်
- (၇) မျက်ရည်ဓာတ်
- (၈) ဆီကြည်ဓာတ်
- (၉) တံတွေးဓာတ်

- (၁၀) နှပ်ဓာတ်
- (၁၁) အစေးဓာတ်
- (၁၂) ကျင်ငယ်ဓာတ်

ဤကားအာပေါ-ရေဓာတ် ၁၂ ဖြစ်၏။ ရေသည် ယိုစီးတတ်၏။ ခန်းခြောက်တတ်၏။ တိုးပွားအောင် ပြုတတ်၏။ ရေကို သောက်အပ်၏။ သောက်အပ်သော ပစ္စည်းမျိုး ဖြစ်၏။ ဤ ၁၂ မျိုးသော ရေဓာတ်ထဲမှာ ငါဆိုသော ငါကို ရှာကြည့်ပါ။ ထိုငါသည် မည်သည့်ချောင်းတွင် ပုန်းနေသနည်း။ သလိပ်၊ သည်းခြေထဲ ဝင်၍ ပုန်းနေလေသလော။ သွေးထဲ၊ ချေးထဲ၊ ပြည်ထဲ ဝင်၍ ပုန်းနေလေသလော။

ရှာသည်၊ ရှာသည်။ ရေဓာတ် ၁၂ မျိုးထဲမှာ ငါကို နှံ့အောင် ရှာသည်။ ဘယ်မှာမှ မတွေ့။ မတွေ့သည်မှာ ရှင်း၏။ မရှိသော ကြောင့် မတွေ့ခြင်း ဖြစ်၏။ သို့ပါလျက် သွေးပုပ်၊ ပြည်ပုပ်၊ သလိပ်ပုပ်၊ နှပ်ပုပ်တွေကို ငါငါဟူ၍ တငါငါ စွဲလမ်းနေကြ၏။ ချစ်နေကြ၏။ တွယ်တာနေကြ၏။ အပြင် ထွက်လာသော ပြည်ပုပ်၊ သွေးပုပ်၊ တံတေးပုပ်၊ နှပ်ပုပ်တွေကိုတော့ ရွံတတ်ကြသည်။ ရွံ့ရမှန်း သိကြသည်။ သူကောင်၊ ငါကောင်ထဲက သွေးပုပ်၊ ပြည်ပုပ်၊ တံတေးပုပ်၊ နှပ်ပုပ်တွေကိုကား မျိုထားတော့မလောက် ယုယုယယ ပိုက်ထွေးထားကြကုန်၏။ သွေးပုပ်၊ ပြည်ပုပ်၊ နှပ်ပုပ် တွေကိုပင် “ငါ” ဟူ၍ အချစ်ကြီး ချစ်နေကြကုန်၏။ စင်စစ် အားဖြင့်ကား-

ပိတ္တိနာမ-ပါဠိယေက္ခော ကောဠာသော။

သည်းခြေ၊ သလိပ်မည်သည် သိခြား အစုတစုသာ ဖြစ်၏။
စိတ်မရှိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟု မဆိုအပ်၊ ရေခတ်အစုသာ ဖြစ်၏။

(၃) မီးခတ်ထဲမှာ ငါကို ရှာခန်း။ ။ကဲ- မြေခတ်၊
ရေခတ်ထဲမှာ ငါကို မတွေ့လျှင် ရှိစေတော့။ မီးခတ်ထဲမှာ
ရှာကြဦးစို့။ ။ တေဇောခတ်ကို မီးခတ်ဟု ခေါ်၏။ ယင်း၏
သတ္တိကား ကြေကျက်စေတတ်၏။ ကြေစေ၊ ကျက်နပ်စေတတ်
သောသဘော လက္ခဏာရှိ၏။ ယင်းမီးခတ်ကား အမျိုးအစား
အားဖြင့် ၄ မျိုး ရှိသတည်း။

- (၁) ရက်ဆက် သို့မဟုတ် ရက်ချန် ဖျားနာတတ်သော
သန္တပုန တေဇောခတ်တမျိုး။
- (၂) အရွယ်ကို ရင့်စေ၊ အိုစေတတ်သော ဇီရဏ တေဇော
ခတ် တမျိုး။
- (၃) စားသောက်အပ်သော အစာအာဟာရတို့ကို ကျက်စေ
ကြေစေတတ်သော ပါစက တေဇောတမျိုး။
- (၄) ပေါက်နာ၊ ကျောက်နာ စသည်တို့ကို ဖြစ်စေတတ်
သော ဒါဟ တေဇောခတ် တမျိုး။

ဤကား ပူခြင်း၊ အေးခြင်း သဘောလက္ခဏာရှိသော
တေဇောခတ် ၄ မျိုးဖြစ်၏။ ယင်း တေဇော မီးခတ် ၄ ပါး
ထဲမှာ ငါဆိုသောငါကို ရှာကြည့်ပါ။ ထိုငါသည် အပူလိုက်
ခေါင်းကြီးထဲမှာ ပုန်းအောင်းနေသလော။ အအေး ဂူရိပ်ထဲ
တွင် အိပ်ပျော်နေသလော။ အပူထဲမှာလဲ တေဇောကို ရှာ၍

မတွေ့၊ အအေးထဲမှာလဲ ရှာ၍မတွေ့။ ထမင်းထဲ၊ ဟင်းထဲ၊ ပြည်
တရွဲရွဲနှင့် အနာကြီးတွေထဲမှာလဲ ငါ့ကို ရှာ၍မတွေ့။ မတွေ့သည်
မှာ အဘယ်ကြောင့်နည်း။

အဖြေမှာ ငါ့ဟူ၍ မရှိသောကြောင့် ဖြစ်သတည်း။

သန္တပ္ပန တေဇော နာမ ပါဠိယေဒက္ကာ ကောဠာသော။

သန္တပ္ပန တေဇောမည်သည် ကိုယ်၌ သီးခြား အစုတစု၊
ယင်းမှာ စိတ်မရှိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါဟူ၍ မဆိုအပ်၊ တေဇောဓာတ်
မျှသာ ဖြစ်၏။

(၄) လေဓာတ်ထဲမှာ ငါ့ကို ရှာခန်း။ ။ကဲ— လေဓာတ်
ထဲမှာ ရှာကြည့်ကြဦးစို့။ ဝါယောဓာတ်ကို လေဓာတ်ဟုခေါ်
၏။ ယင်း၏သတ္တိမှာ ထောက်ကန်လှုပ်ရှားတတ်၏။ ထောက်ကန်
လှုပ်ရှားခြင်းသဘော လက္ခဏာရှိ၏။ ယင်းလေဓာတ်မှာ အမျိုး
အစားအားဖြင့် ၆ မျိုးရှိသတည်း။

- (၁) အထက်သို့ ဆန်သောလေ၊
- (၂) အောက်သို့ စုန်သောလေ၊
- (၃) ဝမ်းတွင်း၌ တည်သောလေ၊
- (၄) ကောဠာသအစု၌ တည်သောလေ၊
- (၅) အင်္ဂါကြီးငယ်သို့ လျှောက်သောလေ၊
- (၆) ထွက်သက် ဝင်သက်လေ၊

ဤ ၆ မျိုးတည်း။ ယင်းလေဓာတ် ၆ မျိုးထဲမှာ ငါ့ကိုရှာပါ။
“ဘယ်နေရာမှာ ငါရှိသလဲ။ ငါ့ပုန်းနေသလဲ” တွေ့အောင်
ရှာကြည့်။ ဘယ်မှာမှ ငါ့ကို မတွေ့ရ။ မတွေ့သည်မှာ မရှိသော
ကြောင့် ဖြစ်သတည်း။

ဆိုခဲ့ပြီးသော မြေဓာတ်-ပထဝီ ၂၀၊ အာပေါ-ရေဓာတ် ၁၂၊
တေဇော-မီးဓာတ် ၄ ပါး၊ ဝါယော-လေဓာတ် ၆ တို့၌ သိတတ်
သောသဘော မရှိ။ “ခက်မာ၊ ဖွဲစေး၊ ပူ၊ အေး၊ ထောက်ကန်”
ဟူသော သဘာဝ လက္ခဏာ ၄ ချက်သာ ရှိ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ
သဘော မရှိ။

ထိုမှတစ်ပါး ယင်းဓာတ် ၄ ပါးတို့ကို အမှီပြု၍ ဖြစ်လာသော
မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကာယ၊ ဘာဝဟဒယ ရုပ်တို့သည်လည်း
အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့အထိ အာရုံတို့သည်လည်း
သိတတ်သောသဘော မရှိ၊ ရုပ်မည်၏။

ထို့ပြင် အဆင်းကို မြင်လျှင် သိတတ်သော စက္ခုဝိညာဏ်
မြင်သိစိတ်၊ အသံကို သိတတ်သော သောတဝိညာဏ် ကြားသိစိတ်၊
အနံ့ကို သိတတ်သော သာနဝိညာဏ် နံသိစိတ်၊ အရသာကို
သိတတ်သော ဇိဝှာဝိညာဏ် လျက်သိစိတ်၊ အတွေ့အထိကို သိတတ်
သော ကာယဝိညာဏ် တွေ့သိစိတ်၊ ဓမ္မာရုံကို သိတတ်သော
မနောဝိညာဏ် ကြံသိစိတ်တို့သည် အာရုံကို သိတတ်သောကြောင့်
နာမ်မည်၏။

ထို့ကြောင့် ငါ ငါ ဟူ၍ တငါငါ စွဲလမ်းနေသော ဤရုပ်
ကောင်ကြီးကို ငါ ဟုတ်၊ မဟုတ် စေ့စေ့တွေးလျှင် တရေးရေး
ပေါ်လာလတ်။ တရေးရေးမှ လင်းလင်းထင်းထင်းကြီး ပေါ်
ထင်လာလတ်။

(ရုပ်) (က) ရူပံ နေတံ မမ၊ ဧတံရူပံ-ဆံပင်၊ မွှေးညှင်း၊ မျက်စိ၊
နား၊ နှာ စသော ဤရုပ်ကောင်သည်၊ မမ-ငါ၏၊
နသန္တကံ-ငါ့ဥစ္စာမဟုတ်။

- (ခ) နေသောဟမသ္မိ၊ ဇသော- ဆံပင်၊ မွေးညှင်း၊ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ စသော ဤ ရုပ်ကောင်သည် နဟမသ္မိ-ငါမဟုတ်။
- (ဂ) န မေသောအတ္တာ ဇသော-ဤ ရုပ်သည်၊ မေ- ငါ၏၊ နအတ္တာ-အစိုးတရ ဖန်တီးနိုင်သော အတ္တ မဟုတ်၊ ငါ့အလိုသို့ မပါ။

ဤသို့ အမှန်ကို အမှန်အတိုင်း မြင်လျှင် ဤရုပ်၌ ခင်တယ် လိုစိတ် ရှိနိုင်ပါဦးမည်လား။ ဝေဒနာ၌၎င်း၊ သညာ၌၎င်း၊ သင်္ခါရ၌၎င်း၊ ဝိညာဏ်၌၎င်း ခင်လို၊ တွယ်လိုစိတ် ရှိနိုင်ပါဦး မည်လား။

ဤသို့ ခန္ဓာငါးပါး၌ အပြစ်မြင်လာသောအခါ-

ဇဝံပဿံ တိက္ခဝေ သုတဝါ အရိယသာဝကော
ရူပသ္မိံ ပိနိဗ္ဗိန္ဒတိ။^၁

တိက္ခဝေ-သုစွဲ၊ ငါ့စွဲ၊ အတ္တစွဲ စွဲနေကြကုန်သော အံ့
ချစ်သားတို့၊ ဇဝံ-ဤသို့၊ ပဿံ ပဿန္တော-ခန္ဓာငါးပါး၌
အနိစ္စ၊ ဒုက္ခအားဖြင့် မြင်သော၊ သုတဝါ-သုတရှိသော၊

၁။ ခန္ဓဝဂ္ဂသံသုတ်ပါဠိတော် ၅၆၊ ဝိနည်းမဟာဝါ ပါဠိတော် ၂၀။

အရိယသဘာဝကော-မြတ်သောသဘာဝကသည်၊ ရူပသ္မိံပိ-
 ရုပ်၌လည်း၊ နိဗ္ဗိန္ဒတိ-ငြီးငွေ့လာ၏။ ဝေဒနာယပိ-ဝေဒနာ
 ၌လည်း၊ နိဗ္ဗိန္ဒတိ-ငြီးငွေ့လာ၏။ သညာယပိ- သညာ၌
 လည်း၊ နိဗ္ဗိန္ဒတိ-ငြီးငွေ့လာ၏။ သင်္ခါရေသုပိ-သင်္ခါရတို့၌
 လည်း၊ နိဗ္ဗိန္ဒတိ-ငြီးငွေ့လာ၏။ ဧဝံ-ဤသို့၊ နိဗ္ဗိန္ဒနိဗ္ဗိန္ဒန္တော-
 ငြီးငွေ့သော၊ အရိယ သဘာဝကော- အရိယသဘာဝကတို့
 သည်၊ ဝိရဇတိ-ခန္ဓာသင်္ခါရတို့၌ တပ်ခြင်း ကင်း၏။
 ဝိရာဂံ- ဝိရာဂန္တော- တပ်ခြင်း ကင်းလေသည် ရှိသော်၊
 ဝိမုတ္တတိ-ခန္ဓာအာရုံ၌ ခင်တယ်သောတဏှာမှ၊ ဝိမုတ္တသ္မိံ-
 လွတ်ပြီ၊ သည်၌ ဝိမုတ္တမိတိ-လွတ်ပြီဟူ၍၊ ရာဏံ-သိသော
 ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။

ဤ၌ ဝိရဇတိ ပုဒ်အရ ခန္ဓာသင်္ခါရတို့၌ တွယ်တာလိုစိတ်၊
 ခင်မင်စိတ် မရှိတော့ခြင်းသည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပျောက်သွားခြင်း
 ပင်တည်း သက္ကာယ ပျောက်လေသော် သောတာပန်ဘဝ
 ရောက်လေပြီတည်း။

၃၂ - ကောဠာသင်္ကု ဖွဲ့စည်းထားသော လူကောင်း၊
 နတ်ကောင်း၊ ဗြဟ္မာကောင်တွေထဲမှာ ငါ့ကို ရှာလေသော
 အခါ ဘယ်သူ့ဘဲ ရှာရှာ ၊ ဘယ်လိုဘဲ ရှာရှာ ငါ့ကို တွေ့မည်
 မဟုတ်။ ငါ့ကို မတွေ့သည့်အဆုံးတွင် စိတ်နှလုံး ခုံးခုံးချရလေ
 မည်ကား “ငါ မဟုတ်၊ ငါ့ဥစ္စာ မဟုတ်၊ ငါ့အလိုသို့ မပါ
 ပါတကား” ဟူ၍ ဖြစ်၏။ ထိုအခါ သက္ကာယကွာ၍ တွေ့လာ
 မြင်လာ၊ ထင်လာသည်ကား သောတာပန် ဟူပေ၏။

သောတာပန်ဖြစ်ကြောင်း အင်္ဂါ ၄- ပါး

သောတာပန် ဖြစ်ထိုက်သော အရည်အချင်းကို အထက်၌ ဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ကွာလျှင် သောတာပန် ဖြစ်ပြီ ဟူ၍လည်း ဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်၏။ သို့ပါလျက်လည်း သောတာပန် ဖြစ်ကြောင်း အင်္ဂါ ၄ ရပ်ကို အမှတ်တရ ဤတွင် ထပ်၍ ပြဆိုပါဦးအံ့။

ဘုရားကို၎င်း၊ တရားတော်ကို၎င်း၊ သံဃာတော်ကို၎င်း၊ လှိုက်လှိုက်လှဲလှဲ၊ အူထဲအသဲထဲက ကြည်ညိုခြင်းအားဖြင့် သောတာပန် တည်ကုန်သော လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့သည် များစွာ ရှိကြကုန်၏။ ဆိုလိုသည်မှာ ရတနာဆုံးပါးကို ယုံကြည်စွာ ဆည်းကပ် မြတ်နိုး ကိုးကွယ်လျှင်လည်း သောတာပန် ဖြစ်နိုင် ပါသတည်း။

- (၁) အရဟံ-သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ-အစရှိသော ဘုရားဂုဏ်တော်၌ မတုန်မလှုပ် သက်ဝင်၍ ကြည်ညိုခြင်းတပါး။
- (၂) သူ့ကွာတ-အစရှိသော တရားဂုဏ်တော်၌ မတုန် မလှုပ် သက်ဝင်၍ ကြည်ညိုခြင်းတပါး။
- (၃) လောကုတ္တရာ သမာဓိ၏ ပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်သော သီလ ဝိသုဒ္ဓိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းတပါး။
- (၄) သုပ္ပဋိပန္နံ - အစရှိသော သံဃာဂုဏ်တော်၌ မတုန် မလှုပ် သက်ဝင်၍ ကြည်ညိုခြင်းတပါး။

ဤကား သောတာပန်အဖြစ်သို့ ကော်မုချ ယခုဘဝမှာပင် ရောက်နိုင်သော အင်္ဂါ ၄ ရပ် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုပေသည်။

ဗုဒ္ဓေ အဝေစ္စပုဿာဒေန သမန္နာဝတော- ဟူ၍ လာရှိသော ပါဠိတော်၌ အဝေစ္စပဿာဒ ပုဒ်၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ မတုန်မလှုပ် သက်ဝင်ယုံကြည်ခြင်းဟု ဆိုလိုသည်။ ဘုရားဂုဏ်၌ ဥပစာရ သမာဓိကို ရသောသူ၏ သဒ္ဓါပေတည်း။

ဥပစာရသမာဓိ- ဆိုသည်ကား ဣတိပိသော ဘဂဝါ အရဟံ စသည်ဖြင့် ဘုရားဂုဏ်တော်ကို ကြည်ညိုနေဆဲ အခါ၌ “ဈာန်သမာပတ်ကို ဝင်စားသကဲ့သို့” ဘုရားဂုဏ်တော်၌ စိတ်တည်ငြိမ်၍နေသော သမာဓိတည်း။ ထိုသမာဓိကို မြင်လျှင် သဒ္ဓါ၏အစိုးရမှု အထူးကို သိအပ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘုရားဂုဏ်တော်ကို ကြည်ညိုမိမိစိတ်ကို အစိုးရလေ၏။ တရားဂုဏ် သံသာဂုဏ်တို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်းပင်တည်း။

လောကုတ္တရာ သမာဓိ၏ ပဒဋ္ဌာန်ဖြစ်သော သီလဝိသုဒ္ဓိ ဆိုသည်ကား- ယခုဘဝမှာပင် လောကုတ္တရာသမာဓိသို့ တက်နိုင် ရန် အခြေခံအနေနှင့် စောင့်ထိန်းအပ်သော အာဇီဝဋ္ဌမက- နိစ္စသီလကို ဆိုသည်။ ထိုသီလသည် အကျိုးအပေါက် အပြောက် အကျားတို့မှ ကင်းရှင်းသည် ရှိသော်၎င်း၊ တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ စသော ကိလေသာတို့ကြောင့် ညှိုးနွမ်းခြင်းမှ ကင်းရှင်းသည် ရှိသော်၎င်း သီလအရာ၌ သဒ္ဓါ၏အစိုးရမှု အထူးကိုသိအပ်၏။

နိစ္စသီလ မလုံခြုံမှုကို ကျိုးပေါက်ပြောက်ကျားဟု ဆိုသည်။ လုံခြုံပြန်လျှင်လည်း ထိုသီလကို တံခွန်ပြုလျက် လောကနှင့် လုံးထွေးရစ်ပတ် ထွေးယှက်၍နေမှုကို ညှိုးနွမ်းခြင်းဟု ဆိုသည်။ နွား ကောင်း မကောင်းကို ချောင်းအတက်မှ သိရသည်

ဆိုသကဲ့သို့ ရတနာသုံးပါးကို ကြည်ညိုလှပါသည်ဆိုသော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်အပေါင်းတို့သည် သဒ္ဓါအရာ၌ စိတ်ရှူး၊ စိတ်နှမ်း ပျောက်၊ မပျောက် စိတ်ကို အစိုးရသူ ဟုတ်၊ မဟုတ်ကို ဤလေးဌာနသို့ ရောက်မှ သိရသည် ဟူပေ၏။

ရတနာသုံးပါး၏ ဂုဏ်ကို လှိုက်လှိုက်လဲ့လဲ့ သက်ဝင် ယုံကြည်ခြင်းအားဖြင့် သောတာပန် ဖြစ်သွားသတို့ကား မရေ တွက်နိုင်အောင်ပင် များပြားကြောင်း ကျမ်းဂန်တို့၌ ထင်ရှားစွာ ပြဆိုပေကုန်၏။

လယ်တီဆရာတော်ဘုရား၏ သောတာပန္နကထာများ

သောတာပန် အကြောင်းကို ဗုဒ္ဓ မြတ်ဘုရားသည်လည်း ကောင်း၊ အဋ္ဌကထာ ဆရာတို့သည်လည်းကောင်း နေရာ အားလျော်စွာ ဟောပြောချက် ဖွင့်ဆိုချက်တို့သည် များစွာ ရှိကုန်သော်လည်း သိမ်မွေ့၊ နက်နဲလှ၍ ဉာဏ်နုသုတို့အနေဖြင့် အဓိပ္ပာယ် ထိရောက်အောင် သဘောပေါက်အောင် မယူနိုင်ကြ ကုန်။

ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ဒေသစာရီ ကြံချီတော်မူ၍ နေရာအနှံ့အပြား မြို့ရွာအနှံ့အပြားတို့၌ တရား ဟောတော်မူရာတွင်၎င်း၊ ဒီပနီကျမ်းပေါင်းများစွာတို့ကို ပြုစု တော်မူရာတွင်၎င်း၊ သောတာပန်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပတ်သက်ရာ ပတ်သက်ကြောင်းကို အခါအားလျော်စွာ ဟောကြားမှု၊ ရေးစီ ရင်မှုများကို ပြုသွားတော်မူ၏။ ဆရာတော်၏ ဟောပြောချက်၊ ရေးသားချက်များသည် ကြားနာရသူတို့အား သဘောပေါက်

သောတာပန်

လွယ်စေ၏။ အသိ ရှင်းရှင်းနှင့် သောတာပန်အလင်းသို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်တော်မူ၏။

ဤနေရာတွင် လယ်တီဆရာတော်၏ သောတာပန်ကထာကို ကြားနာကြရလျှင် ပို၍ အကျိုးရှိမည်ဟု ယုံကြည်သဖြင့် ဆရာတော် ပြုစုခဲ့သော ဒီပနီကျမ်းဟောင်းများစွာတို့၏ အနက်မှ သောတာပန်နှင့် ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များကို ရွေးချယ် ပြီးအဆီစစ်၍ အနှစ်ကို ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

(က) သောတာပန်မည်ပုံ

ဗောဓိပက္ခိယဒီပနီ ၃၂၇၊ (ဆဋ္ဌမူ ဒီပနီပေါင်းချုပ်) ၌ အများနားလည်အောင် သောတာပန်တရား ဟောကြား သွားတော်မူသည်မှာ-

အဘယ့်ကြောင့် သောတာပန်ခေါ်သည် ဟူမူကား ဟိမဝန္တာမှ စီးလာကြကုန်သော မြစ်ကြီးငါးသွယ်၊ မြစ်ငယ်ငါးရာ ရေ အလျဉ်တို့သည် နောက်သို့ ပြန်နစ်ခြင်း မရှိကုန်မူ၍ မဟာ သမုဒ္ဒရာသို့ အရောက် စီးသွားကြကုန်သောကြောင့် သောတ မည်ကုန်၏။

ထို့အတူ ထိုအရိယာတို့သည်လည်း ပုထုဇဉ်အဖြစ်သို့ တဖန် ပြန်ရောက်ခြင်း မရှိကြကုန်မူ၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်သို့သာ တဖြောင့်တည်း ဆန်တက်၍ သွားကြကုန်၏။ ပုထုဇဉ်တို့သည် ဘဝဂ်ဘုံမှသော်လည်း အဝိစိသို့တိုင်အောင် အောက် အောက်ဘုံ သို့ တဖန် ပြန်ရောက်ကြသကဲ့သို့ ထိုအရိယာတို့သည် မိမိတို့ဖြစ်ရာ ဘုံမှ အောက် အောက်ဘုံသို့ တဖန် ပြန်ရောက်ခြင်း မရှိကြ

ကုန်ပြီ။ အထက် အထက်ဘုံသို့ ဆန်တက်ဘို့ရာ တပေါက် တလမ်းသာ ရှိကြကုန်၏။

ပုထုဇဉ်တို့သည် ရူပ၊ အရူပ ဗြဟ္မာ တိဟိတ်ကြီး ဖြစ်ကြ ကုန်ပြီမှ ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက် စသော ဒုဂ္ဂတိအဟိတ် တိုင်အောင် အောက် အောက်သို့ တဖန် ပြန်ရောက်ကြသကဲ့သို့ ထိုအရိယာတို့သည် ပုထုဇဉ်အဖြစ်သို့ တဖန် ပြန်ရောက်ခြင်း မရှိကြကုန်ပြီ။ အထက် အထက် အရိယာပုဂ္ဂိုလ် အဖြစ်သို့ ဆန်တက်ဘို့ အပေါက်တပေါက်သာ ရှိကြကုန်၏။

ဤသို့ ဘုံအားဖြင့်၎င်း၊ ဘဝအားဖြင့်၎င်း ယုတ်နိမ့်ရာ အဘို့သို့ တဖန် ပြန်ရောက်ခြင်း မရှိကြကုန်မူ၍ တဘုံထက်တဘုံ၊ တဘဝထက် တဘဝ မြင့်ရာအဘို့သို့ မြတ်ရာအဘို့သို့ ဆန်တက်မှု တပေါက်တလမ်းသာ ရှိကုန်သည် ဖြစ်၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်သို့ ကူးကြကုန်လတ်။ ဤသို့ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင် အောင် တဖြောင့်တည်း၊ တတန်းတည်း ဆန်တက်သွားမှုကို “ဓမ္မသောတ” ခေါ်သည်။

- (၁) သမ္မာဒိဋ္ဌိ သောတ။
- (၂) သမ္မာသင်္ကပ္ပ သောတ။
- (၃) သမ္မာဝါစာ သောတ။
- (၄) သမ္မာကမ္မန္တ သောတ။
- (၅) သမ္မာအာဇီဝ သောတ။
- (၆) သမ္မာဝါယာမ သောတ။
- (၇) သမ္မာသတိ သောတ။
- (၈) သမ္မာသမာဓိ သောတ။

(၁) သမ္မာဒိဋ္ဌိသောတ။ ။ ထို့တွင် သမ္မာဒိဋ္ဌိသောတ ဆိုသည်ကား သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အနုသယနိုင်ငံကြီး ပျက်စီးကုန်ဆုံးသောအခါ၌ ထို သက္ကာယဒိဋ္ဌိနိုင်ငံကြီးအရာမှာ သစ္စာ ၄ ပါးကို အလင်းမြင်နိုင်သော “သမ္မာဒိဋ္ဌိနိုင်ငံကြီး” ဖြစ်၍ တည်လေ၏။ တညဉ့်လုံး မှောင်အမှိုက်တို့၏ တည်ရာ၌ နေထွက်၍ လာသောအခါ နေရောင် အလင်းဖြစ်၍ တည်သကဲ့သို့တည်း။

ထို သမ္မာဒိဋ္ဌိ အလင်းနိုင်ငံကြီးသည် အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်စံရာ ဘဝတိုင်အောင် ဘဝများစွာ ကမ္ဘာအဆက်ဆက် တည်လေတော့သည်။ တဘဝထက် တဘဝ ထွန်းလင်းစည်ကား၍သာ သွားတော့သည်။

လောက၌ အမိဝမ်းမှ ဖွားစဉ်အခါ အန္တရာယ်ကပ်ငြိ၍ မျက်စိနှစ်လုံး တိမ်သလ္လာထူထပ်စွာဖုံး၍ အလင်းကိုမျှ မမြင်ဘူး ရသောသူမှာ ဝိဇ္ဇာမယဆေးကောင်း၊ မျက်စဉ်းကောင်းနှင့် တွေ့၍ တိမ်သလ္လာ အကုန်ကွာပျောက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် စက္ခုအမြင်နှင့် ပြည့်စုံသော သူကောင်းပကတိ ဖြစ်၏။ အသက်ထက်ဆုံး မြေ၊ မိုး၊ ကောင်းကင်၊ နေ၊ လ၊ နက္ခတ်၊ အရပ်ဆယ်မျက်နှာ အလင်းပွင့်၏။ ဘယ်အခါမဆို ကြည့်လိုမြင်လိုသောအခါ မြင်နိုင်၏။

ဤ ဥပမာကဲ့သို့ ထိုသောတာပန် အရိယာတို့သည် ဖြစ်လေရာရာ ဘဝအဆက်ဆက်တို့၌ လက္ခဏာရေး ၃ ပါး၊ သစ္စာ ၄ ပါး တရားတို့သည် အလင်းပွင့်ကုန်၏။ ကြည့်လို၊ မြင်လို၊ ဆင်ခြင်လို

၉

သောအခါ ကောင်းကင်၊ နေ၊ လ၊ နက္ခတ်တို့ကို လင်းလင်း ထင်ထင် မြင်နိုင်ကြကုန်၏ ဟုလိုသည်။ ဤကား သမ္မာဒိဋ္ဌိသောတ တည်ဆောက်ပုံတည်း။

ဆရာတော်သည် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ဓမ္မသောတမည်ပုံ အစဉ် အတိုင်း တခုချင်း လင်းအောင် ရှင်းပြတော်မူပြီးလျှင် အဆုံး၌ သောတာပန်ဝိဂ္ဂိုဟ်နှင့် နိဂုံးချုပ်တော်မူ၏။

သောတံ အာဒိတော ပဇ္ဇိံ သုပါပုဏိံ သုတိံ
သောတပန္နာ။

ယေ-အကြင်သူတို့သည်၊ သောတံ-အရိယာသောတ သို့၊ (အရိယာ ရေစီးကြောင်းကြီးထဲသို့) အာဒိတော- အစစာ၊ ပဇ္ဇိံသုပါပုဏိံသု - ရောက်ကြကုန်ပြီ၊ ဣတိ- ထို့ကြောင့်၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊ သောတပန္နာ- သောတာပန် မည်ကုန်၏။

ထို့နောက် ဆရာတော်ဘုရားသည် ယင်း ဗောဓိပက္ခိယဒီပနီ ကျမ်း ၃၃၀ ၌ သောတာပန်တို့ဘဝကို အောက်ပါအတိုင်း ဆက်၍ ပြတော်မူပြန်၏။

(ခ) သောတာပန်တို့၏ သဘာဝ

ထိုသူတို့သည် အရိယာသောတနယ်တွင်းသို့ ရောက်ကုန်သည် နှင့်တပြိုင်နက် ပုထုဇဉ်ဘုံကို လွန်မြောက်ကုန်၏။ လောကီဘုံသူ၊ လောကီဘုံသား မဟုတ်ကြကုန်ပြီ။ လောကုတ္တရာဘုံသူ၊ လောကုတ္တရာဘုံသား ဖြစ်ကြကုန်လေ၏။ ဝဇ္ဇဒုက္ခဘုံသူ၊ ဝဇ္ဇဒုက္ခ ဘုံသားများ မဟုတ်ကြကုန်ပြီ။ နိဗ္ဗာန်ဘုံသူ၊ နိဗ္ဗာန်ဘုံသား

ဖြစ်ကြကုန်လေ၏။ ဘဝအဆက်ဆက်၊ ကမ္ဘာအဆက်ဆက် ပထမ
နိဗ္ဗာန်နယ်တိုင်းမှ မထွက်ကြကုန်ပြီ။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အနုသယ
နိုင်ငံကြီးသို့ တဖန် ပြန်ရောက်မှု၊ ပုထုဇဉ်အဖြစ်သို့ တဖန်
ပြန်ရောက်မှု မရှိကြကုန်ပြီဟု ဆိုလိုသည်။

သဉ္ဇပါဒိသေသ ပထမနိဗ္ဗာန်ကြီး၌ အမြဲ တည်ကြကုန်၍
အလိုရှိရာ ကောင်းမြတ်ရာ လှချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာ
ချမ်းသာတို့ကို ဘဝများစွာ၊ ကမ္ဘာအဆက်ဆက် ခံစား၊ စံစား၍
သွားကြကုန်၏ဟူ၍ ရေသားတော်မူပြီးနောက် “အကျယ်ကို
သိလိုမှ ငါတို့စီရင်သော စတုသစ္စဒီပနိကျမ်း၊ ပရမတ္ထသံခိပ်
ကျမ်းတို့မှာ ကြည့်လေ” ဟူ၍ ညွှန်းသွားတော်မူ၏။

ဝိပဿနာဒီပနိကျမ်း ၆၁ (ဆဋ္ဌမူ ဒီပနီပေါင်းချုပ် နိဂုံး)၌
ကား တရာအားထုတ်နေကြသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့အား
အားပေးစကား မြှောက်ကြားသွားတော်မူ၏။ မလျှော့သော
ဇုံလုံ့လဖြင့် အားထုတ်သင့်ကြောင်း၊ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ
မိမိကိုယ်ကို သောတာပန် ဖြစ်၊ မဖြစ်ကို သိရန် ခဲယဉ်းကြောင်း၊
သောတာပန်ဖြစ်လျှင် ဖြစ်နေမည်ဖြစ်ကြောင်း မြှောက်ကြား၍
အောက်ပါအတိုင်း အားပေးသွားတော်မူ၏။

(ဂ) သောတာပန် ဖြစ်မှန်းသိရန် ခဲယဉ်းပုံ

သောတာပန် ဖြစ်၍နေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိကိုယ်ကို
ငါ သောတာပန်ဖြစ်ပြီဟူ၍ အမှန်အားဖြင့် သိနိုင်ခဲ၏။ အဘယ်
ကြောင့်နည်းဟူမူ ကိလေသာတို့၏ အနုသယ အခိုက်အတန့်
နက်နဲလှသောကြောင့်တည်း။

ကိလေသာတို့၏ အနုသယ အခိုက်အတန့် နက်နဲပုံကို မသိကြ ကုန်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာတို့၏ ဝိက္ခမ္ဘာန ကိစ္စနှင့် ကင်းကွာ၍နေရုံမျှကိုပင် “ငါ သောတာပန်ဖြစ်ပြီ” ဟု ထင်တတ်ကြ၏။ ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာတို့၏ သမုစ္ဆေဒကိစ္စနှင့် အနုသယ ဘုံကြီးကိုပါ ကင်းပြတ်၍ သွားမှသာလျှင် သောတာပန် အစစ်အမှန် ဖြစ်ပေသည်။

ဝိပဿနာ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့မှအမူကား “အထင်အမြင် နေရာကျသော အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်ကို ရ၍နေလျှင်ပင် ကောင်းမြတ်လှပြီ” ဟု ဝမ်းမြောက်၍သာ ထိုအလုပ်ကို တသက်လုံး စွဲမြဲကြကုန်ရမည်။

ရဟန္တာဖြစ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သော်မှလည်း စိတ္တသုခ အကျိုးငှာ ထိုအလုပ်ကို မလွှတ်ကြပေကုန်။ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ လည်း ထိုအလုပ်ကို အသက်ထက်ဆုံး ဆွေးနွေးကြသည်ရှိသော် ဉာဏ်ပညာအဆင့်ဆင့် ရင့်သန်၍ သွားကြသဖြင့် ယခုဘဝတွင် ပင် မသေမီအကြား၌သော်၎င်း၊ သေခါနီးအခါ၌သော်၎င်း ပုထုဇဉ်ဘူမိ၊ ပုထုဇနဂတိတို့ကို လွန်မြောက်၍ အရိယာဘူမိ၊ အရိယာဂတိသို့ ပေါက်ရောက်ကြကုန်လတ်။ ယခုဘဝ၌ပင် မပေါက်ရောက်ရှိကြသော်လည်း နောက်ဘဝ၌ နတ်ပြည်သို့ ရောက်ကြ၍ ပေါက်ရောက်ကြကုန်လတ် ဟူ၍ ဤသို့ အားပေး နှစ်သိမ့်စေတော်မူ၏။

(သ) သောတာပန်ဖြစ်လေရာ သာသနာ အမြဲပါပုံ

ထိုမှတစ်ပါး လယ်တီ ဆရာတော်ဘုရားသည် သောတာပန် နှင့်ပတ်သက်၍ အနုတ္တဒီပနီ-၇၄ တွင်လည်း-

သောတာပန်

နတ်တို့မှာလည်း သောတာပန်အနေနှင့် ကျွတ်သူ များကြသည်။ ထို့ကြောင့် ယခုအခါ၌ စတုမဟာရာဇ်နတ်ပြည်မှာ သောတာပန်အပြည့်၊ တာဝတိံသာစသော အထက်နတ်ပြည်တို့မှာလည်း အရိယာသောတာပန် အပြည့်၊ အထက်အထက် ဗြဟ္မာပြည်တို့မှာမူကား သောတာပန်အပြည့်၊ သကဒါဂါမ်အပြည့်၊ အနာဂါမ်အပြည့်၊ ရဟန္တာအပြည့် ရှိနေကြကုန်၏။

နတ်ပြည် ၆ ထပ်လုံးသည် ယခုအခါ အရိယာဘုံကြီးတွေ ဖြစ်၍နေ၏။ ယခုအခါ စတုမဟာရာဇ်ဘုံရှိ အရိယာတို့သည် အနှစ် ၉ သန်းမျှ စတုမဟာရာဇ်နတ်စည်းစိမ်ကို ခံစား စံစား ပြီးလျှင် အထက်အထက် နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာပြည်တို့သို့ ဘုံစဉ်စံ၍ သွားကြကုန်လတံ့။ အောက်သို့လည်းခွင့် မရှိကြကုန်ပြီ။ နတ်စည်းစိမ်၊ ဗြဟ္မာစည်းစိမ်တို့ကို ဘဝများစွာ၊ ကမ္ဘာများစွာ ခံစား၊ စံစားပြီး၍ အကနိဋ္ဌဘုံသို့ ရောက်သောအခါ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုကြကုန်လတံ့။

ဘုရား လက်ထက်တော်၌ ထိုထိုဒေသနာကို ကြားနာ၍ သောတာပန် အရိယာအဖြစ်သို့ ရောက်သောနေ့မှစ၍ ကမ္ဘာများစွာ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာချမ်းသာတို့ကို အစဉ်ခံစား၊ စံစား ပြီးနောက် အကနိဋ္ဌဘုံသို့ရောက်၍ ပရိနိဗ္ဗာန်စံသည့်တိုင်အောင် ထိုနတ်တို့၏ စိတ်သန္တာန်မှာ ငါတို့ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်မြတ်ကြီးသည် အစဉ်အမြဲ ပါ၍နေလေတော့သည်။ ထိုနတ်တို့မှာ သာသနာပသည်ဟူ၍ မရှိပြီ။ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ရတနာသုံးပါးသည် စိတ်နှလုံးမှာ ဘဝတိုင်းမှာ အမြဲပါလေ

တော့သည်ဟူ၍ သောတာပန်ဖြစ်လေရာမှာ သာသနာပါရှိသွားကြောင်း ပြဆိုတော်မူပြီးနောက် ယင်း အနတ္တဒီပနီကျမ်း ၇၅ တွင် ဆက်၍ သောတာပန်သွားလေရာ နိဗ္ဗာန်အမြဲပါပုံကို ဤသို့ မိန့်တော်မူ၏

(င) သောတာပန်သွားလေရာ နိဗ္ဗာန်အမြဲပါပုံ

နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကြီးသည်လည်း စိတ်နှလုံး အမြဲပါလေတော့သည်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အစရှိသော ကိလေသာအမှိုက်အမဲကြီးတို့၏ ကင်းငြိမ်းခြင်း၊ ဒုစရိုက် အမှိုက်အမဲကြီးတို့၏ ကင်းငြိမ်းခြင်း၊ အပါယ်လေးပါး၊ ကပ်သုံးပါး၊ ရပ်ပြစ်ရှစ်ပါး၊ ရန်သူမျိုးပါးပါး၊ ဝိပတ္တိတရားလေးပါး တို့၏ ကင်းငြိမ်းခြင်းကို နိဗ္ဗာန် ချမ်းသာကြီးဆိုသတည်း။ ထိုနိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကြီးသည် ထိုသို့စိတ်သန္တာန် မှာ ဖြစ်လေရာရာ ဘဝတိုင်း၊ ဘဝတိုင်း အမြဲပါရှိလေတော့သည်။

ဖြစ်လေရာရာ ဘဝမှာ လောကီချမ်းသာကို တလှည့်၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကိုတလှည့်စီ ခံစား၊ စံစား၍ သွားကြရကုန်၏။ အဘယ်သို့လျှင် ချမ်းသာနှစ်ပါးကို တလှည့်စီ ခံစား၊ စံစားသွားကြရသနည်း ဟူမူကား-

ယခုဘဝက အနတ္တလက္ခဏာ ကောင်းစွာ ထင်ပြီးသော သူတို့သည် နောက် နောက်ဘဝတို့၌ လူပြည် လူရွာမှာ ဖြစ်ကြကုန်သော်လည်း စည်းစိမ်ချမ်းသာကြီးကျယ်စွာသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ လူမျိုးတို့၌သာ ဖြစ်ကြရကုန်လိမ့် ။ ထိုအခါ လူ၌ဖြစ်သော ကြီးကျယ်လှစွာသော လောကီစည်းစိမ်ချမ်းသာကို ခံစား၊ စံစား

ကြရကုန်၏။ မိမိ မိမိတို့၏ စိတ်သန္တာန်၌ အတ္တဒိဋ္ဌိ၏ ကင်းငြိမ်းခြင်းသည် သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကြီးပေတည်း။

အပါယ်၌ ကျရောက်၍ နေကြကုန်သော ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက် အစရှိသော အပါယ်ဘုံသား တို့ကို၎င်း၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ တန်းလန်းနှင့် အပါယ်နမ်းမှာ လူလူ လူလူ နေကြကုန်သော သတ္တဝါ အပေါင်းတို့ကို၎င်း တွေ့မြင်ကြရကုန်လတ် ။ တွေ့မြင်တိုင်း တွေ့မြင်တိုင်း “ငါတို့မှာ ဤကဲ့သို့သော အဖြစ်မှ လွတ်ငြိမ်းကြပြီ” ဟု အလွန် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်း မစဲ မစဲဖြစ်ကြရကုန်လတ် ။ သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကြီးသို့ ခံစား၊ စံစား ကြရကုန်လတ် ။

အမျိုးမျိုးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ လူမျိုးတို့ကို တွေ့မြင်လေသော အခါ၌၎င်း၊ အမျိုးမျိုးသော ဒုစရိုက်လူမျိုးတို့ကို တွေ့ကြုံသော အခါ၌၎င်း၊ ကပ် ၃ ပါးသင့်၍ နေသောလူမျိုးတို့ကို တွေ့ကြုံသောအခါတို့၌၎င်း၊ ရန်သူမျိုးငါးပါး နှိပ်စက်၍ နေသောသူတို့ကို တွေ့ကြုံသောအခါ၌၎င်း၊ ဝိပတ္တိတရား ၄ ပါး နှိပ်စက်နေသော သူတို့ကို တွေ့ကြုံသောအခါ၌၎င်း၊ ထိုနည်းတူ မိမိ မိမိတို့၏ စိတ်သန္တာန်မှာ အမြဲပါ၍ နေသော သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကြီးကို အမှတ်ရ၍ အလွန်နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်မှုဟူသော ခံစား၊ စံစားခြင်းကို ခံစား၊ စံစားကြရကုန်လတ် ။

ဤနည်းကို အာရုံပြု၍ နတ်ပြည် ၆ ထပ်မှာ နတ်၊ သိကြား ဖြစ်ကြကုန်သော ဘဝတို့၌လည်း လောကီ၊ လောကုတ္တရာ ချမ်းသာကြီး ၂ ပါးကို အလှည့်အလည်အားဖြင့် ခံစား၊ စံစား၍

သွားကြကုန်လတံ့ ။ ပထမဈာန် ၃ ဘုံ၊ ဒုတိယဈာန် ၃ ဘုံ အစ
 ရှိသော ဗြဟ္မာတို့မှာ ဗြဟ္မာ ဖြစ်ကြသော ဘဝတို့၌လည်း
 လောကီ၊ လောကုတ္တရာ ချမ်းသာကြီး ၂ ပါးကို အလှည့်အလည်
 အားဖြင့် ခံစား၊ စံစား၍ သွားကြကုန်လတံ့ ။ ဘဝများစွာ၊
 ကမ္ဘာများစွာ ကြာမြင့်သဖြင့် လူ့ချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊
 ဗြဟ္မာချမ်းသာတို့ကို ခံစား၊ စံစား၍ ငြီးငွေ့ကြသောအခါ၌
 လောကီချမ်းသာကို စွန့်လွှတ်၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တည်း
 ဟူသော လောကုတ္တရာ ချမ်းသာသို့ ရောက်ကြကုန်လတံ့။

(စ) ရဟန်းအဖြစ်ထက် လူ့ သောတာပန်အဖြစ်နှင့်
 ကျွတ်သူ များပုံ

ထိုမှတစ်ပါး ယင်းအနတ္တဒီပနီ ၇၇-၌ ရဟန်းအဖြစ်နှင့်
 ကျွတ်တမ်းဝင် ပုဂ္ဂိုလ်များထက် လူ့သောတာပန်အဖြစ်နှင့်
 ကျွတ်တမ်းဝင်ကြသူက များပုံကို ဤသို့ ဆက်၍ မြှောက်တော်မူ၏။

“ထိုမှတစ်ပါး ငါတို့ဘုရား လက်ထက်တော်၌ ရဟန်းအဖြစ်နှင့်
 ကျွတ်ကြသူတို့ကား အနည်းငယ်မျှသာတည်း။ လူ့အဖြစ်မှာ
 သောတာပန်အဖြစ်နှင့် ကျွတ်ကြသူတို့ကား သာဝတ္ထိပြည်မှာပင်
 ကုဋေများစွာရှိလေ၏။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှာပင် ကုဋေများစွာရှိလေ
 ၏။ တို့အတူ ကပိလဝတ်ပြည်၊ ဝေသာလီပြည် အစရှိသည်
 တို့၌လည်း ကုဋေများစွာ သန်းပေါင်းများစွာ ရှိကြ၏။
 မဇ္ဈိမတိုက် တပြင်လုံးသည် အရိယာဖြင့် ပြည့်သကဲ့သို့ ရှိကြ၏။
 ထိုသူတို့ ယခုအခါ၌ စတုမဟာရာဇ်ပြည်မှာ အပြည့်ရှိကြ၏။
 တာဝတိံသာ နတ်ပြည်မှာ အပြည့်ရှိကြ၏။ ယာမာ စသည်တို့မှာ
 လည်း များစွာရှိနေကြကုန်၏။

“နတ်အဖြစ်နှင့် ကျွတ်ကြကုန်သော နတ်အရိယာတို့နှင့် ဇာတ်ပေါင်းမိကြလေ၏။ ထိုအရိယာတို့နှင့် အတူတကွ ဇာတ်ပေါင်းကြ၍ နတ်ချမ်းသာ အဆင့်ဆင့်၊ ဗြဟ္မာချမ်းသာ အဆင့်ဆင့် ခံစား၊ ခံစား၍ အကနိဋ္ဌတိုင်အောင် သွားကြကုန်လတ်။ ထိုသူတို့၏ စိတ်သန္တာန်မှာလည်း ပရိနိဗ္ဗာန် စံကြသော ဘဝတိုင်အောင် ငါတို့မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်ကြီး အစဉ်မြဲစွာ ပါလေတော့သည်။ ထိုသူတို့မှာ သာသနာကယ်သည် ဟူ၍ မရှိတော့ပြီ။ သာသနာပသော ဘဝဟူ၍ မရှိကြပြီ။ ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းသည် အနတ္တလက္ခဏာကို ကောင်းစွာထင်မြင်ရခြင်း၏ အကျိုးအာနိသံသ ပေတည်း။

“ထိုမှတစ်ပါး မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသည့်နောက် အနှစ် ၃၀၀ ခန့် အတွင်း မဇ္ဈိမတိုက်အပြင်မှ အကျွတ်ရကြသော သောတာပန်ပေါင်း အကုဋေမက သီဟိုဠ်သို့ သာသနာရောက်သည့်နောက် သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ကျွတ်ကြသော သောတာပန်ပေါင်း အကုဋေမက တို့သည်လည်း ယခုအခါ စတုမဟာရာဇ်နတ်ဘုံမှာ အပြည့်ရှိနေကြကုန်၏။ တာဝတိံသာနတ်ဘုံမှာ အပြည့်ရှိနေကြကုန်၏။ ထိုသူတို့သည် နတ်ဇာတိနှင့် ကျွတ်ကြသော အရိယာ၊ ဘုရားလက်ထက်တော်မှာ မဇ္ဈိမတိုက်အပြင်မှ ကျွတ်ကြသော အရိယာတို့နှင့် ဇာတ်ပေါင်းကြ၍ ပြဆိုခဲ့ပြီးသောအတိုင်း အကနိဋ္ဌဘုံကျအောင် ခံစား၊ ခံစား၍ သွားကြကုန်လတ်။ ထိုသူတို့၏ စိတ်သန္တာန်မှာလည်း ပရိနိဗ္ဗာန် စံရာဘဝတိုင်အောင် ငါတို့မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော် အမြဲတည်လေတော့သည်။ ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းသည် အနတ္တလက္ခဏာ ထင်မြင်ခြင်း၏ အကျိုးအာနိသံသပေတည်း။

“ယခုလည်း နတ်ပြည် ဖြစ်တိုင်း သုဓမ္မာစရပ် အသီးသီးရှိ ကြကုန်၏။ တလ တလလျှင် ရှစ်ကြိမ် ရှစ်ကြိမ် တရားနာ အစည်းအဝေး ပြုမြဲထုံးစံတည်း။ ရံခါ သိကြားမင်းကြီးတို့ တရား ဟောကြကုန်၏။ ရံခါ တရားကျမ်းဂန် တတ်ကျွမ်းသော ဓမ္မကတိက နတ်သားတို့ တရားဟောကုန်၏။ ရံခါ ဗြဟ္မာပြည်မှ ဗြဟ္မာမင်းတို့ လာ၍ တရားဟောကုန်၏။ ရှေးအဘို့၌ အကျွတ် မရကြကုန်သေးသော နတ်တို့သည် ထိုတရားနာရာ သုဓမ္မာ အစည်းအဝေးမှာ အကျွတ်ရကြကုန်၏။ ထိုမှ အလွတ်ဖြစ်ကုန် သော နေရာဌာန တို့၌လည်း အတူနေ အဖော်အပေါင်း ဖြစ်ကြ ကုန်သော အရိယာနတ်တို့၏ ဟောပြောမှုကို နာခံ၍ အကျွတ်ရ ကြကုန်၏။

“ယခုအခါ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့မှာ ကျွတ်ပဲ့လွတ်ပဲ့ မစဲမဆိတ်ရှိနေတုန်း အခါပေတည်း။ ယခုမှ ကျွတ်လွတ်ကြကုန် သော နတ်၊ ဗြဟ္မာတို့လည်း ရှေးကျွတ်ကြကုန်သော အရိယာတို့ နှင့် ဇာတ်ပေါင်းမိကြကုန်၏။ စိတ်နှလုံး၌ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်ကြီး အမြဲတည်ခိုင်ကို ရကြလေကုန်၏။ စတုမဟာ ရာဇ်နတ်ပြည်မှာ အနှစ်ကိုးသန်းတိုင်တိုင် မဂ်တံခါး၊ ဖိုလ်တံခါး၊ နိဗ္ဗာန်တံခါး ဟင်းလင်းပွင့်လျက်ရှိ၏။ တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှာ အနှစ်သုံးကုဋေ- ဖြစ်သန်းတိုင်တိုင် မဂ်တံခါး၊ ဖိုလ်တံခါး၊ နိဗ္ဗာန် တံခါး ဟင်းလင်းပွင့်လျက်ရှိ၏။ အထက် အထက် နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့၌လည်း ဤနည်းတူသိလေ။

“သာသနာ ငါးထောင်ဆိုသည်မှာ လူ့ပြည်ကို ရည်၍ ဆိုသတည်း။ လူ့ပြည်၌ အနှစ် ၅၀၀၀ မျှသာ အရိယာဖြစ် နိုင်သောခေတ် ရှိသည်။ အနှစ် ၅၀၀၀ မှ နောက်၌ အရိယာ

သောတာပန်

ဖြစ်နိုင်သော ခေတ် မရှိပြီ ဆိုလိုသည်။ ယခုအခါ၌ကား သာသနာတော် ၂၀၀၀ ကျော်လွန်၍ သွားပြီ။ ၂၀၀၀မျှသာ ကျန်ရှိတော့သည်” ဟူ၍ တိတိကျကျ ပြတ်ပြတ်သားသား မြက်ကြားသွားတော်မူ၏။

(ဆ) သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ခံ စံကြရသော နိဗ္ဗာန်၏အနက်လေးချက်။

လယ်တီ ဆရာတော်ဘုရား ပြုစုသွားသော ဒီပနီကျမ်းပေါင်း များစွာရှိ၏။ ယင်းတို့အနက် “စတုသစ္စဒီပနီကျမ်း” သည် နာမည်ကျော် ကျမ်းတကျမ်း ဖြစ်၏။ ဆရာတော်သည် သောတာပန်နှင့် ပတ်သက်၍ ယင်းကျမ်း၌လည်း အမှတ်တရ မြက်ကြားသွားတော်မူ၏။ မြက်ကြားသွားတော်မူရာ၌ ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သန္တာန်၌ သံသယကင်းသွားအောင် “ကထေတု ကမ္ပတာပုစ္ဆာ” မေးဖြေ ပြု၍ မြက်ကြားသွားတော်မူလေသည်။

မှန်၏။ တစုံတယောက်သောသူက- “သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ၁၅၀၀ သော ကိလေသာကို အကုန် မပယ်ရသေး။ အိုရခြင်း၊ နာရခြင်း၊ သေရခြင်း ဒုက္ခမှ မကင်းသေး။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သည့် နိဗ္ဗာန်သွားရာလမ်းမကြီးပေါ်သို့ ရောက်နေပြီဟု မဆိုထိုက်” ဟု စောဒကတက်ခဲ့သော် မည်သို့ ဖြေကြားရမည်ဟု လယ်တီဆရာတော်ဘုရားက ဤသို့ ညွှန်ကြားတော်မူ၏။

(က) နိဿရဏဋ္ဌ။ ။ ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာအမှူးရှိသော အလွန်မည်း ညစ်လှူစွာသော ကိလေသာဝဋ်မှ အပြီးကျွတ်လွတ်မှု၊ ဒုစချိက် ဆယ်ပါး၊ ဒုရာဇီဝတရား ဟူသော အကုသကမ္မဝဋ်မှ အပြီး

ကျွတ်လွတ်မှု၊ အပါယ်ဘဝဟူသော ဝိပါကဝဋ်မှ အပြီးကျွတ်
လွတ်မှုသည် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ခံစံကြရသော နိဿရဏဋ္ဌ
မည်၏။

ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် လူမင်း၊ နတ်မင်း၊ သိကြားမင်း၊
ဗြဟ္မာမင်းဖြစ်၍ပင် နေကြကုန်သော်လည်း ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊
ဒုစရိုက်၊ ဒုရာဇီဝ၊ အပါယ်ဘဝတို့မှ အပြီးကျွတ်လွတ်မှု၊ အပြီး
လွတ်ငြိမ်းမှု ဟူသော နိဿရဏဋ္ဌကို မရကြကုန်။ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ
တွေတန်းလန်း ဒုစရိုက်၊ ဒုရာဇီဝတွေတန်းလန်း အပါယ်သို့
ကျရောက်မှုတွေတန်းလန်းနှင့်သာ နေကြရကုန်သည်။

(ခ) ပဝိဝေကဋ္ဌ။ ။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘဝများစွာ
ကမ္ဘာများစွာ ကြာမြင့်သော်လည်း မိမိတို့၏ စိတ်သန္တာန်၌
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတရားတို့၏ နှောက်ယှက်မှု ဒုစရိုက်၊ ဒုရာဇီဝတရား
တို့၏ နှောက်ယှက်မှု၊ အပါယ်ဒုက္ခတို့၏ နှောက်ယှက်မှုမှ
အချင်းခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းကြကုန်၏။

ဤသို့ သံသရာ၌ အလွန်တရာယုတ်မာ ဆိုးဝါးလှသော
ပါပဓမ္မ၊ အပါယ်ဒုက္ခတို့၏ အနှောက်အယှက်၊ အဖျက်အဆီးမှ
ဆိတ်ကင်းမှုသည် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ခံစားကြရသော
ပဝိဝေကဋ္ဌ မည်၏။

ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် လူမင်း၊ နတ်မင်း၊ သိကြားမင်း၊
ဗြဟ္မာမင်း ဖြစ်၍ပင် နေကြကုန်သော်လည်း သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်
ကြည်တည့်ချည်တခါ၊ နောက်တည့်ချည်တလှည့်၊ သုစရိုက်နှင့်
ကြည်တည့်ချည်တခါ၊ ဒုစရိုက်နှင့် နောက် တည့်ချည်တလှည့်

သောတာပန်

သုဂတိချမ်းသာနှင့် ကြည်တည့်ချည်တခါ၊ အပါယဒုက္ခသို့ ရောက်၍ အနောက်ကြီးနောက် တည့်ချည်တလှည့် ဤသို့သော နောက်ယှက်မှုတို့မှ မလွတ်ကင်းကြလေကုန်။

(ဂ) အသင်္ခတဋ္ဌ။ ။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဆိုက်ရောက်ရရှိ တည်နေရာဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ဒုစရိုက်၊ ဒုရာဇိဝံ၊ အပါယ ဒုက္ခတို့၏ အပြီးလွတ်ငြိမ်းမှုဟူသော သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်သည် ဘဝကမ္ဘာ၊ အသင်္ခေကြာသော်လည်း ပျက်ကွက်ခြင်းရှိတော့ သည် မဟုတ်၊ အနုမတဂ္ဂသံသရာနှင့်တကွ နိစ္စ ထာဝရဖြစ်၍ တည်လေ၏။

ထိုသို့ ပျက်ကွက်ခြင်းမရှိ၊ နိစ္စ ထာဝရတည်ရှိသော တရား ဖြစ်ပေသောကြောင့် အသစ်တဖန် ထူထောင်ပြုပြင်မှုဟူ၍ မရှိပြီ။ ထိုသို့ နိဗ္ဗာန်ဆွေးမြည့်၊ ပျက်စီးပြန်၍ မိမိသန္တာန်၌ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို တဖန် ဖြစ်ပေါ်လာရန် ဒါနပြုမှု ဒုက္ခတွင်းသို့ ဆင်းရဲပြန်သည်ဟု မရှိပြီ။ ရသေ့၊ ရဟန်း ပြုလုပ်ခြင်း ဒုက္ခတွင်းသို့ ဆင်းရဲပြန်သည် ဟု မရှိပြီ ဆိုလိုသည်။

ဤသို့ အဖန်ဖန် ပြုပြင်ရခြင်းဟူသော သင်္ခါရဒုက္ခတို့မှ လွတ်ငြိမ်းမှုသည် သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ခံ စံကြရသော အသင်္ခတဋ္ဌ မည်၏။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ကြွင်းကုန်သော ကိလေသာတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းဘို့ အတွက်နှင့်သာ ဒါန၊ သီလ၊ ဥပေါသထ၊ ဘာဝနာမှုကို ပြုဘယ်ကိစ္စ ရှိလေတော့သည်။ ချုပ်ငြိမ်းလေပြီးသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ဒုစရိုက်ဆယ်ပါး တို့၏ ငြိမ်းဘို့အတွက်နှင့် ပြုဘယ်ကိစ္စ မရှိပြီ။

(သ) အမတဋ္ဌ။ ။ ထိုသက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ဒုစရိုက်၊ ဒုရာဇီဝ အပါယ်ဒုက္ခတို့၏ အပြီးလွတ်ငြိမ်းမှု ဟူသော သဉ္ဇပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်သည် အနုမတဂ္ဂ သံသရာမှတစ်ဆင့် အခါမှ ဆွေးမြည့်ပျက်ဆုံးသည်ဟူ၍ မရှိပြီ။ ထိုဝိသာခါ၊ အနာထပိဏ် အစရှိသော ဘုံစဉ်စံ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား တဘဝလျှင် တခါ၊ ခန္ဓာငါးပါး ပျက်ဆုံးမှုကား ရှိကြ၏။ မိမိတို့ ရရှိပြီးသော နိဗ္ဗာန်ကား ခန္ဓာပျက်ဆုံးသော်လည်း ပျက်ဆုံးခြင်း မရှိပြီ။ ခန္ဓာ-တဘဝတခု ပျက်ဆုံး၍ ခန္ဓာ- တဘဝတခုသို့ ရောက်ကြပြန်လျှင် ထိုနိဗ္ဗာန်တွင်း၌သာ ရောက်ကြပြန်၏။ ပုထုဇဉ်ခန္ဓာသို့ ပြန်၍ ရောက်ကြကုန်သည်ဟု မရှိပြီ။ ခန္ဓာတို့ကား မတခတ်မျိုးဖြစ်၍ တဘဝတခါ ပျက်ဆုံးကြကုန်သည်။

ထိုနိဗ္ဗာန်သည်ကား အမတခတ်မျိုး ဖြစ်၍ တဘဝတခါ ပျက်ဆုံးကြကုန်သည်။ ထိုနိဗ္ဗာန်သည်ကား အမတ ခတ်မျိုး၊ ခန္ဓာပျက်သော်လည်း တခါတရံမျှ ပျက်ဆုံးသည်ဟူ၍လည်း မရှိပြီ။ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်နှင့်တဆတ်တည်း ဆက်မိလေတော့ သည်။ ထိုသောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ထိုငြိမ်းမှုကုန်ဆုံး၍ သွားမည်ကို ကြောင့်ကြဘွယ် မရှိပြီ။

ဤသို့ သောတာပတ္တိမဂ်သို့ ရောက်သည့်နေ့မှစ၍ အနုပါဒိ သေသ နိဗ္ဗာန်သို့ ဆိုက်ရောက်သည်တိုင်အောင် ဘဝများစွာ၊ ကမ္ဘာများစွာ ကြာချင်တိုင်း ကြာငြားသော်လည်း တရံတခါမျှ ပျက်ကွက်ခြင်း မရှိမူ၍ ထိုဘုံစဉ်စံ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ် အနန္တ တို့၏ ကိုးကွယ်ရာ၊ လည်းလျောင်းရာ၊ ပုန်းအောင်းရာ အနေနှင့်

အမြဲစောင့်ရှောက်ကာ ပါရှိ၍ နေသော အမှုသည် ထိုသောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ခံစံကြရသော အမတဋ္ဌပေတည်း။ ဤကား သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ခံစံကြရသော သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ဖြစ်၏။ အနက် ၄ ချက်ကို ပြဆိုသော စကားရပ်တည်း။

(ဇ) နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်မှာ သောတာပန်အပြည်

သောမန သုပေက္ခာ ဒီပနိကျမ်း၌မူ “သောတာပန်ဖြစ်အောင် အားထုတ်ကြ၊ ကြီးစားကြဟု တိုက်ရိုက်တိုက်တွန်းခြင်း ပြုတော် မမူလေဘဲ သောတာပန် ဖြစ်ချင်စိတ် ပေါက်လာအောင်၊ အားကျလာအောင် ဆရာတော်ဘုရားက ဤသို့ လှုံ့ဆော် သွားသည်ကို တွေ့ရသည်။

“ယခုအခါ၌ မိဂဒါဝုန်တောတွင် ဓမ္မစကြာတရားကို ဟောတော်မူသော အခါမှစ၍ သာသနာတော်အနှစ် တထောင် အတွင်း၌ စတုမဟာရာဇ်၊ တာဝတိံသာစသော နတ်ပြည် တို့မှ၎င်း၊ သာဝတ္ထိ၊ ရာဇဂြိုဟ် အစရှိသော မဇ္ဈိမဒေသ တမြေပြင်လုံးတို့မှ၎င်း၊ မဟာရဋ္ဌ၊ သုဝဏ္ဏဘူမိ အစရှိသော ထိုထို ပစ္စန္ဒဒေသ တပြင်လုံးတို့မှ၎င်း၊ ဇမ္ဗူဒိပ်၊ သီဟိုဠ် မြေပြင် လှူမျှ ကျွတ်လွတ်ကုန်သော အသင်္ချေယျ အနန္တ ပထမနိဗ္ဗာန်ဘုံ စဉ်စံ အရိယာတို့သည်ကား ယခုအခါ စတုမဟာရာဇ်အဝင် မြေပြင်ရှိ ဘုမ္မစိုးနတ်တို့မှစ၍ စတုမဟာရာဇ် နတ်ပြည်မှာပင် အသင်္ချေယျ အနန္တ ရှိကြကုန်၏။ တာဝတိံသာစသော အထက် နတ်ပြည်တို့မှာလည်း ထိုအတူ အသင်္ချေယျ အနန္တ ရှိကြကုန်၏။

ယခုအခါ၌ နတ်ပြည် ၆ ထပ်လုံးသည် အရိယာတို့နှင့် ပြည့် လျက်နေ၏။ အရိယာဘုံတွေ ဖြစ်၍နေ၏။ ဗိမ္ဗိသာရမင်း၊

အနာထပိဏ်သူဌေး အစရှိသော မြတ်စွာဘုရား၏ သာဝကကြီးတွေ၊ သိကြားမင်းကြီးတွေ၊ စတုမဟာရာဇ်နတ်မင်းကြီး၊ နေနတ်မင်း၊ လနတ်မင်း အစရှိသော သားတော်ကြီးတွေ အသင်္ချေအနန္တ ရှိကြကုန်၏။ ဝိသာခါ၊ သုပ္ပိယာစသော မြတ်စွာဘုရား သမီးတော်ကြီးတွေ၊ လာဇာနတ်သမီး၊ သူရိယဝစ္ဆံသာနတ်သမီး အစရှိသော မြတ်စွာဘုရား၏ သမီးတော်ကြီးတွေ ယခုအခါ နတ်ပြည်၆ ထပ်မှာ အသင်္ချေအနန္တ ရှိကြကုန်၏။

ယခုအခါ၌ လူဖြစ်သောသူသည် အထက်ကောင်းကင်သို့ လက်အုပ်ချီလိုက်သည်ရှိသော် အရိယာနတ်တို့ ဗိမာန်ကို လွတ်အောင်ပင် မချီနိုင်ရာ။ ယေဘုယျအားဖြင့် အထက်ကောင်းကင်တရား၌ ဘုန်းတန်ခိုးကြီးကြကုန်သော နတ်မင်းကြီး၊ နတ်မိဖုရားကြီး၊ နတ်သမီး၊ နတ်သားတို့သည် မြတ်စွာဘုရား၏ သားတော်ကြီး၊ သမီးတော်ကြီးတို့ချည်းသာ ဖြစ်ကြကုန်၏။ နတ်ပြည် (၆) ထပ်မှာ မြတ်စွာဘုရား၏ သားတော်မြတ် အပေါင်းတို့သည် ဤလူ့ပြည်၌ ဥပသကာယောကျ်ားတို့ကို မြော်လင့်လျက် ရှိကြကုန်၏။ သမီးတော်မြတ်အပေါင်းတို့သည် လည်း ဤလူ့ပြည်၌ ဥပသကာမတို့ကို မြော်လင့်လျက် ရှိကြကုန်၏။ တလလျှင် ၄ ကြိမ် ဗမ္မုဒီပိသို့ စာရင်းယူရန် လာကြောင်းကို စတုကအင်္ဂုတ္တိရိပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူ၏။

ပဋိဝေဓသာသနာတော်မြတ်ကြီးသည် ယခုအခါ နတ်ပြည်မှာ လှိုင်လှိုင်ထွန်းတန်း ထွန်းဆဲပေတည်း။ စတုမဟာရာဇ်နတ်ပြည်မှာ သာသနာတော်အသက်၊ နတ်တို့ရက်နှင့် အရက်ငါးဆယ်ခန့်သာ ရှိသေးသည်။ နောင် လူတို့ အရေအတွက်

သောတာပန်

အနှစ်ကိုးသန်းတိုင်အောင် မဂ်တံခါး၊ ဖိုလ်တံခါး၊ နိဗ္ဗာန်တံခါး
ဟင်းလင်းပွင့်လမ်း ရှိ၏။

တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှာ သာသနာတော်အသက် နတ်တို့
ရက်နှင့် ၂၅-ရက်ခန့်သာ ရှိသေးသည်။ နောင် လူတို့အရေ
အတွက် အနှစ်ပေါင်း သုံးကုဋေခြောက်သန်း တိုင်အောင်
မဂ်တံခါး၊ ဖိုလ်တံခါး၊ နိဗ္ဗာန်တံခါး ဟင်းလင်းပွင့်လမ်း
ရှိ၏။ ဤနည်းတူ ၄ ဆ၊ ၄ ဆတက်၍ အထက်အထက်
နတ်ပြည်တို့မှာလည်း သာသနာတော်အသက် တိုးတက်ရှည်လျား
သွားမှုကို သိလေ။

(၈) စူဠသောတာပန်

ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ဤသို့
အားရလောက်အောင်၊ သွားရေမျှားယိုလာအောင် နတ်ပြည်
(၆) ထပ်မှ အရပ်ရပ်သော သောတာပန် နတ်သမီး၊ နတ်သား
များအကြောင်းကို ဟောပြောတော်မူပြီးမှ “စူဠသောတာပန်”
ဖြစ်အောင် ကြိုးစားကြရန် တိုက်တွန်းတော်မူသည်ကား-

ယခုအခါ၌ လူ့ပြည်မှာ ဘာဝနာမနသိကာရ၌
စူဠသောတာပန် အနေလောက် ပေါက်ရောက်အောင်
အားထုတ်ကြပြီး သေလွန်သည်နောက် နတ်ပြည် (၆) ထပ်တွင်
ဖြစ်လေရာနတ်ပြည်မှာ မဟာသောတာပန်အဖြစ်သို့ ရောက်ကြ၍
ဘုရားသားတော်ရင်းကြီး၊ သမီးတော်ရင်းကြီးတို့နှင့် ဘုံစဉ်စီ

အရိယာ အဖြစ်ဖြင့် ဇာတ်ပေါင်း နိုင်ကြကုန်၏။ ဧယာကျား
 ဖြစ်သူ ရှင်လူအပေါင်းတို့သည် ဗိမ္ဗိသာရမင်း၊ အနာထပိဏ်သူဌေး
 အစရှိကုန်သော သူတို့နှင့် ဇာတ်ပေါင်း နိုင်ကြကုန်၏။
 ဒါယိကာမဖြစ်သူတို့သည် ဝိသာခါ၊ သုပ္ပိယာ အစရှိသော
 သူတို့နှင့် ဇာတ်ပေါင်း နိုင်ကြကုန်၏။ ဝဋ်ဆိုးကြီး ၃ ပါး၊
 ဘေးဆိုးကြီး ၂ ပါးတို့မှ ကျွတ်လွတ်၍ နတ်ပြည်မှာ ရှိနှင့်
 ကြသော အရိယာအနန္တတို့နှင့် တလုံးတစိတ်တည်း ပေါင်းမိ
 ကြ၍ သံသရာ၌ ဘေးမဲ့ချမ်းသာ ဘုံစဉ်စံအရိယာ အဖြစ်သို့
 ရောက်နိုင်ကြကုန်၏။

ယခုအခါ ဤလူ့ပြည်မှာ ဘာဝနာမနသိကာရ၌
 စူဠသောတာပန်အနေလောက် ပေါက်ရောက်အောင် အားထုတ်
 မှုဆိုရာ၌ စူဠသောတာပန်ဆိုသည်ကား- သောတာပန်ငယ်၊
 သောတာပန်နုကို ဆိုသည်။ ဤသာသနာတော်၌ပင်လျှင်
 ယခုဘဝ၌ သော်၎င်း၊ နတ်ပြည်သို့ ရောက်လေ၍ နောက်ဘဝ၌
 သော်၎င်း၊ ပရမတ္ထအရိယာ မဟာသောတာပန် ဘုံစဉ်စံအဖြစ်သို့
 မချွတ်မလွဲ၊ အမြဲကေန၊ အမှန်ရောက်တော့မည့်သူ ဟုလိုသည်။
 အဘယ်မျှလောက် အားထုတ်ကြကုန်မှ စူဠသောတာပန်အဖြစ်
 သို့ ရောက်နိုင်ကြကုန်သနည်း ဟူမူကား- ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ၊
 ကင်္ခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသ၌-

ဣမိနာ ပန ဥာဏေန သမန္နာဂတော
 ဝိဿကော ဗုဒ္ဓသာသနေ လဒ္ဓဿာသော
 လဒ္ဓပတိဋ္ဌော နိယတဂတိကော စူဠသောတာ
 ပနောန္နာမ ဟောတိ။ ။ ဟူ၍ လာ၏။

အဓိပ္ပာယ်မှာ။ ။ဤကန်ဂါဝိတရဏဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော ဝိပဿနာပညာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘုရားသာသနာတော်၌ ရအပ်သော သက်သာရာ ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ရအပ်သောထောက်တည်ရာ ရှိသည်ဖြစ်၍ မြဲသော ဂတိရှိသော စူဠသောတာပန်ဖြစ်၏ ဟူလိုသည်။ (ပါဠိလျှောက်အဓိပ္ပာယ်)

(ည) သောတာပန်တို့ရောက်ရာ ပထမ နိဗ္ဗာန်ဘုံ

သောတာပန်အကြောင်းကို ရှုဒေါင့်အမျိုးမျိုးမှ ထင်းကနဲ၊ လင်းကနဲ မမြင်မချင်း၊ မသိမချင်း လှည့်ကာပတ်ကာ ဟောပြောတော်မူနေသည်ကို ထောက်ခြင်းအားဖြင့် ဆရာတော်ဘုရား၏ သန္တာန်တော်၌ တပည့်တို့အား သောတာပန် ဖြစ်စေလိုသော ဆန္ဒ အဘယ်မျှပြင်းပြလှကြောင်း ထင်ရှားပေသည်။ ယခုလည်း သောတာပန်ကို သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ရှုဒေါင့်မှ ရှုကြလေဦးဟု အရှုခိုင်းပြန်၏။ သူ ပြုစုသွားတော်မူသည့် “သောမနဿုပေက္ခာဒီပနီ” ကို လက်ဆင့်ကမ်း၍ ညွှန်ပြတော်မူ၏။

သဥပါဒိသေသ ပထမနိဗ္ဗာန် ဆိုသည်ကား အဘယ်နည်း ဟူသော အမေး၌—

သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်သည် သောတာပတ္တိမဂ် ခဏ၌ ရောက်ရသော နိဗ္ဗာန်၊

သကဒါဂါမိမဂ် ခဏ၌ ရောက်ရသော နိဗ္ဗာန်၊

အနာဂါမိမဂ် ခဏ၌ ရောက်ရသော နိဗ္ဗာန်၊

အရဟတ္တမဂ် ခဏ၌ ရောက်ရသော နိဗ္ဗာန်- ဟူ၍ ရောက်ကြ သူတို့၏ အခိုက်အတံ့ အားဖြင့် ၄ ပါးရှိ၏။

ထို ၄ ပါးသည် သဗ္ဗပါဒိသေသချည်း ဖြစ်၍ ကျမ်းဂန်တို့၌ သဗ္ဗပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တခုသာ ဆိုကြကုန်၏။ ထို ၄ ပါးတွင် သောတာပန်တို့ ရောက်ကြ၊ ရကြ၊ ခံစံကြရသော နိဗ္ဗာန်သည် ပထမနိဗ္ဗာန် မည်၏။

အင်္ဂုတ္တိုရ် ပါဠိတော်၌မူကား- ဘင်္ဂဉာဏ်မှစ၍ ဗလဝ ဝိပဿနာအခိုက်သို့ ရောက်၍နေသော ဝိပဿနာ ကလျာဏ ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း သဗ္ဗပါဒိသေသပုဂ္ဂိုလ်ဟု ဟောတော် မူ၏။

တိဏ္ဍံ သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယာ
သောတာပန္နောဟောတိ၊ အဝိနိပါတဓမ္မော
နိယတော၊ သဗ္ဗောဓိပရာယဏော။

တိဏ္ဍံ သံယောဇနာနံ- သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သီလဗ္ဗတ- ပရာမာသ ဟူသော သုံးပါးသော သံယောဇဉ်တို့၏၊ ပရိက္ခယာ- ကုန်ငြိမ်းခြင်းကြောင့်၊ သောတာပန္နော- မြင့်မြတ်ရာသို့သာ တဖြောင့်တည်း ဆန်တက်သော သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ ဟူသော ဓမ္မသောတ၊ မြင့်မြတ်သော ဘုံစဉ်စံ ပဋိသန္ဓေအစဉ် ဟူသော ဘဝသောတသို့ အစစအဆိုင်ရောက်သော သောတာပန်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ အဝိနိပါတဓမ္မော-အဝိနိပါတ ဘေးဆိုးကြီးမှ

အပြီး ကင်းလွတ်ပြီ၊ နိယတော- ဘဝအဆက်ဆက် ကမ္ဘာ
အဆက်ဆက် မပျက်ကွက်ဘဲ အစဉ်မဲ့သော သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ
နှင့် ပြည့်စုံ၏။ သမ္မောဓိပရာယဏော- အထက်မဂ်၊ အထက်ဖိုလ်
လျှင် လိုခါရကြောင်း မတိမ်းစောင်းနိုင်သော လည်းလျောင်း
ရာရှိ၏။ (အနက်)

(၁) ဝဋ်သုံးပါး။ ။ သံသရာဘေး၊ အပေါင်းတို့တွင်
အဆိုးဝါးဆုံး၊ အညစ်ပတ်ဆုံး၊ အကြမ်းထမ်းဆုံး၊ အယုတ်မာဆုံး
ဘေးကြီးစုကား- သက္ကာယဝဋ်၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသ-
ဟူသော ကိလေသာဝဋ်ဆိုးကြီးတပါး၊ ဒုစရိုက် ၁၀ ပါးဟူသော
ကမ္မဝဋ်ဆိုးကြီးတပါး၊ အပါယ်ကျမဟူသော ဝိပါကဝဋ်ဆိုးကြီး
တပါး၊ ဤဝဋ်ဆိုးကြီး ၃ ပါးသည် သံသရာ၌ အဆိုးဝါးဆုံး၊
အညစ်ပတ်ဆုံး၊ အကြမ်းထမ်းဆုံး၊ အယုတ်မာဆုံး ဖြစ်၏။
ကြွင်းသော ကိလေသာဝဋ်၊ ကမ္မဝဋ်၊ ဝိပါကဝဋ် တို့ကား
မထောင်းတာရှိ၏။

ကြွင်းသောဝဋ် ဆိုသည်ကား ကာမသုဂတိ (၇)ဘုံ၌
ကျင်လည်ရန် ကာမတဏှာ။ ကာမတဏှာ၊ ကာမကုသိုလ်၊
ကာမသုဂတိဘဝ ဟူ၍ ကာမဝဋ် ၃ ပါး၊ ရူပ-၁၆ ဘုံ၌
ကျင်လည်ရန် ရူပတဏှာ၊ ရူပကုသိုလ်၊ ရူပဘဝ ဟူ၍
ရူပဝဋ် ၃ ပါး၊ အရူပဘုံ၌ ကျင်လည်ရန် အရူပတဏှာ၊
အရူပကုသိုလ်၊ အရူပဘဝဟူ၍ အရူပဝဋ် ၃ ပါး၊ ဤဝဋ်စုကို
ကြွင်းသောဝဋ် ဆိုသည်။

သောတာပတ္တိမဂ်ခဏ၌ ဝဋ်ကြီး ၃ ပါး နှောင် အကြွင်း
မရှိ၊ ကုန်ငြိမ်း၏။ ကာမသုဂတိ (၇)ဘုံ၌လည်း အဟိတ်ဘဝ၊

ဒွိဟိတ်ဘဝ ကုန်ငြိမ်း၏။ စည်းစိမ်ချမ်းသာ အလိမ္မာဘုန်းတန်ခိုး
 ယုတ်ညံ့သော လူမျိုး၊ နတ်မျိုးအဖြစ်မှ ကုန်ငြိမ်း၏ ဟူလိုသည်။
 ဗြဟ္မာညံ့မှလည်း ဗြဟ္မာယုတ်၊ ဗြဟ္မာဘုံ ဖြစ်မှ ကုန်ငြိမ်း၏။
 သောတာပတ္တိမဂ်ခဏ၌ ဤ အလုံးစုံသော ကုန်ငြိမ်းမှုသည်
 သဥပါဒိသေသ ပထမနိဗ္ဗာန်ကြီးပေတည်း။

အဘယ်ကြောင့် သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန် ခေါ်သနည်း
 ဟူမူကား ရှေ့သို့ ဘုံစဉ်စံစား၍ သွားရန် တဏှာကြွင်းနှင့်တကွ
 လူ့ဘဝ၊ နတ်ဘဝ၊ ဗြဟ္မာဘဝတွေ များစွာကြွင်းကျန်လျက်
 ရှိသေးသောကြောင့် သဥပါဒိသေသ ခေါ်သတည်း။
 ဝဋ်ဆိုးကြီး ၃ ပါး ငြိမ်းမှုကြောင့် သဥပါဒိသေသ ခေါ်သည်
 ဟူလို။

(၂) သောတာပန်နှင့် နိဗ္ဗာန်။ ။ ဘုံစဉ်စံ သောတာပန်
 တို့သည် ထိုနိဗ္ဗာန်ဘုံ၌သာ အဘယ်သို့ ရောက်ကြကုန်သနည်း
 ဟူသော အမေး၌ ဘုံ၌သာဆိုသည်ကား အဝတ္တဘုံပေတည်း။
 အခွင့်ထူး၊ အရာထူး၊ ဌာနနန္ဒရထူးပေတည်း။ ပုထုဇဉ်အဖြစ်ကား
 တဌာနတည်း ပုထုဇဉ်ဘူမိ ခေါ်၏။ လောကိယဘူမိလည်း
 ခေါ်၏။ ထိုဝဋ်ဆိုးကြီး ၃ ပါး ကုန်ငြိမ်းသော အရိယာ၏
 အဖြစ်ကား အရာထူးတပါး ဌာနနန္ဒရထူး တပါးတည်း။
 အရိယာဘူမိ ခေါ်၏။ လောကုတ္တရဘူမိလည်း ခေါ်၏။

ဤသို့လျှင် သောတာပတ္တိမဂ်သို့ ရောက်သောအခါမှစ၍
 နောက် အနာဂတ်သံသရာ တခွင်လုံး ထိုဝဋ်ဆိုးကြီး ၃ ပါး
 ကင်းရှင်းမှုနယ်ကြီးသည် အခွင့်ထူး၊ အရာထူး၊ ဌာနနန္ဒရခေတ်

အထူး၊ နယ်အထူးဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်ဘုံဌာန ဆိုသတည်း။
 သောတာပတ္တိမဂ်သို့ မရောက်မီ အနမတဂ္ဂ အတိတ်သံသရာ
 ကာလ၌ ဝဋ်ဆိုးကြီး ၃ ပါး ရှိနေသော ပုထုဇဉ်အဖြစ်နှင့်သာ
 လာခဲ့ရ၏။ သောတာပတ္တိမဂ်သို့ ရောက်သည်နှင့် တပြိုင်နက်
 ထိုအဖြစ်မှ ကျွတ်လွတ်၍ ထို ဝဋ်ဆိုးကြီး ၃ ပါး ကင်းငြိမ်း
 ခြင်းဟူသော အခွင့်ထူး၊ အရာထူး၊ ဌာနန္တရာထူးသို့ ရောက်သည်
 ကို သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သည်ဟု ဆိုသတည်း။

ထိုဝဋ်ဆိုးကြီး ၃ ပါး၏ ကင်းငြိမ်းမှုသည်လည်း အမြဲနိစ္စ
 ထာဝရ တည်လေတော့သည်ဖြစ်၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်နှင့်
 တပြိုင်တည်း၊ တခုတည်း၊ တဆက်တည်းသာတည်း။ နှစ်ခုဆိုရန်
 အပိုင်းအခြား မရှိ။ ထို ဘုံစဉ်စံ သောတာပန်တို့သည်လည်း
 သောတာပတ္တိမဂ်သို့ ဆိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် လောကီဘုံသို့၊
 လောကီဘုံသားအဖြစ်မှကျွတ်လွတ်၍ နိဗ္ဗာန်ဘုံသို့၊ နိဗ္ဗာန်ဘုံသား
 အဖြစ်သို့ ရောက်ကြလေကုန်၏။ အရိယာဘုံသို့၊ အရိယာဘုံသား
 အဖြစ်သို့ ရောက်ကြလေကုန်၏။

ထိုဘဝမှစ၍ အဆုံးဘဝ၌ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်သို့
 ဆိုက်ရောက်သည့်တိုင်အောင် ဘဝ အဆက်ဆက် ကမ္ဘာ
 အဆက်ဆက် ထို ပထမနိဗ္ဗာန်ဟူသော ဌာနန္တရာ၌ တည်ကြ
 ကုန်၏။ ဥပါဒိကြင်းဟု ဆိုအပ်သော လူ့ဘဝ၊ လူ့ချမ်းသာ၊
 နတ်ဘဝ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာဘဝ၊ ဗြဟ္မာချမ်းသာတို့ကို အစဉ်
 ခံစား၊ စံစား၍ သွားကြရကုန်၏။ ထို့ကြောင့် တိဏ္ဍိ
 သံယောဇနာနံ ပရိက္ခယ သောတာပန္နော ဟောတိ ဟူ၍
 ဟောတော်မူ၏။

(၃) ဝိနိပါတဘေးကြီး။ ။အဝိနိပါတဓမ္မော-ဝိနိပါတဘေးကြီးမှ အပြီး ကင်းလွတ်ပြီဟူသော စကား၌ ဝိနိပါတဘေးဆိုးကြီးသည်ကား ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့သည် မိမိတို့၏ ရင်တွင်း နှလုံးတွင်း၌ မြင့်မိုရ်တောင်ကြီးကဲ့သို့ အလွန်ဝန်လေးလှစွာသော ဝဋ်ဆိုးကြီး ၃ ပါးရှိနေသည့်အတွက် သေကြသောအခါ၌ ဘယ်ဘုံမှာ ငါဖြစ်မည်ဟု မိမိတို့ဖြစ်လိရာ ဘုံ၌ ဖြစ်နိုင်ကြကုန်သည်မဟုတ်၊ ကံပစ်ချရာဟု ကံတခု ကြမ္မာတခု ပေါက်လွတ်ထားကြကုန်၏။ (ပမာအားဖြင့်) ထန်းပင်ပေါ်၌ ရှိနေကုန်သော ထန်းသီးခိုင်တွေကို ခုတ်ချိုင်သောအခါ အခိုင်အညွှာပြတ်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ထန်းသီးခိုင်တို့သည် “ဘယ်နေရာကို ငါကျမည်” ဟု ရှေးချယ်၍ ကျနိုင်ကြသည် မဟုတ်။ ပေါက်လွတ်တလကြမ်း၊ ဗရမ်းဗတာ ကျကြကုန်လေသကဲ့သို့၊ ထိုအတူ လှူပြည်မှ သေလျှင်လည်း ပေါက်လွတ်ကျကုန်၏။ နတ်ပြည် ၆ ထပ်တို့မှ သေလျှင်လည်း ပေါက်လွတ်ကျရလေကုန်၏။ ဗြဟ္မာ့ပြည်မှ သေလျှင်လည်း ပေါက်လွတ်ကျကြကုန်၏။ ကံပစ်ချရာ ရောက်ကြကုန်၏။

ဤသို့ သေသည်၏နောက်၌ ပေါက်လွတ်လျှောက်လျား ပစ်၍ ထားကြရသော အမှု၊ ကမ္မသကာ ကျချင်ရာ ပေါက်လွတ်ကျရောက်ကြရသော ဓမ္မတာမှုကြီးကို ဝိနိပါတဘေးကြီး ဆိုသတည်း။

ဤသံသရာ၌ ပညာရှိကြီးတို့သည် အလွန်စက်ဆုပ်ကြရသော သံသရာဘေးကြီးပေတည်း။ ပညာ နည်းသူတို့သည်သာလျှင် “အများဓမ္မတာပေ” ဟု ကျေအေးကြကုန်၏။ သောတာပတ္တိ

မဂ်ဖိုလ်သို့ ရောက်ကြ၍ ဝဋ်ဆိုးကြီး ၃ ပါး ကျွတ်လွတ်ကြသော အခါမှ ထို ဝိနိပါတဘေးကြီး အပြီး ကင်းလွတ်ကြလေကုန်၏။ သေကြရသည့်နောက်၌ ရောက်လိုရာဘဝသို့ ရောက်နိုင်ကြကုန်၏။ အလိုဆန္ဒ အထူးမရှိဘဲ လွတ်၍ထားပြန်လျှင် ယခုဘဝထက် ကောင်းမြတ်သောဘဝသို့ တက်လမ်း၊ ဆန်လမ်း အလင်းသာ ရှိကုန်၏။ ရောက်လိုရာဘဝသို့ ရောက်နိုင်ကြကုန်၏— ဟုဆိုရာ၌ စျာန်ရ၊ စျာန်မရ စသည်တို့နှင့် လျော်စွာသိလေ။ ထို့ကြောင့် အဝိနိပါတဓမ္မ ဟူ၍ ဟောတော်မူပေသတည်း။

(၄) နိယတဝ။ ။ နိယတော-ဘဝအဆက်ဆက်၊ ကမ္ဘာ အဆက်ဆက် မပျက်ကွက်ဘဲ အစဉ်မြဲသော သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ နှင့် ပြည့်စုံ၏ ဟူရာ၌ ပုထုဇဉ်တို့၌ ရှိကြကုန်သော သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ မည်သည် “အဟုန်နှင့် တကွ ပြေးလေသောမြင်း၏ ကျောက်ကုန်း၌ ပေါက်လွတ်ထားအပ်သော အုန်းသီးနှင့် တူ၏” ဘဝပြောင်းမှုနှင့် တချက်လှုပ်လျှင် အကုန်ကျ၏။ ဘဝတွင်းမှာ ပင် ခုတင်ခု ကျ၏။ သောတာပန်တို့၌ တည်ရှိသော နိစ္စသီလ မျိုး၊ ကုသိုလ်ဓမ္မတို့၌ တည်ကြည်နိုင်သော သမာဓိမျိုး၊ သစ္စာ ၄ ပါးကိုမြင်သော ဉာဏ်ပညာမျိုးသည် သံကြီး၊ သံလွန် တို့ဖြင့် ကောင်းစွာ ဖွဲ့အပ်သော မြင်းတန်ဆာနှင့် တူ၏။ ဘဝကမ္ဘာ သံသရာ၌ အစဉ်မြဲ၏။

သီလ၊ သမာဓိ တို့သည်သာ အစဉ်မြဲသည် မဟုတ်ကုန်။ ထို ဘုံစဉ်စံ သောတာပန်တို့အား ကိုးကွယ်ရာဘုရားလည်း အစဉ် မြဲ၏။ တရားလည်း အစဉ်မြဲ၏။ သံဃာလည်း အစဉ်မြဲ၏။ သာသနာလည်း အစဉ်မြဲ၏။ ဘဝများစွာ ကမ္ဘာအဆက်ဆက်

ကျင်လည်၍ သွားကြကုန်သော်လည်း သဗ္ဗညုဘုရားသခင်တို့၏
 ဂုဏ်တော်၊ ကျေးဇူးတော်တို့သည် ထိုသို့တို့မှာ တဘဝထက်
 တဘဝ ထင်လင်းထင်ရှား၍ သွားကုန်၏။ တရားဂုဏ်၊ သံဃာ
 ဂုဏ်၊ သာသနာဂုဏ်တို့သည်လည်း ထို့အတူ ထင်ရှား၍ သွားကုန်
 ၏။ ထိုသို့တို့မှာ သာသနာပသော ဘဝ၊ သာသနာပသော ကမ္ဘာ
 ဟူ၍ မရှိကြတော့ပြီ။

ပုထုဇဉ်တို့မည်သည် ရံခါရံခါ ရှေ့ဘဝဟူ၍ မသိ၊ နောက်
 ဘဝဟူ၍ မသိ၊ မောဟထူးဖြစ်၍ ကိုးကွယ်ရာမရှိဘဲ ဖြစ်ချင်တတ်
 တိုင်း ရိုင်းစိုင်းမိုက်မဲ၍ နေကြသော ဘဝတွေလည်း များစွာရှိ
 ကုန်၏။ ရံခါရံခါ ကိုးကွယ်ရာမဟုတ်သော အယုတ်တမာကြီး
 တို့ကို “ဘုရား” ပြုလုပ်၍ တဘဝတမျိုး ကိုးကွယ်ရာပေါင်း
 ထောင်သောင်းမက ပြောင်းလဲ၍ နေကြသော ဘဝတွေလည်း
 များစွာရှိကုန်၏။

ဤသံသရာ၌ ပညာရှိကြီးတို့သည် ဘုရားမဟုတ်၊ ဘာမဟုတ်
 သော အယုတ်တမာကြီးတို့ကို ဘုရားပြုလုပ်၍ တဘဝတမျိုး
 ကိုးကွယ်ရာ မှောက်မှားမှုကြီးကိုလည်း အလွန်နာကြဉ်းကြကုန်
 ၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဆိုသော် ကိုးကွယ်ရာ မှောက်မှားလျှင်
 ထိုဘဝမှာ ရစရာမရှိ၊ အကုန်လုံး မှောက်မှားလေတော့သည်။
 ဂေါသီလ၊ ဂေါဝဏ အစရှိသဖြင့် တရားမဟုတ်၊ ဘာမဟုတ်
 သော အယုတ်တမာ အကျင့်တို့ကို အထွတ်အမြတ်တရား
 ပြုလုပ်၍ တဘဝတမျိုး ကိုးကွယ်ရာပေါင်း ထောင်သောင်းမက
 ပြောင်းလဲ၍ နေကြသော ဘဝတွေလည်း များစွာရှိကုန်၏။

ဤကဲ့သို့ မဟုတ်သော လောကုတ္တရာဘုံ၊ လောကုတ္တရာဘုံသား ဖြစ်ကုန်သော ထိုဘုံစဉ်စံ သောတာပန်တို့မှာ ဘဝများစွာ ကမ္ဘာအဆက်ဆက်တို့၌ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာကိုးကွယ်ရာ မပြောင်းရွှေ့ကြကုန်ပြီ ဟုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် နိယတော ဟူ၍ ဟောတော်မူပေ၏။

(၅) သဗ္ဗောဓိပရာယဏော။ ။ သဗ္ဗောဓိပရာယဏော- အထက်မဂ်၊ အထက်ဖိုလ်လျှင် ထိုခါရကြောင်း မတိမ်းစောင်းနိုင်သော လည်းလျောင်းရာ ရှိ၏ ဟူရာ၌ မိမိတို့အတွက် အထက်မဂ်၊ အထက်ဖိုလ်၊ အထက်နိဗ္ဗာန်ဟူသော အကြောင်းကြောင့် နောက်ဘုရား၊ နောက်သာသနာ မြော်ဘွယ်ရာ မရှိကြပြီ ဟုလို။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဆိုသော် ထိုသူတို့မှာ သောတာပန်အမည်ရှိသော ဗောဓိပက္ခိယတရား ၃၇ပါးတို့သည် အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်သို့ကျအောင် တဘဝထက် တဘဝ၊ တကမ္ဘာထက် တကမ္ဘာ တိုးပွားစည်ကား၍ သွားကြလေကုန်၏။

ငါတို့ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်ကြီး သုံးရပ်တို့သည် ထိုသူတို့သန္တာန်မှာ တဘဝထက်တဘဝ ထွန်းလင်းစည်ကား၍ သွားကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဤဘုရားသာသနာတော် ကွယ်သည့်နောက် အနုမတဂ္ဂသံသရာမှာ ဘုရားပွင့်မှု မရှိပြီ။ သို့သော်လည်း ထိုသူတို့ ပူဘွယ် မရှိကြကုန်ပြီ။ ထို့ကြောင့် သဗ္ဗောဓိပရာယဏော ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။

ဤမျှသော စကားရပ်တို့ဖြင့် ငါတို့ မြတ်စွာဘုရား သာသနာ၌ အကျတ်တရားရကြသူ အပေါင်းတို့တွင် အညံ့ဆုံး၊ အများဆုံး ဖြစ်သော ဘုံစဉ်စံ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သောတာပတ္တိမဂ်သို့ ဆိုက်သည်နှင့်တပြိုင်နက် သဗ္ဗပါဒိသေသ ပထမ နိဗ္ဗာန်သို့

ရောက်ကြောင်း၊ နိဗ္ဗာန်ကိုရကြောင်း အမျိုးမျိုးအားဖြင့်
 လောကီဘုံသူ၊ လောကီဘုံသားအဖြစ်မှ ကျွတ်လွတ်၍
 လောကုတ္တရာဘုံသူ၊ လောကုတ္တရာဘုံသား အရိယာဘုံသူ၊
 အရိယာဘုံသား၊ နိဗ္ဗာန်ဘုံသူ၊ နိဗ္ဗာန်ဘုံသားအဖြစ်သို့ အမှန်
 ရောက်ကြောင်း အကနိဋ္ဌဘုံသို့ကျအောင် ဘဝများစွာ ကမ္ဘာ
 အဆက်ဆက် သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်၌ တည်၍ ဝဋ်ဆိုးကြီး
 ဥပါဒ် ငြိမ်းခြင်း တည်းဟူသော သန္တိသုခ နိဗ္ဗာန်သုခနှင့်တကွ
 လူချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာချမ်းသာ တည်းဟူသော
 လောကုတ္တရာ ချမ်းသာ နှစ်ပါးကို အစဉ်ခံစား၊ ခံစား၍
 သွားကြရကြောင်းကို အကျဉ်းအားဖြင့် ထင်ရှားစွာ ပြဆိုလိုက်
 သည်။ အကနိဋ္ဌဘုံသို့ကျအောင်ဟူသော စကား၌ အထက်
 မဂ်၊ အထက်ဖိုလ်သို့ ရောက်ကြသည့်အခါ ဒုတိယ၊ တတိယ၊
 စတုတ္ထ၊ သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန် ဥပါဒ် ပါခြင်းကို ဆိုလိုက်သည်။

ဤစကားရပ်ကိုလည်း လောက၌ နိဗ္ဗာန်စာအုပ်
 မလည်မပတ်တွေ များလှ၍ ပညာရှိတို့ ရိပ်မိရုံမျှ
 ပြလိုက်သည်။ အကျယ်ကိုမူကား ငါတို့ ပြုစီရင်သော
 အနတ္တဒီပနီ စာအုပ်ငယ်၊ စတုသစ္စဒီပနီ စာအုပ်ငယ်၊
 သင်္ဂြိုဟ် ဇူပိုင်းလုံးကို အကျဉ်းချုံး၍ သံပေါက်
 လင်္ကာဖြင့် စီရင်သော ပရမတ္ထသံခိပ် စာအုပ်ငယ်များ၌
 ကြည့်၍ယူလေ။

လယ်တီ ဆရာတော်ဘုရားသည် သောတာပန် စကားရပ်
 များ၏ အဆုံးတွင် အထက်ပါ မှတ်ချက်ဖြင့် နိဂုံးချုပ်တော်
 မူ၏။

သောတာပန်

ဤအမှာစကားရပ်ဖြင့် ဆရာတော်၏ စေတနာ၊ မေတ္တာ၊ ဆန္ဒတော် ပေါ်လွင်၏။ တပည့်တို့အား တရားမှန်၊ အကျင့်မှန်ဖြင့် သောတာပန်ဘုံသို့ ရောက်အောင် ပို့ဆောင်တော်မူကြောင်းကို ထင်ရှားပေသည်။ ဆရာတော်သည် သောတာပန်တရားကို အခြား စာအုပ်များတွင်လည်း ဆိုတော်မူ၏။ ဆရာတော်၏ သောတာပန်ကထာကို ဤစာအုပ်တွင်ကား ဤမျှသာ။

သောတာပန် ဖြစ်ရခြင်း အကျိုး

“အရှင်ဘုရား၊ ဆတာသည်ပင်လျှင် မိမိတတ်ထားသော ပညာဖြင့် တအိုး၊ တအိမ်ထောင်ကို ထိန်းနိုင်ပါ၏။ အတတ်ပညာရပ်၏ အကျိုးကို လက်ငင်း ခံစားရပါ၏။ အရှင်ဘုရား၏ သာသနာ၌ ဝင်ရောက်၍ ရဟန်းပြုခြင်း၏ လက်ငင်း ခံစားရသောအကျိုး ရှိပါသလော။ ရှိလျှင် ထိုအကျိုးကား အဘယ်ပါနည်း”

ဤပြဿနာကား- တိမ်ယောင်နှင့် နက်လှ၏။ သာသနာ့ မဏ္ဍိုင်ကြီးကို ကိုင်လှုပ်လိုက်သောပြဿနာ ဖြစ်၏။ ထိုပြဿနာကို မေးလျှောက်လေသူ ပြဿနာရှင်ကား နေလို လလိုလင်းသော ဘုရင်မင်းကြီးတဆူ ဖြစ်၏။ အမည်မှာ အဇာတသတ် ဖြစ်၍ မေးလျှောက်ခြင်းခံရသူကား ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရား ဖြစ်သတည်း။ ထိုပြဿနာမှာ သုတ္တန္တပိဋကတ်၊ သုတ်သီလက္ခန်ပါဠိတော် သာမညဖလသုတ်၌ လာ၏။ အဇာတသတ်မင်းသည် ဘုရားသခင်ထံတော်သို့ ကိုယ်တိုင်လာရောက် ချဉ်းကပ်ရန် မဝံ့သဖြင့်

ဇီဝက၏အကူအညီကို ယူ၍ ဗုဒ္ဓထံ ချဉ်းကပ်မိလေသောအခါ
 အထက်ပါ ရဟန်း ပြစ်ရခြင်း၏ လက်ငင်း ခံစားရသော
 ပြဿနာကို ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရားအား မေးလျှောက်လေသည်။
 ထိုအခါ အဇာတသတ်မင်းအား-

“မင်းမြတ်၊ သင်၏မေးခွန်းကို မဖြေမီ သင့်အား ငါ မေးဦး
 အံ့။ ထီးတော်မိုး၊ ဘိနပ်ထိုးမှစ၍ သင် စေခိုင်းနေသော
 ကျွန်တယောက် သင့်မှာ ရှိလေရာ၏။ ထိုကျွန်သည် ယနေ့
 သင်္ကန်းကိုဝတ်၍ နက်ဖန်တွင် သင့်ထံသို့ လာလေသောအခါ
 သင်သည် ထိုရဟန်းအား ခိုင်းနေကျအတိုင်း ‘ငါ့အား
 ထီးတော်မိုး၊ ဘိနပ်ထိုးလော့’ဟု သင် ခိုင်းမည်လော”

“ဤသို့ မခိုင်းအပ်ပါဘုရား။ မခိုင်းသည့်အပြင် ထိုရဟန်း
 အား ရှိခိုးဦးတင်လျက် ‘ကြွတော်မူပါဘုရား’ဟူ၍ နေရာထိုင်
 ခင်းဖြင့် ပင့်ဖိတ်ရပါဦးမည်ဘုရား”

ဤသို့ အဇာတသတ်မင်းက ဖြေလေသောအခါ “မင်းမြတ်၊
 ဤသည်ပင်လျှင် ရဟန်းပြုရခြင်း၏ လက်ငင်း ခံစားရသော
 အကျိုးပင်တည်း။ တသက်လုံး ကျွန်ပြု၍ မိမိ ခိုင်းလာသူ
 တယောက်ကို မိမိက ပြန်၍ ရှိခိုးရခြင်းမှာ ရဟန်းပြုခြင်း၏
 လက်ငင်း အကျိုးမဟုတ်ပါလော့” ဟူ၍ ဗုဒ္ဓက မိန့်တော်
 မူလျှင်-

အဇာတသတ်မင်းသည် “မှန်ပါသည်ဘုရား”ဟူ၍ ဝန်ခံ၏။
 ထို့အတူ ဤ၌လည်း အဇာတသတ်မင်း မေးသကဲ့သို့ပင်
 မေးလိုက်၏။ သေတာပန်ဖြစ်လျှင် အဘယ်အကျိုး ရှိသနည်း။

သောတာပန်

သောတာပန်ဖြစ်ရခြင်း၏ လက်ငင်းအကျိုးကား အဘယ်နည်း ဟူ၍ မေးအပ်၊ မေးသင့်၊ မေးထိုက်၏။

ထိုမေးခွန်းကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်း^၁၌ “အပိစခေါ အနမတဂ္ဂ သံသာရ သမုဒ္ဓိသောသေတိ” အစရှိသည်ဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသက ဖြေ၍ ပြတော်မူ၏။ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ၏ အဖြေအာဘော် အဓိပ္ပာယ်သော်ကား-

အဆုံး၊ အစ မထင် ကျယ်ချင်တိုင်း ကျယ်လှသော ဤ သံသရာပြင်ကြီးသည် လေးစင်းသော သမုဒ္ဓရာကြီးနှင့် အလားတူ၏။ သံသရာတွင်း၌ ဘဝအသင်္ချေ တပေပေနှင့် ခံနေရသော ကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်း၊ စိတ်၏ဆင်းရဲခြင်းတည်းဟူသော ဆင်းရဲမျိုးစုံ အဖုံဖုံတို့ကား သမုဒ္ဓရာရေများနှင့် အလားတူကုန်၏။ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ကား နေဆယ်စင်းအားထက် အဆမတန် အပူရှိန် ကြီးမားပြင်းထန်လှစွာသော နေမင်းကြီးနှင့် အလားတူ၏။

ဆယ်လုံးကုန်သော နေမင်းကြီးတို့သည် မိမိတို့၏ အပူရှိန် စွမ်းပကားဖြင့် လေးစင်းသော သမုဒ္ဓရာတွင်းရှိ ရေများကို ခြောက်ခန်းစေကုန်ဘိသကဲ့သို့ အတူ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိသိမြင်ထားသော အမှန်တရား၏စွမ်းပကားဖြင့် သံသရာဝဋ် ဆင်းရဲအပေါင်းကို ခြောက်သယောင်း သွားစေ၏။ သဗ္ဗ-အပါယဒ္ဓါရာနိ-ရှိသမျှ အပါယ်တံခါးပေါက် အားလုံးတို့ကို၊

၁။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ၊ ဒု-၃၁၄။

ပိဒတိ-အဝင်အထွက် မရှိစေရအောင် ဆိုပိတ်ပစ်လိုက်၏။ အပါယ်တံခါးများ ပိတ်သွားပြီဖြစ်၍ စိတ်ချလက်ချ ပူပင်ကြောင့်ကြရခြင်း မရှိ။ ပကတိ ချမ်းသာစွာနေရခြင်း အကျိုးကို လက်တွေ့ ခံစားလာရ၏။

သတ္တန္တအရိယဇနာနံ သမ္မုခိဘာဝံ ကရောတိ-သဒ္ဓါ၊ သတိ၊ ဟိရိ၊ သြတ္တပ္ပ၊ ဗာဟုဿစ္စ၊ ဝိရိယ၊ ပညာ တည်းဟူသော သူတော်ကောင်းဥစ္စာ ခုနစ်ဖြာကို မျက်မှောက်ပြုရခြင်းအကျိုးရှိလာ၏။ အဋ္ဌဂီတံ မိစ္ဆာမဂ္ဂ ပဇဟတိ-မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်၊ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်၊ မိစ္ဆာကမ္မန္တ မဂ္ဂင်၊ မိစ္ဆာအာဇီဝ မဂ္ဂင်၊ မိစ္ဆာဝါယာမ မဂ္ဂင်၊ မိစ္ဆာသတိမဂ္ဂင်၊ မိစ္ဆာသမာဓိမဂ္ဂင် တည်းဟူသော လမ်းမှားလမ်းဆိုးကြီးရှစ်မျိုးကို ယတိပြုတ် ဖြတ်တောက်၍ စွန့်ပစ်လိုက်တော့၏။ သဗ္ဗဝေရဘယာနိဝုပသမေတိ၊ ဘေးခပ်သိမ်း၊ ရန်ခပ်သိမ်း၊ အန္တရာယ်ခပ်သိမ်းတို့ကို ငြိမ်အောင် ငြိမ်းပစ်လိုက်တော့၏။ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓယ သြရသပုတ္တဘာဝံ-ဥပနေတိ- တခါထဲ သကျပုတ္တ၊ သာကိယနွယ်မြစ် သားတော်စစ်အဖြစ်ရောက်အောင် တွန်းပို့လိုက်သဖြင့် ဘုရားသားတော်ကြီး ဖြစ်လာ၏။

သောတာပန် ဖြစ်ရခြင်းအတွက် လက်ငင်း ခံစားရသော ဤအကျိုး၊ ထိုအကျိုးများမှတစ်ပါး ဂဏန်းသား၍ဖော်ပြခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်အောင်သော အခြားအကျိုး များစွာတို့ကိုလည်း လက်ငင်း ခံစားရလေသတည်း။

သဗ္ဗအပါယ ဒွါရာနိ ပိဒဟတိ - ဆိုသဖြင့် သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်သည် သောတာပန် ဖြစ်ပြီးသည့်အချိန်မှစ၍ ပါဏာတိ- ပါတ စသော အပါယ်လားကြောင်း မကောင်းမှု၊ ဒုစရိုက်မှု

သောတာပန်

များကို မပြုဝံ့တော့ပြီဖြစ်သည့် အချိန်မှစ၍ အယုမ္မာ၊ အမှတ်မှား၊ အတေးမှား၊ အကြံမှား၊ အပြောမှား၊ အဆီမှား၊ အပြုမှား၊ အလုပ်မှား၊ အသက်မွေးမှား၊ အားထုတ်မှား၊ သတိမှား၊ သမာဓိမှား အမှားဟူသမျှ ခဝါချပစ်၍ သြရသပုတ္တ-ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရား၏ သားတော်စစ်ကြီး ဖြစ်သ၏။

လောကဝဇ္ဇာခေါ်သော ပြစ်မှုဟူသမျှတို့ကား ကံသုံးပါးတို့ဖြင့် လုပ်မှား၊ ကိုင်မှား၊ ပြောမှား၊ ဆိုမှား၊ မှားကြောင့်သာ ဖြစ်ရခြင်း ဖြစ်လေရာ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ထိုသို့သော ပြုမှု ပြောဆိုခြင်းမျိုး မရှိတော့သဖြင့် အပြစ်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းကာ ချမ်းသာစွာနေရခြင်း ဟူသောအကျိုးကို လက်တွေ့ ခံစားရ လေ၏။ ဤကား သောတာပန် ဖြစ်ရကျိုး အမြောက်စကားတည်း။

သောတာပန်အမျိုးအစားနှင့် ယင်းတို့၏ဘဝအပိုင်းအခြား

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ကွာလျှင် သောတာပန်၊ ရတနာသုံးပါးကို လှိုက်လှဲစွာ သက်ဝင်ယုံကြည်၍ သောတာပန်၊ ပညတ်နှင့် ပရမတ် ယင်းနှစ်ရပ် ပြတ်ပြတ်သားသား ခွဲခွဲခြားခြား သိမြင်၍ အတ္တပျောက်ပြီး အနတ္တပေါက်လျှင် သောတာပန် ဖြစ်ပြီဟု ဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်၏။

လူအမျိုးမျိုး၊ နတ်အမျိုးမျိုး၊ ဘုရားရှိခိုးအမျိုးမျိုးဆိုသကဲ့သို့ ထိုသောတာပန်သည်လည်း သုံးမျိုးသုံးစား ပြား၏။

- (က) ကေဗီဇ သောတာပန်။
- (ခ) ကောလံ ကောလ သောတာပန်။
- (ဂ) သတ္တက္ခတ္တု ပရမ သောတာပန်။

၁

(က) ကေဗီဇ သောတာပန်။ ။ယင်း သောတာပန် ၃ မျိုးအနက် ယခုဘဝ၌ သောတာပန်ဖြစ်ပြီး ယခုဘဝမှာပင် နိဗ္ဗာန်ဝင်သာ သောတာပန်ကို ကေဗီဇ သောတာပန်ဟု ဆိုသည်။

အချို့ကမူ သောတာပန်အဖြစ်နှင့် လူ့စည်းစိမ်ချမ်းသာကို တဘဝသပ်သပ် ကျပ်ဖြည့်တင်းပြည့် ခံစားစံစားခဲ့ပြီး နောက် ဘဝကျမှ နိဗ္ဗာန်ဝင်သော သောတာပန်ကို ကေဗီဇ သောတာပန်ဟု အယူရှိကြ၏။ နိဗ္ဗာန်ဝင်သော နောက်ဘဝကို အရေအတွက်ထဲ မသွင်းဘဲ သောတာပန်ကို တဘဝ သန့်သန့် ယူ၏။

(ခ) ကောလံ ကောလ သောတာပန်။ ။ ၂ ဘဝနှင့် ဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် ၃၊ ၄၊ ၅၊ ၆ ဘဝနှင့်ဖြစ်စေ နိဗ္ဗာန် ဝင်သော သောတာပန်ကို ကောလံကောလ သောတာပန် ခေါ်၏။ ဤ၌လည်း အချို့က ယခင်နည်းအတိုင်း ယူကြ၏။ ဇနီးမယား၊ သမီးသားနှင့် စီးပွားရစ်နှောင် လူတို့ဘောင်တွင် သောတာပန်အဖြစ်နှင့် လူ့စည်းစိမ်ကို ၂ ဘဝသန့်သန့်၊ ၃ ဘဝ သန့်သန့်၊ ၄ ဘဝသန့်သန့်၊ ၅ ဘဝသန့်သန့်၊ ၆ ဘဝသန့်သန့် ခံစား စံစားပြီးမှ နိဗ္ဗာန်ဝင်သော သောတာပန်ဟု ဆိုသည်။

ပမာအားဖြင့် ထို သောတာပန်သည် မိမိ သွားလိုရာသို့ အချိန်မရွေး သွားနိုင်သည့် ရထားလက်မှတ်ကို ရရှိထားပြီး သူနှင့် တူ၏။ ထိုသူသည် ယနေ့ ငါ မသွားလို့၊ အလုပ်ကိစ္စတွေ တိုးလို့တန်းလန်းနှင့် ရှိနေသေးသည်။ နက်ဖန်ခါကျမှ သို့မဟုတ်

သောတာပန်

ဘယ်သောအခါကျမှ ငါ သွားမည်ဟူ၍၎င်း၊ ယခုလတော့ ငါ အေးအေးဆေးဆေး နေအုံးမည်၊ အခါ လွန်မှတ် ငါ သွားဟော့မည်ဟူ၍၎င်း၊ မိမိ သွားလိုသော နေ့ရက် အချိန် တွင် သွားနိုင်ခြင်းလက်မှတ် ရရှိထားပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်၏။

ထို့အတူပင် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည် သောတာပန် ဖြစ်သည့်အချိန်မှစ၍ နိဗ္ဗာန်လက်မှတ် ရရှိထားပြီး ဖြစ်သော ကြောင့် သောတာပန်ဘဝ အပိုင်းအခြား ခုနစ်ဘဝအတွင်း၌ နိဗ္ဗာန်ဝင်လိုသောဘဝမှာပင် အချိန်မရွေး ဝင်နိုင်သည်။

(ဂ) သတ္တက္ခတ္တုပရမ သောတာပန်။ ။ သောတာပန် ဖြစ်သည့်ဘဝမှစ၍ ခုနစ်ဘဝမြောက်၌ နိဗ္ဗာန်ဝင်သော သောတာပန်သည် သတ္တက္ခတ္တုပရမ သောတာပန် မည်၏။ အချို့က သောတာပန်အဖြစ်နှင့် (၇)ဘဝ သန့်သန့်နေပြီးမှ နိဗ္ဗာန်ဝင်သည်ဟု အယူရှိကြ၏။

သို့သော် ဤ၌ စဉ်းစားစရာ ဖြစ်လာ၏။ သောတာပန်ဘဝ အပိုင်းအခြားမှာ (၇)ဘဝသာ ဖြစ်လေသည်။ ကေဗီဇ သောတာပန်မှာ တဘဝသန့်သန့် သောတာပန်အဖြစ်နှင့်နေပြီးမှ ၂ ဘဝမြောက်တွင် နိဗ္ဗာန်ဝင်သည်။ ဆိုလိုရင်းမှာ သောတာပန် ဘဝကြွင်းများ ရှိနေသေးသဖြင့် သင့်တင့်စေဦးတော့။ ကောလံကောလသောတာပန်မှာလည်း ထိုနည်း၎င်းပင် ဖြစ်၏။ သောတာပန်ပိုင်နက်တွင်း၌ ရှိနေသေးသဖြင့် တဘဝသန့်သန့်၊ ၂ ဘဝသန့်သန့် စသည်ယူနိုင်သည်။

သတ္တကုတ္တုပရမ သောတာပန်၏ သက်တမ်းကာလ ဘဝ အပိုင်းအခြားမှာ-

သတ္တကုတ္တု ပရမံ ယဿတိ သတ္တကုတ္တု ပရမော။
ယဿ- အပြင်သောတာပန်အား၊ ၀၇-သောတာပန်၏
သတ္တကုတ္တု ခုနစ်ကြိမ်၊ ပရမံ-ပဋိသန္ဓေနေရန် အလွန်ဆုံး
ပမာဏသည်။ အတ္တိ-ရှိ၏။ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ သော-
ထိုသောတာပန်သည်။ သတ္တကုတ္တုပရမော- သတ္တကုတ္တု
ပရမာ မည်၏ဟူ၍ ဤသို့ “၇-ဘဝမျှသာ” ဟု
အတိအလင်း ဆိုထားပေသည်။ သောတာပန်အဖြစ်နှင့်
“၇-ဘဝသန့်သန့်” နေပြီးမှ နိဗ္ဗာန်ဝင်သည်ဟု ယူခဲ့သော်
ရှစ်ဘဝမြောက်တွင်မှ နိဗ္ဗာန်ဝင်ရာ ရောက်သည်။
ဤသို့ ယူရန်မသင့်။

အဋ္ဌမ မာဒိယန္တိဟူသော ပရိတ်ကြီးပါဠိတော်ကို
ထောက်လျှင် (၇) ဘဝသေချာ၏။ အဋ္ဌမံ-ရှစ်ခုမြောက်
ဖြစ်သော ဘဝကို နအာဒိယန္တိ-သောတာပန်တို့ မယူကုန်။

ထိုမှတစ်ပါး-“ရာဏဝိဘင်း ပါဠိတော်”၌လည်း အဋ္ဌာနမေတံ
ဘိက္ခဝေ၊ အနဝကာသော ယံ ဒိဋ္ဌိသမန္ဓော အဋ္ဌမံနိဗ္ဗတေယျ
ဟူ၍ ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်တိုင် ဟောတော်မူ၏။ အဓိပ္ပာယ်မှာ
သက္ကာယဒိဋ္ဌိကွာ၍ သမ္မာဒိဋ္ဌိအယူနှင့် ပြည့်စုံသော သောတာပန်
သည် ရှစ်ဘဝမြောက်ဖြစ်ရန် အကြောင်းမရှိပြီဟု ဆိုလိုသည်။

၇-ဘဝနှင့် သောတာပန်ဇာတ်တထုံးကို နိဂုံးချုပ်၍ နိဗ္ဗာန်
ဝင်မှ ကျမ်းဂန်အဆိုအမိန့်များနှင့် ညီမည် ဖြစ်သတည်း။

သောတာပန်

သောတာပန် သုံးမျိုးအနက် မည်သည့် သောတာပန် ဖြစ်စေ၊ နိဗ္ဗာန် ဝင်လိုသောဘဝ၌ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း ဝိပဿနာတရားကို ပွားများအားထုတ်ရာ၏။ အားထုတ်သော အခါ-

ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပါရမီ အနု၊ အရင့်ကို လိုက်၍ နိဗ္ဗာန်ကို နှေးနှေး ရောက်ခြင်း၊ မြန်မြန်ရောက်ခြင်း ခြားနားသွား၏။ နိဗ္ဗာန် သို့ကား ရောက်သည်ချည်းတည်း။ မရောက်သူဟူ၍ မရှိပြီ။

သောတာပန် ဖြစ်ခဲ့လျှင် သားတံလဲ၊ သမီးတံလဲ၊ ဇနီး တံလဲ၊ ရွှေတံလဲ၊ ငွေတံလဲ၊ တိုက်တာနေအိမ်၊ အဆောက်အဦ ဝင်းခြံတံလဲနှင့် သံယောဇဉ် အမြင်တန်းလန်း ရှိသေးသော်လည်း ကံငါးပါးလုံ၏။ သူ့အသက်သတ်ခြင်း၊ သူ့ဥစ္စာကို ခိုးခြင်း စသည်ကို ရှောင်ကြဉ်၏။ မိစ္ဆဇီဝဖြင့် အသက်မွေးခြင်းမရှိ။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုများ ပြုလေသောအခါ၌လည်း ဇာတိကို ခုံမင် စွဲလမ်းသောအားဖြင့် လူချမ်းသာ၊ နတ်ချမ်းသာကို ခံစား၊ စံစားရပါလို၏ ဟူ၍ ဆုမတောင်း။ ဤဘုရားမှတစ်ပါး ကိုးကွယ် ရန် အခြားဆရာကို ရှာခြင်းမပြုတော့ပြီ။ ဤသည်တို့ကား သောတာပန် ဖြစ်ရခြင်း၏ အကျိုးတို့ပေတည်း။

ဝိသာခါ၊ သုပ္ပိယာ၊ အနာထပိဏ်၊ ပိဗ္ဗိသာရ စသော ဘုရားသခင်၏ သားတော်ကြီး၊ သမီးတော်ကြီးတို့သည် ယခု အခါသောတာပန်သုံးမျိုးအနက် ကောလံကောလ သောတာပန် အဖြစ်ဖြင့် အထက်အထက်ဖြစ်သော နတ်ဘုံများတွင် နတ်တို့၏ စည်းစိမ်ကို ဇိမ်ရိုရိုနှင့် ခံစား၊ စံစားလျက် ရှိလေကြကုန်သည် ဖြစ်ရာ သူတို့သည် လူ့ဘုံမှ သောတာပန်သစ်များကို လက်ကမ်း ၍ ကြိုလင့်နေကြပေလိမ့်မည်။

အတွေ့မခံ၊ အမြင်မခံ၊ အနံ့မခံ-သောတာပန်တို့ ပယ်ပြီး
တရားများ

လူတယောက် သွားနေ၏။ ထိုလူကို နေရောင်က
ထိုးသောကြောင့် မြေပြင်ထွင် လူအရိပ် ထင်၏။ ခွေးသွားလျှင်
ခွေးအရိပ် ထင်၏။ နွားသွားလျှင် နွားအရိပ် ထင်၏။

ထို့အတူ သောတာပန်တို့ သွားလာလေရာတွင်လည်း အရိပ်
သည် ထင်သတည်း။ ထိုအရိပ်ကား လူရိပ် မဟုတ်၊ ဉာဏ်ရိပ်
ဖြစ်၏။ ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို သဘာဝကျကျ သုံးသပ်တတ်သည့်
ဉာဏ်ရိပ်ဖြစ်လေသည်။ ထိုဉာဏ်က အမှောင်ကိုခွင်း၍ အလင်းသို့
ပို့ဆောင်ပေးချက်အရ သောတာပန်ကို ဖြစ်ရာဘဝတွင် အမှား
ပြုမိသည်ဟူ၍ မရှိပြီ။

(က) အာသဝေါ ၄ ပါးမှ

သောတာပန်ဖြစ်လျှင် ပုထုဇဉ်ဘဝက လက်ခံလာခဲ့သော
တရားများအနက် အချို့အချို့ကို လက်မခံနိုင်တော့ဘဲ ပယ်ပစ်
လေ၏။ ဒုစရိုက် ၁၀ ပါးအနက်မှ ကာယဒုစရိုက် ၃ ပါး၊
မုသာဝါဒနှင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဤ ၅ ပါးတို့သည် အသုံးပြုသူ မရှိ
တော့သဖြင့် အလိုအလျောက် ချုပ်ကုန်ရလေ၏။

- (၁) ကာမ၌ ယစ်မှူးစေတတ်သော တရားတပါး
(ကာမာသဝ)
- (၂) ဘဝ၌ ယစ်မှူးစေတတ်သော တရားတပါး
(ဘဝါသဝ)

သောတာပန်

(၃) အယုဉ် ယစ်မှူးစေတတ်သော တရားတပါး
(ဒိဋ္ဌာသဝ)

(၄) အဝိဇ္ဇာဉ် ယစ်မှူးစေတတ်သော တရားတပါး
(အဝိဇ္ဇာသဝ)

ဤ တရား ၄ ပါးသည် ယိုစီးတတ်၊ ထိုင်းမှိုင်းတတ်၊ မှူးယစ် စေတတ်သောကြောင့် အာသဝမည်၏။ အာသဝေါတရား ၄ ပါးဟု ခေါ်သည်။ ၄ ပါး ဖြစ်သော်လည်း တရားကိုယ်အား ဖြင့် အရကောက်လိုက်သော် တပ်မက်ခြင်း-တဏှာ၊ အယုဉ်မှူး ခြင်း- ဒိဋ္ဌိ၊ မသိခြင်း- အဝိဇ္ဇာ၊ ဤ သုံးပါးသာတည်း။ ယင်း အာသဝေါတရား လေးပါး အနက်တွင် သောတာပန်သည် ဒိဋ္ဌာသဝကိုသာ ပယ်နိုင်သေးသည်။ ကြွင်းသော အာသဝေါ တရား ၃ ပါးတို့ကား တစက်စက် ယိုတုန်း၊ တသွင်သွင် စီးတုန်း၊ ရေစီးကမ်းပြို လိုက်တုန်းပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် သောတာပန် သည် ရမက်လောဘ လျှမ်းလျှမ်းထချင်လျှင် ထရန်အလားအလာ ရှိနေ၏။ အဝိဇ္ဇာတမ မှောင်ကြီးကျချင်လည်း ကျပေဦးအံ့။ ထိုမှတပါး-

(ခ) ဩဃ ၄ ပါး

(၁) ကာမဗျာဓိဉ် နှစ်၍ သတ်တတ်သော တရားတပါး
(ကာမောဃ)

(၂) ဘဝဗျာဓိဉ် နှစ်၍ သတ်တတ်သော တရားတပါး
(ဘဝေါဃ)

(၃) ဒိဋ္ဌိဗျာဓိကထံ၌ နှစ်၍ သတ်တတ်သော တရားတပါး
(ဒိဋ္ဌိဗျာဓိ)

(၄) အဝိဇ္ဇာဗျာဓိကထံ၌ နှစ်၍ သတ်တတ်သော တရားတပါး
(အဝိဇ္ဇာဗျာဓိ)

ဤတရား ၄ ပါးသည် နှစ်တတ်၊ နှစ်မှန်းစေတတ်၊ မျောပါစေ
တတ်သောကြောင့် သြဗမည်၏။ သြဗတရား ၄ ပါးဟု ခေါ်၏။

ယင်း သြဗ ၄ ပါးကို တရားကိုယ် ကောက်လိုက်သော်
လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟပင်တည်း။ သောတာပန်သည် ယင်း သြဗ
၄ ပါးအနက် ဒိဋ္ဌိဗျာဓိ အယူလွဲရေစီးကြောင်းကြီး တခုကိုသာ
ပယ်၏။ ကြွင်း သြဗ ၃ ပါး၌ နှစ်မြဲ နှစ်နေဆဲပင်တည်း။

ထိုမှတပါး-

(ဂ) ယောဂ ၄ ပါးမှ

(၁) မလ္လပိနိင်အောင် ကာမဖြင့် တုပ်နှောင် ထားတတ်
သော တရား (ကာမယောဂ)

(၂) မလ္လပိနိင်အောင် ဘဝဖြင့် တုပ်နှောင်ထားတတ်သော
တရား (ဘဝယောဂ)

(၃) မလ္လပိနိင်အောင် ဒိဋ္ဌိဖြင့် တုပ်နှောင်ထားတတ်သော
တရား (ဒိဋ္ဌိယောဂ)

(၄) မလ္လပိနိင်အောင် အဝိဇ္ဇာဖြင့် တုပ်နှောင်ထားတတ်
သော တရား (အဝိဇ္ဇာယောဂ)

ဤ တရား ၄ ပါးသည် မလှုပ်နိုင်အောင် တုပ်နှောင်ခြင်း၊ လှုပ်ထွက်မသွားနိုင်အောင် အထပ်ထပ် ရစ်ပတ်ခြင်းကြောင့် ယောဂမည်၏။ ယောဂ ၄ ပါးဟု ခေါ်၏။ တရားကိုယ်အားဖြင့် လောဘ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မောဟ ပင်တည်း။ သောတာပန်သည် ယင်းယောဂ ၄ ပါးအနက်မှ ဒိဋ္ဌိယောဂကိုသာ ပယ်နိုင်သေးသည်။ ကာမ၊ ဘဝ၊ အဝိဇ္ဇာ အကျဉ်းထောင်မှ လွတ်အောင် မရုန်းနိုင်သေးသဖြင့် ကာမဘောင်တွင် အိမ်ကြီးတဆောင် မီးတပြောင်နှင့် နေပေဦးမည်။ ခုနစ်ဘဝအထိ ဘဝသံသရာ ချာချာလည်ပေဦးတော့အံ့။

ထိုမှတစ်ပါး-

(ဆ) ဂန္ဓ ၄ ပါးမှ

- (၁) သူ့ဥစ္စာကို လိုချင်တပ်မက်ခြင်း- အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ဓ။
- (၂) သူတစ်ပါးကို ပျက်စီးစေလိုခြင်း- ဗျာပါဒကာယဂန္ဓ။
- (၃) မှားယွင်းစွာ သုံးသပ်ချက်-သိလဗ္ဗတပရာမာ သကာယဂန္ဓ။
- (၄) တရားသေဆုပ်ကိုင်ထားခြင်း - ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေဒကာယဂန္ဓ။

ဤတရား ၄ ပါးသည် အဖုအထစ်၊ အထုံးအဖွဲ့၊ အငြိအတွယ်ရှိခြင်းကြောင့် ဂန္ဓမည်၏။ ဂန္ဓ ၄ ပါးဟု ခေါ်၏။ တရားကိုယ်အားဖြင့် လောဘ၊ ဒေါသ၊ ဒိဋ္ဌိတည်း။

သောတာပန်သည် ယင်းဂန္ဓ ၄ ပါးအနက်တွင် နှား၊ ခွေး၊ ကြက်၊ ငှက်တို့၏ အကျင့်ဖြင့် သံသရာ စင်ကြယ်၏ဟူသော

သီလဗ္ဗတပရာမာသကာယဂန္ထ။ ဤဟာမုန်သည်၊ ဤဟာမု
 တပါး အကုန်မှား၏ ဟူသော ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထ။
 ဤဂန္ထ ၂ ပါးကို ပယ်၏။ ထို့ကြောင့် သောတာပန်သည်
 အရေးတစုံ ကိုယ်၌ကြုံလာသောအခါ လောဘကြီးတန်လျှင်
 ကြီးပေဦးအံ့၊ ဒေါသ ထွက်တန်လျှင် ထွက်ပေဦးအံ့။ သို့သော်
 သောတာပန်သည် လောဘကို၎င်း၊ ဒေါသကို၎င်း ချုပ်တီး
 နိုင်စွမ်းရှိသောကြောင့် ယင်းတို့ကို အကြောင်းပြုလျက် လွန်လွန်
 ကျူးကျူးဖြစ်ခြင်းမည်သည် မရှိပြီ။

ထိုမှတပါး-

(c) ဥပါဒါန် ၄ ပါးမှ

- (၁) ကာမ၌ စွဲလမ်းမှုတရား (ကာမုပါဒါန်)
- (၂) အယူ၌ စွဲလမ်းမှုတရား (ဒိဋ္ဌုပါဒါန်)
- (၃) သည်ဟာအမှန်တရားဟု တရားသေ စွဲလမ်းမှုတရား
(သီလဗ္ဗထုပါဒါန်)
- (၄) အတ္တ၌ စွဲလမ်းမှုတရား (အတ္တဝါဒုပါဒါန်)

ဤလေးပါးသည် စွဲလမ်းတတ်သောကြောင့် ဥပါဒါန်မည်
 ၏။ ဥပါဒါန် ၄ ပါးဟုလည်း ခေါ်၏။ ကာမ၌ စွဲလမ်း
 သည်ကို ကာမုပါဒါန်၊ ဒိဋ္ဌိအယူမျိုး၌ စွဲလမ်းသည်ကို
 ဒိဋ္ဌုပါဒါန်၊ တိရစ္ဆာန်တို့၏အကျင့်ဖြင့် သံသရာမှ စင်ကြယ်ဟု
 ယူစွဲသည်ကို သီလဗ္ဗထုပါဒါန်၊ ကိုယ်ရှိ၏ဟု စွဲယူသည်ကို
 အတ္တဝါဒုပါဒါန် ခေါ်၏။ ယင်း ၄ ပါးသည် တရားကိုယ်
 အားဖြင့် လောဘနှင့် ဒိဋ္ဌိသာတည်း။

သောတာပန်

သောတာပန်သည် ယင်း ဥပါဒါန် ၄ပါးအနက် ကာမုပါဒါန်ကို ချန်၍ ကြွင်းသုံးပါးကို ပယ်၏။ ထို့ကြောင့် သောတာပန်မှာ အယုလ္လမ၊ မိစ္ဆာဝါဒကို လက်ခံကျင့်သုံးမှု မရှိတော့ပြီ။ ခွေးလို၊ ဝက်လို ကျင့်ခြင်းအားဖြင့် သံသရာမှ စင်ကြယ်၏ ဟူသော အယုစုံမျိုးလည်း မရှိတော့ပြီ။ ကိုယ်ရှိ၏ ဟူသော အတ္တစုံကိုလည်း အငုပ်မျှမကျန်အောင် နုတ်ပယ်ပြီးသူ ဖြစ်၏။ မီးခလုတ်ကို ဖွင့်၏။ မီး လင်းလာ၏။ ခလုတ်ဖွင့်ခြင်းနှင့် မီးလင်းလာခြင်းသည် တပြိုင်နက်ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူပင် အတ္တကောင်ကြီး ပြိုသွားသည်နှင့် တပြိုင်နက် အလို အလျောက်ပင် အရိယာဘုံသို့ ရောက်သွားလေတော့၏။ အရိယာ ဖြစ်အောင် သီးခြားအားထုတ်ယူရခြင်း မရှိပြီ။

ထိုမှတစ်ပါး-

(၈) နိဝရဏ ၆- ပါးမှ

ကောင်းသောတရားများ ဖြစ်ပွားလာမည့် အလားအလာကို ဟန့်တားတတ်၊ ကန့်ကွက်တတ်၊ ပိတ်ပင်တတ်၊ ဖျက်ဆီး တတ်သောတရားကို နိဝရဏဟု ခေါ်၏။ ကောင်းသောတရား များ ဖြစ်ပွားမလာနိုင်အောင် ဘယ်အရာဖြင့် ဟန့်တား၊ ကန့်ကွက်၊ ဖျက်ဆီးလေသနည်း။

- (၁) ကာမ၌ အာသာဆန္ဒ ပြင်းပျခြင်းအားဖြင့် ကောင်းသော တရားကို အဟန့်အတား ပြု၍ ဖျက်ဆီးသော ကာမစွနိဝရဏတမျိုး၊

ဒဂုန်ဦးစန်းငွေ

- (၂) သူတပါး ပျက်စီးမှုကို ပြင်းပြစွာ လိုလာခြင်းဖြင့် ကောင်းသောတရားကို အဟန့်အတားပြု၍ ဖျက်ဆီးခြင်း- ဗျာပါဒနိဝရဏတမျိုး။
- (၃) အလုပ်ကောင်းကို လုပ်မည်ကြံလေတိုင်း တွန့်ဆုတ်၊ တွန့်ဆုတ်ဖြစ်ခြင်း၊ တောဝေထိုင်းမှိုင်းခြင်း အားဖြင့် ကောင်းသော တရားကို အဟန့်အတားပြု၍ ဖျက်ဆီးခြင်း- ထိနမိဒ္ဓနိဝရဏတမျိုး။
- (၄) အလုပ်ကောင်းကို လုပ်ရန်ကြံရွယ်လေတိုင်း သမာဓိ မရ၊ စိတ်ပျံ့လွင့်ခြင်း၊ နောက်တဖန် ပူပန်ခြင်း အားဖြင့် ကောင်းသောတရား မပွားနိုင်အောင် အဟန့်အတားပြု၍ ဖျက်ဆီးခြင်း- ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ နိဝရဏတမျိုး။
- (၅) အလုပ်ကောင်းကို လုပ်ရန်ကြံရွယ်လေတိုင်း ဟုတ်မှ ဟုတ်ပါ့မလား ဟူ၍ ယုံမှားခြင်းအားဖြင့် ကောင်းသော တရားများ ပွားမလာနိုင်အောင် အဟန့်အတားပြု၍ ဖျက်ဆီးခြင်း- ဝိစိကိစ္ဆာ နိဝရဏတမျိုး။
- (၆) အလုပ်ကောင်းကို လုပ်ရန်ကြံရွယ်လေတိုင်း ဥာဏ် ပညာကင်း၊ မသိခြင်းအားဖြင့် ကောင်းသော တရားများ ပွားမလာနိုင်အောင် အဟန့်အတား ပြု၍ ဖျက်ဆီးခြင်း- အဝိဇ္ဇာနိဝရဏတမျိုး။

သောတာပန်

ဤသို့အားဖြင့် ကောင်းသောတရားများ ဖြစ်ပွားလာမည့် အလားအလာကို ဆို့ပိတ် ဟန့်တား ဖျက်ဆီးတတ်၊ နှောက်ယှက်တတ်သော အဖျက်တရားတို့ ရှိကုန်၏။

တရားကိုယ် ကောက်လိုက်သော် ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏ၏ တရားကိုယ်မှာ လောဘ၊ ဗျာပါဒနိဝရဏ၏ တရားကိုယ်မှာ ဒေါသ၊ ထိနမိဒ္ဓနိဝရဏ၏ တရားကိုယ်မှာ- ထိနမိဒ္ဓ၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ ကုက္ကုစ္စ နိဝရဏ၏ တရားကိုယ်မှာလည်း ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ။ ဝိစိကိစ္ဆာ နိဝရဏ၏ တရားကိုယ်မှာလည်း ဝိစိကိစ္ဆာပင်။ အဝိဇ္ဇာနိဝရဏ၏ တရားကိုယ်မှာကား မောဟဖြစ်သတည်း။

ထိုနိဝရဏတရားတို့၏ တရားကိုယ်၊ တရားသားများကို စုပေါင်းလိုက်သောအခါ လောဘ၊ ဒေါသ စသောအားဖြင့် တရားကိုယ်ရှစ်မျိုး၊ ရှစ်စား ထွက်လာ၏။ သောတာပန်သည် ဤနိဝရဏတရားသား ရှစ်ပါးစလုံးကို မပယ်နိုင်သေး။

ယင်း ရှစ်မျိုးအနက်မှ ဝိစိကိစ္ဆာနိဝရဏကိုသာ ပယ်နိုင် သေး၏။

ထို့ကြောင့် သောတာပန်၏ လမ်းခရီးအကြားဝယ် ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏ၊ ဗျာပါဒနိဝရဏ ဝါ- လောဘ၊ ဒေါသ အစရှိသည်တို့သည် မြစ်ကြီး၊ ချောင်းကြီးများအလား တောင်ကြီးများပမာ ကာဆီးလျက်သာ ရှိနေကုန်၏။ ထို့ကြောင့် သောတာပန်သည် ယင်း မြစ်ချောင်းကြီးများ၊ တောင်ကြီးများကို ဖြတ်ကျော်နိုင်ရန် ကြိုးစားရပေဦးအံ့။ ယင်းတို့ကို လွန်မြောက်မှ နိဗ္ဗာန်ဘုံသို့ ရောက်မည်ဖြစ်သတည်း။

ထိုမှတစ်ပါး-

(ဆ) အနုသယ ၇ ပါးမှ

လူတို့မှာ ရံခါ အနာပေါက်တတ်၏။ ရံခါ မကျန်းမမာ ရောဂါ ဖြစ်တတ်၏။ ထိုအနာ ထိုရောဂါသည် တခါထဲ အကင်း သေအောင် ပျောက်မသွားဘဲ ငုပ်နေတတ်၏။ ဤသည်ကို “အနာငုပ် ရောဂါငုပ်” ဟု သမုတ်ကြကုန်၏။

လူတို့၏ စိတ်သန္တာန်ထဲတွင် အနာငုပ်၊ ရောဂါငုပ် ကဲ့သို့ ဘဝအဆက်ဆက်၊ ကမ္ဘာအဆက်ဆက်က စွဲကပ်၍ ငုပ်လာ ခဲ့သော ဓာတ်ငုပ်များ ရှိ၏။ ၎င်းကို အနုသယဟု ခေါ်၏။ ထိုအနုသယသည်-

- (၁) ကာမ၌ တပ်မက်ခြင်း-ကာမရာဂါနုသယ ဓာတ်ငုပ်။
- (၂) ဘဝ၌ တပ်မက်ခြင်း-ဘဝရာဂါနုသယ ဓာတ်ငုပ်။
- (၃) ဒေါသ၌ တပ်မက်ခြင်း-ပဋိဿာနုသယ ဓာတ်ငုပ်။
- (၄) မာန၌ တပ်မက်ခြင်း-မာနနုသယ ဓာတ်ငုပ်။
- (၅) အယှုမှား၌ တပ်မက်ခြင်း-ဒိဋ္ဌာနုသယ ဓာတ်ငုပ်။
- (၆) ယုံမှားခြင်း၌ တပ်မက်ခြင်း - ဝိစိကိစ္ဆာ နုသယ ဓာတ်ငုပ်။

(၇) မသိခြင်း၌ တပ်မက်ခြင်း-အဝိဇ္ဇာနုသယ ဓာတ်ငုပ်။
ယင်းအနုသယ ခုနစ်ပါးတို့၏ တရားကိုယ်ကို ကောက်သော်-

ကာမရာဂါနုသယနှင့် ဘဝရာဂါနုသယ၏ တရားကိုယ်မှာ-
လောဘ။ ပဋိဿာနုသယ၏ တရားကိုယ်ကား-ဒေါသ။ မာန

သောတာပန်

နုသယ၏ တရားကိုယ်မှာ-မာန။ ဒိဋ္ဌာနုသယ၏ တရားကိုယ်မှာ-ဒိဋ္ဌိ။ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယ၏ တရားကိုယ်မှာ-ဝိစိကိစ္ဆာပင်။ အဝိဇ္ဇာနုသယ၏ တရားကိုယ်ကား-မောဟ ဖြစ်၏။

ယင်းအနုသယ ၇ ပါး တရားသား ၆ မျိုး အနက်တွင် ဒိဋ္ဌာနုသယနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာနုသယ ဤ ၂ မျိုးသာ ပယ်နိုင်သေး၏။ ပယ်ရန် အနုသယ ၅ ပါး ကျန်သေး၏။ ကျန်ရှိနေသေးသော အနုသယ ၄ မျိုးတို့က တောင်ရိုးကြီးများပမာ၊ မြစ်ချောင်းကြီးများအလား၊ သောတာပန်၏ရှေ့မှာ ဟန့်တား၊ ကာဆီးလျက် ရှိနေကျန်သေးသည် ဖြစ်ရာ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်-

ကာမသုဂတိ(၇)ဘုံတွင် သားတွဲလဲ၊ သမီးတွဲလဲ၊ ဇနီးမယား၊ စီးပွားရေး တွဲလဲနှင့် ဘဝသံသရာ ချာချာလည်စဉ်အတွင်း ကျန်ရှိသော အနုသယ ၄ မျိုးကို တခုချင်း တခုချင်းသော်၎င်း၊ အားလုံးကို တပြိုင်နက်သော်၎င်း ဖျက်ချိုးပြီးလျှင် နိဗ္ဗာန်သို့ ဝင်လေ၏။

(ဇ) သံယောဇဉ် ၁၀ ပါးမှ

ထိုမှတပါး လောက၌ အချုပ်ထောင်၊ အကျဉ်းထောင်ဟူ၍ မျှ၏။ နှောင်ကြီး၊ လက်ထိပ် ဟူ၍ ရှိ၏။ ထောင်သည် လူဆိုးများ ထွက်မပြေးနိုင်အောင် လှောင်ထားသော နှောင်အိမ်ကြီး ဖြစ်၏။ လက်ထိပ်သည် လူဆိုးများ မလှုပ်နိုင်အောင် တုပ်နှောင် ထားသော နှောင်ကြီး ဖြစ်၏။

သံယောဇဉ် ဟူ၍ ရှိ၏။လူကို မလှုပ်နိုင်အောင် ချုပ်ထား၊
နှောင်ထားတတ်သောကြောင့် ယင်းသံယောဇဉ်ကို ထောင်ဟူ၍
၎င်း၊လက်ထိပ်၊နှောင်ကြိုး ဟူ၍၎င်း တင်စား၍ ဆိုကြကုန်၏။

ထို သံယောဇဉ်သည်-

မလှုပ်နိုင် ဆိုသည်ကား မခွဲနိုင်၊ မခွာရက်ဘဲ စွဲမြဲနေမှုကို
ဆိုသည်။

- (၁) မလှုပ်နိုင်အောင် ကာမလက်ထိပ်ဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခြင်း-
ကာမရာဂ သံယောဇဉ်။
- (၂) ရူပ၌ တပ်မက်မှု နှောင်ဖွဲ့ခြင်း-ရူပရာဂသံယောဇဉ်။
- (၃) အရူပ၌ တပ်မက်မှု နှောင်ဖွဲ့ခြင်း - အရူပ ရာဂ
သံယောဇဉ်။
- (၄) ဒေါသဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခြင်း-ပဋိသ သံယောဇဉ်။
- (၅) မာနဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခြင်း-မာန သံယောဇဉ်။
- (၆) ဒိဋ္ဌိဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခြင်း-ဒိဋ္ဌိသံယောဇဉ်။
- (၇) သီလဗ္ဗတပရာမာသဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခြင်း - သီလဗ္ဗတ-
ပရာမာသ သံယောဇဉ်။
- (၈) ယုံမှားခြင်းဖြင့်နှောင်ဖွဲ့ခြင်း-ဝိစိကိစ္ဆာသံယောဇဉ်။
- (၉) ပျံ့လွင့်ခြင်းဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခြင်း-ဥဒ္ဓစ္စသံယောဇဉ်။
- (၁၀) မသိခြင်းဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခြင်း-အဝိဇ္ဇာ သံယောဇဉ်။

ယင်း သံယောဇဉ် ၁၀ ပါးတို့၏ တရားကိုယ်ကို ကောက်
သော်-

ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပရာဂ သံယောဇဉ်တို့၏ တရားကိုယ်မှာ-
 လောဘ။ ပဋိသသံယောဇဉ်၏ တရားကိုယ်မှာ-ဒေါသ။ မာန၏
 တရားကိုယ်မှာ-မာန။ ဒိဋ္ဌိနှင့် သီလဗ္ဗတပရာမာသ သံယောဇဉ်
 ၂ ပါး၏ တရားကိုယ်ကား-ဒိဋ္ဌိ။ ဝိစိကိစ္ဆာ၏ တရားကိုယ်မှာ-
 ဝိစိကိစ္ဆာ။ ဥဒ္ဓစ္စ၏ တရားကိုယ်မှာ-ဥဒ္ဓစ္စ။ အဝိဇ္ဇာသံယောဇဉ်၏
 တရားကိုယ်ကား- မောဟ ဖြစ်၏။

သံယောဇဉ် ၁၀ပါး ရှိသော်ငြားလည်း တရားကိုယ်
 အားဖြင့်မူ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊
 မောဟ၊ ၇ ပါးသာ ဖြစ်သည်။ သောတာပန်သည် ဤသံယောဇဉ်
 ၁၀ မျိုး၌ ဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ ၂ မျိုးကိုသာ ပယ်နိုင်သေး၏။
 ပယ်ရန် သံယောဇဉ် ၈-မျိုး ကျန်သေး၏။ ယင်း ၈ မျိုးကို
 ပယ်နိုင်ရန် ကြိုးစားရပေဦးမည်။ သို့သော် ပယ်မှ ပယ်နိုင်ပါ
 မလား ဟူ၍ကား ယုံမှားခြင်း ဖြစ်ဘွယ်မရှိတော့ပြီ။ အလွန်ဆုံး
 (၇-ဘဝ) မြောက်လျှင် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ရတော့မှာ သေချာပြီး
 ဖြစ်၏။ ကာမချမ်းသာကို စံစား၊ ခံစားရင်းနှင့်ပင် နိဗ္ဗာန်
 ဝင်တော့မည်တည်း။

(၈) ကိလေသာ ၁၀ ပါးမှ

ထိုမှတစ်ပါး လူတကောင်လုံး မီးနှင့် မြို့ကြဲသည့်နယ်
 တဟုန်းဟုန်းလောင် အပူကောင်ဖြစ်စေတတ်သော တရား၊ ဖြူစင်
 ၍ ကြည်လင်သော နှလုံးစိတ်ဝမ်းကို ညစ်နွမ်းစေတတ်သော
 တရား၊ လူကို အခံရခက်အောင် နှိပ်စက်တတ်သော တရားကို
 ကိလေသာဟု ဆိုသည်။ ထိုကိလေသာသည်-

- (၁) လိုချင်ရမက်ဖြင့် နှိပ်စက်ခြင်း - လောဘကိလေသာ။
- (၂) ဒေါသဖြင့် နှိပ်စက်ခြင်း - ဒေါသကိလေသာ။
- (၃) မောဟဖြင့် နှိပ်စက်ခြင်း - မောဟကိလေသာ။
- (၄) မာနဖြင့် နှိပ်စက်ခြင်း - မာနကိလေသာ။
- (၅) ဒိဋ္ဌိဖြင့် နှိပ်စက်ခြင်း - ဒိဋ္ဌိကိလေသာ။
- (၆) ယုံမှားခြင်းဖြင့် နှိပ်စက်ခြင်း - ဝိစိကိစ္ဆာကိလေသာ။
- (၇) တွန့်ဆုတ်ခြင်းဖြင့်နှိပ်စက်ခြင်း - ထိနကိလေသာ။
- (၈) ပျံ့လွင့်ခြင်းဖြင့် နှိပ်စက်ခြင်း - ဥဒ္ဓစ္စကိလေသာ။
- (၉) အရှက်မရှိခြင်းဖြင့် နှိပ်စက်ခြင်း- အဟိရိကကိလေသာ။
- (၁၀) အကြောက်မရှိခြင်းဖြင့် နှိပ်စက်ခြင်း
-အနောတ္တပ္ပကိလေသာ။

ဤသို့အားဖြင့် ကိလေသာ ၁၀ပါး ရှိသတည်း။ တရားကိုယ် မှာလည်း ယင်း ဆယ်ပါးပင်တည်း။ လောဘကိလေသာ၏ တရားကိုယ်မှာ လောဘပင် ဖြစ်၏ ဟူလို။

ယင်း ကိလေသာ ၁၀ ပါးအနက် သောတာပန်သည် ဒိဋ္ဌိ လောဘ—အယူမှားကို လိုလားတပ်မက်မှုနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ-ယုံမှား သံသယဖြစ်မှု ဤကိလေသာ ၂ပါးကိုသာ ပယ်နိုင်သေးသည်။ ပယ်ရန် ကိလေသာ ၈မျိုး ကျန်သေးသည်။ ယင်းကိလေသာ ၈မျိုးကို ပယ်နိုင်ရန်အတွက် ဆက်လက် ကြိုးစားရပေဦးမည်။ သို့သော် ကြိုးစားရကျိုးနပ်မည်၊ မနပ်မည်ကိုကား ယုံမှားစရာ

သောတာပန်

မလိုပြီ။ နိဗ္ဗာန်သို့ တဘဝတည်းနှင့် မရောက်လျှင် နှစ်ဘဝ၊ နှစ်ဘဝနှင့် မရောက်နိုင်လျှင် ၃-ဘဝ၊ ၃-ဘဝနှင့် မရောက်နိုင်လျှင် ၄-ဘဝ နောက်ဆုံးပိတ် အနေအားဖြင့် သောတာပန်ဘဝနှင့် ၇-ဘဝ မြောက်သောအခါ နိဗ္ဗာန်မရလို မရောက်လိုသေးပါ။ ခဏ နေပါရစေအုံးဟူ၍ အသနားခံသော်လည်း မရပြီ။ ကေန့်မုချ နိဗ္ဗာန်ရတော့မည် ဖြစ်သတည်း။ နိဗ္ဗာန် ရှေ့ဘုံသို့ ခိုလှုံရောက်ရှိတော့မည် ဖြစ်သတည်း။

သောတာပန် ပယ်သောကဏ္ဍကို ကိုးပိုင်း၊ ကိုးဌာန ခွဲ၍ ပြခဲ့၏။

ယင်း ၉-ဌာနစလုံးကို ကြည့်လျှင် လောဘသည် အဘယ်မျှ နယ်ကျယ်ကြောင်း ပေါ်လာ၏။ ၉-ဌာနစလုံး၌ပင် လောဘ၏ လက်ရာ၊ ခြေရာချည်း ဖြစ်၏။ လောဘနှင့်ကင်းသော ဌာန၊ လောဘမှ လွတ်သောဌာနဟူ၍ မရှိ။ လောဘသည် ပတ်စာခွါ၊ ဖျာသိမ်းအထိ ပါဝင်သော ဇာတ်ကောင်တကောင် ဖြစ်နေကြောင်းကို တွေ့ရ၏။

လောဘလောက်နီးနီး အရာကျယ်သည်ကား ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်၏။ ဒိဋ္ဌိသည်လည်း အတော်နယ်ကျယ်၏။ လောဘမှလွဲလျှင် ဒုတိယလိုက်၏။ ၉-ပိုင်း၊ ၉ဌာနတို့အနက် နိဝရဏမှတစ်ပါး ကျန် ၈-ပါးကို ဒိဋ္ဌိက ချယ်လှယ်၏။

ဒိဋ္ဌိ မပါလျှင် အရာမရောက် ပြီးမြောက်ခြင်း မရှိလေ။ ဒိဋ္ဌိ ပါလေမှ အရာနှင့်ထင်ထင် အောင်မြင်လေသောဟူ၏။ လောဘ၏ နောက် တတိယစွဲသူကား မောဟ ဖြစ်၏။ ဂန္ဓနှင့် နိဝရဏမှ

တပါး ကြွင်းသမျှကို မောဟက ပါသည်ချည်းဖြစ်၏။ မောဟ
ကြောင့် အရာမရောက် ကမောက္ကမ ဖြစ်ကြရကုန်သတည်း။

(ည) ဝိပလ္လာသ ဖောက်ပြန်ခြင်း ၃ မျိုး

အဖြူကို မဲစေ၍ စိမ်းသည်ကို အညိုဟုထင်စေသော ဝိပလ္လာသ
တရား ၃ ပါး ရှိ၏။

ယင်း ၃ ပါးတို့ကား-

- (၁) သညာ ဝိပလ္လာသ - အမှတ်မှားခြင်း။
- (၂) ဝိတ္တ ဝိပလ္လာသ - အသိမှားခြင်း။
- (၃) ဒိဋ္ဌိ ဝိပလ္လာသ - အယူမှားခြင်း။

မည်သည့်နေရာမှာ မည်သို့ မှားသနည်းဆိုသော်-

ခန္ဓာငါးပါး၌ အနိစ္စ လက္ခဏာ၊ ဒုက္ခ လက္ခဏာ၊ အနတ္တ
လက္ခဏာ၊ အသုဘ လက္ခဏာ ဟူသော သာမည လက္ခဏာ
၄ ချက်၌ မှားသတည်း။

ယင်း လက္ခဏာ ၄ ချက်တွင် တခုတခု၌ အမှတ်မှား၊ အသိ
မှား၊ အယူမှား ဝိပလ္လာသ ၃ ပါးဖြစ်နိုင်သောကြောင့် လက္ခဏာ
၄ ချက်ကို တည်ကိန်းပြု၍ အမှား ၃ ရပ်ဖြင့် မြောက်ပွားလိုက်
သော် ဝိပလ္လာသပေါင်း ၁၂ မျိုး ဖြစ်လာ၏။

ထို ဝိပလ္လာသ ဖောက်ပြန်မှု ၁၂ မျိုးအနက် သောတာပန်
ပုဂ္ဂိုလ်၌ အနိစ္စကို နိစ္စထင်ခြင်း၊ အနတ္တစစ်စစ်ကြီး ဖြစ်လျက်
အနတ္တကို အတ္တဟု ထင်ခြင်း၊ ဤ ၂ ချက်၌ အမှတ်မှား၊ အသိမှား၊

သောတာပန်

အယုမ္မာ: ဟူသော ဝိပလ္လာသ ၃ ပါး ချုပ်၏။ အနိစ္စကို အနိစ္စ
အတိုင်း၊ နိစ္စကို နိစ္စအတိုင်း၊ အတ္တကို အတ္တအတိုင်း၊ အနတ္တကို
အနတ္တအတိုင်း မှတ်၏။ သိ၏။ ယူ၏။ သောတာပန်သည် ဤသည့်
ဝိပလ္လာသ အမှတ်များ၊ အသိများ၊ အယုမ္မာများကို ပယ်လေ၏။

အသုဘကို သုဘဟူ၍ မှားယွင်းစွာ မှတ်ခြင်း၊ မှားယွင်းစွာ
သိခြင်း ဟူသော သညာဝိပလ္လာသနှင့် စိတ္တဝိပလ္လာသ ၂ ပါးတို့
ကား အရဟတ္တမဂ်ကသာ ပယ်နိုင်၏။

လာဘော၊ အလာဘော၊ ယသော၊ အယသော စသော
အားဖြင့် လောကဓံ ၈ ပါးရှိ၏။ ယင်းလောကဓံ ၈ ပါးကို
သောတာပန်နှင့် အနာဂါမ်တို့ မပယ်နိုင်ကုန်။

ယင်း လောကဓံတရား ၈ ပါး အနက် အလာဘော၊
အယသော၊ နိဗ္ဗိ၊ ဒုက္ခံ၊ (လာဘ်လာဘ ခေါင်းပါးခြင်း၊ အခြံအရံ
နည်းပါးခြင်း၊ လူသူလေးပါးတို့၏ အကဲ့ရဲ့ကို ခံရခြင်း၊ ဆင်းရဲ
ခြင်း ဤလောကဓံ ၄ ပါးကို အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်သာ ပယ်နိုင်၏။
လာဘော၊ ယသော၊ ပသံသာန္တသုခံ- လာဘ်ရှင်ခြင်း၊ အခြံအရံ
များခြင်း၊ အများက ချီးမွမ်းခြင်း၊ ချမ်းသာခြင်း) ဤလောကဓံ
၄ ပါးကို ရဟန္တာမှသာ ပယ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ရဟန္တာတို့ကား
လောကဓံတရား ၈ ပါးကြောင့် တုန်လှုပ်ခြင်း အချင်းပင်
မရှိကြကုန် ဟူလို။

သောတာပန်တို့ အနေအားဖြင့် တွေ့ရုံမျှ တွေ့ခြင်းကိုပင်
မခံနိုင်၊ မြင်ရုံမျှ မြင်ခြင်းကိုပင် မခံနိုင်၊ အနံ့ နံရုံမျှပင် မခံနိုင်သဖြင့်

တံတေးကဲ့သို့ ငဲ့ကွက်ခြင်း မရှိ၊ ထွေးအံ၊စွန့်ပယ်အပ်သော တရား
များကို ဤဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း သိရာ၏။

သေတောပန်- ၃၊ သို့မဟုတ် ၇မှ သောတာပန်- ၂၄ သို့

သောတာပန်ဖြစ်ဘို့ မခဲယဉ်းပါ။ လွယ်ပါသည်။ သိမှုသာ
ပဓာန ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းထိုင်၍ ကျင့်နေစရာ မလိုပါ။
ပရမတ်တရား တကဲ့ဓာတ်သားအစစ်ကို အနှစ်ကျကျသဘော
ပေါက်လျှင် ဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် ရတနာသုံးပါးကို လှိုက်လှိုက်
လဲ့လဲ့၊ အသဲစွဲ ယုံကြည်လျှင်ဖြစ်စေ သောတာပန် ဖြစ်လာနိုင်
ပါသည်။

သို့သော် သောတာပန်သည် အပါယ်တံခါး ပိတ်၍ နိဗ္ဗာန်
သွားရန် လက်မှတ်ကို ရရှိထားရုံမျှသာ ရှိပေသေးသည်။
နိဗ္ဗာန်သို့ မရောက်သေးချေ။ နိဗ္ဗာန် ရောက်အောင် သွားလာမှု
ကိစ္စ လိုပေသေးသည်။ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်အောင် ကာယကံမြောက်
သွားရပေဦးမည်။

ယင်းသို့ နိဗ္ဗာန်သို့ အရောက်သွားရာ၌ စားနပ်ရိက္ခာ၊ စရိတ်
စက ပြည့်စုံဘို့ လိုပါသည်။ ယင်းအတွက် ကုန်ကျမည့်စရိတ်စက
ဟူသည် အဘယ်နည်း။

သောတာပန်မှတစ်ဆင့် ရှေ့သို့ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်၊
အရဟတ္တဖိုလ် ဆိုက်အောင် ကျင့်ရသော အကျင့်များသည်
စရိတ်စက ဖြစ်သတည်း။ သောတာပန်အဘို့ လိုအပ်သော
ထိုစရိတ်စကများကို ရှာဖွေရပေဦးမည်။ စုဆောင်းရပေဦးမည်။

သောတာပန်

ယင်းသည် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရားကောင်းများကို ကျင့်ကြံ အားထုတ်ခြင်း တည်းဟူသော စရိတ်စက မရှိက နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်နိုင်မည် မဟုတ်ချေ။ သောတာပန် မှန်လျှင် ထိုကျင့်ကြံ ကြီးကုတ်၊ အားထုတ်ခြင်းတည်း ဟူသော စရိတ်စက ရှာမှီးခြင်း အလုပ်ကို မလုပ်သူဟူ၍ မရှိ။ သောတာပန် မှန်လျှင် အထက်သို့ အဆင့်ဆင့် မြင့်သည်ထက်မြင့်သော အလုပ်ကို သဘာဝအားဖြင့် လုပ်သည်ချည်းသာ ဖြစ်၏။ ငါ သောတာပန် ဖြစ်ပြီ၊ ရှေ့သို့ တဆင့်တက်ရန် မလိုတော့ပြီ ဟူ၍ စိတ်နှလုံး ခုံးခုံးချသော သောတာပန်ဟူ၍ မရှိပြီ။ သောတာပန်၏ ဘဝလမ်းဆုံးကား နိဗ္ဗာန်ဖြစ်သတည်း။ နိဗ္ဗာန်ရောက်အောင် အားထုတ်မည်သာ ဖြစ်သတည်း။

ပုထုဇဉ်အဖြစ်မှ သောတာပန်ဘဝ ရောက်ရှိလာရာ၌ လမ်း နှစ်သွယ်ရှိ၏။ ယင်းလမ်း ၂ သွယ်အနက် တသွယ်ကား ရတနာ သုံးပါးကို အဝေစွပသာဒ- လှိုက်လှိုက်လဲ့လဲ့ သက်ဝင် ယုံကြည်ခြင်း၊ နောက်တသွယ်ကား ပရမတ်အစစ် တကွဲဓာတ်နှစ် ဓာတ်သားကို သဘောပေါက်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

မည်သည့်လမ်းသွယ်ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ သောတာပန် နယ်ထဲသို့ ရောက်ရှိလာကုန်သော သောတာပန်များ သန်းခေါင်စာရင်း ကောက်လိုက်သော်-

- (၁) ကေဗီဇ သောတာပန်၊
 - (၂) ကောလံကောလ သောတာပန်၊
 - (၃) သတ္တက္ခတ္တ၊ ပရမ သောတာပန်၊
- ဤသုံးမျိုးသာ ရ၏။

ထိုမှတစ်ပါး သောတာပန်သည် သောတာပန် ဖြစ်ပြီးသည့် နောက်၌ (၇) ဘဝတိုင်တိုင် ပဋိသန္ဓေ နေနိုင်သေးသည်ကို ထောက်သောအားဖြင့် ဧကဗီဇသောတာပန်အစ၊ သတ္တက္ခတ္တုပရမသောတာပန် အဆုံးအထိကို ယူ၍ သောတာပန် (၇) မျိုး ဟူ၍လည်း ယူကြ၏။

သောတာပန် ၃ မျိုးဖြစ်စေ၊ ၇-မျိုးဖြစ်စေ၊ မည်သည့် သောတာပန်မဆို လမ်း ၂ သွယ်အရဖြင့် သောတာပန်အဆင့်သို့ တက်လာကြသူချည်းသာ ဖြစ်သောကြောင့် ဧကဗီဇသောတာပန် ၌လည်း ၂ သွယ်သောလမ်း ဖြစ်သည်။ ကောလံကောလ သောတာပန်၌လည်း လမ်း ၂ သွယ်၊ သတ္တက္ခတ္တုပရမသောတာပန် ၌လည်း လမ်း ၂ သွယ်စီ ရစကောင်း၏။

ထို့ကြောင့် ရသင့်ရထိုက်သည်အားလျော်စွာ သောတာပန် များကို သရုပ်ခွဲ၍ ခွဲတမ်းချလိုက်သောအခါ အောက်ပါအတိုင်း သောတာပန် ၂၄ မျိုး ထွက်လာလေသည်။

- (၁) သဒ္ဓါဓုရ - ရတနာ သုံးပါးကို လှိုက်လှိုက်လှဲလှဲ သက်ဝင် ယုံကြည်မှုအရ ဖြစ်လာသော ဧကဗီဇ သောတာပန်။
- (၂) ပညာဓုရ - ပရမတ်အစစ် ဓာတ်အနှစ်ကို သဘော ပေါက်မှုအရ ဖြစ်လာသော ဧကဗီဇ သောတာပန်။
- (၃) သဒ္ဓါဓုရ - ရတနာ သုံးပါးကို လှိုက်လှိုက်လှဲလှဲ သက်ဝင် ယုံကြည်မှုအရ ဖြစ်လာသော ကောလံ ကောလ သောတာပန်။

- (၄) ပညာဓုရ - ပရမတ်အစစ် ဓာတ်အနှစ်ကို သဘောပေါက်မှုအရ ဖြစ်လာသော ကောလံကောလသောတာပန်။
- (၅) သဒ္ဓါဓုရ - ရတနာ သုံးပါးကို လှိုက်လှိုက်လှဲလှဲ သက်ဝင်ယုံကြည်မှုအရ ဖြစ်လာသော သတ္တက္ခတ္တပရမ သောတာပန်။
- (၆) ပညာဓုရ - ပရမတ်အစစ် ဓာတ်အနှစ်ကို သဘောပေါက်မှုအရ ဖြစ်လာသော သတ္တက္ခတ္တပရမ သောတာပန်။

ဤသို့လျှင် သောတာပန်တဦးသည် သဒ္ဓါလမ်း၊ ပညာလမ်း၊ လမ်း ၂ သွယ်အနက် တသွယ်သွယ်မှ ဖြစ်လာနိုင်ရကား သောတာပန် ၃ မျိုးကို လမ်း ၂ သွယ်ဖြင့် မြောက်သော် သောတာပန် ၆ မျိုး ဖြစ်သတည်း။

သောတာပန်သည် သောတာပန် ဖြစ်ကာမျှပင် ကိစ္စမပြီး သေး၊ လမ်းမဆုံးသေးချေ။ ရှေ့သို့ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်မှ အရဟတ္တဖိုလ် ဆိုက်သည်အထိ ကြိုးစားရဦးမည်ဖြစ်ရာ ထိုအခါ ပါရမီဓာတ်ခံ အနု၊ အရင့်က စကားပြောလာ၏။ ပါရမီနုလျှင် နုသည့်အလျောက် ပါရမီရင့်လျှင် ရင့်သည့်အလျောက် နိဗ္ဗာန်သို့ အရောက်မြန်ပုံ၊ နှေးပုံများ ကွာခြားလေ၏။

ထို့ကြောင့် သောတာပန် ၃ မျိုးတို့၏ နိဗ္ဗာန်ရောက်ပုံ နှေးခြင်း၊ မြန်ခြင်း၌ ၎င်းတို့၏ ပါရမီဓာတ်ခံ အနု၊ အရင့်ကို အောက်ပါအတိုင်း သိရာသတည်း။

- (၁) ဒုက္ခပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာ - ဆင်းဆင်းရဲရဲ အားထုတ်၍ နှေးနှေး သိမြင်သော သဒ္ဓါဓုရ ကေဗီဇ သောတာပန်။
- (၂) ဒုက္ခပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ - ဆင်းဆင်းရဲရဲ ကြံအားထုတ်၍ မြန်မြန် သိမြင်သော သဒ္ဓါဓုရ ကေဗီဇ သောတာပန်။
- (၃) သုခပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာ - သက်သောင့် သက်သာ အားထုတ်၍ နှေးနှေးသိမြင်သော သဒ္ဓါဓုရ ကေဗီဇ သောတာပန်။
- (၄) သုခပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ - သက်သောင့် သက်သာ အားထုတ်၍ မြန်မြန်သိမြင်သော သဒ္ဓါဓုရ ကေဗီဇ သောတာပန်။
- (၅) ဒုက္ခပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာ - ဆင်းဆင်းရဲရဲ ကြံအားထုတ်၍ နှေးနှေး သိမြင်သော ပညာဓုရ ကေဗီဇ သောတာပန်။
- (၆) ဒုက္ခပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ - ဆင်းဆင်းရဲရဲ အားထုတ်၍ မြန်မြန် သိမြင်သော ပညာဓုရ ကေဗီဇ သောတာပန်။
- (၇) သုခပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာ - ဆင်းဆင်းရဲရဲ အားထုတ်၍ မြန်မြန် သိမြင်သော ပညာဓုရ ကေဗီဇ သောတာပန်။

သောတာပန်

(၈) သုခပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ - သက်သောင့် သက်သာ အားထုတ်၍ မြန်မြန်သိမြင်သော ပညာဓုရ ကေဗီဇ သောတာပန်။

ပဋိပဒါ ကျင့်စဉ် ၄ ပါးကို သဒ္ဓါ၊ ပညာ လမ်း ၂ သွယ်ဖြင့် မြောက်ပါသော် ကေဗီဇ သောတာပန် ၈ မျိုး ထွက်လာ၏။

ကောလံကောလ သောတာပန်၌လည်း ဤနည်းအတိုင်းပင် သောတာပန် ၈ မျိုးပင် ထွက်လာသတည်း။

(၉) ဒုက္ခပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာ-ဆင်းဆင်းရဲရဲ အားထုတ်၍ နှေးနှေးသိမြင်သော သဒ္ဓါဓုရ ကောလံကောလ သောတာပန်။

(၁၀) ဒုက္ခပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ - ဆင်းဆင်းရဲရဲ ကျင့်ကြံ အားထုတ်၍ မြန်မြန် သိမြင်သော သဒ္ဓါဓုရ ကောလံကောလ သောတာပန်။

(၁၁) သုခပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာ - သက်သောင့်သက်သာ အားထုတ်၍ နှေးနှေး သိမြင်သော သဒ္ဓါဓုရ ကောလံကောလ သောတာပန်။

(၁၂) သုခပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ - သက်သောင့်သက်သာ အားထုတ်၍ မြန်မြန် သိမြင်သော သဒ္ဓါဓုရ ကောလံကောလ သောတာပန်။

(၁၃) ဒုက္ခပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာ-ဆင်းဆင်းရဲရဲ အားထုတ်၍ နှေးနှေးသိမြင်သော ပညာဓုရ ကောလံကောလ သောတာပန်။

- (၁၄) ဒုက္ခပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ - သက်သောင့် သက်သာ အားထုတ်၍ မြန်မြန် သိမြင်သော ပညာဓုရ ကောလံကောလ သောတာပန်။
- (၁၅) သုခပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာ - သက်သောင့်သက်သာ အားထုတ်၍ နှေးနှေး သိမြင်သော ပညာဓုရ ကောလံကောလ သောတာပန်။
- (၁၆) သုခပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ - သက်သောင့်သက်သာ အားထုတ်၍ မြန်မြန် သိမြင်သော ပညာဓုရ ကောလံကောလ သောတာပန်။

ထို့အတူပင် သတ္တက္ခတ္တုပရမ သောတာပန်၌လည်း ပဋိပဒါ ကျင့်စဉ် ၄ ပါးကို တည်၍ လမ်း ၂ သွယ်ဖြင့် မြောက်သော် သောတာပန် ၈ မျိုးပင် ထွက်လာသတည်း။

- (၁၇) ဒုက္ခပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာ-ဆင်းဆင်းရဲရဲအားထုတ်၍ နှေးနှေးသိမြင်သော သဒ္ဓါဓုရ သတ္တက္ခတ္တုပရမ သောတာပန်။
- (၁၈) ဒုက္ခပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ-ဆင်းဆင်းရဲရဲအားထုတ်၍ မြန်မြန်သိမြင်သော သဒ္ဓါဓုရ သတ္တက္ခတ္တုပရမ သောတာပန်။
- (၁၉) သုခပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာ - သက်သောင့် သက်သာ အားထုတ်၍ နှေးနှေး သိမြင်သော သဒ္ဓါဓုရ သတ္တက္ခတ္တုပရမ သောတာပန်။

သောတာပန်

- (၂၀) သုခပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ - သက်သောင့်သက်သာ အားထုတ်၍ မြန်မြန် သိမြင်သော သဒ္ဓါဓုရ သတ္တက္ခတ္တပရမ သောတာပန်။
- (၂၁) ဒုက္ခပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာ-ဆင်းဆင်းရဲရဲအားထုတ်၍ နှေးနှေးသိမြင်သော ပညာဓုရ သတ္တက္ခတ္တပရမ သောတာပန်။
- (၂၂) ဒုက္ခပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ-ဆင်းဆင်းရဲရဲအားထုတ်၍ မြန်မြန် သိသော ပညာဓုရ သတ္တက္ခတ္တပရမ သောတာပန်။
- (၂၃) သုခပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာ - သက်သောင့် သက်သာ အားထုတ်၍ နှေးနှေး သိမြင်သော ပညာဓုရ သတ္တက္ခတ္တပရမ သောတာပန်။
- (၂၄) သုခပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ - သက်သောင့်သက်သာ အားထုတ်၍ မြန်မြန် သိမြင်သော ပညာဓုရ သတ္တက္ခတ္တပရမ သောတာပန်။

သောတာပန်ချင်း တူသော်လည်း ပါရမီကို အကြောင်းပြု၍ မြန်မြန်သိခြင်း၊ နှေးနှေးသိခြင်း ခြားနားသွား၏။

ဤအရာတွင် ဥပမာ ပြုစရာ ထင်ရှား၏။ ဆရာတဦးထံတွင် ကျောင်းသူ- ကျောင်းသားများစွာတို့ ပညာသင်ကြ၏။ တပည့် အားလုံးကို ဆရာက ပညာသင်ပေး၏။ မည်သူ့ကိုမျှ ပို၍ သင်ပေးခြင်း မပြု။ အညီအမျှပင် သင်ပေး၏။

သို့ပါလျက် တတ်မြောက်မှု၌ ခြားနားကုန်လေ၏။ ညီတူ
 ညီမျှ တတ်ကြသည် မဟုတ်။ ထူးထူးချွန်ချွန် တတ်သူက
 တတ်သည်။ အသင့်အတင့်တတ်သူ တတ်သည်။ ဗူးလုံး
 နားမထွင်း လုံးဝမတတ်သူများလည်း ရှိသည်။ မကြိုးစားသော
 ကြောင့်ကား မဟုတ်၊ ပါရမီကြောင့်သာ ဖြစ်၏။ ဤ၌လည်း
 ထို့အတူပင် ပါရမီကြောင့်သာ ပါရမီ အနု၊ အရင့်အရ သိမှုတွင်
 ကွာခြားခြင်း ဖြစ်သည်။

ကိုယ်ကိုယ်ကို ကိုယ်ဝေဖန် သောတာပန်၏ အခြေခံ

အကျိုးပေါ်လျှင် အကြောင်းထင်မြဲ ဖြစ်၏။ မည်သည့်အရာ
 မဆို အခြေခံ မယ်မယ်ရရ ဘာတခုမျှမရှိဘဲ ဖြစ်မလာနိုင်။
 အကြောင်းနှင့် ကင်းသည်ဟူ၍ မရှိ။

ဥပမာ—သစ်ပင်ဖျား၌ သစ်ရွက်ကလေးများ တဖျပ်ဖျပ်လှုပ်
 နေသည်မှာ လေတိုက်သောကြောင့်၊ ကောင်းကင်ပေါ်ဝယ်
 မီးခိုးတွေ တလှူလှူ လှင့်နေခြင်းမှာ အောက်တွင် မီးလောင်
 နေသောကြောင့်၊ အညွှန်နံ့ နံခြင်းမှာ အညွှန်လှုပ်နေသော
 ကြောင့် ဖြစ်၏။ ယေဓမ္မာ ဟေတုပုဘဝါ ဆိုသောအတိုင်း အရာ
 ခပ်သိမ်းတို့သည် အကြောင်းတရားကို အခြေခံ၍သာ ဖြစ်ကြ
 ရကုန်၏။

လူတို့သည် ဈေးဝယ်သောအခါ ရွေးလေ့ရှိကြ၏။ ရွေးခြင်း
 မှာ ဝတ္ထုပစ္စည်း ကောင်း၊မကောင်းကို ဝေဖန်ခြင်းပင်တည်း။
 ကြိုက်မှ ဝယ်၏။ မကြိုက်လျှင် ပယ်၏။

မိမိ၏ ခန္ဓာကိုယ်ကို ဈေးဝယ်ရာ၌ အကောင်းအဆိုး ရွေးချယ်
 ဝေဖန်သကဲ့သို့ မိမိကိုယ်ကို ဝေဖန်ကြည့်သင့်၏။ ဈေးဝယ်ရာ၌

ကြိုက်မှဝယ် မကြိုက်လျှင် ပယ်သကဲ့သို့ မိမိ၏ခန္ဓာကိုယ်ကို ဝေဖန် သုံးသပ် ကြည့်ပြီးသောအခါ တွယ်တာသင့်က တွယ်တာရာ၏။ တွယ်တာဘွယ်၊ နှစ်သက်ဘွယ် မရှိလျှင်လည်း ပယ်သင့်က ပယ်ရ၏။

သမ္မသနဉာဏ်။ ။ သမ္မသီယတေဇတေနာတိ သမ္မသနံ-ဟူသော ဝစနတ္ထအရ သုံးသပ်တတ်သော ဉာဏ်ကို သမ္မသနဉာဏ်ဟု ခေါ်သည်။ သုံးသပ်ဆိုသည်မှာ ဝေဖန်ခြင်း ပင်တည်း။ ဝေဖန်ခြင်းကို သုံးသပ်ဟု ခေါ်ဆိုသည်။

ထို့ကြောင့် မိမိ၏ခန္ဓာကိုယ်ကို မိမိသည်သာလျှင် အတွင်းသိ၊ အစင်းသိ အသိဆုံးဖြစ်သဖြင့် ငါ ဘာကောင်လဲ ဆိုသည်ကို မိမိ ကိုယ်ကို မိမိ ဝေဖန်ကြည့်ရအောင်၊ သုံးသပ်ကြည့်ကြရအောင်။

ယင်းသို့ ဝေဖန် သုံးသပ်ရာ၌ ယေဘုယျအားဖြင့် ဝေဖန် သုံးသပ်ခြင်းမျိုးထက် အသေးစိတ်အားဖြင့် တသန့်စီ တသန့်စီ သိခြားကဏ္ဍခွဲ၍ ဝေဖန်ခြင်းက သိမှု၌ အကျိုးပြု၊ ထိရောက် နိုင်ဖွယ်ရာ ရှိသောကြောင့် မိမိ၏ ခန္ဓာကိုယ်ကောင်ကြီးကို ကဏ္ဍ (၄) မျိုး ခွဲခြားလျက် ရှုဒေ၌ (၄) မျိုးမှ ကြည့်၍ ဝေဖန် သုံးသပ် ကြည့်ကြပါကုန်စို့။

- (က) ခန္ဓာကိုယ်တခုလုံးကို ခြုံငုံ၍ ဝေဖန်သော ရှုဒေ၌ (ကလာပသမ္မသန)
- (ခ) ခန္ဓာကိုယ်၌ အတိတ်ကို ရှု၍ ဝေဖန်သော ရှုဒေ၌ (အဒ္ဓါနသမ္မသန)

(ဂ) ခန္ဓာကိုယ်၌ပင် အေးရုပ်၊ ပူရုပ်စသည့် ဖြစ်စဉ်ခွဲခြား၍ ဝေဖန်သော ရှုဒေါင်္ဂ (သန္တတိသမ္ပသန)

(ဃ) အေးရုပ်၊ ပူရုပ် ရုပ်စဉ် တမျိုးတည်းမှာပင် ဥပါဒါ၊ ဌီ၊ ဘင်၊ ခွဲခြား၍ ဝေဖန်သောရှုဒေါင်္ဂ (ခဏသမ္ပသန)

ခန္ဓာကိုယ်ကို ရှုဒေါင်္ဂ (၄) မျိုးမှနေ၍ ဝေဖန်ကြပါကုန်စို့။

(က) တကိုယ်လုံးရှုဒေါင်္ဂ။ ။သဗ္ဗံ ရူပံ အနိစ္စံ၊ ဝယဋ္ဌေန- လူရုပ်၊ နတ်ရုပ်၊ ဗြဟ္မာရုပ်၊ တိရစ္ဆာန်ရုပ်၊ ထုံးရုပ်၊ ထိုင်းရုပ်၊ စရပ်၊ တန်ဆောင်း၊ ဂူကျောင်း စသော ရုပ်မှန်သမျှသည် ဖြစ်လာပြီး သည့်နောက် အရှည်စွဲ၍ တည်မြဲခြင်းမရှိ၊ ပျက်စီးတတ်သည့် သဘောရှိသောကြောင့် မည်သည့်ရုပ်ဝတ္ထုမျိုးမဆို ရုပ်မှန်သမျှ အနိစ္စချည်းပါတကား။

သဗ္ဗံရူပံ ဒုက္ခံ၊ ဘယဋ္ဌေန - မည်သည့် ရုပ်ဝတ္ထုမျိုးမဆို မှန်သမျှသည် ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်သည်ချည်းဖြစ်၍ ကြောက်မက် ဘွယ် ကောင်းသောကြောင့် ဒုက္ခချည်းပါတကား။

သဗ္ဗံ ရူပံ အနတ္တံ၊ အတ္တဋ္ဌေန - မည်သည့်ရုပ်ဝတ္ထုမျိုးမဆို ရုပ်မှန်သမျှသည် အနှစ်သာရ မရှိသည့်အတွက် အတ္တမဟုတ်၊ ကိုယ်စိုး ကိုယ်ပိုင် စီမံချယ်လှယ်နိုင်သည် မဟုတ်သောကြောင့် အနတ္တချည်းပါကလား။ ဝေဒနာသည်လည်း အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ၊ သညာသည်လည်း အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဟူ၍ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဝေဖန် သုံးသပ်ရ၏။

အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဤလက္ခဏာ ၃ ရပ်သည် တခုနှင့်တခု ဆက်စပ်လျက် ရှိ၏။ ဆက်စပ်ပုံကား ရုပ်ဟူသမျှသည် အနှစ်

သာရရှိခဲ့သော် ခိုင်မြဲရမည်။ မပျက်မစီးဘဲ အရှည်စွဲ၍ တည်နေ
 ရမည်။ ထိုသို့ အရှည်စွဲ၍ တည်မြဲလေ့မရှိဘဲ ဖြစ်လိုက်သမျှ
 ပျက်စီးကုန်ရသည်ချည်းသာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ကြောက်မက်
 ဘွယ်ကောင်းဘိစွ။ ဆင်းရဲတုံးစစ်စစ်ပါတကား။ မပျက်ချင်ပါဘဲ
 လျက်လည်း ပျက်ရ၏။ မဆင်းရဲလိုပါဘဲလျက်လည်း ဆင်းရဲရ၏။
 ကိုယ့်အလို ကိုယ့်ဆန္ဒအရ ဘာမျှမဖြစ်။ အစိုးတရ မရှိ။ အနတ္တပါ
 တကား။

ထို့ကြောင့် ယင်းလက္ခဏာ ၃ ပါးအနက် ဥာဏ်၌
 တချက်ချက် ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ထင်မြင်လာလျှင် ဥပမာ-အမြဲမရှိပါ
 တကားဟူ၍ အနိစ္စအချက်ကို ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း အထင်း
 သား အသဲနှလုံးထဲ၌ စွဲထင်လာလျှင် ကျန်ရှိသော ဒုက္ခနှင့်
 အနတ္တ ၂ ချက်သည်လည်း တခါဆွတ် တပြုတ်ပါ ဆိုသကဲ့သို့
 အနိစ္စနောက်သို့ အလိုအလျောက် ပါလာ၏။ ဒုက္ခ၏အနက်
 အနတ္တ၏ သဘောများကို ပေါ်လောကြီး ထင်မြင်လာလေ
 တော့၏။

ဤ ဝေဖန်ခြင်းကား ရုပ်တခုလုံးကို ခြုံငုံသော ရှုဒေါင်းမှ
 နေ၍ ဝေဖန်ခြင်း ဖြစ်၏။ ဤသို့ ဝေဖန်ရာ၌ မြင်တွေ့လာရ
 သည်ကား ရုပ်မှန်သမျှ အားလုံး အနတ္တဟူ၍သာ တွေ့ရသော
 ကြောင့် ဤရုပ်၌ သာယာဘွယ်၊ ခင်တွယ်ဘွယ်၊ မြတ်နိုးဘွယ်
 ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါမည်လော။ မျက်စိအောက်တွင် တပျက်ထဲ
 ပျက်ပျက်နေသည်ကို အမြဲ မြင်တွေ့ရ၏။ ပျက်တာဟာ ချမ်းသာ
 စရာလား၊ ဆင်းရဲစရာလား။ ချမ်းသာဘွယ်လား၊ ဆင်းရဲ

ဘွယ်လား။ ဆင်းရဲတာဟာ နှစ်သက်ဘွယ်လား၊ စက်ဆုတ်
 ဘွယ်လား။ ဆင်းရဲတာကို မဆင်းရဲနှင့်တားလို့ကော ရပါသလား။
 နှင် မဆင်းရဲရဟု အမိန့်ပေးလို့ ကော ရပါသလား။ ဤသို့
 ကိုယ့်ကိုယ်ကို ပြန်၍ မေးခွန်းထုတ်ကြည့်ကလည်း ဤရုပ်ကောင်
 ကြီးအပေါ်၌ သာယာစရာ၊ ခင်တွယ်မြတ်နိုးစရာ ရှိ မရှိကို
 သိနိုင်ပေသည်။

(ခ) အတိတ်။ ။ ဤ ခန္ဓာကိုယ် ရုပ်ကောင်ကြီး၏
 မျက်မှောက်၊ ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်ရပ်ကို ဘေးချိတ်ပြီး အတိတ်ကို
 ပြန်ကြည့် သုံးသပ်သည်ရှိသော်—

ယံ- အတီတေ ရူပံ၊ တံတသ္မာ
 အတီတေ ခိဏံ၊ နယိမံ ဘဝံ
 သမ္မတ္တန္တိ အနိစ္စံ၊ ခယဠေန။

အဓိပ္ပာယ်မှာ—အတိတ်၌ ဖြစ်ခဲ့သော ရုပ်သည် အတိတ်၌ပင်
 ချုပ်ပျက်ခဲ့ပြီး ကုန်ခဲ့ပြီ။ ဤ ပစ္စုပ္ပန် မျက်မှောက်ဘဝအထိ
 ပါမလား။ ပါမလာခြင်းမှာ မြဲသောသဘော မရှိ၊ ပျက်စီး
 ချုပ်ပျောက်ခြင်းသဘော ရှိသောကြောင့် အနိစ္စ၊ အမြဲမရှိပါ
 တကား။ ဒုက္ခ-ဆင်းရဲတုံး၊ ဆင်းရဲခဲကြီးပါ တကား။ အနတ္တ-
 ကိုယ့်အလိုသို့ မပါ၊ ကိုယ်စေတားရာကို မခံပါကလား။ အတွင်း၌
 ဖြစ်သောရုပ်သည် အတွင်း၌ ချုပ်ခဲ့လေပြီ။ ကုန်ဆုံးခဲ့လေပြီ။
 အပြင်သို့ ရောက်မလာသည်ကို ထောက်လျှင် အမြဲမရှိကြောင်း
 ထင်ရှား၏။

ထို့ကြောင့် အနိစ္စပါတကား။

ထို့အတူပင် ဗဟိဒ္ဓ-အပြင်ရုပ်၊ သြဋ္ဌာရိက-ရုပ်ကြမ်း၊ သုခုမ-ရုပ်နုတို့သည်လည်း မိမိတို့ဖြစ်ရာ၌သာ ချုပ်ပျောက်ကုန်ခန်းကုန်သည်။ တနေရာမှ တနေရာသို့ ပါမလာ။ ဤသည်ကို ထောက်ခြင်းအားဖြင့် အမြဲမရှိကြောင်း၊ ဆင်းရဲကြောင်း၊ ကိုယ်အလို့ငှာ မပါကြောင်း ထင်ရှား၏။ ထို့ကြောင့် အနိစ္စ-အမြဲ မရှိပါတကား။ ဒုက္ခ-ဆင်းရဲတုံး ဆင်းရဲခဲကြီးပါတကား။ အနတ္တ-အစိုးမရပါတကား။

ဤသို့စသည်ဖြင့် အစိတ်စိတ်ရှုဒေါင်းမှု ကြည့်၍ ဝေဖန် သုံးသပ်သောအခါတွင်လည်း ဤရုပ်ကောင်ကြီး အပေါ်တွင် ဝင်တယ်စရာ၊ မြတ်နိုးစရာ ဟူ၍ မရှိသည်ကို သတိပြုရ၏။

(ဂ) အစိတ်စိတ်ရှုဒေါင်း။ ။ နေပူစပ်ခါးထဲ၌ ခရီးသွားသောအခါများတွင် အပူရုပ်စဉ် ဖြစ်နေ၏။ ရုပ်ပူကြီး ဖြစ်၏။ နေရိပ်ထဲသို့ ဝင်ပြီးနောက် ခဏကြာမှပင် စောစောပိုင်းက တရှိန်ရှိန် ပူလောင်နေသော ပူရုပ်စဉ် ပျောက်၍ အေးရုပ်စဉ် ရောက်လာ၏။ ဖျားနာသောအခါ ဖျားရုပ်၊ နာရုပ်စဉ် ဖြစ်၍ ဖျားရုပ်ပျောက်လျှင် ကျန်းမာရုပ် ရောက်လာ၏။ ထိုင်နေသော ရုပ်စဉ်သည် ထလိုက်လျှင် ပျောက်၍ ထရုပ် ရောက်လာ၏။

မင်းသား၊ မင်းသမီး နှစ်ပါးသွား ကနေသည်ကို ကြည့်။ မင်းသမီးက အကရုပ်၍ သိချင်းဆိုသောအခါ မင်းသမီး၏အသံသို့ အာရုံရောက်သွားပြန်၏။ ဤ၌ နှစ်ပါးသွားအကကို ကြည့်နေသော ရုပ်စဉ်သည် ကကြီးဆုံးလျှင် ပျောက်လေ၏။ မင်းသမီး၏

သိချင်းသံဆီသို့ ပါလာတော့ချေ။ အကကိုကြည့်သော ရုပ်စဉ်သည် အကတွင် ပျောက်၍ အဆိုရောက်လာသည်။ ဤသို့စသည်ဖြင့် ကိုယ်အမှုအရာ အရိယာပုထ်တွေလှုပ်ရှားလေတိုင်း လှုပ်ရှားလေတိုင်း ရုပ်အစဉ်တွေ တခုနှင့်တခုမထပ်ဘဲ တဖျောက်ဖျောက်ပျောက်ပျောက်ကုန်သော ရှုဒေါင်းမှ ဝေဖန်သုံးသပ်ကြည့်ပြန်သော် ဤခန္ဓာကိုယ်ကြီးအပေါ်တွင် အမြဲ တည်နေသောအရာ၊ ချမ်းသာဘွယ်ကောင်းသောအရာ၊ ကိုယ့်စိတ်တိုင်းကျ နေဆိုနေ၊ သေဆိုသေ၊ ရှင်ဆိုရှင်၊ သွားဆိုသွား၊ လာဆိုလာ၊ ထိုင်ဆိုထိုင်ဟူ၍ အမိန့်ပေးသောအခါတိုင်း ကိုယ့်ဩဇာ တည်သောအရာ၊ ကိုယ့်အမိန့်ကို နာခံသောအရာများ ရှိမရှိကို သတိပြုကြည့်လျှင် သူသိ၊ ငါသိ အားလုံး သိနိုင်ပေ၏။

(ဃ) အခိုက်အတံ့ ခဏရှုဒေါင်း။ ။ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်-ဟူသော ခဏတ္တယကို ခဏအခိုက်အတံ့ဟု ခေါ်၏။ ဖြစ်ခိုက်ခဏ၊ တည်နေခိုက်ခဏ၊ ပျက်ခိုက်ခဏဟု ဆိုလိုသည်။ ဤရှုဒေါင်းမှာ ဖြစ်၊ တည်၊ ပျက် အလွန် မြန်ဆန်လွန်းလှသောကြောင့် ရှုပွားရန် မလွယ်လှ။ ဥပမာ၊ သွားနေသော လက်ပတ်နာရီ၏ စက္ကန့်အိမ်မြှောင် လက်တံကလေးကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ခဏကာလ၏ မြန်ဆန်မှုကို ရိပ်စားမိနိုင်၏။ တမိနစ်အချိန်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ခဏကာလ၏ မြန်ဆန်မှုကို ရိပ်စားမိနိုင်၏။ တမိနစ်အချိန်ကို စက္ကန့် ၆၀ ဖြင့် မှတ်၏။ တစက္ကန့် အချိန်ကိုလည်း အစိတ်ပေါင်း ၆၀ ပိုင်း၍ မှတ်နိုင်၏။ မြန်သောကြောင့် မပြတ်သွားနေသည် ထင်ရ၏။ သို့သော် စက္ကန့် တချက်လှုပ်တိုင်း လှုပ်တိုင်း ချုပ်၏။ ထိုစက္ကန့်သည် နောင် ဘယ်သောအခါမျှ

ပြန်၍ ပေါ်မလာတော့ချေ။ စက္ကန့်သစ်တွေသာ တဖြစ်ထဲဖြစ်နေလေသည်။

ယခု ရေးနေသော ဤစာလုံးကလေးများသည်လည်း ဤနေရာတွင် ချုပ်လေ၏။ တို့တောင်းလှသော ခဏကလေးအတွင်း ပျောက်၏။ ဘဝအဆက်ဆက်၊ ကမ္ဘာအဆက်ဆက် ဤစာလုံးကလေးများ မည်သည့်အခါမျှ ပေါ်လာတော့မည် မဟုတ်။ လောကအားလုံးသည် စက္ကန့်တိုင်း၊ စက္ကန့်တိုင်း အဟောင်းတွေ နေရစ်၍ အသစ်အသစ်များသာ ဖြစ်ပေါ်နေ၏။

မျက်စိတမှိတ် လျှပ်တပြက်အတွင်း၌ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်ပေါင်း မရေမတွက်နိုင်အောင် များလှချေ၏။ ဤအခိုက်အတန့် ခဏ ခဏကလေးတွေအတွင်းမှာပင် ရုပ်ဟောင်း နာမ်ဟောင်း တွေ ချုပ်ပျောက် ချုပ်ပျောက် တဖျောက်ဖျောက်ပျောက်ပြီး ရုပ်သစ်နာမ်သစ်တွေ အသစ် အသစ် တဖြစ်ဖြစ် ပေါ်ပေါက်လာပုံများကို သာမန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အနေဖြင့် မရှုပွားနိုင်ဟု ဆို၏။

ဤကား သမ္မသနဉာဏ်ဖြင့် မိမိကိုယ်ကိုမိမိ ပြန်၍ ရှုဒေါင့်၎င်း မျိုးမှ သုံးသပ် ဝေဖန်ရာတွင် တွေ့ရှိရသော ခန္ဓာကိုယ်ကောင်း၏ သဘာဝအနေအထား ဖြစ်သတည်း။

တဆင့်ထက်တဆင့် သမ္မသနဉာဏ် ရင့်သန်အားကောင်းလျှင် အားကောင်းသည်နှင့်အမျှ ဤရုပ်ကောင်ကြီး၏ ပကတိ ဖြစ်အင်ကို ပို၍ ပီပီပြင်ပြင် ထင်လာ၊ မြင်လာလိမ့်အံ့။ ရုပ်ကို ရုပ်သပ်သပ်၊ နာမ်ကို နာမ်သပ်သပ် ပြတ်ပြတ်သားသား ကွဲပြားလာလတ် ။

ရူပံ နိတ္ထေဇံ = ရုပ်မှာ တန်ခိုးမရှိ၊ အရှိန်အဝါဘာမျှ မရှိ။ ရုပ်သည် စားတတ်သောသတ္တိ ရှိသော်လည်း စားလိုသော အာသာဆန္ဒ မရှိသောကြောင့် စားခြင်း ကိစ္စ မဖြစ်မြောက်၊ စားမှုဖြစ်၍မလာ။

နာမ်သည်လည်း ထိုအတူပင်တည်း။ နာမံနိတ္ထေဇံ = နာမ်မှာ တန်ခိုးမရှိ၊ အရှိန်အဝါ ဘာမျှမရှိ။ နာမ်သည် စားလိုသောအာသာဆန္ဒ ရှိငြားသော်လည်း စားဝါးစရာသွားမရှိသောကြောင့် စားခြင်းကိစ္စ မဖြစ်မြောက်၊ စားမှုဖြစ်၍မလာ။

လူ ၂ ယောက်ပေါင်း ခြေ ၂ ချောင်း မျက်ကောင်း ၂ ခုသာ ဆိုသကဲ့သို့ ရုပ်နာမ် ၂ ရပ် စပ်တွဲပူးပေါင်းမိလေမှ နာမ်က စားလိုသောဆန္ဒပြု၍ အစာကို တောင်း၏။ စားတတ်သောရုပ်က နာမ်၏အာသာဆန္ဒ ပြည့်ဝအောင် ဖြည့်ပေး၏။ အစာကို ရုပ်လက်ဖြင့် ယူ၍ ပါးစပ်ထဲသို့ သွင်းကာ ရုပ်သွားများဖြင့် ဝါးကာ ဝါးကာ စားပေး၏။ ဤသို့ ရုပ်နာမ် ၂ ရပ် ပူးပေါင်း တွဲစပ်၍ ဆောင်ရွက်လိုက်ခြင်းအားဖြင့် စားခြင်းကိစ္စ ဖြစ်မြောက်လျက် စားမှုဖြစ်လာသည်။

သွားခြင်း၌လည်း ထိုအတူပင်တည်း။

ရုပ်သည် သွားတတ်သော်လည်းသူ့ မှာ သွားလိုသော ဆန္ဒ မရှိသောကြောင့် သူ့ချည်းသက်သက်အားဖြင့် သွားခြင်းကိစ္စ မဖြစ်။ နာမ်မှာသွားလိုသော ဆန္ဒရှိငြား သော်လည်း သူ့မှာ သွားစရာခြေထောက် မပါသော

သောတာပန်

ကြောင့် သူ့ချည်းသက်သက်အားဖြင့် သွားခြင်းကိစ္စ
မဖြစ်။ သူတို့ချင်း ပေါင်းစပ်မိမှသာ သွားခြင်းကိစ္စ
ဖြစ်သတည်း။

ဤသို့ ရုပ်နှင့်နာမ်ကို ခွဲခွဲခြားခြား နားလည်သဘောပေါက်
သည်ကို နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ နာမရူပပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်၊
နာမရူပပဝတ္တနဉာဏ်ဟု ခေါ်လေသည်။

သမ္မသနဉာဏ် ရင့်သန်၍ ရုပ်ကို ရုပ်သပ်သပ် နာမ်ကို
နာမ်သပ်သပ် အရှိကို အရှိအတိုင်း နှလုံး၌ စွဲ၍ သိလာ၊ ထင်လာ၊
မြင်လာသောအခါ ရုပ်နှင့်နာမ်သာ ပါတကား။ ငါ မဟုတ်၊
သူ မဟုတ်၊ မိန်းမ မဟုတ်၊ ယောက်ျား မဟုတ် ဟူ၍ ပြတ်ပြတ်
သားသား ခွဲခြားတတ်လာမည်။ ထိုအခါ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ကွာ၍
အတ္တစွဲ၊ ငါစွဲ ပြုတ်လေပြီတည်း။ သက္ကာယပြုတ်သည်နှင့်
တပြိုင်နက် ဖြုတ်ခန့် သောတာပန် ဖြစ်လေသတည်း။

ထို့ကြောင့် သောတာပန်ဖြစ်လိုသော် ကိုယ့်ကိုယ်ကို
အားမနာတမ်း၊ မညာတမ်း သမ္မသနဉာဏ်ဖြင့် သုံးသပ်ပါ၊
ဝေဖန်ပါ။ ရုပ်သားနှင့်နာမ်သားကို ခွဲခွဲခြားခြား၊ တဖွားဖွား
ပေါ်လာအောင်၊ ထင်လာ မြင်လာအောင် နာနာရှုပေးပါ။
ဤသို့ သမ္မသနဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ့်ကိုယ်ကို ဝေဖန်သုံးသပ်ခြင်းသည်
သောတာပန်တယောက် ဖြစ်မြောက်ရန် အလားအလာများစွာ
ရှိပါသတည်း။

ထို့ကြောင့်ပင် မဟုတ်ပါလော။

တောဘူမက သင်္ခါရေသု၊
ပဿတော လက္ခဏတ္ထယံ
သမ္ပသနနာမံ ဥာဏံ
ဇာတိ ပထမ ယောဂိနော။

တောဘူမကသင်္ခါရေသု - ကာမရူပ အရူပဟု လောကသုံးရပ် ဘုံသုံးထပ်တွင် ပါဝင်သမျှ သင်္ခါရတို့၌၊ လက္ခဏတ္ထယံ-မမြဲနိုင်လစ် ဒုက္ခစစ်နှင့် အနှစ်မဲ့အင် လက္ခဏာယာဉ်သုံးပါးကို၊ ပဿတော-နည်းအဖုံဖုံ ကုန်အောင်စုံမျှ တလုံလဲလဲ စွဲမြဲထင်မြင်အောင် ဆင်ခြင် ကြည့်ရှု၍နေသော၊ ပထမ ယောဂိနော- ပထမလျှင် အစထွင်၍ အစဉ်ကြီးကုတ် အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၊ သမ္ပ-သနနာမံရာဏံ-သမ္ပသန အမည်ရလျက် သင်္ခါရတွင် ဥာဏ်အလင်း သည်၊ ဇာတိ-ဒုက္ခခပ်သိမ်း ဝဋ်ဇာတ်ငြိမ်းဘို့ ကိန်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာပေသတည်း။

သောတာပန်ဖြစ်လျှင် အလိုအလျောက် အရိယာဘုံသား အဖြစ် သန်းခေါင်စာရင်းဝင် ဖြစ်သွား၏။ အရိယာဘုံဟူသည် လူ့ဘုံ၊ နတ်ဘုံ တို့ကဲ့သို့သော တသီးတခြားဘုံမျိုး မဟုတ်။ မြတ်သောသူတို့၏ နေရာကို အရိယာဘုံဟု ဆိုခြင်းဖြစ်ပေသည်။ သောတာပန်သည် သံယောဇဉ် အမျှင် မဖြတ်နိုင်သေးသဖြင့် သားတဲလောင်း၊ သမီးတဲလောင်းနှင့် ဇနီးတဲလောင်း၊ လယ်ယာ ချောင်းမြောင်းစသော ပစ္စည်းဥစ္စာတွေ တဲလောင်းနှင့် ရှိစေ

သောတာပန်

ဦးတော့ သူ့နေသော အိမ်ဂေဟာသည် အရိယာဘုံ အရိယာ
စံအိမ် ဖြစ်၏။

သောတာပန်သည် အရိယာဇာတ်ဝင် သူတော်သူမြတ် ဖြစ်၏။
အဘယ်မျှ မြတ်သနည်း။ အဘယ်အထိ မြတ်သနည်းဆိုသော်-

ပထဗျာ ဧကရဇ္ဇေန၊
သဂ္ဂဿ ဂမနေနဝါ၊
သဗ္ဗလောကာ ဓိပစ္စေန၊
သောတာပတ္တိဖလံ ဝရံ။ ။

သောတာပတ္တိဖလံ- သောတာပတ္တိ ဖိုလ်သည်၊ ဝါ-
သောတာပန်တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား၊ ပထဗျာ ဧကရဇ္ဇေန-
ဝါ-ဤမဟာပထဝီ မြေပြင်အလုံးကို ဘုန်းနှင့်သမ္ဘာ အာဏာ
တန်ခိုးဖြင့် အစိုးရသော ဧကရာဇ် မင်းတရားကြီးထက်လည်း
ကောင်း၊ သဂ္ဂဿ ဂမနေနဝါ-နတ်ပြည်သို့ လားရခြင်းထက်လည်း
ကောင်း၊ သဗ္ဗလောကာဓိ ပစ္စေနဝါ- လောကအားလုံးကို
သိမ်းကျုံး အစိုးရခြင်းထက် လည်းကောင်း၊ ဝရံ- ဆထက်
လွန်ကျူး အထူးသဖြင့် မြတ်သတည်း။

အဓိပ္ပာယ်မှာ- သောတာပန်ဟူ၍ ဖြစ်လာလျှင် သား၊ မယား
နှင့် နေသည်ဖြစ်စေ၊ မနေသည်ဖြစ်စေ၊ မည်သည့်သောတာပန်
မဆို ပုထုဇဉ် ဗြဟ္မာကြီးများထက်ပင် မြတ်သောဟူပေ၏။
အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပုထုဇဉ်ဗြဟ္မာကြီးများမှာ ရှေးကုသိုလ်

၁။ ဓမ္မပဒပါဠိ၊ စာမျက်နှာ- ၄၀။

အဟုန်ကြောင့် ဗြဟ္မာဘုံသို့ ရောက်ကာ ဗြဟ္မာမင်းကြီးများ
 ဖြစ်နေကြ ကုန်သော်ငြားလည်း သူတို့မှာ ဘဝအာမခံချက် မရှိ
 ချေ။ ဗြဟ္မာဖြစ်၍ တဝင်းဝင်း၊ ဝက်စားကျင်းမှာ တရုတ်ရုတ်
 ဆိုသကဲ့သို့ ပုထုဇဉ်တို့၏ သဘာဝအတိုင်း ယနေ့ဗြဟ္မာ၊ နက်ဖန်ခါ
 ဝက်၊ သို့မဟုတ် ပိုးမွှားတိရစ္ဆာန် အမျိုးမျိုး ဖြစ်နိုင်၏။ သံသရာ
 တခွင်တခွင် ကျင်လည်ရပေဦးမည်။ သံသရာ၏ လမ်းဆုံးသို့
 မရောက်သေးချေ။

သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်၌ကား ဘဝအာမခံချက် အသေအချာ
 ရရှိထားပြီး ဖြစ်၏။ မည်သည့်အခါမျှ အပါယ်လေးပါးသို့
 မလားရခြင်း တချက်၊ ကာမဘုံတွင် (၇) ဘဝ ဘုံစဉ်စံပြီးသည့်
 အဆုံးတွင် နိဗ္ဗာန်သို့ ကော်ရောက်တော့မည် တချက်၊ ဤအချက်
 များ သေချာနေသည် ဖြစ်သည့်အတွက် ပုထုဇဉ် ဗြဟ္မာကြီး
 များထက် မြတ်သည်ဟု ဆိုသတည်း။

ဗြဟ္မာဖြစ်၍ တဝင်းဝင်း၊ ဝက်စားကျင်းမှာ တရုတ်ရုတ်

သောတာပန်သည် ဗြဟ္မာထက်မြတ်ကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍
 ဂတိမမြဲပုံကို နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိတော်၌ ဗုဒ္ဓ ဟောတော်မူ
 ၏။ ယင်းအဓိပ္ပာယ်ကို ခြုံငုံမိအောင်ယူ၍ ထင်းကနဲ လင်းကနဲ
 မြင်အောင် ပေါ်လွင်အောင် ညောင်ပင်သာဆရာတော်က
 မြန်မာဆန်ဆန် ကဗျာဉာဏ်ဖြင့် ရေးသား သီကုံးထားသည်မှာ
 လွန်စွာမှတ်သားဘွယ် ကောင်းလှသဖြင့် အလျဉ်းသင့်၍ ဤတွင်
 ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

ဇာတိမင်း စိုးခြံရံ၊ သုံးသုံးဆယ်တစ်၊ ဘဝခေတ်တွင်
 နှစ်သူ တများများ၊ ပေါ်သူ တကြားကြား၊ မော်သူ
 တဟားဟား၊ တရားနှင့်စစ်လိုက်တော့၊ ဖြစ်သူဖြစ်၊
 ပျက်သူပျက်၊ တက်သူတက်၊ ဆင်းသူဆင်း၊ လောကခံ
 မကင်း၍၊ ဗြဟ္မာမင်း ဖြစ်တုန်းက၊ လျှပ်စစ်လို
 ကိုယ်ရောင်၊ တပြောင်ပြောင်တလက်လက်၊ ဝက်ဖြစ်တော့
 တအုတ်အုတ်၊ မြင့်မိုရ်ထုတ်ထိပ်ဖျား၌၊ သိကြားမင်း
 ဖြစ်တုန်းက၊ နတ်ဘုရင်၊ လူ့ပြည်တွင်လူတိုက်၊ မောဟိုက်
 ၍ တရှူးရှူး၊ ခုနစ်ဆူရတနာနှင့်၊ စကြာမင်းဖြစ်တုန်းက၊
 ဘုန်းတေဇာကမိုး၊ လေးကျွန်းလုံး အုပ်စိုး၊ တန်ခိုး
 ကြီးမား၊ ဒွန်းစဏ္ဍားဘဝမှာတော့၊ တနပ်စာမျှစားစရာ၊
 တရွာလုံးတောင်းမရ၊ သုခနှင့်ဒုက္ခ၊ တွေ့ကြုံမြဲမူချ၊
 ဘဝကအလွန်များ၊ နွားဖြစ်၍ ဝန်ရုန်း၊ တကုန်းကုန်း
 ဆင်းရဲနက်၊ ဝက်ဖြစ်၍ လှံနှင့်သေ၊ အကုသိုလ် မေ့
 သောကြောင့်၊ ရေမှာဖြစ်၊ မြေမှာဖြစ်၊ အညှိဖြစ်၊
 အဥဖြစ်၊ ကိုယ်တွင်းဖြစ်၊ ဝမ်းတွင်းအောင်း၊
 ကောင်းသည်ကားတဘဝ၊ မကောင်းသည်ကား အနန္တ၊
 ဒုက္ခကပို၊ ဦးချိုနှင့်တမောက်မောက်၊ အတောင်ရောက်၊
 အမြီးပေါက်၊ နှစ်ချောင်းထောက်၊ လေးချောင်း
 ထောက်၊ မှောက်လျက်သွား၊ ဖီလာသွား၊ ခြေများ
 ခြေနည်း၊ ခြေမရှိအချိုးနီး၊ ရုပ်ပုံလည်းမတူ၊ ဖြူတခါ၊
 ညှိတခါ၊ အဝါ၊ အမှောင်၊ အကြောင် အကျား၊
 အထွေထွေဆန်းပြား၊ စကားပြောနိုင်တဲ့ဘဝ၊ တုဏှိဘော
 ဖြင့်၊ မပြောနိုင်တဲ့ ဘဝမပြော၊ ချောတဲ့ဘဝချော၊

ကြမ်းတဲဘဝကြမ်း၊ ဘရမ်းဘတာ၊ ဒဲကြောက်စရာ
 သံသရာ၊ ရေမှာကျက်စား၊ မြေမှာ ကျက်စား၊
 ကောင်းကင်မှာ ကျက်စား၊ ငါးဖြစ်တုံ၊ ဖားဖြစ်တုံ၊
 ကြုံရသည် အကြိမ်ကြိမ်၊ ရှိန်တခါ၊ မှန်တခါ၊
 တောက်တခါ၊ မွေးတခါ၊ အောက်မှာနရက်၊ အထက်မှာ
 ဘဝင်၊ ကြွက်ကြွက်ဆူ ဗလပေ၊ ရှုပ်ရှင်သာနေရော၊
 သေလို့လည်းမဆုံး၊ နာ၍လည်းမဆုံး၊ ဝဲလှည့်သည့်
 သစ်တုံးကဲ့သို့....။

ဆုံးမမြင်၊ စမမြင်၊ စက်ရှင်ယန္တရား၊ ချာလည်
 ပတ်တုံ၊ ရဟတ်ချား၊ ဆုံလည်သည့် နွားကဲ့သို့၊
 ငါးပါးသော ဂတိဖြင့်၊ တရိရိပင်ပန်း၊ နွမ်းတယ်လို့လည်း
 မကြောက်၊ အာရုံနှောက်သောကြောင့်၊ အကောက်ကို
 အဖြောင့်မှတ်၊ အမြတ်ကို အယုတ်ထင်၊ ကာမဂုဏ်
 ဝင်သဖြင့်၊ အမြင်မှား၊ အထင်မှား၊ ထက်လှသည့်
 သင်ဓုန်းသွားဝယ်၊ တင်ထားသည့် ပျားရေစက်၊
 လျက်မိလျင်၊ တခါထဲ၊ လျှာထက်ခြမ်း၊ ဘျမ်းဘျမ်းကြီး
 ကဲ့သကဲ့သို့၊ လဲ့သူသာများပေသည်။

အသိဉာဏ်ယှင်းယို၊ ငါ့ကိုယ်ဟုမှတ်မှား၊ မာနက
 တကြားကြား၊ သီလက ခေါင်းပါး၊ ဘာဝနာက
 တက်တက်ရှား၊ ငါ့မယား ငါ့သားဟု၊ စွဲလမ်းချက်
 ကြီးမား၍၊ လေးပါးသောဥပါဒါန်၊ ဟုတ်ရာကိုမကြံဘဲ၊
 ဖောက်ပြန်သူသာ များချေသည်။

အရှည်တွင်လည်း သံသရာ၊ အချည်တွင်း တဏှာ၊
 သံသရာတို့အောင်၊ တဏှာကို ရှောင်၊ တောင်တွင်လည်း
 မြင့်မိုရ်၊ မြင်းတွင်လည်း အသတိရ်၊ ဂုဏ်ရှိရာ ဆိုခဲ့မည်၊
 မြင့်မိုရ်ကိုပုံရ၍၊ ကုသိုလ်ကို များအောင်ပြု၊ ကောင်းမှုကို
 များအောင်ကြံ၊ သတ္တဝါကောင်းမကောင်း၊ အကြောင်း
 သာ စီမံသည်၊ ကံလျှင်အမိ၊ ကံလျှင်အဘ၊ သည်တရား
 ကေန္တ၊ ကံမြင့်မှ မြင့်သတဲ့၊ ကံဆင့်မှ ယဉ်သတဲ့၊ ကံပေးမှ
 ငွေသတဲ့၊ ကံညွှန်းမှ ထွန်းသတဲ့၊ ကံပေါ်မှ ကျော်သတဲ့၊
 မော်လို့များ၊ ငါတကား-ဟု ဝါကြားကာ မယောင်ကြ
 နှင့်၊ ကံပြောင်အောင် ကုသိုလ်မျိုးကို၊ ကြီးစား၍ ပြကြ
 ရမည်၊ သို့ဖြစ်သည်ကြောင့်—

ပုညံ ဘိက္ခဝေ မာဘာယိတ္ထံ၊

ပုညံ ဘာယန္တော သုခံ ဘာယတိနာမ။

ဘိက္ခဝေ--သုတော်ကောင်းတို့၊ ဝါ-သံသရာဘေးကို
 ပြေး၍ပင် မကြည့်သော်လည်း၊ မိမိကိုယ်တွင် ငါကဘဲဟု၊
 လိပ်ခဲတန်းလန်း၊ ဟုတ်မှန်းလိလိ၊ မြင်သိလေ့ ရှိကြကုန်
 သော၊ သုတော်ကောင်း အပေါင်းတို့၊ ပုညံ- ကောင်းမှု
 ပြုရန် ကိစ္စကို၊ တုမေ- သင်တို့သည်၊ မာဘာယိတ္ထံ-
 မကြောက်ကြကုန်လင့်၊ ပုညံ- ကောင်းမှုပြုရန် ကိစ္စကို၊
 ဘာယန္တော-ကြောက်သောသူသည်၊ သုခံ-လူနတ်နိဗ္ဗာန်
 သုံးတန်သော ချမ်းသာကို၊ ဘာယတိနာမ- ကြောက်
 သည် မည်၏။

ဤသို့ ပြဆိုပြီးသောအတိုင်း ပုထုဇဉ်မှန်သမျှ အပါယ်မကျ
ဘူးသူ၊ အပါယ်မရောက်ဘူးသူဟူ၍ မရှိ။ အပါယ်လေးပါးသို့
ထုတ်ချင်းခတ် တိုးယိုပေါက် ရောက်ဘူးကြသည်ချည်းသာ
ဖြစ်၏။

အပါယ်ဘုံသို့ အရောက် အပေါက် သလောက်ဆိုလျှင်
တော်လောက်ပါပြီ။ အပါယ်တံခါးကြီးကို ပိတ်ပြီး နိဗ္ဗာန်ကို
စိတ်ချရအောင် သောတာပန် ဖြစ်ရေးသို့ ရှေးရှုကြကုန်ရာ
သတည်း။

ဝေဘူဆရာတော်ဘုရား၏ သောတာပန်တရားတော်

မခက်ဘူးဗျာ။

လွယ်လို့ကံတာမှ အင်မတန်လွယ်ဗျာ။

လွယ်လို့ကံတာ ဒကာကြီး၊ ဒကာမကြီးများရယ်။

ဤသည်တို့ကား ဝေဘူ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏တရားဟော
ရာတွင် မြက်ကြားလေ့ရှိသော မိန့်ခွန်းတော် ဖြစ်၏။
တရားတော်ကို ခက်သည် ထင်၍ လန့်နေသူများအား ရှုံ့
ကြောက်ခြင်းကင်းစွာ တရားတော်ကို ကြားနာနိုင်လာအောင်
အားဓာတ် သွင်းပေးတော်မူလိုက်ခြင်းဟု ဆိုနိုင်၏။

ဆရာတော်သည် သက်တော်ထင်ရှား ရှိစဉ်အခါက အကြိမ်
ပေါင်း တသောင်းကျော် တရားဟောတော်မူပါလျက်ကို
တကြိမ်တခါမှ ကျွန်ုပ် ကြားနာခွင့် မရခဲ့ပါ။ သို့ရာတွင်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဦးကြည်ညွှန်

သောတာပန်

(မှူးဟောင်း)၏ ကျေးဇူးကြောင့် ဆရာတော်ဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာခွင့် ရရှိပါသည်။ ဆရာတော်ဘုရား သက်တော်ထင်ရှား ရှိတော်မူစဉ်က ဟောကြားသွားတော်မူသော သဒ္ဓိဋ္ဌိက တရားတော်များနှင့် သဒ္ဓိဋ္ဌိက ဓမ္မလမ်းစဉ် စာအုပ်ကို ဦးကြည်ညွန့်က ဓမ္မဒါနပြုသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ဦးကြည်ညွန့်၏ကျေးဇူးကား လွန်စွာကြီးမားလှပါပေသည်။

၁၉၅၄-ခု လောက်က ထင်ပါသည်။ ဆရာတော်သည် ရန်ကုန်သို့ ကြွလာ၍ တက္ကသိုလ်ဓမ္မာရုံတွင် သီတင်းသုံးပြီး ဒကာ၊ ဒကာမတို့ ကုသိုလ်ပွားစေရန်အလို့ငှာ ကိုယ်တော်တိုင် ကြ၍ ဆွမ်းခံပါသည်။ ထိုအချိန်က ကျွန်ုပ်မှာ မြေနီကုန်း၊ စမ်းချောင်း မဟာမြိုင်လမ်း၌ နေသဖြင့် ဆရာတော် ကြွလာမည့် လမ်းတလျှောက်လုံးကို သူ့ထက်ငါ ဖျာ၊ သင်ဖြူး၊ ကော်ဇောများကို ခင်းကြပုံကို လည်းကောင်း၊ အချို့အမျိုးသမီး ကြီး၊ငယ်တို့က ဆရာတော် ကြွလာတော်မူသော အခါ ဆံပင် ဖြန့်ပေးကြသည်ကိုလည်းကောင်း ကိုယ်တွေ့ကြုံဘူးခြင်း၊ အခိုက်အတန့်အားဖြင့် ဆရာတော်ဘုရားအား ကိုယ်တိုင် ဖူးမြော်လိုက်ရခြင်းများဖြင့်သာ ရောင့်ရဲခဲ့ရပါသည်။ တရားနာသွားရန် အားထုတ်ငြားလည်း ကံက ဖယ်လေရော့ သလား၊ အကြောင်း အမျိုးမျိုးကြောင့် ပျက်ကွက်ပြီး ကြားနာခွင့် မရခဲ့ပါ။

ဆရာတော်၏ တရားစာအုပ်ကို ဖတ်ရှုရသောအခါ “သက်တော်ထင်ရှား ရှိစဉ်က တရားတော်ကို ငါ မနာခဲ့မိ

လေခြင်း”ဟူ၍ နောင်တကြီးစွာ ရမိလာပါသည်။ ဆရာတော်၏ တရားတော်များမှာ အခြေအနေအရ စာအုပ်တွင်း၌ တည်နေ ကိန်းဝပ်လျက် ရှိနေကြသော်လည်း ဆရာတော်ကိုယ်တိုင် ဟောနေသကဲ့သို့ ထင်ရသည်။

မြန်မာမှု၌ အရေးသဒ္ဒါ၊ အပြောသဒ္ဒါ၊ ဝါ-အရေး စကား၊ အပြောစကားဟူ၍ ရှိသည်ဖြစ်ရာ အရေးစကားထက် အပြောစကားကို ပို၍သဘောပေါက်လွယ်ကြသည်။ နားရှင်း ကြသည်။ ဗုဒ္ဓ၏ တရားတော်ကို ပါဠိပါဌ်သားတွေမပါဘဲ မြန်မာစကား သက်သက်ဖြင့် မီးဖိုချောင်ထဲက လူတွေရော၊ ဗျတ်ထိုးခေါင်းရွက် ဈေးသည်များပါမကျန် လွယ်လွယ်ကူကူနှင့် အားလုံး နာယူနိုင်အောင် ဟောတော်မူသည်ကို တွေ့ရ ပါသည်။

တရားစာများကို ဖတ်ရင်း မိဘများက စကားမတတ် သေးသည့် သားငယ်၊ သမီးငယ် ပေါက်စနုလေးများအား စကားသင်ပေးပုံကို မြင်ယောင်လာသည်။ ဆရာတော်၏ ဟောပြောပုံမှာ ခလေးငယ်များအား စကားသင်ပုံနှင့် တူလှ၏။ တရားဟောသည်ဟူ၍ မထင်။ တရားတော်၏ အနှစ်သာရများကို တလုံးသင်၊ နှစ်လုံးသင်နှင့် နားမလည်မချင်း တရားတော်ကို လက်ထပ်သင်ပြပေးနေသည်ဟု ထင်လာသည်။

မှန်၏။ သောတာပန် ဖြစ်ထိုက်သော အင်္ဂါလက္ခဏာ လေးရပ်တွင် သဒ္ဓမ္မသဝန၊ သူတော်ကောင်းတို့ ဟောဖော် ညွှန်ပြသော တရားကို ကြားနာခြင်းဟူသော အချက်ကို လက်ကိုင်ပြုကာ တရားနာသူတို့အား လွယ်လွယ်နှင့်မြန်မြန်

သောတာပန်

သောတာပန် ဖြစ်အောင် ဟောကြားတော်မူပုံကို ဤတွင် အကွက်ဆိုက်သဖြင့် အမြက်မျှ ဖော်ပြရသော်— (မှတ်ချက်— အောက်၌ ဖော်ပြလတံ့သော စကားလုံးများမှာ ဆရာတော် ဟောတော်မူသည့်အတိုင်း သန္တိဋ္ဌိက တရားတော်များ စာအုပ်မှ လုံးစေ့ပါ၍စေ့ကူး၍ ထည့်ထားတော်မူရင်း စကားများသာ ဖြစ်ပါသည်။)

ထမင်းစားတာထက် လွယ်

မခက်ဘူးဗျာ့။

လွယ်လိုက်တာမှ အင်မတန်လွယ်တယ်ဗျာ့။

(မေး) “ဘယ်လိုများ လွယ်ပါသလဲဆိုတော့ မိမိတို့ထမင်း ဆာလောင် မှတ်သိပ်နေတယ်ဆိုရင် ရှေ့မှာ ကောင်းနိုးရာရာ အဖြာဖြာတွေကို တည်ခင်းပြီးတော့ ကျွေးတယ်၊ မွှေးတယ်။ ဒီအခါကျတော့ မှတ်သိပ် ဆာလောင်တာကို ပျောက် အောင်လုပ်ဘို့ရာ ခက်သလားဗျာ့”

(ဖြေ) “မခက်ပါဘုရား။ စားရုံပါဘဲ”

“အဲဒီ စားရုံတွင်မှ မှတ်သိပ်ဆာလောင်တာ၊ စားရမှာ ခက်လိုက်တာလို့များ ညည်းပြီး မစားဘဲ နေမှာလား”

(မစားဘဲ နေမှာ မဟုတ်ပါဘုရား၊ ချက်ချင်းဘဲ စားမှာ ပါဘဲ ဘုရား။)

“ဒီလို စားဘို့ရာ ခက်သလားဗျာ့”

“မခက်ပါ ဘုရား”

“မခက်ပေါင်ဗျာ။အဲဒါမှ ညည်းချင် ညည်းအုံး။ဘယ်လိုလဲ ဆိုတော့ လက်ဆေးရဦးမယ်၊ဝါးရဦးမယ်၊ယူပြီးတော့ စားရဦး မယ်၊ခံတွင်းထဲဝင်အောင် သွင်းရဦးမယ်၊မျိုရဦးမယ်”

(မေး) “နောက် ဒီတခါ စားလိုက်ရင် တသက်လုံး ဝပါ မလား”

(ဖြေ) “မဝပါ ဘုရား၊ အခါပေါင်းများစွာ စားရပါ တယ် ဘုရား”

(မေး) “နောက်တခါလဲ ဒီလိုဘဲ လုပ်ရဦးမှာဗျာ။အဲဒါက ဤကဲ့သို့ အဆင်သင့် နှစ်သက်ရာရာ အမျိုးမျိုး အဖြာဖြာကို စုံလင်စွာ စီမံပြီးတော့ တည်ခင်းပြီး ကျွေးတာမေးတာကမှ မှတ်သိပ်ဆာသောင်တာ ပျောက်ချင်မှပျောက်မယ်။ အဲဒီတော့ အဲဒါကို ညည်းချင် ညည်းပါအုံး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဤကဲ့သို့ လုပ်ရသေးတာကိုး”

သက်သာလွယ်ကူ အရယူ

“အခု ဘုရားရှင့်သာသနာ၊ ဘုရားအဆုံးအမ ရှိတဲ့အခါမှာ သုဂတိနှင့် လူ့ဘဝကို ရကြတော့ ဘုရားရွှေလက်ထက်တော်က အဆင့်ဆင့် ဖြစ်ကြတဲ့ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာတွေဟာ ဘုရားရှင်ထံ မှောက်သို့ ရောက်ကြ၊ ဘုရားရှင့် အသရေတော်ကို ကြည်ညို ပြီးတော့ အားမရ၊ မဆောင့်ရဲနိုင်အောင် ဖြစ်နေတော့မှ ဘုရားရှင်က သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ဖြင့် ကိုယ်တော်တိုင် ထိုးထွင်း သိပါတဲ့အတိုင်း သိစေတဲ့အခါကျတော့ တပြိုင်ထဲ ခဏကလေးနဲ့ စိတ်နှလုံး အလိုပြည့်တယ် မဟုတ်လား”

“ပြီးပါတယ် ဘုရား”

“လက်ဆေးရသေးသလား”

“မဆေးရပါ ဘုရား”

“ဝါးစားပြီး မျှီရသေးသလား”

“မမျှီရပါ ဘုရား”

“သက်သာလိုက်တာဗျာ။ သာသာကလေးရယ်ဗျာ။ ဒီလို ချမ်းသာသုခတွေ့ရလို့ အပြီးအဆုံးတိုင် သွားတဲ့အခါကျတော့ နောက် ဘာလိုသေးသလဲ”

“ဘာမှ မလိုပါ ဘုရား”

“ချမ်းသာလိုက်တာဗျာ။ ကြားလား၊ အခုလို အခါကောင်း၊ ဘဝကောင်းတာသိပြီး ဝီရိယကောင်းကောင်းနဲ့ ဒီလို ယူကြပြီ ဆိုတော့ ဒီလို ပြည့်စုံတာဗျာ။ အခုလဲ ဒီလို ဝီရိယတွေနဲ့ အခါ၊ ဘဝ ကောင်းတာသိပြီး ရှေးက အရှင်များကဲ့သို့ ဒီလို ဝီရိယ မျိုးကိုမှီအောင်၊ ညီအောင် ထူထောင်ပြီဆိုတော့ ယူမယ်ဆိုရင် မဖြစ်ပေဘူးလား”

“ဖြစ်ကြမှာဘဲ ဘုရား”

“ရှင်ဘုရင်လုပ်ရင် ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား”

“သူဌေးလုပ်ရင်လဲ ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား”

“ရှင်ဘုရင်၊ သူဌေး မဟုတ်တဲ့ အားလုံးတို့မှာရော”

“အားလုံးတို့မှာလဲ ဖြစ်ပါတယ် ဘုရား”

“ငါ့မှာတော့ ကျေးကျွန်၊ ချွေရံသင်းပင်း အလွန်များတယ်၊ ဒါကြောင့် ဒီဟာကို လုပ်လို့မဖြစ်နိုင်ပါဘူးရယ်လို့များ ရှိသေးသလား”

“မရှိပါဘုရား”

“ပီးတော့ သား၊ သမီး၊ မြေး၊ မြစ်တွေ၊ ကျေးတွေ၊ ကျွန်တွေ၊ ထီးနန်း၊ စည်းစိမ်နဲ့ပင်လျှင်ဘဲ ဘယ်နှယ်တုန်းဗျာ့ ဘုရားအဆုံး အမကို ယူကြတဲ့အခါ စိတ်နှလုံးအလို မပြီးဘူးလား”

“စိတ်နှလုံးအလို ပြီးစီးပါတယ်ဘုရား”

“ပရိတ်သတ် အများကြီးနဲ့ကော”

“အများကြီးနဲ့လဲ ပြီးစီးပါတယ်ဘုရား”

“တယောက်ထဲကော”

“တယောက်ထဲလဲ ပြီးပါတယ်ဘုရား”

“ဘုရားရှေ့လက်ထက်တော်ကဆိုရင် ဒီလိုဘဲဗျာ့ အခုခေတ် မှာလဲ ဘုရား ဆုံးမတာတွေကို ကောင်းမွန်စွာမှတ်သားပြီး ဒီလို ဝီရိယနဲ့ ထူထောင်ပြီး ယူကြမယ်ဆိုရင် ပင်ပန်းမှာလားဗျာ”

“မပင်ပန်းပါဘုရား”

“လွယ်လိုက်တာ ဒကာကြီး၊ ဒကာမကြီးများရယ်”

(မေး) “သို့ပေမယ့်လို့ သူတို့များမှာတော့ နိဗ္ဗာန်တော့ လိုချင်သား၊ ဘယ်လိုလုပ်ရဦးမယ် ဒါတွေကတော့ အခု ဒီလို လုပ်နေရသေးတယ်၊ ဒါကြောင့် မလုပ်နိုင်သေးပါဘူးနဲ့ အဲဒီလိုများ ပြောနေသေးသလား”

(ဖြေ) “ဒီလိုဘဲ ပြောနေတာပါဘဲဘုရား။ နိဗ္ဗာန်တော့ လိုချင်တယ်၊ သားသမီးတွေကို ပစ်ပြီးတော့ တောထွက်ရမလို့ ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒါကို ကြောက်တာနဲ့ မလုပ်ဖြစ်အောင် ဖြစ်နေပါတယ်ဘုရား။”

“မစွန့်ပါနဲ့ဗျာ၊ ဘုရားဟောတာကိုသာ တခါထဲ ဒီလို အာရုံပြုပါဗျာ။ ဘုရားရွှေလက်ထက်တော်က တစုတဝေးကြီး (နိဗ္ဗာန်) ရောက်သွားတာတွေကို မနဲပါဘူးတဲ့ဗျာ။ ဘယ်နှယ်လဲ။ အကုန်လုံးရတယ်မှတ်လား။”

(မေး) “အထက်က သိကြား၊ ဗြဟ္မာ၊ နတ်တွေကလဲ သူတို့ ပရိတ်သတ်နဲ့ သူတို့ လာတာဘဲ မဟုတ်လား။ အဲဒီလို သူတို့ ပရိတ်သတ်တွေနဲ့ အကုန်လုံး မရဘူးလားဗျာ။”

(ဖြေ) “ရပါတယ်၊ အကုန်လုံး ရပါတယ်ဘုရား။”

“သို့သော်လည်း ဘုရားထံမှောက်သို့ ဘုရား ပွင့်တော်မူတဲ့ အချိန်အခါရယ်လို့ သိပြီးတော့ ဝမ်းမြောက်ပြီး ဝီရိယရှိတော့မှ ရောက်တာဗျာ။ အဲဒီလို ရောက်ရင်လဲ ဘုရားရှင်က မဟာ ကရုဏာအရှင် ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ဖြင့် သိပြီးတော့ ညွှန်ကြားဆုံးမတဲ့အခါမှာ တမုဟုတ်ချင်း ထိုင်ရာ မထ ပြီးစီးကြတယ် မဟုတ်လားဗျာ။”

“ပြီးစီးပါတယ်ဘုရား။”

“လွယ်လိုက်တာဗျာ။ လွယ်တာ ဘာကြောင့်တုန်းဆိုရင် အခုနကလို စိတ်ကထားတာဗျာ။ အခုလဲ ဒီလို ထားရုံပါဘဲဗျာ။”

“ဒီလိုထားရုံတော့ ထားရုံပါဘဲဘုရား ဒါပေမယ့် ဘယ်လို ထားရမှန်းကို မသိသေးပါဘုရား”

“အံ့မယ်၊ ဘယ်လိုများ ထားရမှာလဲဗျာ၊ အခု ဒကာကြီး၊ ဒကာမကြီးတွေဟာ မေတ္တာရှင်၊ ကရုဏာရှင် ဖြစ်ပါတဲ့ သံဃာတော်အရှင်ကောင်း၊ အရှင်မြတ်တို့က အစဉ်အားဖြင့် အခွင့်အခါရတိုင်း ဘယ်အခါမှ မပြတ်အောင် (သုံးဖြာသော ပိဋကတ်) တို့ကို ထပ်တလဲလဲ သွန်သင်လို့၊ ဆုံးမလို့၊ ဟောလို့ ပြောလို့၊ ပို့လို့ ချလို့ နည်းမျိုးစုံနဲ့ ဘယ်ဟာမှ မလပ်ရအောင် ဤကဲ့သို့ ညွှန်ကြားဆုံးမပြီးတော့ အမြဲနေတော့ အားလုံး တို့ဟာ ဘုရားအဆုံးအမတွေကို ပြုန်းတီး လိမ္မာပြီးသားတွေ မဟုတ်လားဗျာ”

“အချို့တော့လဲ လိမ္မာပါတယ်ဘုရား။ အများအားဖြင့် တော့ မသိကြသေးပါဘုရား”

“လိမ္မာကြပါတယ်ဗျာ၊ အခုလို ရောက်လာကြတဲ့ ဒကာကြီး၊ ဒကာမကြီးတွေဟာ ဘာသိဘာသာနဲ့ တရားနာလာတာ မဟုတ် ဘူးဗျာ၊ ရောက်လေရာမှာ တရားဟောနေတဲ့ ဓမ္မကထိကချည်းဘဲ မဟုတ်လားဗျာ”

“မဟုတ်ပါဘုရား”

“ဟုတ်တော့ ဟုတ်မှာပါဗျာ၊ သူများပြောတာတောင် မင်း အသာနေစမ်းပါ၊ ငါ ပြောစမ်းပါမယ်နဲ့ ဒီလိုလုပ်မှာပါဗျာ”

“တပည့်တော်တို့ ပြောတာက အလဲ့တွေပါဘုရား”

“ဘယ်လဲ့မလဲ၊ မေတ္တာရှင်၊ ကရုဏာရှင်တွေက ဆုံးမထား
တော့ တခုခု ပြောချင်တယ်ဆိုရင် သူတို့မှာ အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ
ကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်းနဲ့ များများကြီးပြောတတ်၊ ဟောတတ်ပြီး
သား နေမှာပါဗျာ၊ ဟုတ်ကယ်လားဗျာ။ အဲဒီလို ဟောတတ်၊
ပြောတတ်ပြီးသားပါဗျာ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုရင် အကုန်လုံးဟာ
ကြီးကြီးငယ်ငယ် တို့အားလုံး ပြွန်းတီး လိမ္မာပြီးသားပါ။ ဘာ
ကြောင့် သိရသလဲဆိုရင် အနည်းငယ် စပြောလိုက်ရင်ဘဲ သူတို့
သိပါတယ်ဗျာ။ ဘယ်လိုလဲဆိုတော့ ဒါက သုတ်ပါဗျာ၊ ဒါက
အဘိဓမ္မာပါဗျာ၊ ဒါက ဝိနည်းပါဆိုပြီး ဒီလို သိကြတယ်
မဟုတ်လား”

“သိတဲ့သူ နည်းပါတယ်ဘုရား”

“ဘယ်ဟုတ်လိမ့်မှာလဲ၊ အကုန်လုံးသိပါတယ်ဗျာ။ အဲဒါ
ကြောင့် ဘုရားဆုံးမတဲ့ အဆုံးအမကို ကောင်းကောင်းလှလှကြီး
ပြွန်းတီးလိမ္မာကြတဲ့ သူတော်တောင်းတွေ မို့လို့ အဲဒီလို ဖြစ်ပါ
သဗျာ။ အဲဒီတော့ ဒီလို မှတ်သားပြီး ထားတဲ့ဟာတွေဟာ
များပြားကြပါတယ်။ အဲဒါတွေထဲက အကုန်းလုံး မဟုတ်ပါဘူး
ဗျာ၊ ကိုယ်နှစ်သက်ရာ ဘုရားဆုံးမတဲ့ အဆုံးအမ မှန်မှန်တခုကို
သန်သန်ဝီရိယနဲ့ အာရုံပြုပြီးတော့ စူးစူးစိုက်စိုက်ကြည့်ပါ။ အဲဒီလို
ကြည့်တဲ့အခါမှာ ထိုထို ထိုထို တပါးအာရုံတွေ မသွားဘဲနဲ့
စိတ်အားဖြင့် စိုက်စိုက်စူးစူး ကပ်၍ထားပါ”

ခုလုပ်၊ ခုချက်ချင်း ချမ်းသာ

“အဲဒီလို ထားနေတဲ့အခါမှာ ဆင်းရဲကို ဖြစ်စေတတ်တဲ့ ဒေါသ၊ မောဟတွေဟာ ရှိပါ့မလား”

“မရှိတော့ပါဘုရား”

“ဒီတော့ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်တယ် ဆိုတော့ ဒီအချိန်မှာ ကြောင့်ကြမှု၊ စိုးရိမ်ရမှု၊ ပူပန်ရမှု ရှိပါ ဦးမည်လား”

“မရှိတော့ပါဘုရား”

“စိုးရိမ်ကြောင့်ကြ၊ ပူပန်ရမှုတွေဟာ ဆင်းရဲလား၊ ချမ်းသာ လား”

“ဆင်းရဲပါဘုရား”

“ဒီစိုးရိမ်၊ ကြောင့်ကြ၊ ပူပန်ရမှု မရှိဘူးဆိုရင်ကော”

“ချမ်းသာပါဘုရား”

“ဒီတော့ ဘုရားဆုံးမပါတဲ့ အဆုံးအမ မှန်မှန်တခုကို ကောင်းမွန်စွာ မှတ်သားပြီးတော့ ဝီရိယသန်သန်နဲ့ ရှေးအရှင် များကဲ့သို့ မိအောင်၊ ညီအောင် ဒီလို ထူထောင်လိုက်ကြရမယ် ဆိုရင် ဝီရိယဝိဒ္ဓိပါဒ်က ဆိုင်းနေမှာလားဗျာ”

“မဆိုင်းပါဘုရား”

“အခုဆို အခု မဟုတ်လား”

“အခု ချက်ချင်းပါဘုရား”

“အဲ-အခုဘဲ အာရုံပြုလိုက်ပါဆိုတော့ သူတို့မှာ မှတ်သား ပြီးထားတာ အများကြီးဆိုတော့ ကိုယ်နှစ်သက်ရာ တခုခုကို ဆိုရင်လဲ အာရုံပြုပြီးသား ဖြစ်နေပြီဗျာ၊ အားလုံးပြုပြီးသား မဟုတ်လား”

“မပြုတတ်သေးပါဘုရား”

အတူတူမှာ ဟိုဟာရှေး သည်ဟာရှေး

“အံမယ် နေမှာမဟုတ်ပါဘူးဗျာ။ ဒို့ကသာ တခုပြောတော့ သူတို့က ဟိုဟာကောင်းတယ်၊ ဒီဟာကောင်းတယ်၊ ဒါလဲစမ်း၊ ဟိုဟာလဲစမ်းနဲ့ ဘယ်နှစ်မျိုးများ ပြောင်းပြောင်းပြီး လုပ်လိုက် တယ် မသိပါဘူး။ ဒို့ကသာ ရှောက်ပြောနေတာ။ သူတို့က ဘယ်နှစ်မျိုးလောက်များ ပြီးသွားမှန်းတောင် မသိပါဘူး။ အများကြီးပါဗျာ။ ဟုတ်ကဲ့လား။ အများကြီးကို ပြီးသွား မှာဗျာ။ သို့သော်လည်း ဘယ်ဟာဘဲဖြစ်ဖြစ် ဆင်းရဲ မလွတ်ဖူး ဆိုတာကိုတော့ နားလည်ရမယ်။ ဒီလို အများကြီးရှိတာမှာ တခုကို အာရုံပြုလိုက်မယ်ဆိုရင် လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတို့ဟာ သန့်ပြန်စင်ကြယ်လို့ အခုချက်ချင်းဘဲ ဆင်းရဲမှ လွတ်ပါတယ်။ သည့်ပြင်ဟာကို အာရုံပြုမယ်ဆိုရင်လဲ ဒီလိုဘဲ ဆင်းရဲမှ လွတ်မှာဘဲ”

“မှန်ပါ ဘုရား”

ဘယ်ရေသောက်သောက် မှတ်သိပ်ပျောက်

(မေး) “အခု ဒကာကြီး၊ ဒကာမကြီးတွေဟာ ရေအိုး တွေကို ဟိုနေရာမှာလဲ ထား၊ သည်နေရာမှာလဲ ထားတော့ ရေသောက်ချင်တဲ့အခါမှာ ဘယ်နှယ်လဲ”

(ဖြေ) “ရေအိုး ရှာသောက်ရပါတယ် ဘုရား”

(မေး) “ဒီ ရေအိုးထဲက ရေကိုသောက်တော့ ဘယ်နှယ်လဲ”

(ဖြေ) “ရေငတ် ပြေပါတယ် ဘုရား”

(မေး) “ဒီရေအိုးကတော့ ဝပြီ၊ဟိုရေအိုးကို သွားသောက် ဦးမယ်လို့ လုပ်သေးသလား”

(ဖြေ) “ဟိုရေအိုးကို သွားမသောက်တော့ပါ ဘုရား”

(မေး) “ဟိုရေနှင့် ဒီရေက တမျိုးစီလား”

(ဖြေ) “အတူတူပါတဲ ဘုရား”

(မေး) “ဘယ်လို တူပါလိမ့်”

(ဖြေ) “ရေချင်း အတူတူပါတဲ ဘုရား”

(မေး) “ရေချင်းတူတော့ ဘယ်လိုဖြစ်မလဲ”

(ဖြေ) “ဟိုရေသောက်လဲ ဝတာပါတဲ ဘုရား၊ ဒီရေ သောက်လဲ ဝတာပါတဲ ဘုရား”

(မေး) “ဒီဟာသောက်လဲ အတူတူဆိုတာ နားလည်သွား ပြီလား။အခုလဲ ဘုရား အဆုံးအမတော်တွေဟာ ဆင်းရဲမှ လွတ်မှုတခုပါတဲ။ အခုနက ရေအိုးတွေကို ဟိုနေရာ၊ ဒီနေရာ ထားတာနဲ့ တူတယ်ဗျာ။အားလုံးဟာတော့ ရေချည်းဘဲ”

(ဖြေ) “တပည့်တော်တို့မှာ ရေအိုးတောင် ရှာမတွေ့သေး ပါ ဘုရား။သောက်ဘို့ဆို ဝေးရော”

“ဒါတော့ သူတို့မှာ ပေါပေါများများ ရှိပါတယ်ဗျာ”

အားလုံးတွေဟာ တခုထဲ

“သို့သော်လဲ ဒီလိုပြောကြပါစို့ရဲ့။ တခုခုနဲ့ များပြီးနေပေမယ့် အတူတူတော့ အတူတူပါဘဲ။ သို့သော်လည်း တမျိုးစီ ဖြစ်နေ တယ်ဆိုရင် အကုန်လုံး အတူတူ တပြိုင်နက်ထဲ ဖြစ်လဲ အတူတူ၊ လုပ်တာလဲ အတူတူ၊ အဲဒီလို တူတာတွေ ပြောကြပါစို့ရဲ့။ အေး အေး ဒီတော့ ဘယ်သင်း ရှိသလဲဆိုတော့ အားလုံး ဒကာကြီး၊ ဒကာမကြီးတွေ ကြီးကြီး၊ ငယ်ငယ် အသက်တော့ မရှုကြဘူးလား”

“အသက် ရှုပါတယ် ဘုရား”

“အသက်ရှုတယ် ဆိုတာက လေနှစ်ရပ်တို့ဟာ ထွက်လိုက်၊ ဝင်လိုက်နဲ့ နေ့တာကို အသက်ရှုတယ်လို့ ခေါ်တာဘဲ မဟုတ် ပါလားဗျာ”

“ဒါကိုဘဲ ခေါ်ပါတယ် ဘုရား”

“အသက်ရှုတဲ့အခါကျတော့ ဘာနှင့် အသက်ရှုကြသတုန်း ဗျာ”

“နှာခေါင်းနဲ့ အသက်ရှုပါတယ်ဘုရား”

“အဲဒီလို အသက်ရှုတဲ့နေရာမှာ ဒို့ကတော့ နှာခေါင်းနဲ့ ဆိုတော့ ဒီပြင်ဘာနဲ့များ ရှုတာရှိသေးသလဲ”

“မရှိပါဘုရား။ နှာခေါင်းနဲ့ရှုတာမျိုးပါဘဲ”

“ကောင်းပါဗျာ။ ဘယ်အချိန်ကစပြီး အသက်ရှုကြ သတုန်း”

“ဓမ္မကတည်းကစပြီး အသက်ရှုပါတယ်ဘုရား”

“ပြီးတော့ ထိုင်နေရင်းကော အသက်မရှုဘူးလား”

“ရှုပါတယ်ဘုရား”

“မတ်တတ်ရပ်ရင်းကော”

“ရှုတာပါတဲဘုရား”

“လမ်းခရီးသွားရင်းကော”

“ရှုပါတယ်ဘုရား”

“စားဘို့ သောက်ဘို့ အလုပ်တွေလုပ်ရင်းကော”

“ရှုပါတယ်ဘုရား”

“အိပ်ပျော်သွားတော့ကော”

“ရှုတုန်းပါတဲဘုရား”

“ဒီတော့ အလုပ်တွေက ရှုပ်လိုက်တာ၊ များလိုက်တာ၊ အသက်မရှုအားပါတဲဘူး၊ နားလိုက်အုံးမယ်လို့ ဒီလိုမျိုး နားနေလို့ ဖြစ်သလား”

“နားလို့ မဖြစ်ပါဘုရား”

“ဒီဟာတော့ အားလုံး ပြွန်းတီးလိမ္မာပြီးမပေါ့”

“ပြွန်းတီးလိမ္မာပါတယ်ဘုရား”

“ဒီတော့ လေကလေး ထွက်တာ ဝင်တာဟာ ဘယ်အခါမှ မပြတ်အောင် ဖြစ်နေတော့ ဒီဟာကို စိတ်အာရုံအားဖြင့် ထွက်တာ၊ ဝင်တာကို သိအောင် ပြုရမယ်ဆိုရင် ခက်ဦးမလား”

“မခက်ပါဘုရား”

“ဒါဖြင့်ရင် ဒီလောကလေး ထွက်တဲ့အခါမှာ အေးအေး အေးအေးနဲ့ ဘယ်နေရာကလေးကို တိုက်ပြီးတော့ ထွက်သလဲ”

“နှာသီးဝကို တိုက်ပြီး ထွက်ပါတယ်ဘုရား”

“ဝင်တော့ကော”

“ဝင်တော့လဲ အဲဒီနေရာကိုဘဲ တိုက်ပြီး ဝင်ပါတယ်ဘုရား”

“ဒီတော့ အဲဒီနေရာဟာ ထင်ရှားတော့ အဲဒီနေရာကို လက်ကလေးတခုနဲ့ သာသာကလေးထိပြီးတော့ ထားရင် သိပြီးတော့ မနေပေဘူးလား”

“လက်နဲ့ ထိပြီးတော့ထားရင် သိနေပါတယ်ဘုရား”

“အေး ဒါကြောင့်မို့ လက်နဲ့ထိတော့ သိပြီးနေသလို ထိုထို ထိုထို တပါးအာရုံတွေဆို မသွားရအောင် စိတ်ကို ဒီလိုထားဗျာ၊ ဒီလိုထားတော့ကို စိတ်ဟာ ထိုထို ထိုထို မသွားဘဲ နေတယ် မှတ်လား”

“နေပါတယ်ဘုရား”

အတွင်းအပြင် လိုက်မသွားနဲ့

“ဒီစိတ်ကလေးကို အဲသလို ထားဗျာ၊ ဟုတ်ကဲ့လား။ ထားတော့ကို လောကလေးဟာ ဒီနေရာကလေးကို အေးအေး အေးအေးနဲ့ တိုက်ပြီးတော့ ထွက်တာကို သိတယ်။ ဟိုဘက်ကို လိုက်မသွားနဲ့။ ဝင်တော့လဲ အေးအေး အေးအေးနဲ့ တိုက်ပြီးတော့ ဝင်မယ်။ အတွင်းကို လိုက်မသွားနဲ့။”

အဲဒီတော့ ဒီနေရာမှာ တဆက်ထဲ မပြတ်ဘဲနဲ့ တထိထဲ ထိနေတာကို တသိထဲ သိမနေဘူးလား။

“သိနေပါတယ်ဘုရား”

“အဲဒီလို သိပြီးနေတဲ့အခါမှာ ဆင်းရဲကို ဖြစ်စေတတ်ပါတဲ့ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတို့ ရှိသေးသလား”

“မရှိပါဘုရား”

“ဒီလို ဆင်းရဲကို ဖြစ်စေပါတဲ့ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟတို့ မရှိတာဟာ အကုသိုလ် မရှိတာပေါ့”

“မှန်ပါ့ဘုရား”

“ဒီအချိန်မှာ စိုးရိမ်မှု၊ ကြောင့်ကြမှု၊ ပူပန်မှု ရှိပါ ဦးမည်လား”

“မရှိပါဘုရား”

“ဒီလို စိုးရိမ်မှု၊ ကြောင့်ကြမှု၊ ပူပန်မှုတွေ မရှိဘူးဆိုရင် သန့်ပြန်စင်ကြယ်မှုဟာ ဆိုင်းနေဦးမှာလား”

“မဆိုင်းပါဘုရား”

“အခုချက်ချင်း ဝီရိယကို ထူထောင်ပြီးတော့ ဤကဲ့သို့ သန့်ပြန်စင်ကြယ်သွားတာက ဝီရိယိဒ္ဓိပါဒ်၊ ဒီတော့ အခုလို ထိုင်ပြီးတော့ထားရင် မဖြစ်ဘူးလား”

“ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား”

“မတ်တတ်ရပ်ရင်းကော”

“ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား”

“လမ်းသွားရင်းကော”

“ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား”

“စားဘို့သောက်ဖို့ အလုပ်တွေ လုပ်ရင်းကော”

“ဖြစ်ပါတယ်ဘုရား”

“ဤကဲ့သို့ ထားရတာဟာ ပင်ပန်းသလား”

“မပင်ပန်းပါဘုရား”

“ပစ္စည်းကုန်သလား”

“မကုန်ပါဘုရား”

“အလုပ်အကိုင် ပျက်သလား”

“မပျက်ပါဘုရား”

(မေး) “ဒီတော့ ဘုရားဆုံးမပါတဲ့ အဆုံးအမတော် တွေကို လိုက်နာဘို့ရာမဖြစ်တဲ့ နေရာရယ်လို့ ရှိသေးသလားဗျာ”

(ဖြေ) “မရှိပါဘုရား”

“လွယ်လိုက်တာ ဒကာကြီး၊ ဒကာမကြီးများရယ်၊ ဘုရား ရှေ့လက်ထက်တော်က မြင့်မြတ်ကြပါတဲ့ တပည့်သား၊ တပည့် သမီး၊ ဥပသကာ၊ ဥပသကီတွေဟာ ဤကဲ့သို့ အဆုံးအမ တွေကို မှတ်သားပြီးပြီဆိုတော့ ဣရိယာပုထိ လေးပါးမှာ ဘယ်အခါမှ မပြတ်အောင် တခါတည်း တဆက်တည်း ဒီလို ထားကြတာတဲ့ဗျာ။ ဤကဲ့သို့ ထားသည်ဖြစ်သောကြောင့် စိတ်နှလုံးကို တောင့်တတဲ့အတိုင်းဟာ ပြီးစီးအောင်မြင်ကြလိမ့်၊ ဝမ်းမြောက်ကြရသတဲ့ဗျာ၊ ဝမ်းသာကြရသတဲ့ဗျာ။

ဒါဟာ တခဏစာ၊ တဘဝစာ မဟုတ်ဘူး၊ သံသရာ တလျှောက်လုံးအတွက် ကောင်းကောင်းလှလှကြီး လုံလောက် ကြသတဲ့ဗျား၊ အဲသည်လိုဗျာ”

ဤသည်တို့ကား ဝေဘူဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ (သောတာ ပန်) တရားတော် ဖြစ်၏။ ဆရာတော်ဘုရား၏ တရားတော်ကို မကြားရဘူး၊ မနာရဘူးသူတို့ ကြားနာတော်မူနိုင်ကြစေရန် တရားတော်ကို ကြားနာရင်း အသိဉာဏ်ပွင့်၍ ပါရမီ အားလျော်စွာ ချက်ချင်းပင် သောတာပန်အဆင့်သို့ ရောက်ရန် အလားအလာရှိသူများ သောတာပန်နိုင်ကြစေရန် ရည်သန်၍ ဆရာတော်၏ “သန္တိဋ္ဌိတရားတော်များ”မှ ထုတ်နုတ် ဖော်ပြ လိုက်ပါသည်။

ဆရာတော် ပြောဟောချက်များသည် မြန်မာ့နားရွက်နှင့် အံဝင်ခွင်ကျ ဖြစ်နေသည်ကို သတိမူနိုင်ပါ၏။ ပါဠိမစွက် မြန်မာသက်သက်ဖြင့် မီးဖိုချောင်ထဲက ထမင်းချက်သူအထိ အသိရှင်းရှင်းနှင့် နားသွင်းပေးတော်မူ၏။

အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းပုံကို ပါဠိတလုံးမျှမပါဘဲ မြန်မာသက်သက်ဖြင့် နားလည်အောင် ဟောပြောတော်မူ၏။ ဟောပြောတော်မူရာ၌ မျက်ဝါးထင်ထင် အများသိမြင်နေကျ အရာကို ရှေ့တန်းတင် ဦးစားပေး၍ ဟောတော်မူ၏။

“လေ ဝင်လိုက်၊ ထွက်လိုက် ဖြစ်နေတာကို အသက် ရှုတယ်လို့ ခေါ်တာဘဲ မဟုတ်လား။ အသက် ဘယ်အချိန်က စပြီး ရှုသလဲ။ အသက်ရှုတော့ ဘာနဲ့ရှုသလဲ” စသော မေးခွန်း

သောတာပန်

များမှာ ကလေးကစပြီး ဖြေနိုင်၊ သိနိုင်သော မေးခွန်းများ ဖြစ်၏။ ထိုအခါ အဲဒီလို လေအဝင် အထွက်ကို သိနေအောင် ဆရာတော်က အမှတ်ခိုင်းလေသည်။ ငင်လေ၊ ထွက်လေကို အမြဲသိနေလျှင် လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟများ ဝင်ခွင့်မရ၊ အကုသိုလ် မဖြစ်။ အကုသိုလ် မဖြစ်လျှင် စိုးရိမ်ရမှု၊ ကြောင့်ကြ ရမှု၊ ပူပန်ရမှုတွေ မရှိနိုင်တော့။ အနား မကပ်နိုင်တော့။ ထိုအခါ သန့်ပြန့်စင်ကြယ်မှုဟာ မဆုတ်မဆိုင်း၊ ခိုင်းကန့် ရောက်လာပါလိမ့်မည်ဟု ဟောတော်မူချက်များမှာ ရာသက်ပန် အသဲထဲ စွဲပြီးသွားစေသော တရားတော်များ ဖြစ်လေသည်။

သောတာပန်သည် အသိအစွဲမြဲမှု အခြေခံသောကြောင့် ဆရာတော်သည် တပည့်တို့အား အသိခိုင်ခိုင်နှင့် သောတာပန် နိုင်ငံ ရောက်အောင် ၎င်းမှ တဆင့် မြင့်သထက်မြင့်သော အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင် လွယ်လွယ်နှင့် ပို့ဆောင်တော်မူ၏။ သုံးနှုန်းသွားသော စကားများမှာလည်း တမူထူးခြားပြီး မြတ်နိုးစရာ ကောင်းလှ၏။ ရင်းနှီးမှုအသွင်ကိုလည်း အပြည့်အဝ ဆောင်ပေ၏။

- “မရတဲ့တောင့်တချက်ဆိုတာ မရှိအောင်ပါဘဲဗျာ”
- “လွယ်လိုက်တာ ဒကာကြီး၊ ဒကာမကြီးများရယ်”
- “ယူတဲ့အချိန်မှာ ကေန္တ ရပါသတဲ့ဗျာ”
- “ဝီရိယသန်သန်နဲ့ စူးစူးစိုက်စိုက် လုပ်ကြည့်ကြဦးဗျာ”

ဟူသော အသုံးအနှုန်းများကို “တရားစကားလုံး” ဟုဆိုကာ ယုံကြည်မည် ပဟုတ်။ သို့သော် ဆရာတော်သည် သက်တော်

ဆုံးသည်အထိ ဤစကားလုံးများကို သုံးကာသုံးကာနှင့်သာ တရားဟောသွားတော်မူပေသည်။

သောတာပန် ထွက်ပေါက်မရအောင် ကာဆီးထားသော တံတိုင်းကြီး လေးထပ်

အရေးကောင်း ဒိန်းဒေါင်းဖျက် ဟူသော စကားပုံ ရှိ၏။ ဘုရားဖြစ်ခါနီး မာရ်နတ်က ကန့်လန့် ကန့်လန့် ဟူ၍လည်း ဆိုစမှတ်စကား ရှိ၏။

ဤစကားများသည် အကောင်းသို့ ရောက်ခါနီးချိန်တွင် အဖျက်နှင့် ကြုံတွေ့ရသောသဘောကို ထင်ရှားစေသော စကားများ ဖြစ်၏။ သောတာပန်သည် ရဟန္တာ မဟုတ်သေးသော်လည်း နိဗ္ဗာန်ကူးလက်မှတ်ကို သေချာပေါက် ရရှိထားသူ ဖြစ်သောကြောင့် အဆိုးဘက်မှ အကောင်းဘက်သို့ ရောက်ရှိသွားတော့မည်မှာ မြေကြီးလက်ခတ်မလွဲ ဖြစ်၏။

အကောင်းဘက်သို့ ရောက်ခါနီးလေ အဖျက်များလေလေ အဖျက်နှင့် ကြုံရတတ်လေလေ ဖြစ်နေသည်မှာ ဓမ္မတာကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏။ သို့ကြောင့်ပင် လူတိုင်းတယောက် ပုထုဇဉ်ပိုင်နက်ထဲက လွတ်မြောက်သွားမှာကို အဖျက်သမားအသိုင်းအဝိုင်းက အလွန်ကြောက်၏။

ထို့ကြောင့် ပုထုဇဉ်ပိုင်နက်တွင်းက လွတ်ထွက်မသွားနိုင်အောင် ယမ်းကုန်မီးကုန် ကြီးစားကြကုန်သတည်း။ သောတာပန် သွားရာလမ်းကို တံတိုင်းကြီးလေးထပ် ကာဆီးကာ အစွမ်းကုန် ဟန့်တားကြကုန်သတည်း။

လောကမှ ထွက်လိုသော သောတာပန်သည် အဆိုပါ တံတိုင်းလေးထပ်ကိုလည်း ဖြတ်သန်း ကျော်လွှားနိုင်ရဦးမည် ဖြစ်ရာ ထိုတံတိုင်းကြီးများအကြောင်းကိုလည်း သိထားစရာ ကောင်းသဖြင့် ဤတွင် ယင်းတို့၏ ဖြစ်ရပ်ကို အမှတ်တရပင် ကမ္မည်းထိုးလိုက်ပေဦးအံ့။

ယင်းတို့၏ဖြစ်ရပ်ကို အမှတ်တရ စ၍ဆိုတော့အံ့။ တကယ်ရှိ၊ အဟုတ်ရှိသဘောကို ပရမတ်ဟု ဆိုသည်။

ထိုပရမတ်ကား အနှစ်သာရနှင့် အလားတူ၏။ အနှစ်တည်း။ တကယ်မရှိ၊ အဟုတ်မရှိသဘောကို ပညတ်ဟု ဆိုသည်။ ပညတ် ကား အခွံနှင့် အလားတူ၏။ အခွံတည်း။

သစ်ပင်တို့၏သဘော၌ အနှစ်သည် အတွင်းမှာနေ၍ အခွံ ကား အပေါ်က နေ၏။ ယင်းနှစ်ရပ်တွင် အခွံကသာ ပေါ်လွင်၏။ ထင်ရှား၏။ အနှစ်ကား အခွံက ဖုံးထားသော ကြောင့် အတွင်း၌ မြုပ်နေ၏။ ထင်ရှားခြင်း မရှိ။

အနှစ်ကို တွေ့လို၊ မြင်လို၊ ရယူလိုသော် အပေါ်က ဖုံးနေ သောအခွံကို ခွာ၍ လွှာ၍ ယူရ၏။ သို့မှသာ အနှစ်ကို မြင်ရ၊ တွေ့ရ၏။ မြင်နိုင်၊ တွေ့နိုင်၏။

ပရမတ်အစစ် ဓာတ်အနှစ်ကို မမြင်ရအောင် ဖုံးကွယ်ထား သော ပညတ်တံတိုင်း လေးထပ် ရှိ၏။ ပညတ်တံတိုင်းကြီးကို ပေါက်အောင် ထိုးဖောက်နိုင်မှ ပရမတ်အစစ် အနှစ်ကို တွေ့ရ၏။

မုက်စိကို တိမ်သလ္လာဖုံးသည့်နယ် လုံးလုံး မမြင်ရအောင် ဖုံးကွယ်ထားသော ပညတ်တံတိုင်းကြီး လေးထပ် ဆိုသည်ကား ဤသို့ပေတည်း။

- (၁) တသားတပြင်တည်း ထင်ရမှု ထုထယ်ကြီး တထပ်။
(သမ္မဟဿန ပညတ်)
- (၂) မပြတ် ဖြစ်နေသည်ထင်ရမှု ထုထယ်ကြီး တထပ်။
(သန္တတိဿန ပညတ်)
- (၃) ကျား၊ မ၊ ပုံ စသည် ထင်ရမှု ထုထယ်ကြီး တထပ်။
(သဏ္ဍာနဿန ပညတ်)
- (၄) တင့်တယ်သည် ထင်ရမှု ထုထယ်ကြီး တထပ်။
(သုဘဿန ပညတ်)

ယင်းတံတိုင်းကြီးလေးထပ်ကို ပေါက်အောင် ဖောက်နိုင်သူ၊ ပြိုအောင်ပြိုနိုင်သူ၊ ပျက်အောင်ဖျက်နိုင်သူကိုမူ သောတာပန်ဟု ဆိုရသည်။

(၁) ပထမ တံတိုင်းကြီး။ ။ သမ္မဟဿန ပညတ်ကို ရှင်းချက်။ အစိတ်စိတ် အမ္မာမ္မာ တခုစီ တခုစီ၊ တသန္တစီ တသန္တစီ၊ တကန္တစီ တကန္တစီ သူ့အကန်နှင့်သူ သီးခြား တည်သော အရာဝတ္ထုများကို စုစည်း၍ တပေါင်းတည်း ဖြစ်အောင် ပြုလိုက်သောအခါ ဝတ္ထုပစ္စည်းတမျိုး ဖြစ်လာ လေသည်။ ဤသို့ ဖြစ်လာသည်နှင့်အမျှ မူလရှိရင်းစွဲ အမည်နာမ များကို ကျော်လွှားကာ သူတို့က အမည်သစ်များ ခေါ်တွင် ပညတ်လိုက်ကြကုန်၏။ ထိုအခါ မူလရှိရင်းစွဲ ပစ္စည်းနှင့်တကွ မူလအမည်ရင်းပါ ပျောက်အောင် နောက်မှပေါ်လာသော ရှေ့ကြာပင်အမည်က လွှမ်းမိုးပင်လိုက်၏။ ထိုအခါ တကယ်ရှိ၊ အဟုတ်ရှိ ပစ္စည်းများ လုံးလုံးပျောက်ပြီး အမည်သစ်သာလျှင်

တွင်ကျယ်လေတော့၏။ အမည်ဟောင်း ပျောက်အောင် အမည်
သစ် ပညတ်က ဖျောက်ပစ်လိုက်၏။ ရှိရင်းစွဲ ပရမတ်အစစ်
ခတ်အနှစ်သည် လူတို့က သမုတ်ထားသော ပညတ်အောက်
တွင် ပျောက်ရလေတော့၏။

ဥပမာအားဖြင့် ထင်ရှားပြရသော် လူတို့သည် သံကို
သံဟူ၍ပင် ခေါ်ကြ၏။ တိုင်ကိုလည်း တိုင်၊ ပျဉ်ကိုလည်း ပျဉ်၊
သွတ်ကိုလည်း သွတ်ဟူ၍ပင် ခေါ်ကြ၏။ သွတ်၊ သံ၊ ပျဉ်၊ တိုင်
တို့သည် မူလရှိရင်းစွဲ ပရမတ်များ ဖြစ်ကုန်သတည်း။ ယင်းတို့ကို
စုပေါင်းလျက် မြေတွင် စိုက်တန်သည်ကို စိုက်၊ သံဖြင့် ရိုက်တန်
သည်ကို ရိုက်၊ မိုး၊ လေ၊ နေ လုံအောင် ကာသင့်သည်ကို ကာ၍
မိုးသင့်သည်ကို မိုးလိုက်သောအခါ အဆောက်အအုံတခု
ဖြစ်လာလေသည်။ သံ၊ သွတ်၊ တုံး၊ တိုင်၊ ပျဉ် စသည်တို့ကို
စုပေါင်းစပ်နှော၍ ရောလိုက်သောအခါ တသားတည်း၊ တပြင်
တည်း ဖြစ်လာပြီး ၎င်းကို သံဟူ၍လည်း မခေါ်တော့ကုန်။
သွတ်၊ ပျဉ်၊ တုံး၊ တိုင် ဟူ၍လည်း မခေါ်ကြတော့ဘဲ အမည်
သစ်ဖြင့် ကင်မွန်းတပ်လိုက်ကြကုန်၏။ အိမ်ဟူ၍၎င်း၊ ကျောင်း
ဟူ၍၎င်း၊ တန်ဆောင်းဟူ၍၎င်း ပညတ်၍ ခေါ်တွင်ကြကုန်၏။

ထိုအခါ ထို အိမ်၊ ကျောင်း၊ ဇရပ် စသော အဆောက်အအုံ
များကို တကယ် အမာခံအစစ် အနှစ်ဖြစ်သည့် သံဟူ၍
ပြောလျှင် နားမလည်ကြတော့ကုန်။ သွတ်ဘဲ၊ တိုင်ဘဲ၊ ပျဉ်ဘဲဟူ၍
ပြောလျှင် သဘောမပေါက်ကြတော့ကုန်။ အိမ်၊ ကျောင်း၊
တန်ဆောင်း၊ ပြသဒ်၊ ဇရပ် စသော (ပညတ်)အမည်များက

ဖုံးသဖြင့် သံ စသော ပရမတ်များမှာ လုံးလုံး ပျောက်ကွယ်
ကုန်လေ၏။ အိမ်၊ ကျောင်း၊ တန်ဆောင်းပြောမှ နားလည်ကြ
ကုန်၏။ ပညတ်အောက်တွင် ပရမတ် ပျောက်ရလေ၏။

နောက် တနည်းအားဖြင့် ဥပမာ - အင်္ကျီဆိုပါတော့၊ ထို
အင်္ကျီကို “ချည်” ဟူ၍ပြောလျှင် ရူးသလားဟု ဆိုပေလိမ့်မည်။
စင်စစ်အားဖြင့်ကား တချောင်းစီ၊ တမျှင်စီ အသီးသီး ရှိနေကြ
သည့် ချည်မျှင်ချည်ချောင်းကလေးများ စုပေါင်း၍ ရက်လုပ်
လျက် ချုပ်စပ်ထားသော အထည်သာ ဖြစ်ချေ၏။

တသားတည်း၊ တပြင်တည်း ဖြစ်အောင် ရက်လုပ်ခြင်း
အားဖြင့် အထည်ဟူ၍ ဖြစ်လာသောအခါ နောက်ပေါ်
ရွှေကြာပင် အမည်သစ် အင်္ကျီဟူသော ပညတ်အောက်တွင်
မူလဓာတ်နှစ် ချည်မျှင်ဟူသော ပရမတ်သည် ပျောက်ရလေ၏။

- = သမူဟ + အပေါင်း
- = ဃန + တခဲနက်၊ အထုအထယ်ကြီး၊ အစိုင်အခဲကြီး။
- = ပညတ် + သမုတ်ခေါ်ဝေါ်ခြင်း။

အများကို စုပေါင်း ဖွဲ့စပ်ခြင်းအားဖြင့် ထုနှင့်ထယ်နှင့်
အရာဝတ္ထု တမျိုးမျိုး အဆောက်အအုံ တမျိုးမျိုး အဖြစ်သို့
ရောက်ရှိလာသောအခါ အမည်ဟောင်းပျောက်၍ အမည်သစ်
ရောက်လာပြီး ထိုအမည်သစ်ကိုသာ နားလည်ကြကုန်၏။ ပညတ်
က ဖုံးလွှမ်းထားသောကြောင့် ပရမတ် အစစ်ကို မမြင်ကြရ
တော့ကုန်။ ပညတ်အောက်တွင် ပရမတ် ပျောက်နေတော့၏။

ဤသည်ကို အဘိဓမ္မာစကားဖြင့် “သမ္မဟဿန” ခေါ်၏။ မြန်မာလိုဆိုသော် တကဲ့ပရမတ်အစစ် ဓာတ်အနှစ်ကို မမြင် ရအောင် ပညတ်ထုထယ်ကြီးဟု ဆိုရာရောက်၏။ အတွင်းသား၊ အတွင်းလွှာကို မမြင်ရအောင် ကားဆီးထားသော ပထမ တံတိုင်းကြီး ဖြစ်၏။

သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်ကား တံတိုင်းအထပ်ထပ် မည်သို့ပင် ကာရံထားအပ်စေကာမူ အတွင်းရောက်အောင် ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးဖောက်၍ မြင်၏။ အိမ်၊ ကျောင်းဟူသည် ပညတ်၊ သတ်၊ သံ၊ ပျဉ် စသည်တို့ကား ပရမတ်ဟူ၍ ခဲ့ခဲ့ခြားခြား နားလည်၏။

ဤပထမတံတိုင်း (သမ္မဟဿန) ခေါ်သော ပထမခံတပ်ကြီး ပြိုအောင် ဖြိုသောကိစ္စတွင် အပြောလွယ်သလောက် လက်တွေ့ အလုပ် လုပ်ကြည့်သောအခါ သဘောပေါက်ဘို့ မလွယ်လှ။ လက်တွေ့ အလုပ် လုပ်သောအခါ စာသိ သိရုံမျှဖြင့် မရ။ ငါမဟုတ်၊ ငါ့မယား မဟုတ်၊ ငါ့လင် မဟုတ်၊ ဓာတ်လေးပါး သာ ဖြစ်သည်။ ခန္ဓာငါးပါးကို စုစည်း ပေါင်းစပ်ထားသည်။ ရုပ်ဒြပ်သာ ဖြစ်သည်ဟူ၍ နှလုံးသိဖြင့် မသိသေးသမျှ “သမ္မဟဿနဖုံးနေတုန်း” ဟု လုံးလုံးမှတ်ရာ၏။ ပါရမီရှိ၍ အသိဉာဏ် စုရလျှင်မူကား သမ္မဟဿနကွာ၍ သောတာပန်လောတော့ မည်တည်း။

(၂) ဒုတိယ တံတိုင်းကြီး။ ။ သန္တတိဿန ပညတ်ရှင်းချက်- ဆိုလည်သောနွား၊ ရဟထိခြားကဲ့သို့ မရပ်မနား၊ တလစပ် ဆက်တိုက်ဖြစ်နေသော သဘောမျိုးကို သန္တတိဟု ခေါ်သည်။

ထိုအစဉ်မပြတ် ဆက်တိုက်ဖြစ်မှု အထူးအထူးကြီး၊ အစိုင်အခဲကြီး ဖြစ်နေသည်ကို သန္တတိသနဟု ခေါ်သည်။

ဥပမာ-ယင်းသန္တတိသန၏ သဘောသဘာဝတို့ကို တသွင်သွင် စီးနေသော ရေရှင်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် သိနိုင်ပေသည်။ မျက်စိရှေ့တွင် တသွင်သွင် စီးနေသောရေကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် သိနိုင်ပေသည်။ မျက်စိရှေ့တွင် တသွင်သွင်စီးနေသော ရေကို ကြည့်လျှင် အခြားရေ စီးသည် မဟုတ်၊ သည်ရေသည်ရေများသာ စီးနေသည်ဟု ထင်ရ၏။ အသစ်အသစ်ဖြစ်သော ရေများ စီးနေတာပါကလားဟူ၍ မသိလေ၊ မထင်လေ။ မျက်စိအောက်က စီးသွားသောရေသည် နောက်ထပ် ဤနေရာသို့ ပြန်လာပြီး စီးခြင်း မဟုတ်၊ အသစ်အသစ်ဖြစ်သော ရေများသာ တသွင်သွင် အလျှင် မပြတ်စီးနေခြင်း ဖြစ်၏။ ဟုတ် မဟုတ် လက်တွေ့ စမ်းသပ်လိုသော် မိမိ မျက်စိရှေ့တွင် စီးနေသောရေထဲသို့ စက္ကူစုတ်ကလေးတခု ချကြည့်ပါ။ ထိုစက္ကူသည် အောက်သို့ မျော၍ပါသွားလေ၏။ အထက်သို့ ပြန်၍ ပြန်လာခြင်း ရှိမရှိကို သတိပြုပါ။ ဤရေမျောစက္ကူစုတ်ကလေးကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် မျက်စိရှေ့တွင် တသွင်သွင် စီးနေသော ရေဟာ “သည်ရေလား၊ ဟိုရေလား” ဆိုသည်ကို ခွဲခွဲခြားခြား သိနိုင်ပေသည်။

သဗ္ဗေသင်္ခါရာ အနိစ္စာ ဆိုသောအတိုင်း အရာခပ်သိမ်းတို့သည် မြဲသည်ဟူ၍ မရှိကုန်။ အမြဲမပြတ် တလစပ် ပြောင်းလဲနေကြ၏။ အပြောင်းအလဲ မြန်ဆန်လွန်းလှသောကြောင့် အကြား မထင်သဖြင့် တဆက်တည်းကဲ့သို့ မြင်နေကြကုန်၏။

ဥပမာ မိမိကိုယ်ကို ဆင်ခြင် ကြည့်ခြင်းအားဖြင့်လည်း သန္တတိသဘောကို သိနိုင်၏။ ယနေ့ ငါသည် ယနေ့ ငါသာတည်း။ ငါသစ်တည်း။ ငယ်ငယ်တုန်း ငါ မဟုတ်ချေ။ ငယ်ငယ်က ငါကား ဟို ငယ်ငယ်တုန်း ကတည်းကပင် နေရစ်ခဲ့လေပြီ။ ချုပ်ဆုံး ကွယ်ပျောက်ခဲ့လေပြီ။ ယနေ့ငါသည် ငါဟောင်း ဖြစ်လတံ့ ။ သတ္တဝါခပ်သိမ်းတို့၏ နာမ်ရုပ်တို့သည် အချိန်တိုင်း အချိန်တိုင်း သစ်သီးကြွေသကဲ့သို့ တဖုတ်ဖုတ် ချုပ်ကြွေကုန်၏။ ချုပ်လေ၊ ကြွေလေပြီးသော နာမ်ဟောင်း၊ ရုပ်ဟောင်းတို့၏ နေရာတွင် နာမ်သစ်၊ ရုပ်သစ်များ တဖွားဖွားရောက်လာကြသည် တို့ကား သတိမထားမိကြ။

အကယ်၍သာ သည်နာမ်၊ သည်ရုပ်သည် ချုပ်ပျောက်ခြင်း မရှိ၊ အမြဲသာတည်နေခဲ့သော် မိမိသည်၎င်း၊ အခြားသူများသည် ၎င်း၊ လူငယ်ကလေးတွေသာ ဖြစ်နေကြပေမည်။ လူကြီး ဖြစ်လာနိုင်ဘွယ် မရှိ။ ရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်- ဌီ- ဘင် စသောသဘော ကို မသိကြသဖြင့် ငယ်ငယ်က ငါကို ယခု ငါဟု ထင်နေကြ၏။ စင်စစ်အားဖြင့် စက္ကန့်ပိုင်းနှင့်အမျှ ငါ ငါ ငါ ငါတွေလည်း အမြဲ ပြောင်းလဲနေကြ၏။ သန္တတိသနခေါ်သော မပြတ်တလစပ် ဖြစ်နေသမျှ ထုထယ်၊ အစိုအခဲကြီးကြောင့် ကိုယ့်ကိုယ်ကို တနေ့ထက်တနေ့၊ တလထက်တလ၊ တနှစ်ထက်တနှစ်၊ စက္ကန့်ပိုင်းနှင့်အမျှ ပြောင်းလဲနေသည်ကိုကား မသိကြ။ သန္တတိသနပညတ် အောက်တွင် ပရမတ်ဖြစ်သော အနိစ္စ- သဘောသည် ပျောက်နေတော့၏။

ဗုဒ္ဓသမိုင်းကြောင်းကို ကြည့်ပြန်လျှင်လည်း သုမေဓာရသေ့ ဘဝမှသည် နောက်ဆုံးဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည့်ဘဝ

အတွင်း ကြားကာလများ၌ လူဖြစ်လိုက်၊ နတ်ဖြစ်လိုက်၊
 မြဟွာဖြစ်လိုက်၊ တိရစ္ဆာန်ဖြစ်လိုက်နှင့် ဘဝပေါင်းများစွာ
 သံသရာတစ်ခုခု ကျင်လည်တော်မူလာခဲ့ရငြားသော်လည်း တဆက်
 တည်းဟု ထင်ကုန်၏။ သုမေဓာသည်လည်း ဘုရားပင်၊
 မဟောသဘောသည်လည်း ဘုရားပင်၊ ဝေဿန္တရာမင်းကြီးသည်
 လည်း ဘုရားပင် မြင်ကုန်၏။ သန္တတိ ကွင်းဆက်ကြီးကိုကား
 မမြင်ကြ။ မမြင်သည်မှာလည်း အဆန်းမဟုတ်၊ ဆက်တိုက်ဖြစ်၊
 တလစပ်ဖြစ်၊ မပြတ်ဖြစ်တည်းဟူသော သန္တတိသန ထူထပ်အစိုင်
 အခဲကြီးက ဖုံးထားသောကြောင့် လုံးလုံးမမြင်နိုင်အောင်
 ဖြစ်နေ၏။

ပါရမီဆိုသည်မှာ ဘုရားရဟန္တာများမှ တပါး သိနိုင်၊
 မြင်နိုင်ခဲ့သောအရာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ယနေ့ခေတ်တွင်လည်း
 သောတာပန်ဖြစ်နိုင်သော ပါရမီရှင်များ မရှိဟု မည်သူပြောနိုင်
 မည်နည်း။ ဤသန္တတိသန ပညတ်ကြီးသည် အဘယ်မျှ အင်အား
 ကြီးထွားသည် ဆိုစေကာမူလည်း တောင်ကြီးလျှင် ဖဝါးအောက်
 ဆိုသကဲ့သို့ သောတာပန်ဖြစ်ရန် အလားအလာ ရှိသူများအဘို့
 တွင်ကား ထိုသန္တတိသန ခေါ်သော မဟာရံတံတိုင်းကြီးများ
 အရာရောက်တော့မည် မဟုတ်။ ပါရမီရှင် သောတာပန်ဖြစ်လျှင်
 သံတောင်ကြီး ပြုသကဲ့သို့ ပြုရမည်သာ ဖြစ်သတည်း။

(၃) တတိယတံတိုင်းကြီး။ ။ သဏ္ဍာနသန ပညတ်
 ရှင်းချက်- သဏ္ဍာန်ကား ထင်ရှား၏၊ ပေါ်လွင်လှ၏။ နိမ့်နိမ့်၊
 မြင့်မြင့်၊ ပူပူကူကူ၊ ထိုးထိုးထောင်ထောင်၊ ပြားပြားချပ်ချပ်၊

ချွန်ချွန်ထက်ထက် ဟူသမျှသည် သဏ္ဍာန်ချည်း ဖြစ်၏။
 သည်ဟာက လုံးလုံး၊ သည်ဟာက ပြားချပ်ချပ် စသည်ဖြင့်
 သမုတ်ခြင်းကို သဏ္ဍာနပညတ် ဟု ခေါ်သည်။ သည်ဟာက
 ယောကျ်ား၊ သည်ဟာက မိန်းမ၊ သည်ဟာက သား၊ သည်ဟာက
 သမီး၊ ဟောဒါကို ကျောင်း၊ ဟောဒါကို အိမ် ဤသို့စသည်ဖြင့်
 ဒြပ်ဝတ္ထု တခုခုကို သင်္ကေတပြု၍ ခေါ်ဝေါ်သမုတ်ခြင်း
 ကိုလည်း သဏ္ဍာနပညတ် ဟူ၍ပင် ခေါ်သည်။

သဏ္ဍာနပညတ်လည်း အလွန်နယ်ကျယ်၏။ သမ္မဟဿန၌
 ပြဆိုခဲ့သော ချည်မျှင်အပေါင်းတို့ကို ယက်ကန်း ရက်လိုက်သော်
 ချည်မျှင်ဟူသောအမည် ပျောက်ပြီး အထည်အလိပ် ဟူသော
 သဏ္ဍာနပညတ်အမည်သို့ ရောက်ရှိသွားလေ၏။ တဖန် ယင်း
 အထည်အလိပ်ကို ချုပ်လိုက်သောအခါ ပုံသဏ္ဍာန်ကို အစွဲပြု၍
 အချို့မှာ အင်္ကျီ ဖြစ်လာ၏။ အချို့မှာ ပုဆိုး ဖြစ်လာ၏။
 အချို့မှာ ခေါင်းအုံး၊ မွေ့ရာ ဖြစ်လာလေသည်။ စင်စစ်
 အမှန်ရှိသည့် အနှစ်သာရကား ပရမတ် ချည်မျှင်သာ ဖြစ်၏။
 ယင်းချည်ပရမတ်ကို သဏ္ဍာနပညတ်က လွှမ်းမိုးချက်အရ ပရမတ်
 ဓာတ်သား ချည်မျှင်ပျောက်ပြီး သဏ္ဍာနပညတ်၏
 တန်ခိုးကြောင့် အင်္ကျီတွေ၊ ပုဆိုးတွေ၊ မွေ့ရာ၊ ခေါင်းအုံးတွေ
 ဖြစ်လာကုန်လေ၏။

သစ်သားတွေ၊ ဓားတွေ၊ သံချွန်တွေ၊ ဒုတ်တွေ၊ ကျောက်တွေ
 လည်း သဏ္ဍာနပညတ်၏ စွမ်းဆောင်ချက်အောက်တွင် အိမ်
 အဖြစ်၊ ကျောင်းအဖြစ်၊ တန်ဆောင်းအဖြစ်၊ တိုက်အဖြစ်သို့

ရောက်ရလေ၏။ ဒဗ္ဗဝါစကံနာမံ-အမည်သည် ဒြပ်ကို ဟော၏ ဟု သဒ္ဓါကျမ်းက ဆိုသည်ဖြစ်ရာ ယင်း အမည်ဟူသည်ကား ပညတ်ပင်တည်း။ ခြေလေးချောင်းသွားသော တိရစ္ဆာန်ချင်း တူပါလျက် အချို့ကို နွား၊ အချို့ကို ကျွဲ၊ အချို့ ဆင်၊ အချို့ မြင်းဟု ပညတ်ကုန်၏။ ပညတ်ချက်အတိုင်းလည်း ဒါက နွားဘဲ၊ ဒါက ကျားဘဲ ဟူ၍ အမှတ်ပြု၍ သိကြကုန်၏။ သဏ္ဍာန ပညတ်၏ စွမ်းအားပင်တည်း။ တကယ်ရှိ အဟုတ်ရှိနေသော ပရမတ်ဓာတ်သားစု အားလုံးတို့သည် လူတို့၏ သတ်မှတ်ချက် ပညတ်အောက်တွင် အရောင်မတောက်နိုင်ကြတော့ဘဲ ပျောက် ကုန်လေ၏။

စင်စစ်ဆိုသော် လူသည် ပညတ်ဖြစ်၏။ လူတို့ သမုတ်ထား သော အမည်နာမတခုသာ ဖြစ်၏။ လူဟူသော ပညတ်ကြီးကို ဓာတ်ခွဲ၍ ခွဲတမ်းချလိုက်သောအခါ ဆံပင်၊ မွှေးညှင်း၊ အသွေး၊ အသား၊ အကြော၊ အရိုးတွေ ထွက်လာကုန်၏။ ဤ အသွေး၊ အသား စသည်တို့သာလျှင် တကယ်ရှိ၊ အဟုတ်ရှိသော ပရမတ် စစ်စစ် ဖြစ်ကုန်၏။ သို့သော် လူဟူသော သဏ္ဍာနပညတ် အောက်တွင် ပရမတ် အသွေး၊ အသားတွေ ပျောက်ကုန်လေ၏။ ၃၂ ကောဠာသ အစုအဝေးဆိုလျှင် မသိ၊ လူဆိုမှ သိကုန် သတည်း။

ထိုမှတစ်ပါး ဥပမာ၊ လူတယောက် ပေတိုင်းကြည့်ရာ ၌ ပေနှင့် ၆ လက်မ ရှိ၏။ ထိုလူကို အရပ်အမောင်းအားဖြင့်

၅ ပေ၊ ၆ လက်မရှိသူဟု သမုတ်ကုန်၏။ တကယ်ရှိသည်ကား ထိုသို့ ဓာတ် ၄ ပါး အစုအဝေးသာ ရှိသည်။

သို့သော် ၅ ပေ ၆ လက်မ တည်းဟူသော ပုံပန်းသဏ္ဍာန် သဏ္ဍာနဃနပညတ်အောက်တွင် တကယ်ရှိနေသော ဓာတ်လေး ပါး အစုအဝေးကြီး ပျောက်ရလေ၏။ သဏ္ဍာန်ပညတ် ဖုံးသော ကြောင့် ပရမတ်အစစ်ကို မမြင်နိုင်တော့ချေ။ သဏ္ဍာနပညတ် တံတိုင်းကြီးပေါ် ကျော်လွှား၍ အတွင်းသား ပရမတ်ကို မြင်အောင် မကြည့်ကြတော့ကုန်။ ဆူ၊ ကြုံ၊ နိမ့်၊ မြင့်၊ ပိန်၊ ဖောင်း စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်းပင်တည်း။ သဏ္ဍာန ပညတ်၏ သတ္တိကြောင့် ပရမတ် ဓာတ်နှစ်ကိုပင် ပိန်သည် ထင်ကုန်၊ ငသည် ထင်ကုန်၏။ ချောသည် ထင်ကုန်၏။ အရုပ် ဆိုးသည် ထင်ကုန်၏။ ဤပညတ်ကို ကွာအောင် မခွာနိုင်သမျှ၊ ဤ ပညတ်တံတိုင်းကြီးကို ပေါက်အောင် မဖောက်နိုင်သမျှ၊ ပြိုအောင် မဖြိုနိုင်သမျှ သောတာပန်အဖြစ်ကို မှန်းသော်လည်း မှန်းရာ ရောက်နိုင်ဦးမည် မဟုတ်။

(၄) သုဘဃန ပညတ်။ ။ မျက်စိထဲ ကြည့်၍လှသော သဘော၊ ကြည့်ကောင်းသောသဘောကို “သုဘ” ဟု ဆိုသည်။ တင့်တယ်မှုဟူသမျှသည် သုဘချည်းပင်တည်း။ ဃန-သဒ္ဒါမှ အထုအထယ်ကြီး၊ တခဲနက် အစိုင်အခဲကြီး ဟူသော အနက် ထွက်သည်ဖြစ်ရာ သုဘနှင့် ဃနကို ပေါင်းစပ်၍ သုဘဃန ဟူ၍ ဖြစ်လာသောအခါ “တင့်တယ်မှု အထုအထယ်ကြီး၊ တင့်တယ်မှု

အစိုင်းအခဲကြီး” ဟူ၍ ဖြစ်လာ၏။ ဘယ်ဟာကိုဘဲ ကြည့်ကြည့် မျက်စိထဲမှာ၊ စိတ်ထဲမှာ၊ နှလုံးသားထဲမှာ တယ်လဲ တင့်တယ်ပါလားဟူ၍ စွဲထင်လေသမျှသည် သုဘဿနကြောင့် ချည်းသာ ဖြစ်၏။ သုဘဿနက တင့်တယ်သည်ဟု ထင်၊ မြတ်နိုး စရာကောင်းသည်ဟု ထင်၊ နှစ်သက်စရာကောင်းသည်ဟု ထင် စသည်ဖြင့် အထင်ခိုင်းချက်အရ အထင်မှား၊ အမြင်မှားနေကြခြင်း ဖြစ်၏။

အရာခပ်သိမ်းတို့သည် ဓာတ်လေးပါး၏ အစုအဝေးချည်းသာ ဖြစ်ကုန်သော်လည်း ဥပမာ၊ ယောကျ်ားက မိန်းကလေး တယောက်ကို မြင်သောအခါ၌ လည်းကောင်း၊ မိန်းမက ယောကျ်ားကို မြင်သောအခါ၌ လည်းကောင်း သုဘဿန၏ လှုံ့ဆော်ချက်ကြောင့် “တယ်ချောပါကလား၊ တယ်လပါကလား” ဟူ၍ မျက်လုံးထဲက မထွက်အောင် ဖြစ်ကုန်လေ၏။ ဘုဘဿန၏ လှမ်းမိုးခြင်းအောက်တွင် အရိုးစု၊ အကြောစု၊ သွေးသားစု စသော တကယ့် ဓာတ်နှစ် ၃၂ ကောဠာသ စသော ပရမတ်အစစ်တို့သည် ပျောက်ကုန်ရလေ၏။

အချုပ်အားဖြင့် သောတာပန်ဟူသည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အကြွင်းမဲ့ ကင်းရှင်းပြီးသူ ဖြစ်၏။ ယင်းသက္ကာယဒိဋ္ဌိမှ ကွာထွက် မသွားနိုင်အောင် ဆိုခဲ့ပြီးသော အထုအထယ်ကြီး၊ အစိုင်းအခဲကြီး လေးမျိုး တည်းဟူသော သမူဟဿန၊ သန္တတိဿန၊ သဏ္ဍာနဿန၊ သုဘဿနများက တွယ်ယှက်၊ ဖက်ပိုက်ထား၏။ သောတာပန်

ကား ဘနခေါ်သော ဤအထုအထယ်၊ အစိုင်အခဲကြီးများကို
မုံ့မုံ့ညက်ကြေပျက်အောင် ချေဖျက်ပြီးသူ လူစွမ်းကောင်းကြီး
စစ်စစ် ဖြစ်ရသတည်း။

ပက္ကုသတိ ရဟန်းအား ဗုဒ္ဓဟောကြားတော်မူသော
ဝတ်ခြောက်ပါး ဝေဖန်သုံးသပ်ချက် တရားတော်

သောတာပန် ဖြစ်ရန် ကျင့်ကြံ အားထုတ်နေကြသော
ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်များအဖို့ ဗုဒ္ဓခေတ်၌ အကယ်ဖြစ်ခဲ့သော
သောတာပန်ဇာတ် ဤဖြစ်ရပ်ကိုလည်း သတိချုပ်သင့်သည်ထင်၍
တင်ပြပါဦးအံ့။

သူ၏အမည်ကို ပက္ကုသတိ ဟု ခေါ်တွင်၏။ သူကား သာမန်
အညတရလူတန်းစားထဲက မဟုတ်။ သူသည် ပြည့်ရှင်မင်းကြီး
ဖြစ်၏။ တက္ကသိုလ်ပြည်ကို အစိုးရ၏။ ပက္ကုသတိမင်းကြီး
ဟူ၍ ထင်ရှားသတည်း။

တနေ့သ၌ ပက္ကုသတိမင်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓ ပွင့်ထွန်းလျက်
ရှိနေကြောင်း သတင်းကောင်းကို ကြားလျှင် ထီးနန်းကို စွန့်၍
ဗုဒ္ဓကို ရွယ်စူးလျက် ရဟန်းပြုလေ၏။

ဗုဒ္ဓသည် နိဗ္ဗာန်အောင်မြင်၍ မဂ္ဂင်ဖောင်ကူတို့ဖြင့် ပို့ဆောင်
နေတော်မူလျက် ရှိနေကြောင်းကိုလည်း ထပ်ဆင့်ကြားရာတွင်
သောတာပန်သံ၊ သကဒါဂါမ်သံ၊ အနာဂါမ်သံ၊ ရဟန္တာသံ၊
နိဗ္ဗာန်သံများလည်း ပါလာလေရာ ထိုအခါ သူသည်

သောတာပန်မှအစ ရဟန္တာဖြစ်ချင်သည်အထိ စိတ်ထက်သန်
လာသည့်အလျောက် ဗုဒ္ဓရှိရာသို့ ဦးတည်လျက် တက္ကသိုလ်ပြည်မှ
ထွက်ခွာလာခဲ့လေသည်။

အိုးထိန်းသည် အိမ်သို့ ရောက်သွားခြင်း

လမ်းခရီးအကြားရှိ ရွာတရွာသို့ ရောက်သွား၏။
အိမ်တအိမ်တွင် ဝင်၍ ခေတ္တတည်းခိုနေ၏။ အိမ်ရှင်ကား ဘဂ္ဂဝ
ဟု တွင်၏။ အိုး လုပ်စားသူ ဖြစ်၏။ သူ့အိမ်ခြံဝင်းကြီးထဲတွင်
ရဟန်းဧည့်သည်၊ လူဧည့်သည်များ တည်းခိုနိုင်ရန် ရိပ်သာတခု
ဆောက်လုပ်ထားရာ ရှင်ဘုရင်လူထွက် ပက္ကသဘာတိ ရဟန်းကြီး
သည် အိုးထိန်းသည်ဘဂ္ဂဝ၏ ဓမ္မသာယာခေါ် ရိပ်သာ၌တည်းခို
နေသည့် အခိုက်တွင် နောက်ထပ် ရဟန်းတပါး ဆိုက်ရောက်ပြန်
၏။ ထိုရဟန်းကား အခြားမဟုတ်၊ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ဘုရားကြီး
ဖြစ်သတည်း။

ဘဂ္ဂဝ၊ သင့်မှာ ဝန်မလေးခဲ့သော် သင့်အိမ်မှာ တည
တည်းခိုပါရစေဟု အိမ်ရှင်ထံ ဧည့်သည်က ပန်ကြားသည့်
သဘောမျိုးဖြင့် ဗုဒ္ဓက ဆို၏။ ဘဂ္ဂဝက လက်အုပ်ချီလျက်
တပည့်တော်အဖို့ ဝန်မလေးပါ။ သို့သော် တပည့်တော်အိမ်တွင်
ရဟန်းကြီးတပါး ရောက်နှင့်လျက် ရှိနေပါ၏။ ထိုရဟန်းကြီး
အား တည်းခိုခွင့် ပြုထားပါသဖြင့် သူ့ထံမှ ကျေနပ်မှု ရရှိပါက
အလို့ရှိသလို တည်းခိုနိုင်ပါကြောင်း ယခု အခိုက်အတန့်
အချိန်တွင် ဓမ္မသာယာရိပ်သာကို ထိုရဟန်းကြီးကသာ စိုးပိုင်
သဖြင့် သူနှင့် ဆွေးနွေးတော်မူပါဟု လျှောက်၏။

ဘုရားနှင့်တွေ့သော်လည်း ဘုရားမှန်း မသိခြင်း

ဗုဒ္ဓသည် အိမ်ရှင်ဘဂ္ဂဝထံမှ ခွင့်ရလျှင် ရိပ်သာတွင်းသို့ ဝင်တော်မူ၏။ ရှင်ဘုရင်လူထွက် ပုဏ္ဏုသဘာတိ ရဟန်းကြီးကား ဗုဒ္ဓထက် အသက်ကြီးလေသည်။ သူ၏ ခန်းတွင်းရိပ်သာသို့ အမှတ်မထင် ဝင်ရောက်လာသော ဗုဒ္ဓကို ရုတ်တရက်မြင်လိုက် ရသော် အံ့အားသင့်သွားလေသည်။

“ရဟန်းကြီး၊ သင့်အား ဝန်မလေးခဲ့သော် ဤအခန်း၌ ငါ တညဉ့်မျှ တည်းခိုပါရစေ”

ဗုဒ္ဓက သာယာလှစွာသော အသံတော်ဖြင့် ခွင့်တောင်း လေသော် ပုဏ္ဏုသသည် ဗုဒ္ဓ၏ အသရေတော်ကို တအံ့တဩ ကြည့်ပြီးမှ “တည်းခိုနိုင်ပါ၏ ငါ့ရှင်။ ဤအခန်းကြီးကား ကျယ်တို့၊ နေလောက်ပါသည်” ဟု ဆိုလျှင်-

ဗုဒ္ဓသည် ဖျာတချပ်ကို ကိုယ်တိုင်ခင်းပြီးလျှင် ယင်းဖျာဆက်၌ ထက်ဝယ်ပွဲခွေထိုင်နေ၏။ ပုဏ္ဏုသလည်း ဗုဒ္ဓကဲ့သို့ပင် ဖျာတချပ် ပေါ်တွင် တင်ပလ္လင်ခွေလျက် တခန်းတည်းတွင် နှစ်ပါးအတူ နေကြ၏။

ဤရိပ်သာ၌ ရဟန်းနှစ်ပါး ဆုံမိကြခြင်းကား ဆန်းလှ၏။ ဗုဒ္ဓသည် ဤရိပ်သာသို့ ပုဏ္ဏုသအတွက် ကြွရောက်လာခြင်း ဖြစ်ပြီး ဗုဒ္ဓအနေအားဖြင့် ပုဏ္ဏုသကို သိတော်မူ၏။ ပုဏ္ဏုသ သည်လည်း ဗုဒ္ဓထံ လာခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ဤရိပ်သာတွင် ဗုဒ္ဓနှင့် ဆုံမိပါလျက်လည်း သူကား ဗုဒ္ဓမှန်း မသိ၊ သာမန်ရဟန်းတပါး ဟူ၍သာ အမှတ်ပြုမိ၏။

အချိန်မှာ ညဉ့်သန်းခေါင်ပင် ကျော်လောက်ပြီဖြစ်သော်
 လည်း နှစ်ပါးစလုံး ကျိန်းစက်ခြင်းမပြု။ တင်ပလွင်ခွေလျက်သား
 ထိုင်နေရက်က တချက်တချက်တွင် မသိမသာလှမ်း၍ လှမ်း၍
 ကြည့်မိကြ၏။ ဗုဒ္ဓအနေအားဖြင့် အထူးအထွေ တွေးဆခြင်း
 မပြုသော်လည်း ပက္ကသကား ဗုဒ္ဓကို အကဲခတ်ကာခက်ကာ
 အတွေးမှလည်း ရောက်ရက်ခတ်လျက် ရှိနေ၏။ “တော်တော်ကို
 ဣန္ဒြေသိက္ခာတော် ရှိလှပါကလား” ဤမျှလောက်ကိုတော့
 သူ့ဦးနှောက်ထဲ ရောက်နေ၏။

ဘုရားက ပက္ကသတိ ရဟန်းကြီးကို
 သင့်ဆရာ ဘယ်သူလဲဟု မေးခြင်း

“အသင်ရဟန်း၊ မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရည်စူး၍ သင် ရဟန်း
 ပြုသနည်း”

သင့်ဆရာကား မည်သူနည်း။ မည်သူ၏တရားကို သင်
 နှစ်သက်ပါသနည်း”

ဤမေးခွန်းကား ပက္ကသကို ဗုဒ္ဓက မေးသောမေးခွန်း
 ဖြစ်၏။ ဤသို့ မေးခြင်းကား မသိ၍မေးခြင်း မဟုတ်ပေ။ ပက္ကသ
 မည်သူဖြစ်ကြောင်းကို ဗုဒ္ဓအနေဖြင့် ကောင်းစွာ သိတော်မူပြီး
 ဖြစ်၏။ သို့ပါလျက် ဤသို့ မေးမြန်းခြင်းပြုတော်မူပါမှ တရား
 သဘော ပေါက်လွယ်မှု အလားအလာကို မြင်တော်မူသော
 ကြောင့် တမင်တကာမေးတော်မူခြင်း ဖြစ်သတည်း။

(ပက္ကသ) “ငါ့ရှင်၊ ငါကား သကျပုတ္တ သာကီနွယ်ဘွား
 ဂေါတမဘုရား ဟူသည် ထင်ရှားပွင့်တော်မူလျက် ရှိ၏။ ထိုဗုဒ္ဓကို

ရည်စူး၍ ငါ့ရဟန်းပြုလိုခြင်း ဖြစ်ပါ၏။ ငါ၏ဆရာကား တရားခပ်သိမ်းကို ကိုယ်ပိုင် ဉာဏ်အလင်းဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူသော ဗုဒ္ဓဂေါတမ ရှင်တော်မြတ်ဘုရားပါတည်း။”

(ဗုဒ္ဓ) “အသင်ရဟန်း၊ သင်၏ဆရာ ဗုဒ္ဓဂေါတမကို သင်မြင်ဘူးပါသလော။”

(ပက္ကသ) “မမြင်ဘူးသေးပါ ငါ့ရှင်။ သို့သော် မမြင်ဘူး ဘဲလျက် ဗုဒ္ဓကိုလည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓ၏ တရားတော်ကိုလည်း ကောင်း ကြည်ညို၍ တပည့်ခံကာ ရဟန်းပြုခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။”

ဤမေးသံနှင့် ဖြေဆိုသံများသည် တိတ်ဆိတ်သောည၊ အိပ်မောကျနေသောညကို နှိုးသကဲ့သို့ ရှိလေ၏။ ဗုဒ္ဓသည် ပက္ကသဆန္ဒကို သိတော်မူသောအခါ ဤအချိန် ဤအခါကား သူ့အား တရားဟောရန် သင့်ပြီဖြစ်ကြောင်း သိတော်မူသဖြင့် အဘယ်တရားသည် သူနှင့် သင့်လေမည်နည်းဟု ဆင်ခြင်တော် မူသောအခါ ဓာတ်ခြောက်ပါးတရားနှင့် သင့်လျော်သည်ကို သိတော်မူ၏။ ထိုအခါ တရားဟောလို၍ သူ၏သဘောထားကို တီးခေါက်ကြည့်တော်မူလေ၏။

(ဗုဒ္ဓ) “အသင်ရဟန်း၊ ယခု သင် အဘယ်ကို သွားမည် နည်း။”

(ပက္ကသ) “ငါ့ရှင်၊ ငါကား ငါ၏ဆရာ ဗုဒ္ဓဂေါတမထံ သွားအံ့။”

(ဗုဒ္ဓ) “သင်၏ဆရာသည် အဘယ်မှာနည်း”
 (ပက္ကသ) “သာဝတ္ထိမှာ ရှိသည်ဟု ကြားရ၍ ငါလာခဲ့ပါ
 သံတည်း”

ဘုရားသခင်ကား ပက္ကသတို့ကို
 ငါ့တရားကို နာလိုသလော မေးခြင်း

ဗုဒ္ဓသည် သူ့စကားကို ကြားရသောအခါ ပက္ကသအပေါ်
 တွင် ပို၍ ကရုဏာသက်တော်မူလာပြီး သူ၏ အဇ္ဈာသယကို
 ဆင်ခြင်ပြန်သော် များစွာ အလားအလာ ကောင်းနေပြီကို
 သိတော်မူသည့်အလျောက် အောက်၌ မေးတော်မူလိုက်
 လေသည်။

(ဗုဒ္ဓ) “အသင်ရဟန်း၊ သင့်အား ငါတရားဟောတုံငြားအံ့၊
 ငါ့တရားကို သင် နာလိုအံ့လော”

(ပက္ကသ) “ကျွန်ုပ် နာပါအံ့၊ ဟောတော်မူပါ။ အသင်
 ကား ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရားထံမှ တိုက်ရိုက်ဆက်ပွားလာသူ ဖြစ်သဖြင့်
 သင့်တရားကို ဗုဒ္ဓတရားတော်ဟူ၍ အကျွန်ုပ် နာယူပါအံ့” ဟူ၍
 ရိုသေစွာ တောင်းပန်ခြင်း ပြုလေ၏။ ထိုအခါ ဗုဒ္ဓသည် ပက္ကသ
 နှင့် လျော်ကန်မည့် ဓာတ်ခြောက်ပါး တရားကို ဟောကြား
 တော်မူသတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ ဤတရားကား ဥပရိပဏ္ဏာသ ပါဠိတော်
 ဝိဘင်္ဂဝဂ်၊ ဓာတုဝိဘင်္ဂသုတ်၊ ၂၇၁၊ ဆဋ္ဌမုဋ္ဌ
 လာ၏။

အသင်ရဟန်း၊ ငါတရားကို နာလိုဘိသော် ကောင်းစွာ နာလော့ဟု မိန့်တော်မူပြီးနောက် သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်မှ အစ ရဟန္တာဖြစ်သည်အထိ အားထုတ်ကြိုးစားရန် စိတ်အား ထက်သန်စွာဖြင့် ထီးနန်းစွန့်ကာ ရဟန်းပြုလာခဲ့သော ရှင်ဘုရင် လူထွက် ပက္ခသဘာတိရဟန်းအား ဓာတ်ခြောက်ပါး တရားကို ဟောတော်မူသတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ ပါအာ၊ ဝါ၊ ဘေ-ဟု ဆိုအပ်သော ဓာတ်ကြီး လေးထွေတို့၏ ပေါင်းစပ်စုဝေးရာမှဖြစ်သော ရုပ်ဒြပ်ဝတ္ထုကား သော့မပေးရသေးသော စက်ရုပ်ကြီးများနှင့် အလားတူ၏။ သော့မပေး လျှင် တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိ၊ ပကတိ သဘာဝ အတိုင်း ငြိမ်နေ၏။ သော့ပေးလိုက်မှ လှုပ်ရှား လာ၏။ ထို့ အတူပင်လျှင် ရုပ်ကို လှုပ်ရှားလာ စေသော လှုပ်ရှားအောင်တတ်နိုင်စွမ်းရှိသော ဓာတ်နှစ်မျိုးကို ဖြည့်စွက်ကာ ဓာတ် ခြောက်ပါး တရားကို ဟောတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။

ပက္ခသဘာတိကို တရားဟောခြင်း

“အသင်ရဟန်း၊ သူ့သူငါငါ ပုဂ္ဂိုလ်ဟုဆိုအပ်သော သတ္တဝါဟူသမျှသည် ဓာတ်ခြောက်ပါး၏ အစု အဝေးသာ ဖြစ်၏။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါတိုင်းကို ဓာတ်ခွဲ ကြည့်လိုက်သော် ပထဝီ-မြေဓာတ်၊ အာပေါ-ရေဓာတ်၊

ဝါယော-လေဓာတ်၊ တေဇော-မီးဓာတ်၊ အာကာသ-
ဟင်းလင်း ပွင့်နေသော ဓာတ်၊ ဝိညာဏ-အသိဓာတ်
ဤဓာတ်ခြောက်ပါးကိုသာ တွေ့ရ၏။ သင့်မှာလည်း
ဓာတ်ခြောက်ပါးနှင့်ပင် ဖြစ်၏။

(၁) ပထဝီ-မြေဓာတ်

အသင်ရဟန်း၊ ကောင်းစွာ မှတ်သားတိလော့။ ပထဝီ-
မြေဓာတ်ဟူ၍ ရှိ၏။ ထိုမြေဓာတ်ကား အချို့သည် ကိုယ်တွင်းမှာ
ဖြစ်၏။ အချို့ကား ကိုယ်၏အပမာ ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်လေရာ
သင့်ကိုယ်တွင်းမှာ မည်သို့သော မြေဓာတ်မျိုး တွေ့ရှိနေမည်
ထင်သနည်း။

အသင်ရဟန်း၊ မြေဓာတ်ကို ရှေးဦးစွာ ဤသို့ သင် မှတ်တိ
လော့။ အပြင်ရုပ်ဝတ္ထုသည် ကြမ်း၏၊ မာ၏။ ကိုယ်၌ မှီတယ်၍
ဖြစ်၏။ တဏှာက မစွဲလျှင် စွဲချင်အောင် စွဲဆောင်ထား၏။
ထိုရုပ်မျိုးသည် မြေဓာတ် မည်၏။ မြေဓာတ်ဟူ၍ မှတ်။
၃၂-ကောဠာသ အစုအဝေးဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ
တိုင်း၏ကိုယ်၌ မြေဓာတ်ဖြစ်သော ထိုရုပ်ကြမ်း၊ ရုပ်မာတို့ရှိကုန်
၏။

အသင်ရဟန်း၊ ယင်းရုပ်ကြမ်းမျိုးကို ဓာတ်ခွဲလိုက်သော်
ဆံပင်ရုပ်ကို တွေ့ရမည်၊ မွေးညှင်းရုပ်၊ ခြေသည်း လက်သည်းရုပ်၊
သွားရုပ်၊ အရေထူ အရေပါးရုပ်၊ အသားရုပ်၊ အကြောရုပ်၊
အရိုးရုပ်၊ ရိုးတွင်းချင်ဆီရုပ်၊ အညှိရုပ်၊ နှလုံးရုပ်၊ အသည်းရုပ်။

အမြေးရုပ်၊ အဖျဉ်းရုပ်၊ အဆုတ်ရုပ်၊ အသိမ်ရုပ်၊ အူမရုပ်၊
အစာသစ်ရုပ်၊ အစာဟောင်းရုပ် ဤရုပ်ကြမ်း၊ ရုပ်မာများကို
တွေ့ရမည် ဖြစ်ပေသည်။

ဤရုပ်ကြမ်းများကိုမြှောက်ကြားတော်မူပြီးနောက် သူ၏သန္တာန်
အသိဓာတ်ခံမျိုး ရှိ၊ မရှိကို သိလို၍ အမေး၊ အဖြေသဘောဖြင့်
ဆက်၍ဟောတော်မူ၏။

(ဗုဒ္ဓ) အသင်ရဟန်း၊ ဆံပင်၊ မွှေးညှင်း စသော ထိုရုပ်၊
ဤရုပ်တို့သည် ကိုယ်တွင်းမှာ ဖြစ်ကုန်သလော၊ ကိုယ်၏အပမှာ
ဖြစ်ကုန်သလော။ အဘယ်မှာဖြစ်သည် ထင်သနည်း။

(ပက္ကသ) ငါ့ရှင်၊ ဤရုပ်တို့ကား ကိုယ်တွင်းမှာ ဖြစ်ကုန်၏။

(ဗုဒ္ဓ) မှန်ပေ၏။ ယင်းရုပ်တို့သည် ခန္ဓာကိုယ်ကောင်ကို
စွဲမိ၍ တည်ကုန်၏။ ခန္ဓာကိုယ်တွင်းမှာ ဖြစ်သောကြောင့် ယင်း
ဆံပင်၊ မွှေးညှင်း စသော ရုပ်ကြမ်းတို့ကို ကိုယ်တွင်းရှိ ရုပ်၊
ကိုယ်တွင်းရှိ မြေဓာတ် ဟူ၍မှတ်။ ဤမြေဓာတ်တို့သည် သင့်
ဥစ္စာ၊ သင့်ပစ္စည်းလော။ သင် ပိုင်သလော။

(ပက္ကသ) မပိုင်ပါ။ ကျွန်ုပ်၏ ဥစ္စာ၊ပစ္စည်းများ မဟုတ်
ပါ။

(ဗုဒ္ဓ) အသင်ရဟန်း၊ ဤမြေဓာတ်သည် သင်ပိုင် မဟုတ်၊ သင့်
ပစ္စည်း မဟုတ်လျှင် ဤမြေဓာတ်သည် သင်များကော
ဟုတ်သလော၊ မဟုတ်ဘူးလော။

(ပက္ကသ) အကျွန်ုပ်လည်း မဟုတ်ပါ။

(ဗုဒ္ဓ) သင် မဟုတ်ခဲ့လျှင် သင်၏အတ္တများ ဖြစ်နေသလော။

(ပက္ကသ) အကျွန်ုပ်၏အတ္တလည်း မဟုတ်ကြောင်းပါ။

(ဗုဒ္ဓ) အသင်ရဟန်း၊ သာဓု၊ သာဓု၊ သာဓု၊ ကောင်းဘိစွ။
ဤမြေဓာတ်တို့ကို မူလဓာတ်ရင်း၊ ဓာတ်ငုတ် မြုပ်ပျောက်
မသွားစေဘဲ အမှန်ကို အမှန်အတိုင်း သိအောင်၊ ထင်အောင်၊
မြင်အောင် ယထာဘူတဉာဏ်ဖြင့် ရှုအပ်၏။ ရှုလော့။

ဤမြေဓာတ်သည် ငါ့မဟုတ်၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ့ပစ္စည်း မဟုတ်၊
ငါ့အတ္တ မဟုတ် ဟူ၍ ဤသို့ အမှန်ကို အမှန်အတိုင်း သဘော
ပေါက်အောင် ထိရောက်စွာ ရှုလေသည်ရှိသော် ဘာမျှ
တယ်တာစရာ၊ မြတ်နိုးစရာ ရှာမတွေ့သဖြင့် မြေဓာတ်အပေါ်၌၊
မြေဓာတ်ဟုခေါ်သော ဆံပင်၊ မွေးညှင်းတို့အပေါ်၌ ငြီးငွေ့
လာ၏။ ယင်း မြေဓာတ်နှင့်ပတ်သက်၍ စိတ်ကို တပ်မက်ခြင်း၊
သာယာခြင်း၊ စွဲလမ်းခြင်း ကင်းစေ၏။

တပ်မက်ခြင်း ကင်းသွားကတည်းက စွဲလမ်းခြင်း ရှိနိုင်ပါ
တော့မည်လော။

(၂) အာပေါ - ရေဓာတ်

အသင်ရဟန်း၊ ထိုမှတစ်ပါး အာပေါဓာတ်ခေါ်သော ရေ
ဓာတ်ဟူသည် ရှိ၏။ ယင်း ရေဓာတ်သည်လည်း အချို့ကား
ကိုယ်တွင်းမှာ၊ အချို့ကား ကိုယ်၏အပမာ ဖြစ်၏။ ထိုရေဓာတ်
သတ္တိကား ဖွဲ့စည်းတတ်၏။ ဖွဲ့စည်းဆိုသည်ကား အရာဝတ္ထုများကို
တမျိုးနှင့်တမျိုး၊ တခုနှင့်တခု ပူးမိအောင်၊ ကပ်မိ စပ်မိအောင်

ရောမိ နှောမိသွားအောင်၊ တုံမိသွားအောင် ပြုလုပ်ပေးခြင်းကို ဆိုပေသည်။

အသင်ရဟန်း၊ သည်းခြေသည် အဘယ်၌ တည်သနည်း။ အဘယ်ကိုစွဲ၍ ဖြစ်သနည်း။ ခန္ဓာကိုယ်ကို စွဲမှီ၍ ဖြစ်နေသည် မဟုတ်ပါလော။ ထို့အတူ သလိပ်၊ ပြည်၊ သွေး၊ ချွေး၊ အဆီခဲ၊ မျက်ရည်၊ ဆီကြည်၊ တံတွေး၊ နှပ်၊ အစေး၊ ကျင်ငယ် ကြိုသို့သော ဓာတ်တို့သည်လည်း ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း သတ္တဝါတိုင်း တို့၏ ခန္ဓာကိုယ်၌ တည်ကုန်၏။

(ဗုဒ္ဓ) အသင်ရဟန်း၊ ထိုဓာတ်၊ ထိုသည်းခြေ၊ သလိပ် စသော ရုပ်တို့သည် အဘယ်၌ ဖြစ်ကုန်သနည်း။ ကိုယ်တွင်းမှာ သို့မဟုတ် ကိုယ်၏ပြင်ဘက်မှာ ဖြစ်ကုန်သလော။

(ပက္ကသ) ကိုယ်တွင်းမှာပါ ငါ့ရှင်။

(ဗုဒ္ဓ) အတွင်းမှာ ဖြစ်ခဲ့သော် ထိုရုပ်၊ ထိုဓာတ်တို့ကို မည်သို့ ပညတ်ရန် သင့်မည်နည်း။ မည်သို့ ခေါ်ဝေါ်သင့် မည်နည်း။

(ပက္ကသ) အတွင်းရုပ်၊ အတွင်းဓာတ်ဟု ခေါ်ဝေါ် သင့်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓသည် ကျေသည်ထက် ကျေညက်အောင်၊ သဘော ပိုင်သည်ထက်ပိုင်အောင် လှည့်ကာလှည့်ကာ ကျော့၍ကျော့၍ ပက္ကသအား မေးတော်မူပြန်၏။

(ဗုဒ္ဓ) အသင်ရဟန်း၊ သည်းခြေ၊ သလိပ်၊ သွေး စသည် တို့သည် မြေဓာတ်လော၊ ရေဓာတ်လော။

(ပက္ကသ) ရေဓာတ်ပါ၊ ငါ့ရှင်။

(ဗုဒ္ဓ) ကောင်းပြီ။ သို့ဖြစ်ဘိသော် ထိုရေဓာတ်တို့သည် သင့်ဥစ္စာလော၊ သင့်ပစ္စည်းလော၊ အခြားသူများ၏ ပစ္စည်းလော။

(ပက္ကသ) ကျွန်ုပ်ပစ္စည်း၊ ကျွန်ုပ်ဥစ္စာလည်း မဟုတ်၊ အခြားသူများ၏ ဥစ္စာ ပစ္စည်းလည်း မဟုတ်ပါ။

(ဗုဒ္ဓ) အသင်ရဟန်း၊ ဤရေဓာတ်သည် သင့်ဥစ္စာ၊ သင့်ဟာ၊ သင့်ပစ္စည်း မဟုတ်လျှင် သင်များ ဖြစ်နေသလော။

(ပက္ကသ) အကျွန်ုပ်လည်း မဟုတ်ပါ။

(ဗုဒ္ဓ) သင် မဟုတ်လျှင် သင်၏အတ္တများလား။

(ပက္ကသ) အကျွန်ုပ်၏ အတ္တလည်း မဟုတ်ပါ။

(ဗုဒ္ဓ) အသင်ရဟန်း၊ သာဓု၊ သာဓု၊ သာဓု၊ ကောင်းဘိစွာ။ ဤရေဓာတ်တို့ကို မူလဓာတ်ရင်း၊ ဓာတ်ငုံတ် မြုပ်ပျောက် မသွားစေဘဲ ရေဓာတ်အမှန်ကို အမှန်အတိုင်း သိအောင်၊ ထင်အောင်၊ မြင်အောင် ယထာဘူတဉာဏ်ဖြင့် ရှုအပ်၏။ ရှုတိလော့။

ဤ ရေဓာတ်သည် ငါ မဟုတ်၊ ငါ့ပစ္စည်း မဟုတ်၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ ငါ့ဟာ မဟုတ်၊ ငါ့အတ္တဘောမဟုတ် ဟူ၍ ဤသို့ အမှန်ကို အမှန်အတိုင်းသိအောင် မြင်အောင်၊ ထိရောက်စွာ ရှုအပ်၏။ ရှုတိလော့။ ဤသို့ ရှုဖန်များလတ်သော် တွယ်တာစရာ၊ မြတ်နိုးစရာဆို၍ ဘာမျှ ရှာမတွေ့သဖြင့် ရေဓာတ်

ဖြစ်သော သည်းခြေ၊ သလိပ်၊ သွေး စသည်တို့ အပေါ်၌
ငြီးငွေ့ခြင်း ဖြစ်လာလတ်။ ထိုအခါ ယင်းရေဓာတ်နှင့်
ပတ်သက်၍ စိတ်ကို တပ်မက်ခြင်း ကင်းစေလတ်။ တပ်မက်ခြင်း
ကင်းသည်ဆိုကတည်းက စွဲလမ်းခြင်း ရှိနိုင်ပါဦးမည်လော။

(၃) ဝါယော-လေဓာတ်။

အသင်ရဟန်း၊ ထိုမှတစ်ပါး ဝါယောဓာတ်ခေါ်သော
လေဓာတ်ဟူသည် ရှိ၏။ ယင်းလေဓာတ်သည်လည်း အချို့ ကား
ကိုယ်တွင်းမှာ၊ အချို့ ကား ကိုယ်၏ ပြင်ဘက်မှာ ဖြစ်၏။
ယင်းလေဓာတ်၏ သတ္တိကား လှုပ်ရှားခြင်း၊ ထောက်ကန်ခြင်း
ဖြစ်၏။ လှုပ်ရှားဆိုသည်ကား အငြိမ်မနေ၊ ကြွရွစေခြင်းကို
ဆိုသည်။

အသင်ရဟန်း၊ လေနှင့်ပတ်သက်၍ အထက်ဆန်သောလေ၊
အောက်သို့စုန်သောလေ၊ အထဲ၌ တည်သောလေ၊ အင်္ဂါကြီး
ငယ်တို့ကို ကွေးခြင်း ဆန့်ခြင်း၊ ခုန်ခြင်း ပျံခြင်း ပြုလုပ်
နိုင်အောင် ကူးချည်သန်းချည် လျှောက်နေသောလေ၊ ဝင်သက်
လေ၊ တွက်သက်လေ၊ ဤလေ၊ ထိုလေ အားလုံးတို့သည်
ကိုယ်တွင်းမှာ ဖြစ်သောကြောင့် အတွင်းဓာတ် မည်ကုန်၏။
အတွင်းဓာတ်ဟူ၍ မှတ်။

(ဗုဒ္ဓ) အသင်ရဟန်း၊ သင့်ကို ငါ မေးအံ့။ ဝါယောဓာတ်
ခေါ်သော ထိုလှုပ်ရှားဓာတ်သည် အဘယ်၌ ဖြစ်သနည်း။

(ပက္ကသ) ကိုယ်မှာ ဖြစ်ပါသည် ငါ့ရှင်။

(ဗုဒ္ဓ) ကောင်းပြီ။ ကိုယ်မှာဖြစ်က အတွင်းမှာဖြစ် သလော၊ အပြင်မှာ ဖြစ်သလော။

(ပက္ကသ) အတွင်းမှာပါ ငါ့ရှင်။

(ဗုဒ္ဓ) ကောင်းပြီ။ ယင်းသို့ အတွင်းမှာဖြစ်သော ထိုလေ ဓာတ်သည် သင့်ပစ္စည်းလော၊ သင့်ဥစ္စာ၊ သင့်ဟာလော။

(ပက္ကသ) မဟုတ်ပါ ငါ့ရှင်။

(ဗုဒ္ဓ) သင့်ဥစ္စာ၊ သင့်ဟာ မဟုတ်လျှင် သင်များ ဖြစ်နေ သလား။

(ပက္ကသ) အကျွန်ုပ်လည်း မဟုတ်ပါ။

(ဗုဒ္ဓ) သင် မဟုတ်လျှင် သင့်အတ္တများလား။

(ပက္ကသ) အကျွန်ုပ် အတ္တလည်း မဟုတ်ပါ။

(ဗုဒ္ဓ) အသင်ရဟန်း၊ ကောင်းဘိစွာ။ သာဓု၊ သာဓု၊ သာဓု။

ဤလေဓာတ်၊ ထိုစုန်လေ၊ ဆန်လေ စသော လေဓာတ်တို့ကို မူလဓာတ်ရင်း၊ ဓာတ်ငုတ် မြုပ်ပျောက်မသွားစေဘဲ အမှန်ကို အမှန်အတိုင်း သိအောင်၊ ထင်အောင်၊ မြင်အောင် ယထာ ဘူတဉာဏ်ဖြင့် ရှုအပ်၏။ သင် ရှုဘိလော့။

ဤလေဓာတ်ကား ငါ မဟုတ်၊ ငါ့ပစ္စည်း မဟုတ်၊ ငါ့ဥစ္စာ ငါ့ဟာ မဟုတ်၊ ငါ့အတ္တ မဟုတ် ဟူ၍ ဤသို့ အမှန်ကို အမှန်အတိုင်းသိအောင်၊ ထင်အောင် ထိရောက်စွာ ရှုအပ်၏။ ရှုဘိလော့။ ဤသို့ ရှုဖန် များလတ်သော် တွယ်တာစရာ၊

မြတ်နိုးစရာ ဆိုသရွေ့ ဘာမျှမရှိသဖြင့် လေဓာတ်ဖြစ်သော ထွက်သက်၊ ဝင်သက် စသည်တို့အပေါ်၌ ငြီးငွေ့ခြင်း ဖြစ်လာလတ်။ ။ ထိုသို့ ငြီးငွေ့ခြင်း ဖြစ်လာသော် လေဓာတ်နှင့် ပတ်သက်၍ စိတ်ကို တပ်မက်ခြင်း ကင်းစေလတ်။ ။ တပ်မက်ခြင်း ကင်းသည် ဆိုကတည်းက စွဲလမ်းခြင်း ရှိနိုင်ပါဦးမည်လော။

(၄) တေဇော-မီးဓာတ်။

အသင်ရဟန်း၊ ထိုမှတစ်ပါး တေဇောဓာတ်ခေါ်သော မီးဓာတ်ဟူသည် ရှိ၏။ ယင်းမီးဓာတ်၏ သတ္တိကား လောင်ကျွမ်းစေတတ်၏။ လောင်ကျွမ်းခြင်းသဘော ရှိ၏။

အသင်ရဟန်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း၊ သတ္တဝါတိုင်း၏ ခန္ဓာကိုယ်ကောင်သည် အကြင်ဓာတ်ကြောင့် ပူလောင်၏။ လောင်ကျွမ်း၏။ ဆွေးမြေ့ခြင်းသို့ ရောက်၏။ စားဘွယ်သောက်ဘွယ် ဟူသမျှတို့ကို ကောင်းစွာကြေညက်ခြင်း၊ နှုံးနုပ်ခြင်းသို့ ရောက်စေ၏။ ထိုဓာတ်၊ ထိုရုပ်တို့သည် ခန္ဓာကိုယ်၏ အတွင်းဖြစ်သောကြောင့် အတွင်းဓာတ် မည်ကုန်၏။ အတွင်းဓာတ်ဟူ၍ မှတ်။

(ဗုဒ္ဓ) အသင်ရဟန်း၊ သင့်အား ငါ မေးအံ့။ ပူတတ်၊ လောင်ကျွမ်းစေတတ်၊ ဆွေးမြေ့စေတတ်သော ထိုတေဇောဓာတ်သည် အဘယ်၌ ဖြစ်တည်သနည်း။ ယင်းတေဇောဓာတ်တို့၏ ဖြစ်ရာကား အဘယ်နည်း။

(ပက္ကုသ) ခန္ဓာကိုယ်သည် ယင်းဓာတ်တို့၏ ဖြစ်တည်ရာ ဖြစ်ပါ၏။ ယင်းဓာတ်တို့သည် ခန္ဓာကိုယ်၌ စွဲမိ၍ ဖြစ်ကုန်ပါ၏။

(ဗုဒ္ဓ) သင်၏ ရုပ်ဝတ္ထုဖြစ်သည် ခန္ဓာကိုယ် မဟုတ်လော။

(ပက္ကသ) ဟုတ်ပါသည် ငါ့ရှင်။

(ဗုဒ္ဓ) ဒါဖြင့်ရင် သင့်ခန္ဓာကိုယ်၌ စွဲမှီလျက် ဖြစ်တည်
နေသော ထိုတေဇောဓာတ်သည် သင့်ပစ္စည်းလော၊ သင့်ဟာ၊
သင့်ဥစ္စာလော။

(ပက္ကသ) မဟုတ်ပါ ငါ့ရှင်။

(ဗုဒ္ဓ) သင့်ပစ္စည်း မဟုတ်လျှင် သင်များ ဖြစ်နေသလား။

(ပက္ကသ) အကျွန်ုပ်လည်း မဟုတ်ပါ။

(ဗုဒ္ဓ) သင့်ပစ္စည်းလည်း မဟုတ်၊ သင်လည်း မဟုတ်ခဲ့သော်
ထိုတေဇောဓာတ်သည် သင်၏ အတ္တများ ဖြစ်လေမည်လား။

(ပက္ကသ) အကျွန်ုပ်၏အတ္တလည်း မဟုတ်ပါ။ သူ၏သဘော
သတ္တိအရ သူ့ ဖာသာသု ပူနေခြင်း၊ လောင်နေခြင်း၊ ဆွေးမြေ့
နေခြင်းသာ ဖြစ်ပါ၏။

(ဗုဒ္ဓ) အသင်ရဟန်း၊ ကောင်းဘိစု၊ ကောင်းဘိစု။ သာဓု၊
သာဓု၊ သာဓု။ ယင်းတေဇောဟု ဆိုအပ်သော မီးဓာတ်၊
အပူဓာတ်၊ ဆွေးမြေ့ဓာတ်၊ ပူလောင်ဓာတ်တို့ကို မူလ
ဓာတ်ရင်း ပျောက်မသွားစေဘဲ အမှန်ကို အမှန်တိုင်း အရှိကို
အရှိအတိုင်း သိအောင်၊ ထင်အောင်၊ မြင်အောင် ယထာဘူတ
ဉာဏ်ဖြင့် ရှုအပ်၏။ သင် ရှုဘိလော့။

ဤတေဇောဟု ဆိုအပ်သော မီးဓာတ်၊ အပူဓာတ်၊ လောင်
ကျမ်းဓာတ်၊ ဆွေးမြေ့စေတတ်သောဓာတ်သည် ငါ မဟုတ်၊ ငါ

ပစ္စည်း မဟုတ်၊ ငါ့ဟာ ငါ့ဥစ္စာ မဟုတ်၊ ငါ့အတ္တမဟုတ်ဟူ၍ ဤသို့ ထိရောက် ပေါက်မြောက်အောင် ရှုစေ၏။ ဤသို့ ရှုဖန်များ လတ်သော် ထိုအခါ ယင်းတေဇောခေင် ပူလောင်ဓာတ်များ အပေါ်၌ ငြီးငွေ့ခြင်း ဖြစ်လာလကံ။ ယင်းဓာတ်များနှင့် ပတ်သက်၍ စိတ်ကို တပ်မက်ခြင်း ကင်းစေလတံ။ စိတ်တပ်မက်ခြင်း ကင်းရှင်းသွားလတံ။ တပ်မက်ခြင်း ကင်းရှင်းသွားကတည်းက စွဲလမ်းမှုဟူသည် ရှိနိုင်ပါဦးမည်လော။

(၅) အာကာသ-ဟာလာဟင်းလင်းဓာတ်

အသင်ရဟန်း၊ သင်သဘောပေါက်သည့်အလျောက် ဖြေဆိုချက်များကား အားရဘွယ်ကောင်းဘိစွ။ နှစ်သက်ဘွယ်ကောင်းဘိစွ။ ဆိုခဲ့ပြီးသော ဓာတ်လေးပါးတို့၏ သဘာဝအချက်အလက်များကို အရှိကိုအရှိအတိုင်း အမှန်ကို အမှန်အတိုင်း သင်သိသွားပြီ ဖြစ်လေပြီတည်း။

အသင်ရဟန်း၊ ထိုမှတစ်ပါး သိမှတ်ဘွယ်ကျန်သေး၏။ သင်မှတ်လေဦး။ ဟင်းလင်းဟာတာ အတွယ်အတာ ပြီးစရာဟူ၍ မရှိသော အာကာသဓာတ်ဟူသည် ရှိသေး၏။ ယင်းအာကာသဓာတ်သည် သင့်မှာလည်း ရှိ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း၊ သတ္တဝါတိုင်းမှာလည်း ရှိ၏။ ယင်းဓာတ်တို့ကား အဘယ်နည်းဆိုသော် နားပေါက်၊ မျက်စိပေါက်၊ ပါးစပ်ပေါက်၊ အစာသစ်ပေါက်၊ အစားဟောင်းပေါက်တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ယင်းဓာတ်တို့သည် တစုံတရာဖြင့် အခြားအကန့်၊ အဆီးအတားမရှိ။ သူ့ပင်ကိုယ်ပကတိအတိုင်း ဟာလာဟင်းလင်း ဖြစ်ကုန်၏။ တခုနှင့်တခု၊ တမျိုးနှင့်တမျိုး ထိကပ်

စပ်နှောခြင်း မရှိ။ ဥပမာ-သင်၏နှာခေါင်းပေါက်၊ နားပေါက်
များကို သင်ကြည့်လော့။ သူ့ဖာသာသူ ဟောင်းလောင်း
အပေါက်ကြီး ဖြစ်နေသည်မဟုတ်လော့။ ယင်းအပေါက်များမှ
ထွက်စရာရှိသည်တို့ ထွက်ကုန်၏။ ဝင်စရာရှိသည်တို့ ဝင်ကုန်၏။

(ဗုဒ္ဓ) အသင်ရဟန်း၊ သင့်အား ထပ်ခံ၍ ရှင်းပြပါဦးအံ့။
စားဘွယ်သောက်ဘွယ် အာဟာရတို့သည် ရှိကြကုန်၏။ သတ္တဝါ
တိုင်းသည် အာဟာရကို မှီတင်းနေကြရသည် ဖြစ်သောကြောင့်
စားဘွယ်ကို စားကြကုန်၏။ သောက်ဘွယ်ကို သောက်ကြ
ကုန်၏။ ထိုအခါ ယင်း စားဘွယ်သောက်ဘွယ်တို့ အဘယ်သို့၊
မည်သည့်နေရာသို့ ရောက်ရှိသွားကုန်သနည်း။

(ပက္ကသ) ခန္ဓာကိုယ်ထဲ ရောက်ရှိသွားပါသည် ငါ့ရှင်။

(ဗုဒ္ဓ) ကောင်းပြီ။ စားဘွယ်သောက်ဘွယ်များ ခန္ဓာကိုယ်
ထဲ ရောက်ရှိသွားသည်ဟု သင် ဖြေ၏။ ယင်း စားဘွယ်
သောက်ဘွယ်တို့သည် မည်သို့သော နည်းလမ်းဖြင့် ခန္ဓာကိုယ်
တွင်းသို့ ရောက်ရှိသွားကုန်သနည်း။

(ပက္ကသ) ပါးစပ်ပေါက်က ရောက်ရှိသွားပါကုန်၏။

(ဗုဒ္ဓ) ကောင်းပြီ။ အကယ်၍ ပါးစပ်သည် အဘုံးကြီး၊
အခဲကြီး၊ အဆို့ကြီး၊ အပိတ်ကြီး ဖြစ်နေခဲ့သော် စားဘွယ်
သောက်ဘွယ်များ ကိုယ်ထဲ ရောက်နိုင်ပါမည်လား။

(ပက္ကသ) မရောက်နိုင်ပါ ငါ့ရှင်။

(ဗုဒ္ဓ) အဘယ်ကြောင့်ပါနည်း။

(ပက္ကသ) အထဲသို့ သွင်းစရာ ဝင်စရာလမ်း၊ ဝင်စရာ အပေါက် မရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

(ဗုဒ္ဓ) ဒါဖြင့်ရင် စားသောက်ဘွယ်များ ဝမ်းခေါင်းထဲ၊ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးထဲ ရောက်ရှိသွားနိုင်ခြင်းသည် ဝင်စရာ တံခါး၊ ဝင်စရာအပေါက် ရှိသောကြောင့်ဆိုတာ မထင်ရှားပေဘူး လား။ ဝင်ပေါက်မရှိလျှင် စားဘွယ်သောက်ဘွယ်များ ဝမ်းထဲ ရောက်နိုင်ပါ့မည်လား။

(ပက္ကသ) မရောက်နိုင်ပါ ငါ့ရှင်။

(ဗုဒ္ဓ) ယင်းသို့ ဟာလာဟင်းလင်းကြီး ပွင့်နေသော အာကာသဓာတ်ခေါ်သော ပါးစပ်ပေါက်ကြီးများ သတ္တဝါ တိုင်း သတ္တဝါတိုင်းမှာ မရှိပေဘူးလား။

(ပက္ကသ) ရှိပါသည် ငါ့ရှင်။ ပါးစပ်ပေါက် မရှိခဲ့သော် ယစာ အယ်နယ် သွင်းပည့်နည်း။ စားမည်နည်း။ သောက်မည် နည်း။ မစားမသောက်နိုင်က သတ္တဝါဟူ၍ပင် ရှိတော့မည် မဟုတ်ဘူး။

(ဗုဒ္ဓ) ကောင်းပြီ။ ပါးစပ်ပေါက် ဗုဒ္ဓအာကာသဓာတ်ရှိ၍ စားသောက်ဘွယ်များကို ဝမ်းထဲရောက်အောင် သွင်းနိုင်ကြ သည်။ ဤသို့ သွင်းခြင်းအားဖြင့် သတ္တဝါတွေ ရှင်သန်ကြ ပုသည်။ သည်လို သင်ပြောလိုသည် မဟုတ်လား။

(ပက္ကသ) မှန်ပါသည်။

(ဗုဒ္ဓ) ယားပါဟော့။ အာကာသဓာတ် ပါးစပ်ပေါက် ၏ကျေးဇူးကြောင့် အသက်ရှင်ရှင်နေကြသည့် သတ္တဝါတွေဟာ

ဘေးခပ်သိမ်း၊ ရန်ခပ်သိမ်း၊ အန္တရာယ်ခပ်သိမ်းတို့မှ ကင်းငြိမ်း
ပါစေ၊ ရောဂါဘယများ ကင်းရှင်းပါစေ။

(ပက္ကသ) သည်လိုတော့လဲ မဟုတ်ရပါ ငါ့ရှင်။ ကြီးငယ်
မဟူ ဘေးအန္တရာယ်၊ အနာရောဂါ၊ ဆင်းရဲဒုက္ခများ
အချိန်မရွေး ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

(ဗုဒ္ဓ) အဘယ်ကြောင့် ဤသို့ ဆင်းရဲကြရ၊ ဒုက္ခရောက်ကြရ
သနည်း။

(ပက္ကသ) အသက်ရှင်သန်နေ၍ ဖြစ်ပါသည်။

(ဗုဒ္ဓ) အသက် ဘာကြောင့် ရှင်သန်သနည်း။

(ပက္ကသ) ခုနက အာကာသဓာတ်ခေါ်သည့် ပါးစပ်
ပေါက်ကြောင့်၊ ပါးစပ်ပေါက်က အစာများ သွင်းပေးသော
ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

(ဗုဒ္ဓ) ကောင်းပြီ။ သည်ပါးစပ်ပေါက် အာကာသဓာတ်
ဟာ သင့်မှာကော ပါသည်မဟုတ်လား။

(ပက္ကသ) ပါ ပါသည် ငါ့ရှင်။

(ဗုဒ္ဓ) အဲသည် အာကာသဓာတ် ပါးစပ်ပေါက်ဟာ သင့်
ပစ္စည်းလော၊ သင့်ဥစ္စာ၊ သင့်ဟာလော။

(ပက္ကသ) သည်လိုတော့လဲ မဟုတ်ပေါင်ပါ ငါ့ရှင်။

(ဗုဒ္ဓ) သင့်ဟာ၊ သင့်ဥစ္စာ၊ သင့်ပစ္စည်း မဟုတ်ခဲ့လျှင်
အဲသည် အာကာသဓာတ်ဟာ သင်များ ဖြစ်လေသလား။

(ပက္ကသ) အကျွန်ုပ် မဟုတ်ရပါ ငါ့ရှင်။

(ဗုဒ္ဓ) အသင် မဟုတ်ခဲ့သော် သင်၏အတ္တများ ဖြစ်လေ
မည်လား။

(ပက္ကသ) မဖြစ်နိုင်ပါ။ ကျွန်ုပ်၏အတ္တ မဟုတ်ပါ ငါ့ရှင်။

မှတ်ချက်။ ။ ရှင်ဘုရင်လူထွက် ပက္ခသဘာဝိရဟန်းကြီးသည် တရားတော်ကို များစွာနှစ်သိမ့်သဖြင့် ခေါင်း တငြိမ့်ငြိမ့်၊ ပီတိတစိမ့်စိမ့်နှင့် ရှိနေတော့၏။ သို့သော် သူသည် ဗုဒ္ဓနှင့် တေ့ တေ့ ဆိုင်ဆိုင် ပက်ပင်းတွေ့နေရပါလျက် ဗုဒ္ဓကို ဗုဒ္ဓမုန်း မသိရှာသေး။ ထို့ကြောင့် စကားဆိုပြော လေသောအခါများတွင် မိမိက အသက်ကြီး သော ဂုဏ်အရဖြင့် ဗုဒ္ဓအား ငါ့ရှင်၊ ငါ့ရှင် ဟူ၍ ခေါ်ဝေါ် သုံးစွဲခြင်းပြုနေ၏။

(ဗုဒ္ဓ) ကောင်းဘိစွာ၊ အသင်ရဟန်း၊ သာဓု၊ သာဓု၊ နားပေါက် မျက်စိပေါက်များကိုလည်း ဤနည်းကို မှီး၍ သိလေလော့၊ ရှုပွားလေလော့။

အာကာသဓာတ်ဟု ဆိုအပ်သော ပါးစပ်ပေါက်၊ နားပေါက်၊ မျက်စိပေါက်၊ နှာခေါင်းပေါက်၊ အစာသစ်ပေါက်၊ အစာဟောင်းပေါက်တို့သည် ငါ မဟုတ်၊ ငါ့ပစ္စည်း မဟုတ်၊ ငါ့ ဥစ္စာ ငါ့ဟာ မဟုတ်၊ ငါ့အတ္တမဟုတ်ဟူ၍ မူလဓာတ်ငုတ်ကို မြုပ်မသွားစေဘဲ အမှန်အတိုင်း မြင်အောင်၊ ယထာဘူတ ဉာဏ်ဖြင့်ရှုသော် အာကာသဓာတ်များ အပေါ်၌ ငြီးငွေ့လာ လတံ့။ ။ အာကာသဓာတ်နှင့်ပတ်သက်၍ စိတ်ကို တပ်မက်ခြင်း ကင်းစေလတံ့။ ။ စိတ်၌ တပ်မက်ခြင်း ကင်းရှင်းလတံ့။ ။ ထိုအခါ ယင်းအာကာသဓာတ်၌ စွဲလမ်းခြင်း အဘယ်မှာ ဖြစ်နိုင်တော့ မည်နည်း။

(၆) ဝိညာဏ - အသိဓာတ်

(ဗုဒ္ဓ) အသင်ရဟန်း၊ တရားဟူသည် အလွန်ကြားနာရခဲ၏။ အခွင့်သင့်ခိုက်တွင် သင် နာဦးမည်လော့။ တရားဟောရန် ငါ့အား ဝန်မလေး။ သင့်မှာ နာလိုသောဆန္ဒ ရှိတိမူကား ငါ တခု ဟောလိုသေး၏။

(ပဏ္ဍိတ) ဟော ငါ့ရှင်။ ငါ့ရှင်ကား ဗုဒ္ဓ၏သားတော် ကောင်း ပီသတိစွာ။ အနှစ်သာရနှင့်ပြည့်ဝသော တရားများကို ဟောကြားနိုင်တိစွာ။ အကျွန်ုပ်သည် ဗုဒ္ဓ၏ထံတော်မှောက်သို့ ရောက်သွားခဲ့သော် အဘယ်သို့ နေမည်မသိ။ ယခု ငါ့ရှင်နှင့် တွေ့ရခြင်း၊ ငါ့ရှင် ဟောသောတရားများကို ကြားနာရသည် ကိုပင် ဘုရားသခင်နှင့် တွေ့ရတိသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဘုရား သခင်ကိုယ်တော်တိုင် မြှက်ကြားနေသော တရားတော်ကို ကြားနာရတိသကဲ့သို့လည်းကောင်း နှစ်သက်ခြင်း၊ ကြည်နူးခြင်း အဟုန်တို့သည်သာ ကျွန်ုပ်၏တကိုယ်လုံး အပ်သွားချစရာမျှ မလပ်ရအောင် ပျံ့နှံ့လျက် တည်ပါကုန်၏။ ဟောတော်မူပါ ငါ့ရှင်။

(ဗုဒ္ဓ) ကောင်းတိစွာ၊ ကောင်းတိစွာ။ သို့ဖြစ်တိသော် ဆက်၍ နာလေဦး။ အသင်ရဟန်း၊ ငါသည် ဓာတ်ငါးပါး၏အကြောင်း ကို သဘောပေါက်သည်အထိ စိတ်ရှည်စွာ ငါ့ဟော၍ ပြီးခဲ့ပြီ။ သိအပ်၊ သိထိုက်၊ မှတ်အပ်၊ မှတ်သင့်၊ မှတ်ထိုက်သော ဓာတ်တပါး ကျန်သေး၏။ ထိုဓာတ်ကား အခြားမဟုတ်၊ ဝိညာဏ ခေါ်သော အသိဓာတ်ပင်တည်း။

(ဗုဒ္ဓ) အသင်ရဟန်း၊ သင့်အား ငါ မေးဦးအံ့။ သစ်ပင်၊ တောတောင် စသည်တို့ ရှိကုန်သည်ဖြစ်ရာ ယင်းတို့သည် ငါ

ဟောအပ်ခဲ့ပြီးသော ဓာတ်ငါးပါးအနက် မည်သည့်ဓာတ်များ ပါဝင်ကုန်မည် ထင်သနည်း။

(ပက္ကသ) မြေဓာတ်၊ ရေဓာတ်၊ လေဓာတ်၊ မီးဓာတ်၊ အာကာသဓာတ်အားဖြင့် ဓာတ်ငါးပါးစလုံး ပါဝင်ပါကြောင်း။

(ဗုဒ္ဓ) သစ်ပင်၊ တော၊ တောင် စသည်တို့၌ ပ၊ အ၊ ဝါ၊ တေ၊ ဓာတ်ကြီးလေးထွေတို့ဖြင့် ဖွဲ့တည်နေကြောင်းမှာ ထင်ရှား၍ ထားဘိလော့။ ယင်းတို့၌ အာကာသဓာတ် ပါဝင်ကြောင်းကို အဘယ်သို့ သင် နားလည်သနည်း။

(ပက္ကသ) ထင်ရှားပါသည် ငါ့ရှင်။ ဥပမာ- တောင်ဆိုပါ တော့၊ ယင်းတောင်သည် တသားတည်း၊ တပြင်တည်း၊ တလုံး တစည်းတည်း အကြားမရှိသော တောင်များလည်း ရှိ၏။ အချို့ တောင်များမှာကား သတ္တဝါတို့ခန္ဓာကိုယ်၌ အာကာသ ဓာတ် ပါးစပ်ပေါက်များ ရှိသကဲ့သို့ပင် တခုနှင့်တခု ပူးကပ် စပ်နှောခြင်းမရှိ၊ ဟင်းလင်းပွင့်နေသော ဥမင်လိုက်ခေါင်းကြီး၊ တူးခေါင်းကြီး၊ ချောက်ကမ်းပါးစောက်ကြီးများ ရှိပါကုန်၏။ ယင်းတို့သည် အဆီးအတား၊ အခြားအကန့် မရှိ၊ ဟင်းလင်းပွင့် အာကာသဓာတ်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည် ငါ့ရှင်။

(ဗုဒ္ဓ) ကောင်းဘိစူ။ သာဓု၊ သာဓု၊ သင့်ကို ငါ မေးဦးအံ့။ ယင်း သစ်ပင်၊ တော၊ တောင် စသည်တို့၌ရှိသော ဓာတ်ငါးပါး နှင့် သတ္တဝါတို့သဏ္ဍာန်မှာရှိသော ဓာတ်ငါးပါးတို့ ခြားနား ချက်များ ရှိသလော။

(ပက္ကသ) ခြားနားချက် မရှိ၊ ဓာတ်ငါးပါး၏ အစုအဝေး ချည်းသာ ဖြစ်ပါကုန်၏။

(ဗုဒ္ဓ) အသင်ရဟန်း၊ ယင်းသို့ ဓာတ်ငါးပါး အရှိချင်း တူပါလျက် သစ်ပင်၊ တော၊ တောင်တို့ကား လူတို့ကဲ့သို့ စကား ဆိုပြောမှု၊ သွားလာလှုပ်ရှားမှု စသည်ကို အဘယ်ကြောင့် မပြု နိုင်ကြသနည်း။

(ပက္ကသ) ဤသည်ကိုကား ကျွန်ုပ် မသိပါ ငါ့ရှင်။

(ဗုဒ္ဓ) အသင်ရဟန်း၊ ယခု သင့်အား ငါဟောနေသည်မှာ ဝိညာဏခေါ်သော အသိဓာတ်တရား ဖြစ်၏။ ထိုအသိဓာတ်ကား စင်ကြယ်၏။ ဆုတ်ဆုတ်ဖြူ၏။ ယင်း ဝိညာဏခေါ် အသိဓာတ်၏ သတ္တိကား အပူကို အပူမှန်း သိ၏။ ဆင်းရဲကို ဆင်းရဲမှန်း သိ၏။ ကြားစရာကို ကြားမှန်း သိ၏။ နံစရာကို နံမှန်း သိ၏။ ထို ဝိညာဏ ခေါ်သော အသိဓာတ်မျိုးသည် သက်ရှိသတ္တဝါတို့၌သာ ရှိ၏။ အသင်ရဟန်း၊ သင့်အား ဥပမာဖြင့် ပြပါအံ့။ သစ်ပင်ကြီးတပင် သည် ရှိလေ၏။ ထိုသစ်ပင်ကြီးအောက်တွင် ချုံနွယ်ပင်များ ပေါက်လျက် ရှိကုန်၏။ အသင်ရဟန်း၊ တနေ့တွင် လေပြင်း မှန်တိုင်း တိုက်ခတ်ခြင်းဒဏ်ကြောင့် ထိုသစ်ပင်ကြီးမှ သစ်ကိုင်း တကိုင်းသည် အောက်က ချုံနွယ်ပင်များပေါ်သို့ ကျိုးကျ သဖြင့် ဗရမ်းဗတာ ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ကုန်လေ၏။ ဤသည်ကို ထားဘိဦးလော့။ ယခု တရားနာနေခိုက် သင့်ကို ခြင်ကိုက်သည် ဆိုပါစော့။ သင့်မှာ ခြင်ကိုက်ခံရခြင်းနှင့် ချုံနွယ်များ သစ်ပင်ဖိခံရခြင်းကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် ခံရသည်ခြင်း တူသည် မဟုတ်ပါလော့။ ထူးခြားသေးသလော့။

(ပက္ကသ) မထူးခြားပါ ငါ့ရှင်။ သူတို့မှာလည်း သူတို့ အလျောက် ခံကြရခြင်းပါ။ အကျွန်ုပ်မှာလည်း အကျွန်ုပ် အလျောက် ခံရခြင်းပါ။ ဘာမျှ ထူးခြားခြင်း မရှိပါ။

(ဗုဒ္ဓ) ကောင်းပြီ။ အသင်ရဟန်း၊ သင့်မှာ ခြင်္ကိုက်သည် အခါ ကိုက်မှန်း သိ၏လော။

(ပက္ကသ) ဘယ်နှယ်ပြောပါလိမ့် ငါ့ရှင်၊ မသိဘဲ နေချည့် သိပါသော်ကော။

(ဗုဒ္ဓ) ဟုတ်ပြီ၊ ခြင်္ကိုက်သည်ကို သင် သိသကဲ့သို့၊ ဟို— ချုံနှယ်ပင်များကကော သစ်ပင်ဖိ ခံရမှန်း သူတို့ သိကြပါ၏ လော။

(ပက္ကသ) အဘယ်မှာလျှင် သူတို့ သိကြပါမည်လဲ ငါ့ရှင်။

(ဗုဒ္ဓ) ခံရတာချည့်ချင်း တူပါလျက် သင်ကမူ ခံရမှန်း သိချေ၏။ သူတို့ခများများ မသိကြခြင်းမှာ အဘယ်ကြောင့်ပါ နည်း။ သူတို့ခများတွေလဲ သင်ကဲ့သို့ပင် သိထိုက်သည် မဟုတ်ပါ လော။ (ထိုအခါ ပက္ကသတိရဟန်းကြီးသည် တွေ့၍ စဉ်းစား နေ၏။ ဗုဒ္ဓကပင် ဆက်၍ မိန့်တော်မူ၏။)

(ဗုဒ္ဓ) အသင်ရဟန်း၊ ဤပြဿနာကား သင့်အဖို့ စဉ်းစား ထိုက်သော ပြဿနာဖြစ်ပေ၏။ ရုတ်ခြည်းပင် သင် ဖြေနိုင်ခြင်းမရှိ သည်မှာ အဆန်းမဟုတ်ပြီ။ သတ္တဝါနှင့် သစ်ပင်၊ တော၊ တောင် တို့သည် ဓာတ်ငါးပါး၏ အစုအဝေးဖြစ်ခြင်းအရာတွင် တူညီကြ ကုန်သော်ငြားလည်း လူသား သတ္တဝါတို့က ထို သစ်ပင်၊ တော၊ တောင် စသည်တို့ထက် ဓာတ်တပါး ပိုကဲ ပါရှိနေပေသည်။ ထိုဓာတ်ကား ဝိညာဏခေါ်သော အသိဓာတ် ဖြစ်ပေ၏။ ထို အသိဓာတ် သင့်မှာပါရှိသောကြောင့် ခြင်္ကိုက်သည်ကို “ငါ့ကို ကိုက်နေ၏” ဟု သင်သိသတည်း။ သစ်ပင်၊ တော၊ တောင် စသည် တို့၌ကား သင့်၌ကဲ့သို့ ဝိညာဏခေါ်သော အသိဓာတ်မျိုး မပါ လေသောကြောင့် ကိုယ်အပေါ်သို့ သစ်ပင်ပိ၍လည်း ပိမှန်း

မသိကုန်၊ သစ်ပင်ကလည်း ငါမှန်း မသိကုန်။ သစ်ပင်ကလည်း ငါ ကျိုးကျပါကလား၊ နာလိုက်ဘိခြင်း၊ ဆင်းရဲဘိခြင်း ဟူ၍ မသိရှာ၊ ရှင်းပါ၏လော အသင်ရဟန်း။

(ပက္ကသ) ကောင်းလိုက်ဘိစွ ငါ့ရှင်၊ ရှင်းပါ၏။ ရှင်းပါ၏။ ဟောပြောချက်များမှာ နက်လည်း နက်နဲလှ၏။ အလွန်လည်း သိမ်မွေ့လှ၏။ ဓမ္မ၏ အနှစ်သာရလည်း ပြည့်ဝလှဘိသည်။ ငါ့ရှင်ကား ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရား၏ ကိုယ်တော်ပွားများလေလားဟု ငါထင်၏ ဟု လှိုက်လှဲစွာ ဆိုသတည်း။

(ဗုဒ္ဓ) အသင်ရဟန်း၊ နာဘိလော့၊ သင့် နှလုံးအိမ်သည် တည်ငြိမ်သိပ်သည်း၍ ရှေ့ခွက်သည် ခြင်္သေ့ဆီကို စိမ့်ယိုခြင်းမရှိအောင် ခံနိုင်စွမ်း ရှိဘိသည့်အလား၊ တရား၏ အနှစ်သာရကို ခံယူနိုင်စွမ်းသော အားဓာတ်သည် အထူး ကောင်းမွန်လျက် ရှိသဖြင့် ဖြစ်တည်ချက် (ဥပါဒ်-ဌိ-ဘင်) သဘောကို သင့်အား ဆက်၍ ဟောဦးအံ့။

(ပက္ကသ) ဝမ်းမြောက်လှပါသည် ငါ့ရှင်။ ဟောတော်မူပါလော့။

(ဗုဒ္ဓ) အသင်ရဟန်း၊ သင်သည် အေးလျှင် အေးမှန်း၊ ပူလျှင် ပူမှန်း သိသည် မဟုတ်လော့။ အပူ၊ အအေးသည် သူ့ဖာသာသ၊ သူ့ဖာသာ အေးနေ၏။ ဖဿ-ဟူ၍ ရှိ၏။ ထိတွေ့ခြင်း ဖြစ်၏။ ထို အပူ၊ အအေးသည် ဖဿနှင့် ထိလေသောအခါ ပူမှုတွေ၊ အေးမှုတွေ ဖြစ်လာ၏။ ဝေဒနာဟူ၍လည်း ရှိပြန်၏။ ခံစားခြင်း သဘောကို ခေါ်သော နာမပညတ်ဖြစ်၏။ ပူမှုတွေကိုလည်း ဝေဒနာက ခံစား၏။ အေးမှုတွေကိုလည်း ခံစား၏။ ထိုမှ

တပါး ချမ်းသာမှု၊ ဆင်းရဲမှု၊ ပျော်ရွှင်မှု၊ ညစ်နွမ်းမှုတွေကိုလည်း ဝေဒနာက အကုန် သိမ်းကျုံး၍ ခံစား၏။

အသင်ရဟန်း၊ ထိုသို့ ဝေဒနာက ဖမ်း၍ဖမ်း၍ ခံစားလိုက် သောအခါ၊ ချမ်းသာမှုကို ခံစားရလျှင် ‘ချမ်းသာလိုက်တာ၊ ချမ်းသာလိုက်တာ’ ဟူ၍ သိလာ၏။ ဆင်းရဲမှုကို ခံစားရလျှင် လည်း ‘ဆင်းရဲလိုက်တာ၊ ဆင်းရဲလိုက်တာ’ ဟူ၍ သိလာ၏။

အသင်ရဟန်း၊ အချုပ်ကိုဆိုသော် ဖဿ-ဟူသော ထိတွေ့မှု သည် ခံစားမှု ဝေဒနာ၏အကြောင်း ဖြစ်သတည်း။ ထိတွေ့မှု မရှိလေဘဲ မည်သည့်ခံစားချက်မှ ဖြစ်ပေါ်လေ့ မရှိ။ ချမ်းသာမှု နှင့် တွေ့မိသောအခါ သုခဝေဒနာ ဖြစ်လာ၏။ ဆင်းရဲမှုနှင့် ထိတွေ့မိသောအခါ ဒုက္ခဝေဒနာ ဖြစ်လာ၏။ သုခဝေဒနာ ဖြစ်စေ၊ ဒုက္ခဝေဒနာဖြစ်စေ မည်သည့်ဝေဒနာမဆို ဖြစ်ပေါ် သမျှ ဝေဒနာတို့ကား အရှည်စွဲ၍ မြဲသောသဘော မရှိကုန်။ ဖျပ်ခနဲဖြစ်- ဖျပ်ခနဲတည်ပြီး ဖျပ်ခနဲပင် ချုပ်ပျောက်ကုန်၏။ သန္တတိသဘောအားဖြင့် အဆက်မပြတ် ဖြစ်မှုတွေ တဖွားဖွား ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းကြောင့် ချမ်းသာနေသည် ဟူ၍၎င်း၊ ဆင်းရဲ နေသည်ဟူ၍၎င်း ထင်ရကုန်၏။

အသင်ရဟန်း၊ ဥပမာ တခုကို ငါ ဆိုအံ့။ ကျောက်ခဲနှစ်ခုကို အချင်းချင်း ပွတ်အပ်သည်ရှိသော် လက်ခနဲလက်ခနဲ မီးပွင့်များ တလက်လက် ထွက်ထွက်လာ၏။ တလက်လက် ထွက်ထွက်လာ သော မီးပွင့်များသည် တပြိုင်နက် ပြိုင်တူထွက်လာသည်မဟုတ်၊ တခုချုပ်ပျောက်သွားပြီးမှ နောက်တခု ထွက်လာခြင်း ဖြစ်၏။ ပွတ်တိုက်မှု မြန်ဆန်လွန်းသောကြောင့် မီးပွင့်ကလေး အဆက်

မပြတ် တလက်လက် ထွက်နေသည်ထင်ရ၏။ ခံစားမှုသည်လည်း ဤအတိုင်းပင်တည်း။

အသင်ရဟန်း၊ သင့်ကို ငါ ဆိုဦးအံ့။ ငါဟောခဲ့သော ဓာတ် (၆) ပါးကို အခြေခံလျက် စူးစိုက်စွာ သင် နာဦးလော့။ ‘ငါဖြစ်၏’ ဟူသော မှတ်ထင်ခြင်း၊ ဤ ကိုယ်သည် ငါဟူသော မှတ်ထင်ခြင်း၊ နောင်အခါ ငါ ဖြစ်ဦးမည်လော၊ မဖြစ်တော့ပြီလော၊ ရုပ်သည် နောင် ဖြစ်ဦးမည်လော၊ မဖြစ်တော့ပြီလော၊ သညာသည် နောင် ရှိဦးမည်လော၊ မရှိတော့ပြီလော။ သညာသည်လည်း ရှိသည်မဟုတ်၊ မရှိသည်လည်း မဟုတ်လောဟု ထင်မှတ်ခြင်း။ အနာရောဂါ ရှိမည်လော၊ မရှိမည်လော။ အိုင်းအမာ၊ ငြောင့်ခလုတ်များ ရမည်လော၊ မရှိမည်လော ဟူ၍ မှတ်ထင်ခြင်း၊ ဤ မှတ်ထင်ခြင်းအားလုံးတို့ကို လွန်မြောက်လျှင် အာသဝေါကုန်ခန်းသော ရဟန္တာ ဖြစ်သွားတော့သည်။ ထို ရဟန္တာဖြစ်သူကို ‘ဒုက္ခခပ်သိမ်း ငြိမ်းသူ’ ဟု ဆိုအပ်၏။

အသင်ရဟန်း၊ ငြိမ်းလေပြီးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကား နောင် ဘဝသစ်၌ ဖြစ်လည်း မဖြစ်တော့ပြီ၊ အိုလည်း မအိုတော့ပြီ၊ သေလည်း မသေတော့ပြီ၊ ပျက်လည်းမပျက်တော့ပြီ၊ သံသရာဝဲ ဩစထဲ၌ နစ်လည်း မနစ်တော့ပြီ။

အသင်ရဟန်း၊ သင်ဉာဏ်မှီသလောက် စဉ်းစားကြည့်လော့။ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းတည်းဟူသော ဇာတိမဖြစ်ခဲ့သော် အဘယ်မှာလျှင် အိုချိမ့်မည်နည်း။ မအိုခဲ့သော် အဘယ်မှာလျှင် သေချိမ့်မည်နည်း။ သေစရာ အဘယ်မှာ ရှိချိမ့်မည်နည်း။ မသေသော်၊ သေစရာ မရှိခဲ့သော် အဘယ်မှာလျှင် ပျက်ချိမ့်မည်နည်း။ မပျက်သည်ရှိသော် အဘယ်ကြောင့် နှစ်သက်ချိမ့်မည်နည်း။

အသင်ရဟန်း၊ ဤသည်ကား အကျဉ်းအားဖြင့် ငါဟောကြားအပ်သော “ဆရာတုဝိဘင်္ဂ” ဓာတ်ခြောက်ပါး ဝေဖန်သုံးသပ်ချက် ဖြစ်၏။ ယင်း တရားကို သင်ကောင်းစွာ မှတ်သားတော့ဟု နိဂုံးချုပ်၍ ဗုဒ္ဓသည် တုဏှိဘာဝေ ဆိတ်ဆိတ်နေတော်မူ၏။

ညဉ့်သည် မှောင်ရိပ်အောက်တွင် တိတ်ဆိတ်နေ၏။ ညဉ့်တိတ်ဆိတ်သည်နှင့်အမျှ စောစောပိုင်းက ဓမ္မသာယာရိပ်သာတွင်းမှ ကြားရသော မေးသံ၊ ဖြေသံ၊ တရားသံများလည်း တိတ်ဆိတ်သွားလေ၏။ ငြိမ်သက်သွားလေ၏။

ဘုရားမှန်းသိ၍ ကန်တော့ပြီး ပဉ္စင်းပြုပေးရန် တောင်းပန်ခြင်း

မငြိမ်သက်သည်ကား ရှင်ဘုရင်လူထွက် ပက္ခယသတ်တိရဟန်းကြီး၏ နှလုံးအုံ ဖြစ်သတည်း။ သူ၏ နှလုံးအုံသည် ပီတိအဟုန်ကြောင့် ခုန်နေလေသည်။ ဤသို့ ပီတိဟုန်ဖြင့် ရင်တခုန်ခုန် ဖြစ်နေလျက်မှ ဗုဒ္ဓကိုသာ ကြည်ညိုစိတ်ဖြင့် မခိုတ်မသုန်ကြည့်လင့်နေ၏။ ထိုအခါ ကြည့်ရင်း ကြည့်ရင်းမှပင် ဗုဒ္ဓ၏ ကိုယ်တော်မှ ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်တို့ ပြုံးပြုံးပြက်ပြက်၊ တလက်လက် ကွန်မြူး၍ ထွက်ပေါ်လာသည်ကို မြင်ရသော်-

ဪ သတ္တာ-လူနတ်ဗြဟ္မာတို့၏ ဆရာဖြစ်တော်မူသော ဘုရားသခင် ကိုယ်တော်ကြီးသည် ငါ့၏ ရှေ့မှောက်သို့ ရောက်ရှိနေပါပကော။

သုဂတ- ကောင်းသောစကား၊ သာယာသောစကားကို ဆိုတော်မူတတ်သော ဘုရားသခင်

ကိုယ်တော်ကြီး ကိုယ်တိုင်သည် ငါ၏ ရှေ့မှောက်သို့ ရောက်ရှိနေပါပကော။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ - ခပ်သိမ်းသော တရားတို့ကို မိမိအလိုလို ကိုယ်တော်တိုင် ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူသော ဘုရား သခင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးသည် ငါ၏ ရှေ့မှောက်သို့ ရောက်ရှိနေပါပကော။

ဤတွင်မှ ဗုဒ္ဓမှန်း သိရှိလေသဖြင့် ရုတ်တရက် ထိုင်ရာမှထ၊ သင်္ကန်းကို လက်ကန်တော့ထိုး၍ ရိုသေစွာ ဘုရားသခင်၏ ခြေတော်အစုံကို နဖူးဖြင့် ဦးခိုက်လျက် တောင်းပန်ရှာလေပြီ တည်း။

“အရှင်ဘုရား တပည့်တော်အပေါ်သို့ မလိမ္မာပြစ်၊ မိုက်ပြစ်၊ တော့ဝေထိုင်းမှိုင်းပြစ်များ ကျရောက် လှမ်းမိုးလျက် ရှိနေပါ၏။ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ဘုရားနှင့် မျက်ဝါးထင်ထင် တော့နေရပါလျက် တိုလည်း ‘ဗုဒ္ဓ’ ဟူ၍ မသိနိုင်လောက်အောင် ဖြစ်ရခြင်း၊ ထိုခြင်း၊ အခြင်းများမှာ တပည့်တော်၏ အပြစ်ပါဘုရား။ ထိုထက် ဆိုးဝါးလှသည်ကား ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရားကို စဉ်လျက် တပည့်တော်သည် ငါ့ရှင် ငါ့ရှင်ဟူသော ဝေါဟာရများဖြင့် ဆိုပြောခြင်း၊ ဆက်ဆံခြင်းပြုမိခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တပည့်တော်ကို သနားသောအားဖြင့် ယင်းအပြစ်များကို သည်းခံတော်မူပါ ဘုရား။ သည်းခံတော်မူပါရန် လက်ဆယ်ဖြာ ထိပ်မှာမိုး၍ ရှိခိုး တောင်းပန်အပ်ပါသည် ဘုရား” ဟူ၍ တောင်းပန်လေ၏။

ထိုအခါ ဘုရားသခင်သည် လက်တော်ကို မြှောက်လျက်—
“ချစ်သား ပက္ကသဘတိ၊ ငါ ခွင့်လွှတ်ပေ၏။ ငါ၏ သာသနာ၌ အပြစ်ရှိသည်ကို ရှိမှန်းသိလျှင် ဝိနည်းဓမ္မ

ကံအားလျော်စွာ ကုစား၏။ နောင်သောအခါ ဤသို့ မဖြစ်ရ
လေအောင် စောင့်စည်းခြင်းသို့ ရောက်၏။ ဤအပြုအမူကား
ကြီးမားခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်သတည်း”ဟု မိန့်တော်မူလျှင်
ပက္ကသဘတိသည် နှလုံးစိတ်ဝမ်း များစွာ ချမ်းသာသွား
လေသည့်အလျောက် “မြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော်၌ ပဉ္စင်း
အဖြစ်ကို ရလိုပါကြောင်း”ဖြင့် တောင်းပန်လေ၏။

(ဗုဒ္ဓ) ချစ်သား ပက္ကသဘတိ၊ ရဟန်း ပဉ္စင်းအဖြစ် ငါ့ထံ
ခံယူလိုသော် သင့်မှာ သပိတ် သင်္ကန်းများ ပြည့်စုံပါ၏လော။

(ပက္ကသ) မပြည့်စုံသေးပါဘုရား။

(ဗုဒ္ဓ) ဘုရားတို့မည်သည် သပိတ် သင်္ကန်း မပြည့်စုံသူအား
ရဟန်းပြုပေးလေ့ မရှိကုန်။ ရဟန်းပြုလိုသော် သင်္ကန်းပရိက္ခရာ
များ ပြည့်စုံစေဦးလော့။

သို့နှင့်ပင် အချိန်မှာ တဖြည်းဖြည်းနှင့် မိုးစင်စင်လင်းသွား
လေ၏။ ပက္ကသဘတိရဟန်းကြီးအဖို့ ဝမ်းသာလုံး ဆို့ရသော
မင်္ဂလာနံနက်ခင်း ဖြစ်၏။ အကြောင်းမူကား ဗုဒ္ဓထံ ပဉ္စင်းခံယူ
ရန်အတွက် သင်္ကန်း၊ သပိတ်၊ ပရိက္ခရာရှာဖွေရန် ထွက်ရတော့မည်
ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ တက္ကသိုလ်ပြည်ကြီးအရှင် ဘုရင်လူထွက်
ပက္ကသဘတိရဟန်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓကို ရိုသေစွာ ရှိခိုးကန်တော့ပြီး
ဘုရားသခင်၏အပါးတော်မှ ထွက်ခွာလေသတည်း။

ကံကြမ္မာဆိုသည်ကား မြင်နိုင်စွမ်း မရှိ၊ မြင်စကောင်းသော
အရာလည်း မဟုတ်။ အကယ်၍များ မိမိကံကြမ္မာကို မိမိ
သိနိုင်စွမ်းရှိပါကမူကား ပက္ကသဘတိရဟန်းကြီးသည် ဤလမ်းက
သွားလေမည် မဟုတ်။ ဤလမ်းကို ရှောင်ရှားကာ အခြား
လမ်းက သွားရှာပေလိမ့်မည်။

ပက္ကသုဘတိရဟန်းကြီး နွားဝေ့၍ ကွယ်လွန်ခြင်း

အချိန်မှာ ညနေစောင်း နွားရိုင်းသွင်းချိန် ဖြစ်သောကြောင့် နွားကျောင်းသားများသည် နွားအုပ်ကိုမောင်းကာ မောင်းကာနှင့် အိမ်သို့ ပြန်လာလျက် ရှိနေကြ၏။

ပက္ကသုဘတိရဟန်းကြီးသည် လမ်းပေါ်အတိုင်း ဦးခေါင်းစိုက်စိုက်နှင့် တမတ်စောက်စောက် လျှောက်လာ၏။ သူသည် ပတ်ဝန်းကျင်ကို ဂရုစိုက်ရမှန်း မသိအောင် သူ့ဦးနှောက်ကို သပိတ်သက်န်းစိတ်က ဖုံးလွှမ်းနေ၏။ “ငါ သက်န်းသပိတ်သာ ရလျှင် ရဟန်းပြုရတော့မယ်” ဟူသည်မှတစ်ပါး ထိုအချိန်တွင် သူ့အဖို့ ပတ်ဝန်းကျင် မရှိတော့ပြီ။ သို့ကြောင့်လည်း သူသည် သူ့ရှေ့မှ သူနှင့် ရင်ဆိုင်မောင်းသွင်းလာသော နွားအုပ်ကြီးကိုပင် မမြင်လေ။ သတိမထားမိလေ။ ထို နွားအုပ်ထဲတွင် သားပျောက်၍ စိတ်နောက်၊ ဒေါသထွက်နေသော နွားမကြီး တကောင် ပါလာလေသည်။ ထိုနွားမကြီးကား သူ့သားကို မတွေ့လေတိုင်း နိုးရာ သူ့နိုင်သောနွားများကိုဖြစ်စေ၊ အခြားအရာများကိုဖြစ်စေ ချိုကြီးတကားကားနှင့် သောင်းကျန်းချင်တိုင်း သောင်းကျန်းနေ၏။

ပက္ကသုဘတိရဟန်းကား သပိတ်သက်န်းအပေါ်၌ အဘယ်မျှ အာရုံစူးစိုက်နေသည်မသိ၊ နွားမကြီး၏ ချိုဖျားတွင် ကားကန် ပါသွားသည်ကိုပင် သိမှသိတော်မူပါလေစ။ သားစိတ် မှန်ထွန်နေသော ထိုနွားမကြီးသည် နွားအုပ်ရှေ့မှ တရွေရွေ လာနေသော ရဟန်းကြီးကို မြင်လေသော် သားဇောကပ်နေသည့် ဒေါသအဟုန်ဖြင့် တအားကုန် ဝေ့လိုက်သတည်း။

ရဟန်းကြီးမှာ ဦးချိုဖျားတွင် ကားကနဲ လှင့်မြောက်သွားပြီးမှ
အောက်သို့ ပြန်ကျပြီး အောက်သို့ အရောက်တွင် ပဲ့ချင်းပြီး
အသက်ပျောက်သွားရှာလေသတည်း။

ပက္ကသဘာတိရဟန်းကြီး ကွယ်လွန်ကြောင်း
ရဟန်းတို့က ဗုဒ္ဓအား လျှောက်ထားခြင်း

သနားစရာ၊ ရင်နှင့်စရာကောင်းလှသော ပက္ကသဘာတိရဟန်း
ကြီး၏သတင်းကို လူတို့ထံမှတစ်ဆင့် ရဟန်းတော်များ ကြားလေ
သော် ထိုအကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားထံ အလျင်အမြန်သွား၍
နားတော် လျှောက်ကြလေကုန်၏။ ရဟန်းဖြစ်လိုသောဇော၊
သောတာပန်မှအစ အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်သည်အထိ ငါကြီးစားအံ့
ဟူသော ဇောဖြင့် သက်ရှင်လောကမှ ပြည်ဖုံးကား ချသွားရ
ရှာသည့် ပက္ကသဘာတိ ရဟန်းကြီး၏ လားရာဂတိကိုလည်း
မေးလျှောက်ကြကုန်လေ၏။ ထိုအခါ ဗုဒ္ဓမြတ်ဘုရားသည်-

ရဟန်းတို့၊ တက္ကသိုလ်ထီးနန်း စွန့်၍ ငါရှိရာသို့
ဦးတည်ချက်ဖြင့် ထွက်လာသော ပက္ကသဘာတိရဟန်း
ကား ပညာကြီးလေစွ။ အရဟတ္တမဂ် အားလျော်သော
အောက်မဂ်၊ အောက်ဖိုလ် အကျင့်တရားကို ကျင့်ပြီးသူ၊
ရရှိပြီးသူ ဖြစ်ပေသည်။ တရားကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍
နောက်ထပ် ငါဘုရားထံ ချဉ်းကပ်ရန် မလိုတော့သည်
အထိ ပြည့်စုံသွားပေပြီ။ ယခု သူ(ပက္ကသဘာတိ)သည်
သုဒ္ဓဝါသ ဗြဟ္မာ့ဘုံသို့ လားရောက်သွားပြီ ဖြစ်၏။
ထိုဘုံ၌ပင် သူ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုလိမ့်မည်။

ဤကား ရှင်ဘုရင်လူထွက် ပက္ခသဘာဝိ ရဟန်းကြီး၏
 သောတာပန် ဇာတ်ကွက်ဖြစ်၏။ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ကျင့်ကြံအားထုတ်
 ရခြင်းမရှိဘဲ တရားသဘောပေါက်၍ ဗုဒ္ဓ၏ တရားတော်ကို
 ကြားနာရင်းမှာပင် သောတာပန်အဆင့်၊ ဒေဝာန်မဂ်အောက်
 ဖိုလ်ကို လွန်မြောက်ကာ အနာဂါမ်အဖြစ်သို့ တောက်လျှောက်
 ရောက်ရှိသွားသည်ဖြစ်ရာ သောတာပန် လောင်းလျှာတို့အတွက်
 အားတက်ဘွယ်ဖြစ်ရပ်ဟူ၍ပင် ဆိုအပ်လေသတည်း။

နိဂုံး

ကျွန်ုပ်သည် ယခုအချိန်ထိ ပဋိပတ်ကို မယ်မယ်ရရ အားထုတ်ဘူးခြင်း ကျင့်ကြံဘူးခြင်း မရှိသေးပေ။ မိမိ ဇာတ်သိသမျှသော ပရိယတ္တိအခြေခံကလေးမျှဖြင့် သောတာပန် နှင့် ပတ်သက်၍ ကျမ်းဂန်တို့၌လာသော အဆိုအမိန့်များကို ခံယူ လျက် “သောတာပန်” ဟူသော အမည်ဖြင့် ဤကျမ်းကို ပြုစုခြင်း ဖြစ်၏။

“ပရိယတ္တိနာမ၊ သာသနုဿမူလံ” ဟူ၍ ကျမ်းဂန်တို့၌ မိန့်ဆိုတော်မူချက်အရ သာသနာတော်သုံးရပ်တွင် ပရိယတ္တိ သာသနာသည်သာလျှင် သာသနာတော်၏ ရေသောက်မြစ်အစစ် ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှား၏။

ဆိုလိုသည်မှာ - ပဋိပတ်သည်လည်းကောင်း၊ ပဋိဝေဓသည် လည်းကောင်း ပရိယတ်ကိုသာလျှင် အခြေပြု၏။ ပဋိပတ်နှင့် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ကျင့်စဉ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ပဋိဝေဓနှင့် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ထိုထို နည်းနာနိဿယတို့သည်လည်းကောင်း၊ ပရိယတ်၌ချည်း တည်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ပရိယတ်၏ အဆိုအမိန့် အယူအဆများကို ပိုင်နိုင်စွာ ကိုင်တွယ်နိုင်လျှင် ပဋိပတ်၊

ပဋိဝေဓတို့ ညွှန်ခက်စည်ပင်၍ ရှင်သန်ကြီးထွားနိုင်သည် ဟု ဆိုလိုသည်။

ထို့ကြောင့် ပရိယတ်မှလာသော သောတာပန်ဖြစ်ရပ်များကို အတတ်နိုင်ဆုံး “အဆီစစ်၍ အနှစ်ထုတ်ယူသည့် သဘောမျိုးဖြင့် သောတာပန်ဖြစ်ရပ် အတ္ထုပ္ပတ်များကို စုစည်းလျက် တို့တို့နှင့် လိုရင်းလည်းရောက်စေ၊ တရားအားထုတ်လိုသော ကလျာဏ ပုထုဇဉ် သောတာပန်လျာတို့အတွက် ဖြစ်နိုင်သမျှ အထောက်အကူလည်းဖြစ်စေ၊ သောတာပန်အကြောင်း အခြားသိကောင်းစရာများကိုလည်း သုတေသီတို့အဖို့ လိုတရစေ၊ ကြီးနယ်ခွေသဘောမျိုးလည်း သက်ရောက်စေ ဟူသော ရည်စူးဦးတည်ချက်ဖြင့် ဤကျမ်းကို ပြုစုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ယင်းကျမ်းကို ပြုစုနေစဉ်အတွင်း အာလာရိက အိမ်ရာ တည်ထောင်၍ လူ့ဘောင်၌ နေသူတို့၏ ဓမ္မတာအတိုင်း ကျွန်ုပ်မှာ စိတ်မချမ်းသာဘွယ် အနှောက်အယှက် အမျိုးမျိုး တို့နှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရ၏။ ဇနီးဖြစ်သူ နှစ်နှင့်ချီ၍ မကျန်းမမာ ဖြစ်ခြင်း၊ ယင်းသို့ မကျန်းမမာရာမှ နောက်ဆုံးတွင် သက်ရှည်လောကကို ပြည်ဖုံးကားချသွားသည်အထိ ခံစားရသောဒုက္ခ၊ ထိုမှတစ်ပါး မြဝတီမဂ္ဂဇင်းတွင် ကျွန်ုပ်ရေးခဲ့ဘူးသော သီတာရေချမ်း ငရဲပန်း ဟူသော ဆောင်းပါးအတိုင်းပင် သား—သမီး၊ အညွှန်အညွှောက်ဟူ၍ ပေါက်လာငြားသော်လည်း ကြီးပွားတိုးတက်မှုကို ရှေးရှု၍ ကျွန်ုပ်သွင်းပေးသည့် ပုံစံကို ဖြစ်မလာသည့်အတွက် တကိုယ်လုံးကျမ်းမျှ လောင်မြိုက်ခြင်း

ခံစားရသော ငရဲပန်းဒုက္ခများကတဘက်၊ ယင်းတို့၏ နှိပ်စက်ခြင်း
ဒဏ်ကို ကျွန်ုပ်မှာ သည်းထန်စွာ ခံနေရ၏။

သို့သော် ကျွန်ုပ်သည် ဇွဲကို အလျော့ပေးတတ်သူ မဟုတ်။
မည်သည့် အခက်အခဲမျိုးနှင့် ရင်ဆိုင်နေရစေကာမူလည်း လုပ်မိ
လျှင် နောက်မဆုတ်တတ်။ ဤသည့်ဇွဲဖြင့်ပင် ဒုက္ခသုက္ခတေ
ပင်လယ်ဝေနေသည့်ကြားမှ ဤကျမ်းကို မပြီးမနေ ဟူ၍
အားထုတ်လာခဲ့ရာ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၄၀ - ပြည့်နှစ်၊
ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁၅ ရက်၊ ကြာသပတေးနေ့၊ နေ့လယ် ၃ နာရီ၊
၁၅ မိနစ်အချိန်တွင် အပြီးသို့ ရောက်ပါပြီတည်း။

နိဂုံးသံပေါက်ကဗျာ

- ၁။ သက္ကရာဇ်မြန်မာ၊ နှစ်ကောဇာ၊ သုံးရာ တထောင်ချင်း၊
- ၂။ အနှစ်လေးဆယ်၊ ပြည့်ဖွိုးကြယ်၊ လဝယ် ဝါဆိုတွင်း၊
- ၃။ ပြည့်ကျော်စွန်းလျက်၊ ၁၅-ရက်၊ နံစက် ကြွက်နေမင်း၊
- ၄။ အမည်ခေါ်ရန်၊ သောတာပန်၊ ကျမ်းဂန်စာရင်းသွင်း၊
- ၅။ ရပ်ရှစ်ခွင်လှိုမှ၊ ဂျိုးဂျိမ့်ဂျိမ်း၊ မိုးမိန့်သံက ပြင်း၊
- ၆။ မိုးတခုံးတုံး၊ ရွာနေတုန်း၊ ပြီးဆုံး အောင်မြင်ခြင်း၊
- ၇။ မိုးနှယ်အလား၊ အေးစေသား၊ ငါ့အား ခါမယွင်း၊

၁၇၆ ဦးစန်းငွေ
ရန်ကုန်မြို့

